

Asiya və Avropa arasında **ən qısa körpünüz**

İNTEQRASIYA EDİLMİŞ HESABAT 2024

www.asco.az

İNTEQRASIYA EDİLMİŞ HESABAT 2024

"Bizim Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin Donanması Azərbaycanın çox böyük sərvətidir. O, böyük işlər görür və gələcəkdə də görəcəkdir. Bu sahədə işlərin müsbət istiqamətdə getməsi sevindirici haldır."

HEYDƏR ƏLİYEV

Ümummilli Lider

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi bu gün beynəlxalq tələblərə uyğun dəniz nəqliyyatı xidmətləri gerçəkləşdirməklə iqtisadiyyatımızın inkişafına dəyərli töhfələr verir".

İLHAM ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

MÜNDƏRİCAT

● GİRİŞ	10
Əhatə dairəsi	12
İstifadə olunan hesabat standartları	12
● ASCO HAQQINDA	14
Tariximiz	16
Dəyərlər, missiya və strateji hədəflər	18
ASCO-nun İdarə Heyəti Sədrinin müavininin çıxışı	20
Təşkilati struktur	22
● ASCO-NUN FƏALİYYƏTİ	24
Əsas fəaliyyət sahələri	26
Yükdaşımalar	27
Əməliyyat marşrutları	32
ASCO-nun İdarə Heyəti Sədrinin müavininin çıxışı	34
Neft və qaz sənayesinə ixtisaslaşmış ofşor xidmətləri	36
Gəmi təmiri və tikintisi	38
Gəmiçilik sahəsində təhsil və təlim	40
● KORPORATİV İDARƏETMƏ	42
ASCO-nun korporativ idarəetmə strukturunun qrafik təsviri	44
Strateji idarəetmə	45
Şəffaflıq, hesabatlılıq və məlumatların açıqlanması	45
Mükafatlandırma sistemi	46
Satınalma sistemi	46
ASCO-nun İdarə Heyəti Sədrinin müşavirinin çıxışı	48
Daxili audit və nəzarət sistemi / Risklərin idarəedilməsi	50
Biznes etikası və komplayens	50
Korrupsiyaya qarşı tədbirlər	51
Korporativ idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi yönündə görülmüş digər işlər	52
● ASCO RƏQƏMLƏRLƏ	54
Maliyyə göstəriciləri	56
Əməliyyat göstəriciləri	58
ASCO-nun İstismar-kommersiya departamentinin rəisinin çıxışı	60
● DAYANIQLI İNKİŞAF	62
Əhəmiyyətlik matrisi	64
Maraqlı tərəflər və onlarla münasibətlər	65
Dayanıqlı inkişafın biznesə inteqrasiyası	66
Dayanıqlı inkişaf siyasəti	66

ESG - ekoloji, sosial, idarəetmə aspektləri	68
Qlobal dayanıqlı inkişaf məqsədlərinin icrası üzrə ASCO-nun öhdəliyi və verdiyi töhfələr	70
İqlim ilə əlaqəli korporativ idarəetmə	73
"COP29" çərçivəsində işlər	74

● RƏQƏMSALLAŞMA VƏ MƏLUMATLARIN İDARƏEDİLMƏSİ	76
● ƏTRAF MÜHİTİN MÜHAFİZƏSİ	82
Ətraf mühitə təsirin idarə edilməsi	84
Tullantılar	85
Su	86
Enerji	88
Emissiyalar	90
Yaşıl enerji	92
Neft dağılmaları və fəvqəladə tədbirlər	94
Biomüxtəlifliyin idarə olunması	94
● SAĞLAMLIQ VƏ ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ	96
Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinin idarəedilməsi	98
Qəza halları	100
● İNSAN RESURSLARININ İDARƏEDİLMƏSİ	102
İnsan resurslarının idarəedilməsi siyasəti	104
Təlim və təhsil	106
Əməkdaşlar və onlarla münasibət	107
Müxtəliflik və bərabər imkanlar, gender bərabərliyi, insan haqları	108
KORPORATİV SOSIAL MƏSULİYYƏT	112
Maliyyə dəstəyi və xeyriyyəçilik	114
İşçilərin rifahı və sağlamlığına dəstək	115
Ölkədə idmanın inkişafına dəstək	116
Gənclərə dəstək	116
Ölkədə dənizçi peşəsinin təbliği	117
GRI STANDARTLARI CƏDVƏLİ	118
MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ	128
MALİYYƏ HESABATLARI	134

GİRİŞ

Əhatə dairəsi

Bu illik Hesabat Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (ASCO) və onun törəmə müəssisələrinin (birgə olaraq Qrup) maraqlı tərəflərlə əsas ünsiyyət vasitəsidir. Hesabat uzunmüddətli dəyər yaratmaq, etibarlı, səmərəli və dayanıqlı dəniz daşımaları vasitəsilə global ticarəti mümkün etmək məqsədimizi necə həyata keçirdiyimizi aydın, qısa və balanslaşdırılmış şəkildə təqdim edir.

Hesabat strateji prioritetlərimizi və biznes modelimizi əhatə edir. Hesabatda fəaliyyətimizə təsir edən əsas məqamlar olan donanma və infrastruktur, korporativ idarəetmə, insan resursları və ətraf mühitə məsuliyyət, eləcə də 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan maliyyə ilinin nəticələri öz əksini tapır.

Məqsədimiz fəaliyyətimizin maliyyə və qeyri-maliyyə aspektlərini təqdim etməklə, ətraf mühit, sosial və iqtisadi amilləri biznesimizin bütün sahələrinə necə inteqrasiya etdiyimizi nümayiş etdirməkdir.

İstifadə olunan hesabat standartları

Bu illik Hesabat şəffaflıq, hesabatlılıq və müqayisəliliyin təmin olunması məqsədilə tətbiq olunan maliyyə hesabatı və korporativ idarəetmə standartları və çərçivələrinə uyğun olaraq hazırlanmışdır. Hesabatın tərtibində aşağıdakı standart və istiqamətverici sənədlərə istinad olunmuşdur:

- Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartları (MHBS) – konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün;
- Qlobal Hesabat Təşəbbüsü (GRI) Standartları – ətraf mühit, sosial və idarəetmə (ESG) məsələlərinə təsirimizi əks etdirmək üçün;
- Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (UN SDG-lər) – davamlılıq təşəbbüslərimizin global prioritetlərlə uyğunlaşdırılması məqsədilə.

Hesabat maraqlı tərəflər və Qrupun uzunmüddətli uğuru baxımından vacib olan əhəmiyyətli məqamları əhatə edir.

ASCO HAQQINDA

Tariximiz

Azərbaycan gəmiçiliyinin hüquqi əsası 1858-ci ildə "Qafqaz və Merkuri" Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması ilə qoyulmuşdur. Gəmiçilik sahəsində 165 ildən artıq zəngin təcrübəyə və qədim tarixə malik olan ASCO Xəzər dənizində ən böyük daimi donanmaya sahibdir.

1858

"Qafqaz və Merkuri" Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması ilə Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin əsasının qoyulması

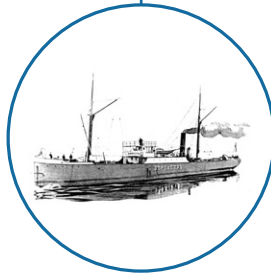
1866

"Qafqaz və Merkuri" Səhmdar Cəmiyyətinin Bakıda mexaniki zavodunun bünövrəsinin qoyulması

1873

Dünyada ilk neftdaşıyan "Aleksandr" bərinin Xəzərdə istismara verilməsi

1878

1881

Gəmilərin kadrlara tələbatını ödəmək üçün Bakı Dənizçilik siniflərinin fəaliyyətə başlaması

1903

İlk daxili yanma mühərriki "Vandal" gəmisinin Xəzər dənizində istismara verilməsi

1908

İlk reversivli iki mühərrikli çalışan "Delo" gəmisinin Xəzər dənizində istismara verilməsi

1949

"Azərdənizneft" birləşməsinin tərkibində "Üzən vasitələr" idarəsinin yaradılması ilə Xəzər Dəniz Neft Donanmasının təməlinin qoyulması

1960

Xəzərdə ilk bərə keçidinin inşası (Türkmənbaşı) və bərə gəmilərinin fəaliyyətə başlaması

1962

1975
1985

Nəqliyyat donanması üçün yeni tankerlərin, universal quru-yük gəmilərinin və bərələrin alınması və tikintisi

1969-1987

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyi dövründə hər il 20-30 gəmi olmaqla, ümumilikdə 400-dən çox gəminin tikintisi və donanmanın sürətli inkişaf dövrü

1997
2010

Xəzərdən kənarda fəaliyyət göstərən gəmilərin Xəzərə gətirilməsi

2004

Xəzərdə ən böyük 13,000 ton dedveyta malik ilk tankerin ("Prezident Heydər Əliyev" tankeri) istismara verilməsi

2013

Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi və Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Xəzər Dəniz Neft Donanmasının birləşdirilməsi ilə "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC-nin yaradılması

2014
2024

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC-nin rebrandinqi və fəaliyyətini ASCO adı altında davam etdirməsi

2018

2014

Xəzərdən kənarda fəaliyyətin bərpa edilməsi

2005
2012

Bərə donanmasının yenilənməsi

2019

Azərbaycanda inşa edilən ilk tankerin ("Laçın" tankeri) istismara verilməsi

2021

Azərbaycanda inşa edilən ilk Ro-Pax/Bərə tipli gəminin ("Azərbaycan" gəmi-bərəsi) istismara verilməsi

Xəzərdə ilk gəmi-muzey, dünyada isə ilk tanker-muzeyin ("Suraxanı") istifadəyə verilməsi

2023

ASCO istiqrazlarının tədaviyə buraxılması

2024

ASCO-nun Ziğ gəmi təmiri və tikintisi zavodunda inşa edilən ilk gəminin ("ASCO-1") istismara verilməsi

"Aframax" tipli tankerlərin ("Qarabağ", "Şuşa" və "Zəngəzur") istismara verilməsi

"Handysize" tipli quru yük gəmilərinin ("Xocalı" və "Murovdağ") istismara verilməsi

"Aframax" tipli tankerlərin ("Xankəndi" və "Aitolos") istismara verilməsi

Dəyərlər, missiya və strateji hədəflər

Dəyərlər

- Keyfiyyətli xidmət
- Dayanıqlı inkişaf
- Etibarlı tərəfdaş
- Şəffaflıq
- Təhlükəsizlik və ətraf mühit
- Ədalətlik və peşəkarlıq

Strateji hədəflər

- Nəqliyyat-ticarət donanmasının yenilənməsi, Azərbaycanın tranzit strategiyasına töhfə verilməsi
- İxtisaslaşmış ofşor donanmanın yenilənməsi və Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda lider mövqenin qorunması
- Xəzərdən kənar hövzələrdə fəaliyyətin genişləndirilməsi
- Ekoloji və sosial idarəetmə (ESG) sahəsində qabaqcıl təşəbbüslərin tətbiq edilməsi
- Rəqəmsal transformasiya
- Maliyyə stabilliyi və Səhmdara dəyərin yaradılması

Missiya

Azərbaycan üzərindən tranzit yükdaşımalarda və respublikamızın strateji neft-qaz layihələrində ölkənin gəmiçilik xidmətlərinə olan tələbatını təmin etmək, dövlətin bu sahələrdə siyasətinə və Azərbaycanın regional nəqliyyat-logistika qovşağına çevrilməsinə töhfə vermək

Gələcəyə baxış

Səmərəli fəaliyyət göstərən, dayanıqlı inkişafını və əməliyyatların təhlükəsizliyini təmin edən müasir gəmiçilik şirkətinin qurulması, Xəzərdə dövlət siyasətinin dəstəklənməsi ilə bərabər Xəzərdən kənarda beynəlxalq gəmiçilik fəaliyyətinin genişləndirilməsi

2024-cü il dünyada həm iqtisadi, həm də geosiyasi baxımdan mürəkkəb və dinamik bir mühitdə keçdi. Bu şəraitdə Azərbaycan üçün də hadisələrlə zəngin, hərtərəfli maraqlı və fəal bir il yaşandı. Beynəlxalq tədbirlərin intensivliyi və ölkəmizin artan regional rolu fonunda “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” QSC-nin (ASCO) üzərinə düşən sosial və ictimai məsuliyyət daha da artdı.

Yükdaşıma və ofşor gəmiçilik xidmətləri sahəsində əzmkarlığımızı qoruyaraq, 2024-cü ildə də ölkə iqtisadiyyatına layiqli töhfə verməyi davam etdirdik. İstehsalat prosesində dinamikliyi saxlamaqla yanaşı, əməkdaşlarımızın rifahını gücləndirmək və sosial sabitliyi təmin etmək əsas hədəflərimizdən oldu.

Biznesimizin fasiləsizliyini təmin etmək və sosial məsuliyyət öhdəliklərimizi yerinə yetirmək məqsədilə aşağıdakı fəaliyyət istiqamətləri əsas prioritet kimi müəyyən olunmuşdur:

- Əməkdaşlarımızın və tərəfdaşlarımızın ehtiyaclarını qarşılamaqla yanaşı, ASCO-nun mənfəətliliyini təmin etmək məqsədilə dövrüya vəsaitləri və əsas aktivlərdən məqsədyönlü və qənaətli istifadə olunmuşdur;
- Ofşor dənizçilik xidmətində istismar olunan gəmilərdə xərclərin optimallaşdırılması, ətraf mühitə təsirin azaldılması və emissiyaların minimuma endirilməsi istiqamətində innovativ texnologiyalar tətbiq edilmişdir. Bu yanaşmalar şəffaf mexanizmlər əsasında həyata keçirilmişdir;
- Yeni alınmış Handysize tipli quru yük gəmiləri və Aframax tipli supertankerlər də daxil olmaqla, ticarət donanmamızın texniki istismarı və sosial təminatı ilə bağlı ehtiyacların müxtəlif coğrafiyalarda qarşılanması təşkil edilmişdir;
- SAP sisteminin MM, PM və digər modullarından istifadə edilməklə satınalma əməliyyatlarında şəffaflıq təmin olunmuş, anbar təsərrüfatında nümunəvi idarəetmə formalaşdırılmış, gəmilərdə çalışan heyət üçün isə rahat və funksional iş şəraiti yaradılmışdır;
- ASCO-nun nəzarətində olan körpü və limanlar beynəlxalq audit tələblərinə uyğun vəziyyətdə saxlanılmış, təhlükəsizlik standartlarına tam cavab verilmişdir;
- Əməkdaşlarımız və onların ailə üzvlərinin istirahət və əyləncəsi üçün işə obyektlərimizdə komfort səviyyəsi yüksəldilmiş, sosial infrastrukturun müasirləşdirilməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilmişdir;
- Hüquqi varisi olduğumuz müəssisələrin siyahılarına əsasən həyata keçirilən mənzil tikintisi və bölgüsü zamanı gəzəşli şərtlər qorunmuş, bu prosesdə əmək veteranları və müstəqil hüquqşünasların iştirakı ilə obyektivlik və ədalət prinsipləri rəhbər tutulmuşdur;

- İş vaxtından sonra əməkdaşlar üçün təşkil olunan idman tədbirləri – yelkənli qayıq, futbol və intellektual oyunlar – komanda ruhunun möhkəmlənməsinə xidmət etmiş, qaliblər mükafatlandırılmışdır;
- Şəhid ailələri və onların övladları ilə keçirilən görüşlər, sosial və mənəvi xarakterli tədbirlər ASCO-nun milli dəyərlərə verdiyi önəmi bir daha nümayiş etdirmişdir;
- COP29 çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə həyata keçirilən ekoloji təşəbbüslər və təmizlik aksiyaları ətraf mühitə olan diqqətimizin real təzahürünə çevrilmişdir.

Bütün bu fəaliyyətlər ASCO-nun yalnız dənizçilik fəaliyyəti ilə deyil, eyni zamanda sosial məsuliyyət, əməkdaş rifahı və korporativ dəyərlərə bağlılığı ilə də nümunə təşkil etdiyini nümayiş etdirir. Donanmamızı müasirləşdirməklə yanaşı, əməkdaşlarımızın rifahı və təhlükəsizliyi qarşıdakı illərdə də fəaliyyətimizin prioritet istiqamətlərindən biri olacaq.

Yeni ilə yeni ideyalarla, güclü komanda ruhu və dəyişməz prinsiplərlə başladığ. İnanıram ki, bundan sonra da ASCO ailəsinin hər bir üzvü daha nikbin, daha sosial yönümlü və daha təhlükəsiz iş mühitində fəaliyyət göstərəcəkdir.

Cəbrayıl Mahmudlu
ASCO-nun İdarə Heyəti Sədrinin müavini

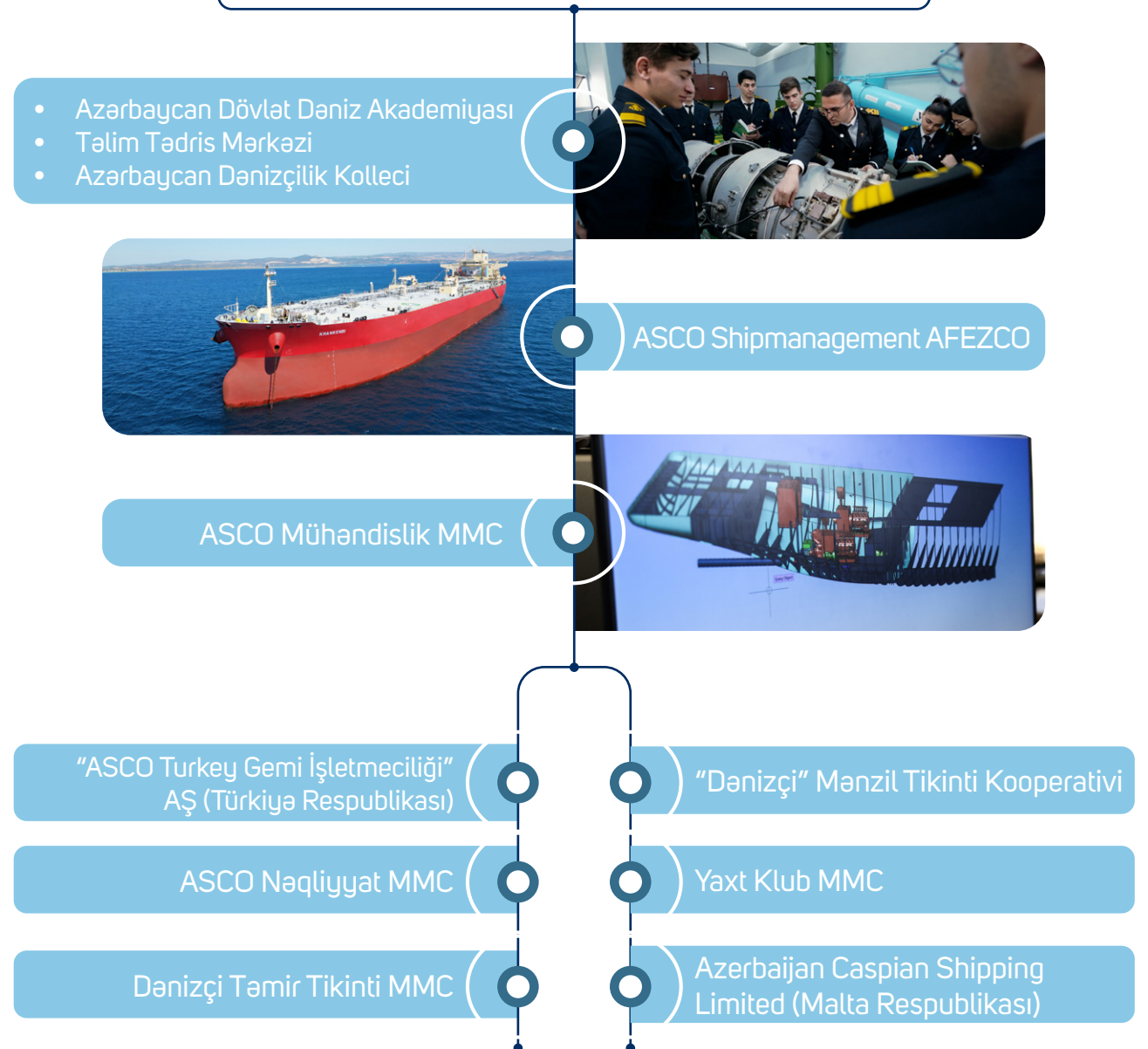

Təşkilati struktur

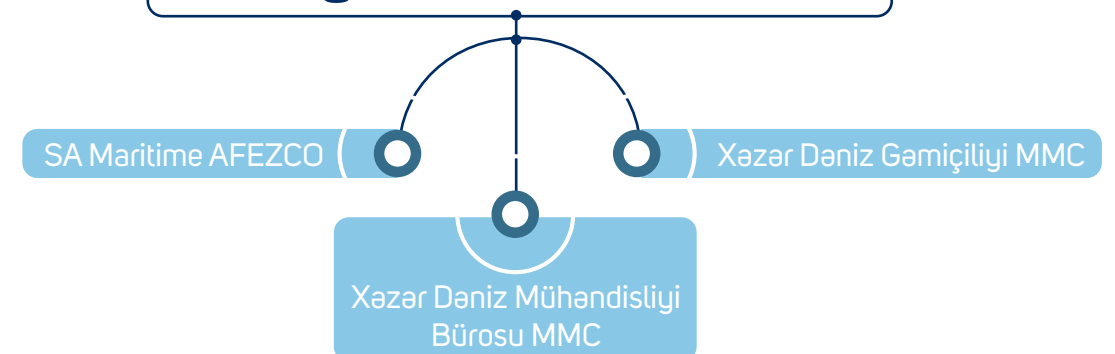
Struktur idarələr

Törəmə müəssisələr

Birgə müəssisələr

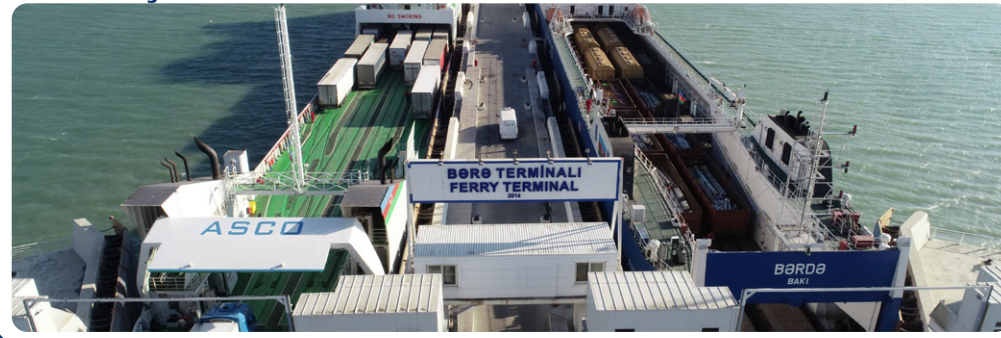

ASCO-NUN FƏALİYYƏTİ

Əsas fəaliyyət sahələri

Yükdaşımlar

Neft və qaz sənayesinə ixtisaslaşmış ofşor xidmətləri

Gəmi təmiri və tikintisi

Gəmiçilik sahəsində təhsil və təlim

Yükdaşımlar

23 Tanker gəmisi

Birgə müəssisəyə məxsus tankerlər – 4 ədəd
Xam neft və neft məhsullarının daşınması

16 Quru yük gəmisi

Taxıl, buğda, arpa, qarğıdalı, kəpək, ağac və taxta məmulatları, metal məmulatları, gübrə, tikinti materialları, konteynerlər və digər müxtəlif növ quru yüklərin daşınması

17 Bərələr, Ro-Ro və Ro-Pax tipli gəmilər

Dəmir yolu vaqonlarının, konteynerlərin, yük maşınlarının (TİR), digər avtotexnikanın, eləcə də sərnişinlərin daşınması

Hesabat ilinin sonuna, ASCO Xəzər Dənizindən kənar hövzələrdə 7 ədəd tanker və 5 ədəd quru yük gəmisi istismar edir.

“Aframax” tipli bu tankerlərin hər birinin yükləmə qabiliyyəti təxminən 115,000 tondur. “Qarabağ”, “Şuşa”, “Zəngəzur” və “Xankəndi” gəmiləri ASCO-nun əsas strateji partnyoru olan Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə birgə paritet əsaslarla təsis edilmiş SA Maritime AFEZCO şirkətinə məxsusdur və idarəetməsi payları 100% ASCO-ya məxsus olan ASCO Shipmanagement AFEZCO şirkəti tərəfindən həyata keçirilir. “Aitolos” gəmisi isə ASCO-ya məxsusdur.

“Aframax” tipli
“Şuşa” tankeri

“Aframax” tipli
“Qarabağ” tankeri

“Aframax” tipli
“Zəngəzur” tankeri

“Aframax” tipli
“Xankəndi” tankeri

“Aframax” tipli
“Aitolos” tankeri

ASCO-ya məxsus “Handysize” tipli “Xocalı” və “Murovdağ” quru yük gəmilərinin hər birinin yükləmə qabiliyyəti təxminən 38,000 tondur.

“Handysize” tipli quru yük gəmisi “Xocalı”

“Handysize” tipli quru yük gəmisi “Murovdağ”

Əməliyyat marşrutları

Quru yük daşımaları marşrutu

Azərbaycan / Qazaxıstan / Türkmənistan / ABŞ / Çin
Braziliya / Avstraliya / Yeni Zelandiya / Türkiyə / Misir
Bolqarıstan / Rumıniya / Moldova / BƏƏ / İndoneziya
Hindistan / Kanada / Meksika

Maye yük daşımaları marşrutu

Azərbaycan / Qazaxıstan / Türkmənistan
Braziliya / Sinqapur / BƏƏ / Türkiyə
Bolqarıstan / Gürcüstan

Bərə, Ro-Ro və Ro-Pax daşımaları marşrutu

Azərbaycan / Qazaxıstan / Türkmənistan

AZCON Holdingin şirkətlərindən olan "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC üçün 2024-cü il bir sıra sahələrdə mühüm nailiyyətlərlə yaddaqalan olmuşdur. Gəmiçilik donanmaların yenilənməsi, bir bazardan asılılığın daha da azaldılması və əməliyyat coğrafiyasının şaxələndirilməsi, korporativ idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, əməliyyat və biznes proseslərin rəqəmsallaşmasının davam etdirilməsi, ətraf mühitin mühafizəsi və digər bu kimi mühüm istiqamətlərdə strateji əhəmiyyətli layihələrin icrasını davam etdirmişdir.

Azərbaycan üzərindən tranzit yükləşmələrin təmin edilməsi, eləcə də neft-qaz sənayesinə keyfiyyətli və təhlükəsiz ixtisaslaşmış ofşor xidmətlərinin göstərilməsi istiqamətində, ASCO 2030-cu ilə kimi İnkişaf Strategiyasına uyğun olaraq, yeni gəmilərin tikintisinə və alınmasına ciddi investisiya qoyuluşları edir. Son illər ərzində, ASCO tərəfindən 36 ədəd yeni gəmi istismara verilmişdir. Bundan əlavə, 2024-cü ildə Tanker,

Sərnişin və Dalğıcı gəmiləri olmaqla əlavə 9 ədəd gəminin tikintisi üzrə Bakı Gəmiqayırma Zavodunda (BGZ) yeni sifarişlər yerləşdirilmişdir ki, bununla da ASCO-nun sifarişinə əsasən hazırda BGZ-də inşa edilən gəmilərin sayı 11-ə çatmışdır.

Gəmiçiliyin fəaliyyət coğrafiyasının genişləndirilməsi, Xəzərdən kənar hövzələrdə yükləşmə potensialının daha da artırılması istiqamətində, 2024-cü ildə bir neçə yeni layihə icra edilmişdir. Belə ki, Gəmiçilik tərəfindən hər biri 38,000 ton yükləşmə imkanına malik 2 ədəd "Handysize" tipli quru yük gəmisi ("Xocalı" və "Murovdağ") alınaraq, beynəlxalq sulara istismara verilmişdir. Bununla da, ASCO tarixində ilk dəfə iri tutumlu quru yük gəmiləri ilə yükləşmələr segmentinə daxil olmuşdur. Sözügedən gəmilərin alışıının maliyyələşdirilməsi məqsədilə, ASCO ilə Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) arasında əməkdaşlıq qurulmuş, AYİB tərəfindən ASCO-da təfərrüatlı diaqnostikalar aparılmış və nəticədə dövlət zəmanəti olmadan Gəmiçiliyə uzunmüddətli kredit ayrılmışdır. 2024-cü ildə, həmçinin, hər birinin yükləşmə imkanı təxminən 115,000 ton olan 2 ədəd "Aframax" tipli tanker alınaraq beynəlxalq sulara istismara verilmişdir. Bununla da, ASCO-nun idarəetməsində olan "Aframax" tipli tankerlərin sayı 5-ə çatdırılmışdır. "Aframax" tipli tankerlərin alışıının maliyyələşdirilməsi ASCO-nun yerli bazarda uğurla emissiya etdiyi istiqrazlardan daxil olan vəsait hesabına təmin edilmişdir. "Aframax" və "Handysize" tipli nəhəng gəmilərin istismara qəbul olunması ilə Milli Gəmiçiliyimiz öz tarixində tam yeni bir inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur.

Donanmanın yenilənməsi və fəaliyyət coğrafiyasının genişləndirilməsi ilə bərabər, ASCO-nun strategiyasında korporativ idarəetmənin davamlı təkmilləşdirilməsi də mühüm yer alır. 2014-cü ildən etibarən

Gəmiçilikdə beynəlxalq korporativ idarəetmə sistemi tətbiq edilmiş və fəaliyyətimiz korporativ idarəetmənin əsas prinsipləri rəhbər tutularaq təşkil olunmuşdur. Bu istiqamətdə ASCO beynəlxalq nüfuzlu məsləhətçi şirkətlər ilə əməkdaşlıq etmiş və global miqyasda sınaqdan keçmiş beynəlxalq təcrübələri öyrənərək Gəmiçilikdə tətbiq etmişdir. Bir neçə il öncə, böyük dərəcəyə daxil olan beynəlxalq audit şirkəti ASCO-nun korporativ idarəetmə sistemini qiymətləndirmiş və Gəmiçiliyə güclü korporativ idarəetmə reytingi təqdim etmişdir. Gəmiçiliyin Müşahidə Şurasının formalaşdırılması və Holdingin təsis edilməsi ilə, ASCO-nun korporativ idarəetmə sistemi daha da təkmil səviyyəyə yüksəlmişdir.

Çağdaş dövrümüzdə idarəetməni rəqəmsal həllər olmadan təsəvvür etmək mümkün deyildir. ASCO-da uzun illərdir ki, bir sıra elektron proqram və sistemlər istifadə edilir. Bura, SAP ERP sistemi və onun 10-a yaxın modulu, Gəmilərin onlayn mövqeyi sistemi, Yükləşmələrin və gəmi əməliyyatlarının qeydiyyatı sistemi, Elektron biletlə satış sistemi, Gəmi təmiri və layihələndirilməsi üzrə fərqli proqram təminatları, Elektron sənəd dövriyyəsi, KPI sistemi, Xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi sistemi, ASCO-nun əməkdaşları üçün elektron şəxsi kabinet və korporativ sosial şəbəkə funksiyalarını yerinə yetirən "My ASCO" mobil tətbiqi, Rəhbərliyin məlumat əsaslı qərar qəbulu üçün "Management Dashboard", Onlayn təlim platforması, İşə qəbul üzrə mərkəzi test sistemi, eləcə də digər rəqəmsal həllər aiddir. Eyni zamanda, IT infrastrukturun daha da gücləndirilməsi, IT proses və prosedurların təkmilləşdirilməsi və bu sahədə aidiyyəti beynəlxalq sertifikatların alınması üzrə işlər icra olunmaqdadır.

Gəmiçilik bundan sonra da qarşısında duran çağırışları dərk edir. Dayanıqlı və təhlükəsiz gəmi xidmətlərinin təqdim olunması üçün donanmaların yenilənməsinin davam

etdirilməsi, eyni zamanda beynəlxalq sulara fəaliyyətimizin genişləndirilməsi və Azərbaycanın gəmi xidmətlərinin xarici sulara daha da təşviq edilməsi, Xəzər dənizində suyun səviyyəsinin düşməsi ilə əlaqədar yaranan təbii reallıqlar, alternativ yonacaqlara keçid, sürətlə dəyişən və inkişaf edən rəqəmsal ekosistem, avtonom və pilotsuz gəmilər, süni intellektin yaratdığı imkanlar və risklər, eləcə də digər bu kimi çağırışlar davamlı izlənilir, onların ASCO-nun gəmi layihələrində və gələcək biznes planlarında nəzərə alınmasına diqqət yetirilir. Bu çərçivədə, AZCON Holdingin rəhbərliyi altında, nəqliyyat və kommunikasiya sahəsində layihələrin koordinasiya şəkildə və sinerji təmin etməklə icrası, ölkəmizdə bütün nəqliyyat sektorunun, eləcə də gəmiçilik sahəsinin inkişafına müstəsna müsbət töhfə verəcəkdir.

Hesabat dövründə icra olunmuş layihələr, müxtəlif sahələrdə əldə olunmuş nailiyyətlər, inkişaf strategiyamızın icrası istiqamətində görülmüş işlər barədə daha təfərrüatlı məlumatlarla, cari hesabatın aidiyyəti bölmələrində tanış olmağa Sizi dəvət edirik.

Tariyel Mirzəyev

Sədr müavini

Neft və qaz sənayesinə ixtisaslaşmış ofşor xidmətləri

ASCO neft və qaz hasilatının bütün proseslərində, o cümlədən dəniz özülləri və estakadalarının tikilməsi, coğrafi-geoloji tədqiqatların həyata keçirilməsi, sualtı neft-qaz boru kəmərlərinin çəkilməsi və istismar zamanı onların təmiri, dənizdəki neft obyektlərinin yanğından mühafizəsi, neftçilərin iş yerlərinə çatdırılması, həmçinin müxtəlif növ yüklərin (yanacaq-sürtkü materialları, içməli su, metanol, mal-material, avadanlıq, metal konstruksiya və s.) daşınması kimi kompleks xidmətlər təqdim edir.

Gəmi təmiri və tikintisi

ASCO-nun strukturuna daxil olan "Bibiheybat Gəmi Təmiri Zavodu" (BGTZ) və "Zığ Gəmi Təmiri və Tikintisi Zavodu" (ZGTTZ) bütün növ gəmilərin yüksək keyfiyyətlə təmirini həyata keçirir. Qeyd olunan zavodlarda bu xidmətlər təqdim olunur:

- Əsaslı, tərsanə, cari və səfərlərarası naviqasiya təmir işlərinin həyata keçirilməsi;
- Kiçik su tutumlu xidmət katerlərinin tikintisi (ZGTTZ);
- Gəmi sistem və qurğularının, elektrik və radionaviqasiya avadanlıqlarının, mühərriklərin, cihazların quraşdırılması və sazlanması;
- Dalğıcı işləri çərçivəsində su altında mühəndislik və hidro-texniki işlərin aparılması;
- Gəmilərin doka qaldırılaraq sualtı gövdə, sükan və vintlərinin yoxlanılması, onların təmizlənməsi və rənglənməsi;
- Hava ilə doldurulan xilasetmə sallarının, hidrostatik ayırıcı qurğuların, fərdi xilasetmə vasitələrinin yoxlanılması və təmiri;
- ASV tipli izolyasiya edən nəfəs aparatlarına texniki xidmət göstərilməsi və həmin aparatların təmiri;
- Müxtəlif növ ehtiyat hissələri, xüsusi boyalar və texniki vasitələrin hazırlanması.

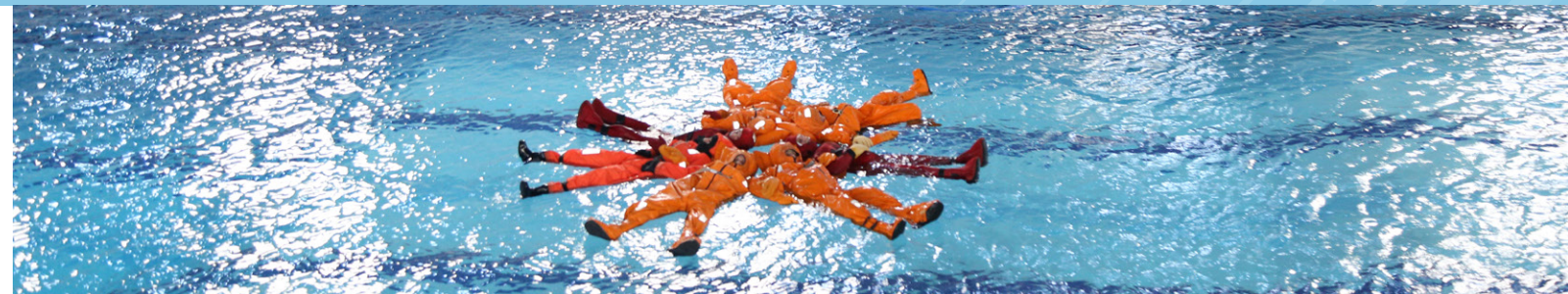

Gəmiçilik sahəsində təhsil və təlim

ASCO-nun tabeliyində dənizçi kadrların hazırlanmasını təmin edən müəssisələr:

Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası (ADDA)

- Dənizçilik təhsili üzrə 130 ildən çox təcrübə
- Diplomu dünyanın 170-dən çox ölkəsi tərəfindən tanınır
- Dünyanın 11 ölkəsinin 18 universiteti ilə ikitərəfli əməkdaşlıq
- Beynəlxalq Dənizçilik Ali Məktəbləri Assosiasiyasının üzvü
- MDB ölkələrinin dənizçilik ali məktəblərinin Tədris-Metodiki Şurasının üzvü
- Xəzəryanı dövlətlərin Ali Məktəbləri Assosiasiyasının fəal iştirakçısı
- Bakalavr, magistratura və doktorantura pillələrində müasir standartlara cavab verən tədris
- Azərbaycan, rus və ingilis dillərində tədris
- **İxtisaslar**
 - Dəniz naviqasiyası mühəndisliyi
 - Gəmiqayırma və gəmi təmiri mühəndisliyi
 - Gəmi energetik qurğularının istismarı mühəndisliyi
 - Elektrik və elektronika mühəndisliyi

Təlim Tədris Mərkəzi (TTM)

- Dövlət Dəniz və Liman Agentliyi tərəfindən akkreditasiya
- Aşağıdakı təşkilatlar tərəfindən sertifikatlaşma:
 - Amerika Gəmiçilik Bürosu (American Bureau of Shipping - ABS)
 - The Nautical Institute
 - Bureau Veritas
- Dənizçilərin peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması
- Dənizçilərin beynəlxalq konvensiya və standartlara uyğun sertifikatlaşdırılması
- Azərbaycan, rus və ingilis dillərində təlimlər

Dünyada müasir dinamik mövqe saxlama (DP2) simulyatoru üzrə "DP Induction" və "DP Simulator" təlimlərinin keçirilməsinə səlahiyyəti olan 95 mərkəzdən biri olan TTM Xəzər regionunda bu sahədə fəaliyyət göstərən yeganə təşkilatdır.

Azərbaycan Dənizçilik Kolleci (ADK)

- Aşağıdakı sahələr üzrə orta ixtisas təhsili:
 - Gəmi sürücülüyü
 - Gəmi energetik qurğularının istismarı
 - Elektrik təchizatı

KORPORATİV İDARƏETMƏ

ASCO-nun korporativ idarəetmə strukturunun qrafik təsviri

ASCO Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 286 nömrəli Fərmanı ilə 15 yanvar 2025-ci il tarixində Azərbaycan Nəqliyyat və Kommunikasiya Holdinginin (AZCON) idarəetməsinə verilmişdir.

Strateji idarəetmə

- 2022-ci ildə ASCO-nun 2022-2030-cu illəri əhatə edən Strategiyası beynəlxalq nüfuzlu KPMG şirkətinin məsləhətçi xidmətlərinin dəstəyi ilə yenilənmişdir.
- Həmin Strategiyaya uyğun qısamüddətli investisiya planı təsdiq edilmişdir.
- 2023-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamına uyğun olaraq, ASCO-da özəl investisiyaların cəlb edilməsinə hazırlığın qiymətləndirilməsi, özəl investisiyaların cəlb edilməsi üzrə uyğun mexanizmin seçilməsi məqsədi ilə, beynəlxalq nüfuzlu məsləhətçi şirkət Boston Consulting Group (BCG) və hüquq məsləhətçisi qismində Deloitte&Touche şirkəti cəlb edilmişdir. Qeyd edilən layihə çərçivəsində nəzərdə tutulan əsas məqsədlər:

- ASCO-da müvafiq təhlillərin aparılması
- Özəl investisiyaların cəlb edilməsi üzrə mümkün istiqamətlərin müəyyən edilməsi
- Uyğun hesab edilən istiqamət üzrə özəl investisiyaların cəlb edilməsi üçün müvafiq hazırlıq işlərinin həyata keçirilməsi

Şəffaflıq, hesabatlılıq və məlumatların açıqlanması

- Yarandığı gündən etibarən ASCO-da Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (MHBS) tətbiq edilmişdir.
- Bu standartlara uyğun hazırlanmış konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları hər il beynəlxalq nüfuzlu audit şirkəti tərəfindən audit olunur və ictimaiyyətə açıq şəkildə ASCO-nun rəsmi internet sahifəsində dərc edilir (hesabat ilindən başlayaraq inteqrasiya edilmiş hesabatın tərkibi olaraq).
- Yarandığı gündən etibarən ASCO-nun iki illik dövrü əhatə edən Dayanıqlı İnkişaf haqqında hesabatları hazırlanır (hesabat ilindən başlayaraq inteqrasiya edilmiş hesabatın tərkibi olaraq – illik əsaslarla).
- ASCO Xəzər hövzəsində sosial korporativ məsuliyyəti üzrə fəaliyyətinə dair hesabatı açıqlayan ilk gəmiçilik şirkətidir.
- Dayanıqlı İnkişaf haqqında hesabatlar beynəlxalq nüfuzlu audit şirkəti tərəfindən audit olunur və ictimaiyyətə açıq şəkildə ASCO-nun rəsmi internet sahifəsində dərc edilir (hesabat ilindən başlayaraq inteqrasiya edilmiş hesabatın tərkibi olaraq).
- ASCO-da maliyyə və əməliyyat nəticələrinin açıqlanmasını şərtləndirən Məlumatların açıqlanması Siyasəti tətbiq edilmişdir.
- ASCO-nun nailiyyətləri və əməliyyat nəticələri, Gəmiçilikdə baş verən yeniliklər və önəmli hadisələr, görülmə işlər haqqında məlumatlar ASCO-nun rəsmi internet sahifəsi və sosial şəbəkə hesabları üzərindən, o cümlədən digər tanınmış kütləvi informasiya vasitələri ilə ictimaiyyətə şəffaflıqla çatdırılır.

Mükafatlandırma sistemi

- 2017-ci ildən etibarən ASCO-da illik fəaliyyətin nəticələrinə əsaslanan mükafatlandırma sistemi tətbiq edilir.
- Bu çərçivədə ASCO-nun Korporativ Əsas Səmərəlilik Göstəriciləri (ƏSG) və İdarə Heyətinin üzvlərinə kaskadlanmış ƏSG-lər üzrə hədəflər və çəki payları ASCO-nun Müşahidə Şurası tərəfindən illik əsasda təsdiq olunur.
- Mükafatlandırma prosesinin tənzimlənməsini və koordinasiyasını təmin etmək məqsədi ilə, ASCO-da Mükafatlandırma üzrə İşçi Qrup təsis edilmişdir.
- ƏSG-lərin nəticələrinin və bonus məbləğlərinin hesablanması elektron sistem üzərindən avtomatik şəkildə həyata keçirilir.
- Tətbiq olunan mükafatlandırma sistemi aşağıdakı meyar, prinsip və məqsədləri özündə cəmləşdirir:
 - Gəmiçiliyin qarşısında müəyyən etdiyi strateji hədəf və məqsədlərə çatmaq;
 - Gəmiçiliyin gəlirliliyini və rentabelliğini təmin etmək;
 - Əməkdaşları inkişaf və təkmilləşməyə həvəsləndirmək, onları daha da məhsuldar fəaliyyətə motivasiya etmək;
 - Yüksək ixtisaslı və aparıcı kadrların ASCO-ya bağlılığını və loyallığını daha da artırmaq, yeni güclü kadrları Gəmiçiliyə cəlb etmək;
 - Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və mükafatlandırmada şəffaflığı, ədalətliliyi, obyektivliyi təmin etmək.

Satınalma sistemi

- ASCO-da təchizatçıların seçilməsi üçün satınalma prosedurları Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinə uyğun olaraq AZCON-un Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilmiş Satınalma Qaydalarına və digər daxili sənədlərə, həmçinin satınalmalar üzrə beynəlxalq gəmiçilik sahəsində qabaqcıl prinsiplərə uyğun həyata keçirilir.
- Bu prosedurlar Satınalma Komissiyasının kollegial nəzarəti ilə icra edilir.
- Təchizatçıların seçim prosesi çərçivəsində onların etibarlılığı, maliyyə vəziyyətlərinin sabitliyi və müsbət işgüzar nüfuzları qiymətləndirilir.
- Həyata keçirilən müsabiqələr ASCO tərəfindən ictimaiyyətə açıq şəkildə, Gəmiçiliyin rəsmi internet sahifəsində dərc edilir.
- Bütün səhmləri dövlətə məxsus olan gəmiçilik şirkəti olaraq, ASCO tərəfindən müvafiq keyfiyyət tələblərinə uyğunluq nəzərə alınmaqla, yerli mal, iş və xidmət təchizatçılarına üstünlük verilir.
- Hesabat ilində ASCO-nun satınalma xərclərində (gəmi alışı və tikintisi istisna olmaqla) yerli podratçıların payı 77% olmuşdur. 447 ədədi yerli olmaqla, ümumilikdə 786 təchizatçı (gəmi alışı və tikintisi istisna olmaqla) ASCO-ya xidmət göstərmişdir.

Hörmətli oxucu!

Sizi AZCON Holding şirkətlərindən olan Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (ASCO) 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə illik integrasiya edilmiş hesabatında salamlamaqdan qürur duyuram.

Yarandığı gündən etibarən hər bir maliyyə ilini mənfəətlə başa vuran ASCO üçün 2024-cü il də bu baxımdan istisna olmamışdır. Səhmdar üçün dayanıqlı mənfəətliliyin təmin edilməsi ASCO-nun qarşısında duran ən təməl öncəliklərdən biridir. Buna nail olmaq üçün aktivlərin düzgün idarə olunması, təhlükəsiz əməliyyatlar, müxtəlif bazarların araşdırılması, perspektiv vəd edən investisiyaların edilməsi, ticarət münasibətlərində etibarlı tərəfdaş olmaq, işçilərin maddi və mənəvi rifahı daim diqqət mərkəzində saxlanılır.

Şirkətin dayanıqlı inkişafını şərtləndirən təməl daşlardan biri də korporativ

idarəetmə standartlarının tətbiqi və davamlı təkmilləşdirilməsidir. Korporativ idarəetmə standartlarının düzgün tətbiqi yönündə bu günə qədər atılmış addımların içində aşağıdakıları göstərmək olar:

- Şirkətin Ümumi Yığıncağının və Müşahidə Şurasının təsis edilməsi;

- Şirkətin İdarə Heyəti yanında kollegial struktur vahidlərin fəaliyyəti:

- o Satınalmalar komissiyası

- o Risklər üzrə komitə

- o Personalın idarəedilməsi komitəsi

- o Mükafatlandırma üzrə işçi qrup və s.;

- Şirkətin Strategiyasının və ona uyğun investisiya planının təsdiqi;

- Məlumatların açıqlanması Siyasətinə və şəffaflıq prinsiplərinə uyğun olaraq audit edilmiş maliyyə hesabatları, dayanıqlı inkişaf haqqında hesabatlar və illik integrasiya edilmiş hesabatlar vasitəsilə maliyyə və əməliyyat nəticələrinin, ekoloji, sosial və idarəetmə (ESG) təşəbbüslərinin və korporativ sosial məsuliyyətlə (CSR) bağlı məqamların ictimaiyyətə vaxtında açıqlanması;

- Şirkət və rəhbərlik səviyyəsində əsas səmərəlilik göstəricilərinin (KPI) təyin edilməsi;

- Gəmiçiliyin bütün fəaliyyət sahələrini əhatə edən risklərin idarəedilməsi sistemi;

- İdarə heyətinə nəzərən müstəqil Daxili audit funksiyası;

- Biznes proseslərin idarəedilməsi (BPM) və nəzarət mexanizmlərinin yoxlanılmasına cavabdeh Daxili nəzarət funksiyası;

- Şirkət daxili biznes etikasını dəstəkləyən Biznes Etikası Məcəlləsi və Daxili İntizam Qaydaları;

- Korrupsiya ilə mübarizəyə dair Təlimat, Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Siyasəti və Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Qaydaları ilə tənzimlənən anti-korrupsiya tədbirləri; və s.

ASCO-da risklərin idarəedilməsi sistemi qabaqcıl beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq "Treadway" Komissiyasının Sponsor Təşkilatları Komitəsinin modelinin (COSO modelinin) Müəssisələrdə Risklərin İdarəedilməsi (ERM) metodologiyası əsasında təşkil edilmişdir. Risk sahibləri riskləri aşkarlayır və qiymətləndirir, risk səviyyəsinin azaldılması naminə tədbirləri müəyyən edir. Risklərin idarəedilməsi departamenti tərəfindən risk pasportlar sənədləşdirilir və risklər xəritəsi hazırlanır, rüblük qaydada risklərin monitorinqi həyata keçirilir.

Daxili nəzarət sistemi COSO-nun 5 əsas komponentinin (nəzarət mühiti, risklərin qiymətləndirilməsi, nəzarət tədbirləri, məlumat və kommunikasiya, monitorinq) səmərəli təşkili yolu ilə təşkil edilmişdir. Biznes proseslərin idarəedilməsi (BPM), nəzarət mexanizmlərinin tərtibat və işlək olması baxımından qiymətləndirilməsi Daxili nəzarət departamentinin başlıca vəzifə öhdəlikləridir. 2024-cü ildə bu xüsusda beynəlxalq nüfuzlu məsləhətçi şirkət Deloitte ilə birlikdə maliyyə hesabatlarının düzgünlüyünə təsiri ola

biləcək daxili nəzarət mexanizmlərinin ABŞ-ın "Sarbanes-Oxley" Aktının 404-cü Maddəsinə (SOX-404) uyğunlaşdırılması yönündə layihənin icrasına başlanılmışdır. Qat ediləcək yolun rahat olmayacağını fərqləndirik, amma tezliklə Şirkətimizdə beynəlxalq kapital bazarlarının tələblərinə cavab verəcək nəzarət mühitinin formalaşması istiqamətində inamla addımlayırıq.

Önümüzdəki yol yeni çətinlikləri gətirməklə yanaşı, yeni üfqləri də üzə çıxarır. Biz korporativ idarəetmənin davamlı təkmilləşdirilməsi vasitəsilə uzun müddətli dəyər yaradılması və qərarların məsuliyyətlə qəbul edilməsində, tərəfdaşlarla münasibətdə dürüstlüyü və inamı gücləndirməkdə qərarlıyıq.

Çıxışımı bitirərkən, bütün struktur və ərazilərdəki həmkarlarımıza səmimi təşəkkürümü bildirirəm. Onların fədakarlığı və peşəkarlığı bizim korporativ idarəetmə təşəbbüslərimizin təcrübədə məna kəsb etməsinə səbəb olur.

Pərviz Babazadə

ASCO-nun İdarə Heyəti Sədrinin müşaviri

Daxili audit və nəzarət sistemi / Risklərin idarəedilməsi

- Korporativ idarəetmə sisteminin effektivliyinin təmin edilməsi məqsədilə «üç səviyyəli müdafiə modeli»nin tətbiqi
- Beynəlxalq təcrübədə tətbiq edilən "Treadway" Komissiyasının Sponsor Təşkilatları Komitəsinin modelinin (COSO modelinin) 5 əsas komponentinin (nəzarət mühiti, risklərin qiymətləndirilməsi, nəzarət tədbirləri, məlumat və kommunikasiya, monitoring) səmərəli təşkili yolu ilə təmin edilmiş daxili nəzarət funksiyasının əsas fəaliyyət istiqamətləri:
 - Gəmiçiliyin aparatı və struktur bölmələrin fəaliyyətinin Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, daxili sənəd və qaydalara uyğunluğuna nəzarət
 - Biznes proseslərin və nəzarət mexanizmlərinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi
- Daxili audit haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununa, ASCO-nun Daxili Audit Departamentinin Əsasnaməsinə və Daxili Auditorlar İnstitutunun Daxili Audit Standartlarına uyğun olaraq təşkil edilmiş daxili audit funksiyasının fəaliyyət istiqamətləri:
 - Təminat (audit yoxlaması) xidmətləri
 - Konsalting (məsləhət xarakterli) xidmətləri
- Aparıcı beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq COSO-nun Müəssisələrdə Risklərin İdarəedilməsi (Enterprise Risk Management) metodologiyası əsasında təşkil edilmiş risklərin idarəedilməsi sistemi
- Beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə uyğun olaraq "Bunker yanacağı ilə çirkənmə nəticəsində vurulan zərərə görə mülki məsuliyyət haqqında" və "Neftlə çirkənmədən vurulan zərərə görə mülki məsuliyyət haqqında", eləcə də gəminin gövdə və mexanizmlərinin sığortası

Biznes etikası və komplayens

- ASCO-da əməkdaşların davranış etikası, etika normaları və onlara əməl edilməsi ilə bağlı münasibətləri, peşə fəaliyyəti zamanı etika prinsipləri üzrə əsas tələbləri müəyyən edən Biznes Etikası Məcəlləsi və Daxili İntizam Qaydaları tətbiq edilir.
- Bu yöndə tələblərə riayət olunmasının təmin edilməsi məqsədilə 24/7 rejimində fəaliyyət göstərən "Qaynar xətt" əlaqə mərkəzi, ASCO-nun rəsmi internet sahifəsində elektron müraciət bölməsi və korporativ sosial şəbəkə funksiyasını yerinə yetirən "My ASCO" mobil tətbiqində müvafiq şikayətlərin bildirilməsi funksiyası mövcuddur.
- Gəmiçiliyin əməkdaşlarının biznes etikası sahəsində maarifləndirilməsi və məlumatlandırılması çərçivəsində davamlı təlimlər təşkil edilir və işçilərə müvafiq təlimatlar verilir.
- İnsan haqlarının qorunması Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və ölkənin digər qanunvericilik aktları, Gəmiçiliyin Biznes Etikası Məcəlləsi, eləcə də beynəlxalq konvensiyalar, o cümlədən İnsan Hüquqlarının və Azadlıqlarının Müdafiəsi Haqqında Avropa Konvensiyasının tələbləri ilə tənzimlənir.
- ASCO daxilində komplayens (uyğunluq) funksiyası Gəmiçiliyin fəaliyyətinin şirkətdaxili etik standartlara, yerli və beynəlxalq qanunvericiliyin tələblərinə uyğunluğunu təmin edir.

Korrupsiyaya qarşı tədbirlər

- 2022-ci ildə beynəlxalq nüfuzlu təsnifat cəmiyyəti - LRQA (Lloyd's Register) tərəfindən aparılan audit yoxlamalarının nəticələrinə əsasən ASCO-ya ISO 37001 – "Antikorrupsiya idarəetmə sistemi" beynəlxalq standartı üzrə sertifikat təqdim edilmişdir.
- ASCO tərəfindən anti-korrupsiya tədbirləri "Korrupsiya ilə mübarizəyə dair Təlimat", "Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Siyasəti" və "Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Qaydaları" ilə tənzimlənir.
- Qeyd edilən sənədlərin əsas məqsədləri aşağıdakılardır:
 - işəgötürənlə işçi arasında etimadın möhkəmləndirilməsi;
 - qanuna zidd vəzifələrin icrasına yol verilməməsi;
 - korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmanın törədilməsini istisna edən şəraitin yaradılması;
 - ədalətin, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiə olunması;
 - istənilən növ təzahürdə korrupsiya fəaliyyətinin ASCO tərəfindən qəbul edilməməsi haqqında bütün maraqlı tərəflərdə vahid anlayışın yaradılması;
 - ASCO üzrə korrupsiya risklərinin minimuma endirilməsi, fəaliyyətdə şəffaflığın artırılması;
 - korrupsiya əleyhinə başlıca hərəkət qaydalarının və normalarının formalaşdırılması.

Hesabat ilində ASCO-ya korrupsiya ilə bağlı iki şikayət daxil olmuş, aparılmış araşdırmalar nəticəsində korrupsiya halı aşkar edilməmişdir. Həmçinin, Gəmiçiliyin 268 nəfər əməkdaşı anti-korrupsiya üzrə təlimlərə cəlb edilmişdir.

Korporativ idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi yönündə görülmüş digər işlər

Hazırda ASCO aşağıdakı sertifikatlara sahibdir və müvafiq konvensiyaların tələblərinə cavab verir:

- ISO 9001: Keyfiyyətin idarə edilməsi
- ISO 14001: Ekoloji idarəetmə
- ISO 50001: Enerji səmərəliliyinin idarə edilməsi
- ISO 45001: Sağlamlıq və təhlükəsizlik idarəetmə sistemi
- ISO 37001: Anti-korrupsiya idarəetmə sistemi
- ISM code 2010: Təhlükəsizliyin beynəlxalq idarəetmə sistemi
- SOLAS: Dənizdə həyat təhlükəsizliyi üzrə beynəlxalq konvensiya
- MARPOL: Dəniz çirklənməsi əleyhinə konvensiya
- STCW: Təlimləndirmə standartları, Sertifikatlaşma və Növbəçəkmə üzrə Beynəlxalq Konvensiya

- Müxtəlif illərdə Moody's və Fitch Ratings şirkətləri tərəfindən ASCO-ya kredit reytingi təqdim edilmiş və ASCO-nun öz kredit öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinin dayanıqlı olduğu müəyyənləşdirilmişdir.
- Biznes proseslərin avtomatlaşdırılması, innovativ elektron sistemlərin və proqram təminatlarının tətbiq edilməsi istiqamətində ASCO-da SAP ERP və onun müvafiq modulları, eləcə də donanmanın istismarı, gəmi təmiri və layihələndirilməsi, insan resurslarının idarəedilməsi və ümumi inzibati işlər üzrə müxtəlif sistem və proqramlar tətbiq edilmişdir.
- ASCO-da tətbiq edilmiş əməkdaşlar üçün elektron kabinet – "My ASCO" mobil tətbiqi vasitəsilə aşağıdakı əməliyyatları icra etmək mümkündür:
 - ASCO ilə bağlı ən son məlumatları əldə etmək;
 - Əməkdaşlar arasında ünsiyyətin asanlaşdırılması məqsədi ilə, mobil tətbiq çərçivəsində korporativ sosial şəbəkə fəaliyyəti;
 - İş yerindən müxtəlif növ arayış və sənədləri sorğu etmək;
 - Müxtəlif növ toplu və fərdi bildirişlər, elanlar, sənəd və sertifikatların bitmə vaxtı barədə xatırlatma və digər vacib məlumatlar almaq;
 - Real vaxt rejimində aylıq əmək haqqı üzrə ətraflı onlayn çıxarış əldə etmək;
 - Məzuniyyət günləri barədə məlumat almaq və məzuniyyət üçün elektron formada müraciət etmək;
 - Xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin son illər ərzində nəticələri ilə tanış olmaq;
 - Daxili onlayn təlim platformasına keçid etmək;
 - ASCO-nun aparatı və struktur idarələrinə gələn və yaxud iş gününün sonunda çıxan uyğun avtobus marşrutları, eləcə də hər gün aparatda və struktur bölmələrdə nahar zamanı təqdim edilən yeməklərin siyahısı ilə tanış olmaq;
 - Mövcud açıq vakansiyalar barədə məlumat əldə etmək və uyğun vakansiya üzrə müraciət göndərmək.

ASCO RƏQƏMLƏRLƏ

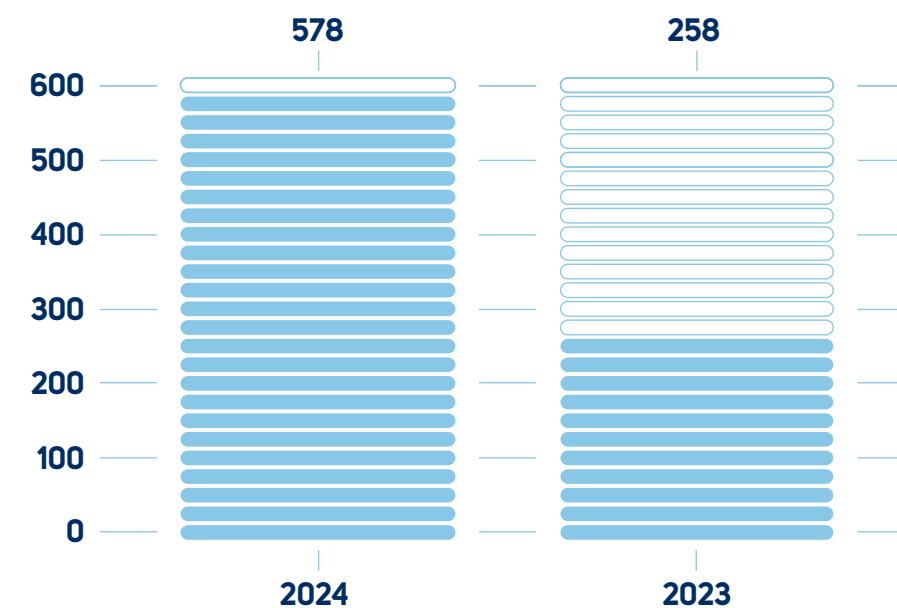
Maliyyə göstəriciləri

MHBS əsasında hazırlanmış maliyyə hesabatlarından xülasə

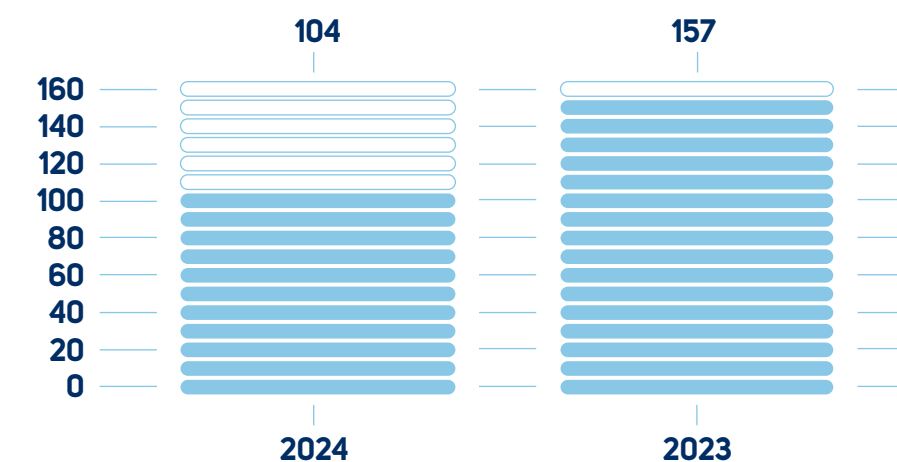
	min AZN	2024	2023
Gəlirlər		445,403	524,195
Satışların maya dəyəri		(365,184)	(375,113)
Ümumi mənfəət		80,219	149,082
Ümumi və inzibati xərclər		(56,818)	(60,921)
Sosial xərclər		(5,198)	(9,506)
Digər əməliyyat gəliri		52,375	51,227
Digər əməliyyat xərcləri		(89,004)	(70,660)
Əməliyyat mənfəəti		(18,426)	59,222
Maliyyə xərcləri		(17,626)	(9,621)
Maliyyə gəliri		33,198	-
Birgə müəssisənin fəaliyyətindən pay		18,208	6,761
Mənfəət vergisi xərci		(859)	(12,677)
Xalis mənfəət		14,495	43,685

		31 dekabr	
	min AZN	2024	2023
Cari aktivlər		233,807	438,691
Uzunmüddətli aktivlər		1,592,796	1,298,761
Cəmi aktivlər		1,826,603	1,737,452
Cari öhdəliklər		116,347	99,305
Uzunmüddətli öhdəliklər		443,148	206,585
Cəmi öhdəliklər		559,495	305,890
Cəmi kapital		1,267,108	1,431,562

İnvestisiya qoyuluşu (milyon AZN)

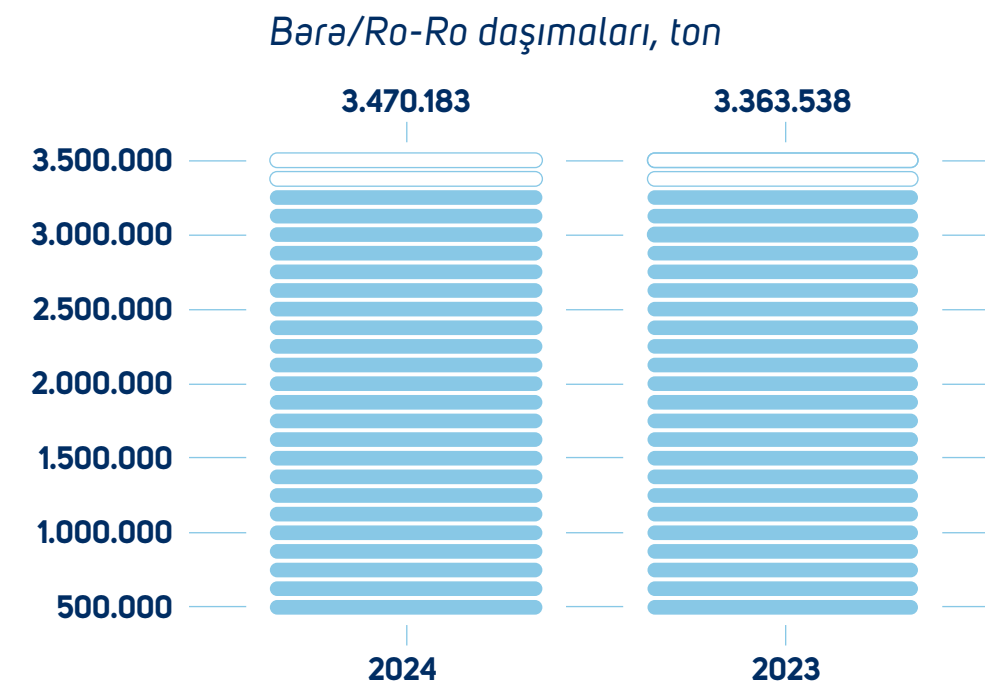
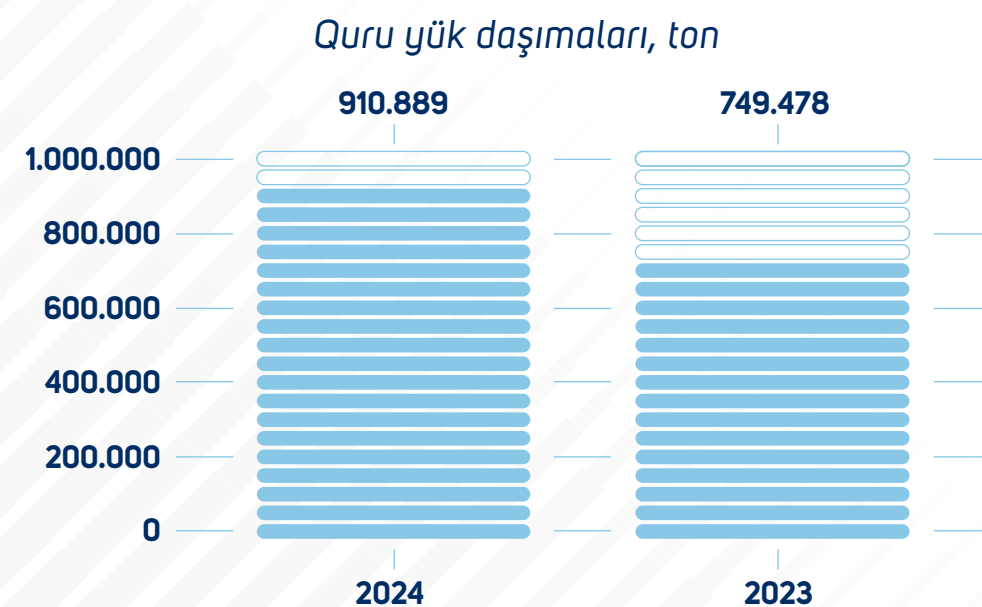
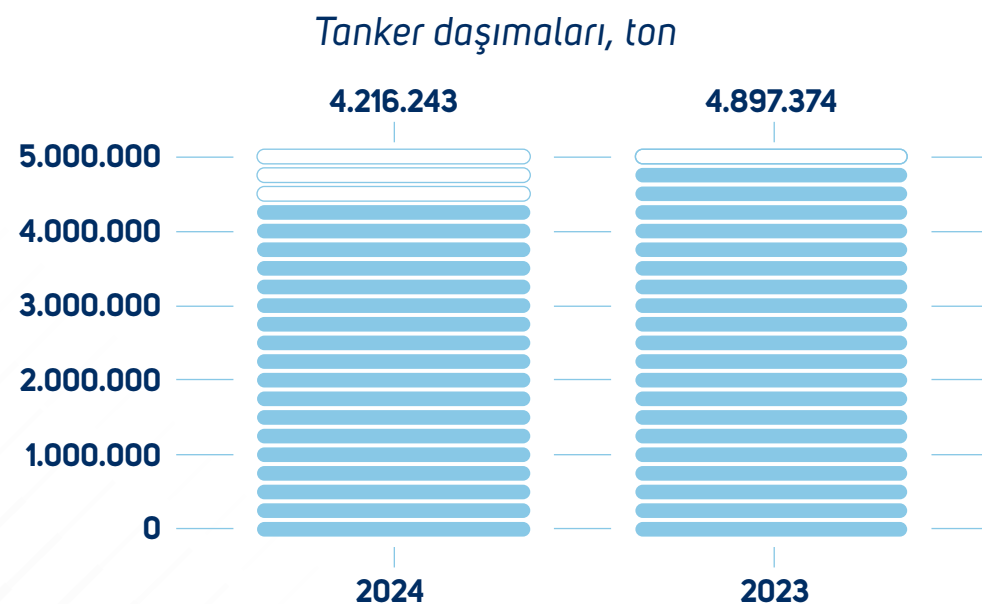
EBITDA (milyon AZN)

	2024	2023
EBITDA marjası	22%	30%
Borcun kapitalla nisbəti	0.33	0.12
Cari likvidlik əmsalı	2.01	4.42

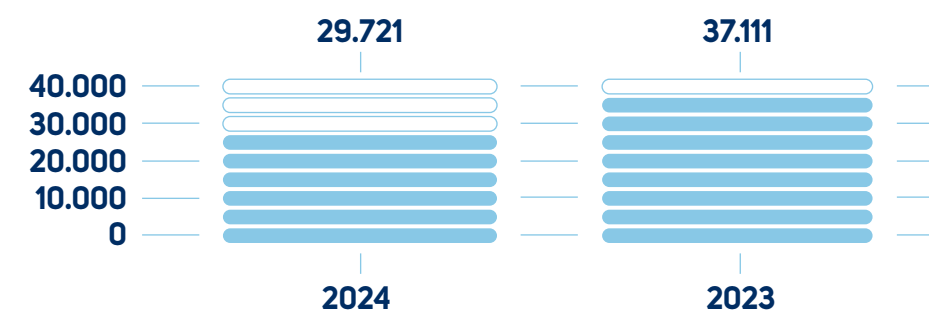

Əməliyyat göstəriciləri

	2024	2023
Daşınmış vaqonların sayı, ədəd	37,337	37,642
Daşınmış avtotexnikanın sayı (TİR), ədəd	36,123	35,207

İxtisaslaşmış ofşor donanması tərəfindən işlənmiş günlər (gəmi-gün)

Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin (ASCO) devizində əksini tapdığı kimi, "Avropa və Asiyanı birləşdirən ən qısa körpü" olmaq şirkətimizin regional və global nəqliyyat sistemindəki strateji rolunu aydın şəkildə ifadə edir. İstismar-kommersiya departamenti bu körpünün qurulması və onun effektiv fəaliyyət göstərməsi istiqamətində əsas rol oynayan struktur bölmələrdən biridir. Departamentin gündəlik fəaliyyəti Azərbaycanın tranzit imkanlarının genişləndirilməsinə, beynəlxalq yükdaşımalara artırılmasına, yeni marşrutların inkişafına və ASCO-nun beynəlxalq nəqliyyat məkanında mövqeyinin gücləndirilməsinə birbaşa xidmət edir.

İstismar-kommersiya departamentinin strateji fəaliyyət istiqamətlərindən biri də daşıyan yüklərin həcmi və şirkətin ümumi gəlirliyinin davamlı olaraq artırılmasıdır. Son illərdə bu məqsədlə:

- Mövcud marşrutlar üzrə yük cəlb etmə

strategiyaları təkmilləşdirilmiş;

- Yeni bazarlar araşdırılmış və potensial müştərilərlə danışıqlar aparılmış;
- Sürətli və rəqabətə davamlı tarif siyasəti tətbiq olunmuş;
- Müştəri məmnuniyyətini artıran xidmət paketləri hazırlanmışdır.

Bütün bu addımlar nəticəsində şirkətin daşıma həcmində əhəmiyyətli artımlar müşahidə olunmuş, bu isə həm əməliyyatların səmərəliliyinin artmasına, həm də maliyyə dayanıqlığının möhkəmlənməsinə səbəb olmuşdur. Bu artım ASCO-nun regional nəqliyyat bazarındakı mövqeyini daha da gücləndirir və şirkətin inkişafına təkan verir.

İstismar-kommersiya departamentinin fəaliyyəti aşağıdakı istiqamətləri əhatə edir:

- Yeni müştərilərin cəlb olunması və yük portfelinin genişləndirilməsi;
- Yeni regional və beynəlxalq marşrutların axtarılması və tətbiqi;
- Xarici dövlət və şirkət nümayəndəlikləri ilə əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq görüşlərinin təşkili;
- Azərbaycanın və ASCO-nun beynəlxalq konfrans, sərgi və forumlarda təmsil olunması;
- Şirkətin fəaliyyətinin təbliği, tanıtılması və beynəlxalq bazarda brend mövqeyinin gücləndirilməsi;
- Rəhbərlik üçün strateji hesabat və təqdimatların hazırlanması.

Bu fəaliyyətlərin hər biri, Avropa ilə Asiya arasında dayanıqlı və fasiləsiz nəqliyyat əlaqəsinin təmin olunmasında ASCO-nun "körpü" rolunun davamlı və səmərəli həyata keçirilməsinə xidmət edir.

ASCO-nun əsas strateji hədəflərindən biri Azərbaycanın beynəlxalq tranzit potensialını genişləndirməkdir. Bu çərçivədə:

- İstismar-kommersiya departamenti Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu (Orta Dəhliz) çərçivəsində həyata keçirilən Çindən Avropaya konteyner daşımaları layihəsində aktiv iştirak edir.
 - Bu marşrutun inkişafı ilə ölkəmiz Avropa və Asiyanı birləşdirən əsas logistika dəhlizi kimi çıxış edir, bu isə həm regional iqtisadiyyata, həm də ekoloji davamlılığa töhfə verir.
 - Departament yük axınlarının cəlb edilməsi üçün müxtəlif ölkələrin daşıma şirkətləri, ekspeditorlar və dövlət qurumları ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurur.
- İstismar-kommersiya departamenti ASCO-nun yaşıl gəmiçilik strategiyasına uyğun olaraq, ətraf mühitin qorunması istiqamətində digər aidiyyəti departamentlərlə sıx əməkdaşlıq şəraitində fəaliyyət göstərir. Bu əməkdaşlıq nəticəsində:
- Yanacaq sərfiyyatının azaldılması və marşrutların optimallaşdırılması təmin edilir;
 - CO₂ emissiyalarının azaldılmasına nail olunur;
 - Gəmilərin istismarında ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiqi təşviq edilir;
 - MARPOL və digər beynəlxalq ekoloji konvensiyalara uyğunluq təmin olunur.

Bu tədbirlər Xəzər dənizinin ekoloji mühitinin qorunmasına və regionda dayanıqlı gəmiçiliyin inkişafına birbaşa təsir göstərir.

İstismar-kommersiya departamenti insan kapitalının inkişafına xüsusi diqqət yetirir. Departament əməkdaşları:

- Müxtəlif yerli və beynəlxalq təlim proqramlarında və seminarlarda iştirak edir, bu isə onların peşəkar bacarıqlarının artırılmasına imkan verir.
- Gəmidə çalışan heyətin, xüsusilə göyərte heyətinin ixtisasartırma və peşəkar inkişaf proqramlarına qoşulmasına təşəbbüskarlıq göstərilir və bu prosesdə lazımi təşkilati dəstək təmin olunur.

Bu yanaşma həm gəmi istismarı proseslərinin daha səmərəli həyata keçirilməsinə, həm də ümumilikdə şirkətin xidmət keyfiyyətinin yüksəldilməsinə xidmət edir.

Gələcəkdə İstismar-kommersiya departamenti aşağıdakı istiqamətlərdə fəaliyyətini daha da dərinləşdirməyi planlaşdırır:

- Yeni beynəlxalq marşrutların inkişafı və alternativ dəhlizlərin araşdırılması;
- Rəqəmsallaşma və texnoloji yeniliklərdən istifadə edərək xidmətlərin çevikliyinin artırılması;
- Yaşıl texnologiyaların tətbiqinə dair təşəbbüslərin genişləndirilməsi;
- ASCO-nun regional və global miqyasda "Avropa və Asiyanı birləşdirən ən qısa körpü" statusunun daha da möhkəmləndirilməsi.

Ruslan Qurbanov

ASCO-nun İstismar-kommersiya departamentinin rəisi

DAYANIQLI İNKİŞAF

Əhəmiyyətlik matrisi

Hesabat hazırlanarkən ASCO-nun fəaliyyəti ilə bağlı tərəfdaşların, müştərilərin, əməkdaşların, təchizatçıların, ictimaiyyət və medianın fikirləri öyrənilmiş və hesabatda əks etdirilmişdir. Bu məqsədlə, ASCO-nun rəsmi saytında və sosial şəbəkələrində onlayn sorğu keçirilmişdir. Sorğu azərbaycan, rus və ingilis dillərində hazırlanmışdır. Sosial, ekoloji və iqtisadi göstəricilər təhlil olunmuş və Gəmiçiliyin məsul əməkdaşları ilə müsahibələr aparılmışdır. Sorğu və müsahibələr əsasında maraqlı tərəflər üçün əhəmiyyətli məlumatlar təyin edilmiş və “Əhəmiyyətlik Matrisi” hazırlanmışdır.

ASCO-nun “Əhəmiyyətlik Matrisi”:

Ətraf mühitə təsir və iqlim dəyişikliyi

1. Emissiyalar
2. Tullantılar
3. Biomüxtəlifliyin idarə olunması
4. Enerji səmərəliliyi
5. Su resurslarının idarə olunması

İdarəetmə

11. Şəffaflıq və hesabatlılıq
12. Biznes etikası və korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirləri
13. Qanunvericiliyə uyğunluq və risklərin idarə edilməsi
14. Rəqəmsallaşma və məlumatların idarə edilməsi

Sosial

6. Təlim və təhsil
7. Əməkdaşlarla münasibətlər və əmək hüquqları
8. Müxtəliflik və bərabərlik
9. Yerli icmanın inkişafı
10. Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi

İqtisadiyyat

15. Əməliyyat və iqtisadi göstəricilər
16. Bazar mövqeyi və regional fəaliyyətlər
17. Dolaylı iqtisadi təsirlər
18. Donanmanın yenilənməsi

Maraqlı tərəflər və onlarla münasibətlər

Hesabatda maraqlı tərəflər ifadəsi ASCO və onun fəaliyyət istiqamətləri, nəticələri ilə maraqlanan bir sıra qurum və insanları təmsil edir və onlar daxili və xarici olmaqla iki yerə bölünür. Ümumi nəzərə alındıqda, Gəmiçiliyin maraqlı tərəflərinə aşağıdakı qruplar daxildir:

- Səhmdar
- Müşahidə Şurası
- AZCON
- Dövlət qurumları
- ASCO-nun əməkdaşları
- Dənizçi tələbələr
- Müştərilər
- Limanlar
- Agentlər
- Brokerlər
- Logistika şirkətləri
- Digər gəmiçilik şirkətləri
- Sığortaçılar
- Təchizatçılar
- Beynəlxalq təşkilatlar
- Tənzimləyici orqanlar
- Maliyyə institutları
- İctimaiyyət
- Media
- Qeyri-hökumət təşkilatları

ASCO, bütün səhmləri dövlətə məxsus olan və Azərbaycan dövlətinin yeganə səhmdar olduğu gəmiçilik şirkətidir. ASCO-nun fəaliyyəti Azərbaycan dövlətinin gəmiçilik sahəsindəki uzunmüddətli baxışlarına uyğun təşkil olunur. Gəmiçiliyə ümumi nəzarəti Müşahidə Şurası həyata keçirir və strateji qərarları qəbul edir. ASCO Azərbaycan Nəqliyyat və Kommunikasiya Holdinginin (AZCON) portfel şirkətlərindəndir və AZCON ilə sıx əməkdaşlıq edərək qərarları icra edir, sənədləri razılaşdırır və hesabatlar təqdim edir. ASCO həmçinin digər dövlət qurumları ilə ikitərəfli qaydada, eləcə də hökumətlərarası komissiyalar və müxtəlif işçi qruplar çərçivəsində sıx əməkdaşlıq edir.

Gəmiçiliyin əsas maraqlı tərəflərindən biri hazırkı əməkdaşlar və Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının tələbələridir. Şirkətin fəaliyyətində onların rəylərinin nəzərə alınmasına, şirkətin fəaliyyət nəticələri ilə bağlı onların məlumatlandırılmasına, iclaslar və görüşlər, eləcə də ADDA-da təşkil olunan açıq qapı günləri kimi müvafiq tədbirlərin keçirilməsinə ASCO tərəfindən xüsusi əhəmiyyət verilir.

Şirkətin müştəriləri, gəmiçilik şirkətləri, limanlar, agentlər, brokerlər və logistika şirkətləri Gəmiçiliyin digər əsas maraqlı tərəfləri kimi çıxış edir. ASCO qeyd edilən maraqlı tərəflərlə sadəcə ikitərəfli kommersiya fəaliyyəti əsasında deyil, həm də beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu, TRACECA, “Qara dəniz – Xəzər dənizi” marşrutu çərçivəsində də sıx əməkdaşlıq edir.

ASCO-nun əsas maraqlı tərəflərindən biri kimi çıxış edən təchizatçılar Gəmiçiliyin fəaliyyətində önəmli paya sahibdir. Gəmiçilikdə təchizatçılar ilə münasibətlərə dair ətraflı məlumat “Satınalma sistemi” bölməsində təqdim edilmişdir.

Fəaliyyətini ölkə qanunvericiliyinin və beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə uyğun təşkil edən ASCO-nun Dövlət Dəniz və Liman Agentliyi, Beynəlxalq Dənizçilik Təşkilatı (IMO) və müxtəlif dənizçilik təsnifat cəmiyyətləri kimi gəmiçilik sahəsində nizamlayıcı qurumlar ilə sıx əməkdaşlıq əlaqələri mövcuddur. Bu tənzimləyici orqanlar tərəfindən gəmiçilik sahəsində müvafiq tələblərə uyğun mütəmadi yoxlamalar həyata keçirilir.

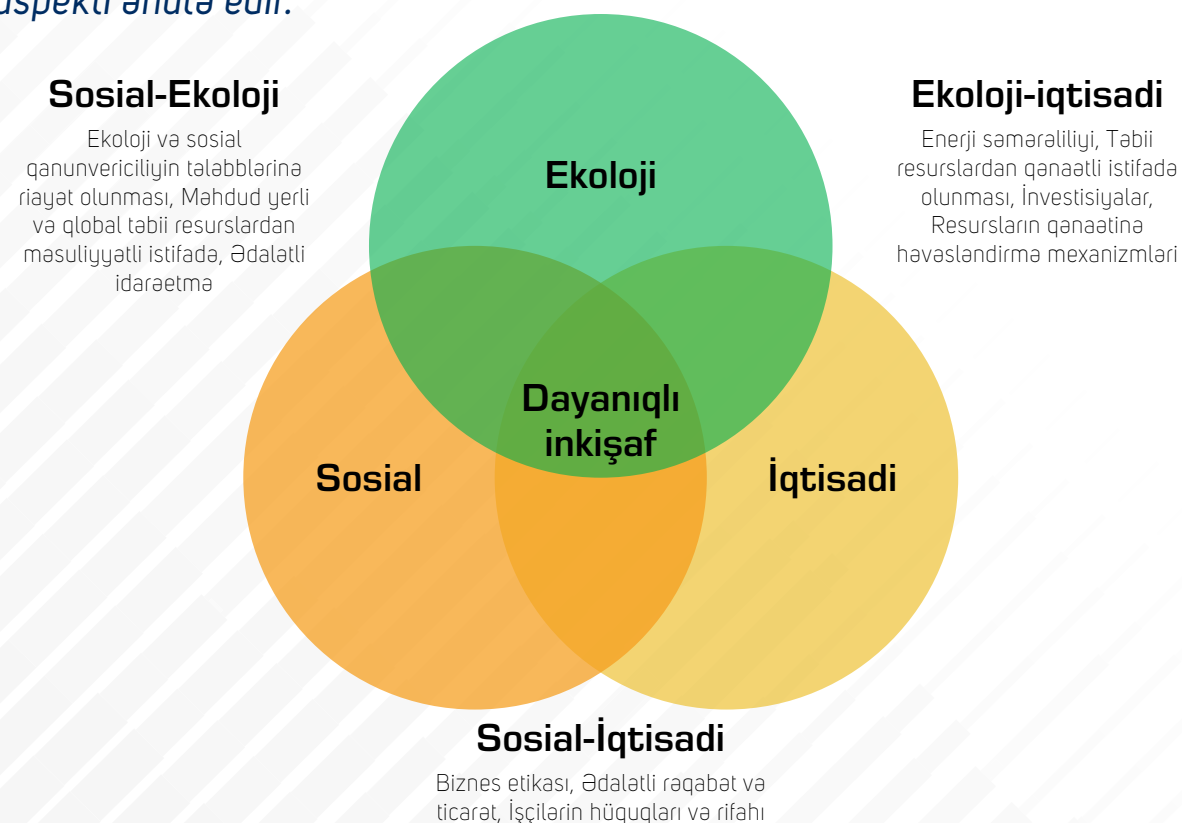
Dayanıqlı inkişafın biznesə inteqrasiyası

Dayanıqlı inkişaf prinsiplərinin cari fəaliyyətdə tətbiq edilməsi, onların əməkdaşlar, müştərilər, təchizatçılar və digər maraqlı tərəflər arasında təşviq edilməsi Gəmiçilikdə diqqət mərkəzində saxlanılır və bu istiqamətdə davamlı tədbirlər həyata keçirilir. ASCO-da dayanıqlılıq sahəsində vahid yanaşmanı Dayanıqlı İnkişaf Siyasəti təmin edir. Bu siyasət Gəmiçiliyin qısa, orta və uzunmüddətli perspektivə yönəlmiş Strategiyasında nəzərə alınır və sözügedən strategiya çərçivəsində icra olunaraq, dayanıqlı inkişaf prinsiplərinin cari fəaliyyətə inteqrasiyası təmin edilir.

Dayanıqlı inkişaf siyasəti

Dayanıqlı İnkişaf Siyasətinin məqsədi əsas biznes-kommersiya fəaliyyətinin yerinə yetirilməsi ilə bərabər ətraf mühitin mühafizəsi, məhdud resurslardan səmərəli istifadə olunma, dayanıqlı inkişaf prinsiplərinin ümumi dəyər zəncirinə inteqrasiyası, korporativ sosial məsuliyyət, eləcə də dayanıqlılıq prinsiplərinə uyğun şəkildə Gəmiçiliyin cəmiyyətə və səhmdara uzunmüddətli fayda gətirməsinin təmin edilməsidir. Bu siyasət ASCO-nun bütün struktur vahidlərini, hər növ kommersiya və qeyri-kommersiya fəaliyyətini, eləcə də daxili və xarici olmaqla, bütün birbaşa və dolaylı maraqlı tərəflərlə münasibətləri əhatə edir. Biz bütün dəyər zənciri boyu dayanıqlı inkişaf prinsiplərinə riayət etməyi qarşıımıza məqsəd qoymuşuq. Fəaliyyətimizdə təbiətin və insan kapitalının əhəmiyyətini dərk edirik və bu istiqamətdə ola biləcək hər hansı mənfi təsirin minimuma endirilməsi davamlı və uzunmüddətli hədəfimizdir.

ASCO-nun Dayanıqlı İnkişaf Siyasəti ekoloji, sosial və iqtisadi olmaqla 3 aspekti əhatə edir.

Ekoloji aspektdə dayanıqlı inkişaf prinsiplərimiz:	Sosial aspektdə dayanıqlı inkişaf prinsiplərimiz:	İqtisadi aspektdə dayanıqlı inkişaf prinsiplərimiz:
• Ətraf mühitin mühafizəsi • Qəza hallarının qarşısının alınması • Tullantı və emissiyaların səmərəli idarə olunması • Ekosistemlərə mənfi antropogen təsirin minimuma endirilməsi • Biomüxtəlifliyin qorunması • Təmiz və içməli su resurslarından səmərəli istifadə olunması • Enerji resurslarından qənaətlə istifadə olunması • Fəaliyyətin beynəlxalq standartların tələblərinə uyğun təşkil edilməsi • İnnovasiyaların dəstəklənməsi yolu ilə ətraf mühitin mühafizəsi üzrə daha əlverişli və mütərəqqi texnika və texnologiyaların tətbiqi	• İnsan resurslarının səmərəli idarə edilməsi • Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi • Şəffaflığın təmin edilməsi • Bərabər imkanların yaradılması • Personalın rifahının davamlı yaxşılaşdırılması • Təlim və təhsil • Müasir çağırışlara hazır olan kadrların yetişdirilməsi • Ölkədə dənizçilik peşəsinin təbliği • Söz azadlığının, sərbəst fikir və mövqenin bildirilməsinin təmin edilməsi • İnklyuziv komandanın formalaşdırılması • Ədalətli qərarların qəbul edilməsi • İnsan hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi • Biznes etikası • Kimsəsiz uşaqlara, maddi durumu ağır ailələrə, əmək qabiliyyətini itirmiş şəxslərə yardımların edilməsi • Gənclərə dəstəyin göstərilməsi • Ölkədə müxtəlif sosial xarakterli layihələrin dəstəklənməsi • Personalın məmnunluğunun və Gəmiçiliyə bağlılığının gücləndirilməsi	• Səhmdar və cəmiyyət üçün uzunmüddətli perspektivə yönəlmiş iqtisadi dəyərin yaradılması • Səmərəli fəaliyyət göstərən və dayanıqlı inkişafı təmin edən müasir gəmiçilik şirkətinin qurulması • Beynəlxalq korporativ idarəetmə sisteminin tətbiq edilməsi • Donanmanın davamlı yenilənməsi • Yüksək keyfiyyətli xidmətlərin göstərilməsi • Müştəri məmnuniyyətinin təmin edilməsi • Etibarlı tərəfdaş imicinin qorunub saxlanılması • Xərclərin optimallaşdırılması və izafi xərclərin aradan qaldırılması • Gəlirlərdən səmərəli istifadə olunması • Risklərin səmərəli idarə olunması • Biznes fəaliyyətinin genişləndirilməsi və şaxələndirilməsi • Yerli təchizatçı, yerli istehsal və xidmətlərin dəstəklənməsi

ESG - ekoloji, sosial, idarəetmə aspektləri

Ekoloji Sosial İdarəetmə (ESG) sistemi ASCO-nun biznesinə integrasiya edilmişdir. ASCO-da ESG aspektlərinə ümumi nəzarət İdarə Heyəti tərəfindən, bu sahə üzrə kompleks proqramların hazırlanması və icrasına nəzarət isə Dayanıqlılıq və emissiyaların idarəedilməsi üzrə direktor tərəfindən həyata keçirilir. Eyni zamanda, yuxarıda göstərilən məsələlərin icrası ilə bağlı əlaqələndirmə işlərinin daha səmərəli təşkil edilməsi, müasir tələblər nəzərə alınmaqla dayanıqlı inkişaf siyasətinin davamlı yenilənməsi məqsədilə müvafiq rəhbər şəxs və struktur bölmələrin əməkdaşlarından ibarət əlaqələndirmə qrupu (ESG qrupu) da təşkil olunmuşdur.

ESG qrupu tərəfindən emissiyalar və sosial faktorlar üzrə bütün tələblər və faktiki göstəricilər nəzərə alınaraq onların qiymətləndirilməsi, mümkün, real hədəflərin təyin edilməsi və bu istiqamətdə təkliflərin işlənilib hazırlanması, ESG üzrə tədbirlər planının tərtib edilməsi və mütəmadi yenilənməsi həyata keçirilir. Qrupun mütəmadi təşkil edilən iclaslarında aidiyyəti mövzular üzrə müzakirələr aparılır, rəy və təkliflər dəyərləndirilərək ESG üzrə Tədbirlər Planına əlavə və düzəlişlər edilir. Sözügedən Tədbirlər Planına aşağıdakı əsas istiqamətlər üzrə tədbirlər daxildir:

- Emissiyaların azaldılması məqsədi ilə gəmilərdə konstruktiv dəyişikliklərin və innovasiyaların tətbiqi;
- Gəmilərdə yanacaq səmərəliliyi istiqamətində fəal iştirak edən gəmi heyəti üzvlərinin mükafatlandırılması;
- Ekoloji cəhətdən təmiz olan elektrik nəqliyyat vasitələrinə tədricən keçid edilməsi;
- Şirkət daxilində elektrik mühərrikli avtomobillərin təşviqi məqsədilə enerji doldurma stansiyalarının alınması;
- Alternativ enerji mənbəyi kimi günəş panellərindən və külək turbinlərindən istifadə imkanları;
- Şirkətdaxili su istehlakının optimallaşdırılması;
- Şirkətin işçilərinə sosial dəstəyin təkmilləşdirilməsi;
- Emissiyaların rəqəmsal panelə çıxarılaraq izlənməsi sisteminin yaradılması;
- Emissiyaların inventarlaşdırılması ilə bağlı ISO14060 və digər standartların tətbiqi, müvafiq sertifikatlaşdırılmanın aparılmasının təmin olunması və s.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" kimi müəyyən edilmişdir. ASCO əməliyyatlarının ətraf mühitə təsirinin minimuma endirilməsinə hər zaman yüksək önəm verir və ekoloji idarəetmə sahəsində qabaqcıl təşəbbüslərin tətbiq edilməsi ASCO-nun strateji hədəflərindən biridir. Bu istiqamətdə, ASCO su, enerji və digər ətraf mühit aspektlərini əhatə edən resurslardan qənaətlə istifadə edilməsi üçün tədbirlər görür, o cümlədən gəmilərdə və sahil obyektlərində bu sahə üzrə müəyyən innovasiyaların tətbiqi istiqamətində davamlı işləyir.

Eyni zamanda, Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı tərəfindən 2018-ci ildə qəbul edilmiş və 2023-cü ildə yenidən baxılmış "Gəmilərdən istixana qazları emissiyalarının azaldılmasına dair Strategiya"ya uyğun olaraq beynəlxalq gəmiçilik fəaliyyəti nəticəsində havaya atılan tullantıların illik miqdarının 2008-ci il ilə müqayisədə 2030-cu ilə qədər 20% azaltmaq və 30% üçün çalışmaq, 2040-cı ilə qədər 70% azaltmaq və 80% üçün çalışmaq və 2050-ci ilə 0 emissiya səviyyəsinə çatmaq hədəf olaraq müəyyən edilmişdir və ASCO-nun "Enerjiyə qənaət və emissiyaların azalmasına dair Siyasət"inə bu hədəflər integrasiya edilmişdir.

Bu hədəflər yeni texnologiyaların, alternativ yanacaqların tətbiqini tələb edir və bu səbəbdən də, "Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının gəmiçilik sahəsində iqlim dəyişmələri ilə mübarizə məqsədilə 2050-ci ilədək 0 emissiya hədəfinə çatmaq üçün ASCO-nun Strategiyası və Tədbirlər Planı"nda öz əksinin tapıb. Bu strategiya digər tədbirlərlə yanaşı köhnə gəmilərin yeni enerji baxımından daha səmərəli gəmilərlə əvəz edilməsini, alternativ yanacaq ilə işləyən yeni gəmilərin sifarişini və köhnələrin retrofit edilməsi kimi tədbirləri nəzərdə tutur. Bu tədbirlərin ilklərindən olaraq, ASCO və "Bakı Gəmiqayırma Zavodu" MMC arasında dənizin 60 metr dərinliyində işləmək üçün nəzərdə tutulan hibrid mühərrikli dalğıcı gəmisinin inşasına dair müqavilə imzalanmışdır.

ASCO tərəfindən emissiyaların (həmçinin şirkətin ümumi karbon izinin) azaldılması məqsədilə 2024-cü il ərzində əlavə olaraq, gəmi səfərlərinin optimallaşdırılması və yanacaq sərfiyyatının azaldılması məqsədilə elektron-texniki müdaxilə sisteminin tətbiqinə (EcoPilot) başlanmışdır. Həmçinin, şirkətə məxsus ərazilərdə yerləşən avtoparklama zonalarında şarj olunma üçün xüsusi stansiyalar, "Bibiheybat" Gəmi Təmiri Zavodunun ərazisində yerləşən anbarın damında günəş panelləri quraşdırılmışdır, həmçinin ASCO tərəfindən həyata keçirilən ağacəkmə aksiyaları 2024-cü ildə davam etdirilmişdir.

Qlobal dayanıqlı inkişaf məqsədlərinin icrası üzrə ASCO-nun öhdəliyi və verdiyi töhfələr

2015-ci il sentyabr ayında keçirilən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının dayanıqlı inkişaf üzrə beynəlxalq sammitində dünya dövlətləri birgə 17 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi (DİM-lər) qəbul etmişdir. Sözügedən Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri 2016-cı ilin yanvar ayından etibarən qüvvəyə minmiş və onların 2030-cu ilədək icra edilməsi razılaşdırılmışdır. Azərbaycan Respublikası da həmin təsdiqlənmiş Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə qoşulan ölkələrdən biridir və DİM-lərdən yaranan müvafiq öhdəlikləri qəbul etmişdir. Bütün sahələri Azərbaycan dövlətinə məxsus olan, Xəzər dənizində və Xəzərdən kənar hövzələrdə beynəlxalq fəaliyyət göstərən gəmiçilik şirkəti olaraq, ASCO öz dayanıqlı inkişaf siyasəti çərçivəsində DİM-lərin icrasını nəzərə alır və Azərbaycan Respublikasının bu istiqamətdə təyin etdiyi hədəflərə çatmaqda öz töhfəsini verir.

Qlobal Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri:

MƏQSƏD 1 və 2

ASCO-nun əməkdaşlarına ölkədə minimum əmək haqqından daha yüksək, rəqabətə davamlı, məişət və zəruri xərcləri əhatə edən əmək haqqı ödənilir. Əlavə olaraq, Gəmiçiliyin maddi yardımının verilməsi haqqında Əsasnaməsinə uyğun olaraq, məişət şəraiti qənaətbəxş olmayan, maddi dəstəyə ehtiyacı olan işçi heyəti və digər vətəndaşlara maddi yardımlar göstərilir. (daha ətraflı səh.114)

MƏQSƏD 3

Əməkdaşların sağlam və təhlükəsiz iş şəraiti ilə təmin olunması Gəmiçilik üçün prioritet məsələlərdəndir. ASCO-nun bütün sahil və üzən heyəti davamlı olaraq tibbi yoxlamalardan keçirilir. Bundan əlavə, ASCO tərəfindən əməkdaşlara və onların ailə üzvlərinə tibbi sığorta tətbiq edilir. (daha ətraflı səh.98)

MƏQSƏD 4

Əməkdaşların davamlı olaraq peşə və fərdi inkişaf təlimlərinə cəlb olunması ASCO-nun daim diqqət mərkəzindədir. Əlavə olaraq, ASCO-nun nəzdində ölkədə gəmiçilik sahəsində yüksək bilik və bacarıqlara sahib olan, peşəkar, yerli dənizçi kadrların yetişdirilməsinə xidmət edən Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası (ADDA) fəaliyyət göstərir. (daha ətraflı səh.106)

MƏQSƏD 5 və 10

ASCO-da cinsindən, irqindən, dinindən asılı olmayaraq hər bir əməkdaş karyera inkişafı və peşəkar fəaliyyəti ilə bağlı bərabər imkanlar ilə təmin olunmuşdur. Gəmiçilikdə kişi əməkdaşlarla yanaşı, qadın əməkdaşlar həm sırayı, həm də rəhbər vəzifələrdə çalışır. Onlara hər hansı ayrı-seçkiliyə məruz qalmadan, yalnız onların tutduğu vəzifə, dərəcə, iş təcrübəsi və əmək fəaliyyəti nəticələri kimi faktorlara əsasən əmək-haqqı müəyyən edilir. Bundan əlavə, Gəmiçilikdə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinin tələbləri ilə yanaşı, Avropa Konvensiyasının insan hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiəsi haqqında müvafiq tələbləri də tam təmin edilir. (daha ətraflı səh.50, 108)

MƏQSƏD 6

İçməli su ehtiyatlarının getdikcə tükənməsi qlobal ekoloji problemdir və Azərbaycanda da içməli su ehtiyatları məhduddur. Ölkəmizdə su ehtiyatlarının qorunması üçün, Gəmiçilik olaraq içməli su sərfiyyatına, gəmilər və sahil obyektlərində ondan qənaətlə istifadə edilməsinə nəzarət edilir. Bundan əlavə, gəmiçilik fəaliyyəti zamanı su hövzələrinə dəyə biləcək potensial mənfi təsirlərin öncədən qarşısının alınması və ekoloji tarazlığın qorunması üçün ASCO tərəfindən bir sıra tədbirlər həyata keçirilir. (daha ətraflı səh.86)

MƏQSƏD 7 və 9

Müasir dövrdə təmiz və bərpa olunan enerji mənbələrinə tələbat artmaqdadır. Bu tip yenilik və innovasiyaların gəmiçilikdə istifadə imkanları ASCO tərəfindən mütəmadi araşdırılır. Yeni gəmilərin alınması yaxud tikintisi zamanı enerji səmərəliliyi üzrə müasir texnologiyalarla təchiz edilmiş layihələrə üstünlük verilir. (daha ətraflı səh.92)

MƏQSƏD 8

Əməkdaşların iş şəraitinin vəziyyəti və iş yerlərinin təhlükəsizliyi ASCO tərəfindən davamlı olaraq qiymətləndirilir və bu sahədə ISO 45001 standartı üzrə tələblər nəzərə alınır (daha ətraflı səh.98). Fəaliyyətinin ilk dövründən etibarən ASCO hər hesabat ilini mənfəətlə tamamlayır və iqtisadi vəziyyətin dayanıqlılığının təmin edilməsi istiqamətində davamlı işlər görür. (daha ətraflı səh.56)

MƏQSƏD 11

Fəaliyyət sferası çərçivəsində ASCO-nun bu DİM-ə birbaşa təsiri yoxdur, lakin öz əməliyyat coğrafiyasında yaratdığı iş yerləri və dəyər ilə ASCO dolayı yolla bu DİM-ə dəstək olur.

MƏQSƏD 12

İstehsal və istehlak mərhələlərində maddi, təbii, insan, maliyyə və digər resurslardan qənaətlə və məsuliyyətlə istifadə Gəmiçiliyin fəaliyyətində böyük önəm daşıyır. Bu baxımdan, istehlak və istehsalın keyfiyyətinə hər hansı mənfi təsirin olmaması şərti ilə, resurslardan optimal istifadəyə xüsusi diqqət ayrılır.

MƏQSƏD 13

İqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə çərçivəsində ASCO-da emissiyaların həcmnin aşağı səviyyələrdə saxlanması istiqamətində davamlı işlər həyata keçirilir. Hesabat dövründə də aparılan bu işlər nəticəsində ASCO emissiyaların həcmi minimum səviyyədə saxlanılmasına nail olmuşdur. (daha ətraflı səh.90)

MƏQSƏD 14 və 15

Gəmiçilik fəaliyyəti zamanı dəniz və torpaq ekosistemlərinə dəyə biləcək hər hansı mənfi texniki və antropogen təsirin qarşısının alınması məqsədilə, ASCO-da dəniz səthinin neft dağılmalarından mühafizəsi, gəmilərdə yaranan maye və bərk tullantıların idarə edilməsi, ballast sularından istifadə, quruda istehsalat işlərinin təşkili üzrə müvafiq beynəlxalq standart və sertifikatların tələblərinə uyğun idarəetmə sistemi yaradılmışdır. (daha ətraflı səh.85, 86, 94)

MƏQSƏD 16

ASCO-da istər əməkdaşlarla münasibətlərdə, istərsə də qərarların qəbul edilməsində ədalət prinsipi daim rəhbər tutulur. Beynəlxalq dayanıqlılıq və biznes etikası prinsiplərinə zidd olan, o cümlədən uşaq və ya məcburi əməkdən istifadə edən, korrupsiya, insan haqlarının pozulması və digər bu kimi mənfi hallara yol verən bütün növ tərəflərlə əməkdaşlıqların qurulmasından imtina edilir. (daha ətraflı səh.50, 51)

MƏQSƏD 17

Bütün DİM-lərin tam icrasına yalnız müxtəlif şirkətlər, təşkilatlar və hökumətlər arasında birgə əməkdaşlıq, o cümlədən təcrübə və bilik mübadiləsi vasitəsi ilə nail olmaq mümkündür. Bu səbəbdən, ASCO fəaliyyəti çərçivəsində istər yerli, istərsə də xarici tərəfdaşlarla müxtəlif əməkdaşlıqlar qurur və konfrans, seminar, dəyirmi masa və s. bu kimi tədbirlərə qoşulmaqla, təcrübə mübadilələrində iştirak edir.

İqlim ilə əlaqəli korporativ idarəetmə (Climate Corporate Governance - CCG)

İqlim dəyişikliyinə iqtisadi və kommersiya fəaliyyətinə potensial təsirləri, eləcə də maliyyə və biznes qərarlarının qəbulunda bu risklərin nəzərə alınmasının zəruriliyi ilə bağlı məlumatlılıq artmaqdadır. Şirkətlər öz biznes əməliyyatlarını aşağı karbonlu yollarla ("LCP") və iqlimə davamlı yollarla ("CRP") həyata keçirməyə dair Maliyyə Sabitliyi Şurasının İqlimlə bağlı Maliyyə Açıqlamaları üzrə İşçi Qrupu ("TCFD"), Maliyyə Sisteminin Yaşıllaşdırılması Şəbəkəsi ("NGFS"), AI-nin Davamlı Maliyyə Fəaliyyət Planı və bir sıra milli tənzimləyici və nəzarət orqanları tərəfindən bu istiqamətdə hazırlanmış qaydalarına və təlimatlarına uyğun olaraq yeniləməlidirlər.

Gəmiçilik sektoru iqlim şəraitinə və iqlim dəyişikliyinə fiziki təsirlərinə həssaslığına, həmçinin istixana qazı emissiyalarına verdiyi töhfələrə görə iqlim dəyişikliyinə təsirinə məruz qalan əsas sahələrdəndir. Buna görə də, ASCO BDT-nin Strategiyasına və 2015-ci il Paris Sazişinin məqsədlərinə uyğun olaraq, öz biznes modellərini və əməliyyatlarını aşağı karbonlu və iqlimə davamlı yollarla həyata keçirmək üçün tədbirlər görür. ASCO iqlim dəyişikliyinə proqnozlaşdırılan təsirlərinə həssas olan Xəzər dənizi regionunda biznes əməliyyatları apardığı üçün bu tədbirlər şirkətin prioritetləri sırasındadır.

ASCO, xüsusilə dayanıqlı inkişaf məqsədilə, daxili korporativ idarəetmə sistemini təkmilləşdirməkdə maraqlıdır. Buna görə də şirkət korporativ idarəetmə təcrübəsini təkmilləşdirir və iqlimlə bağlı fəaliyyəti üzrə risklərin qiymətləndirilməsini həyata keçirir.

2024-cü il tarixində "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC (ASCO) və Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) arasında dövlət zəmanəti olmadan 2 ədəd "Handysize" tipli quru yük gəmisinin alışıının maliyyələşməsi üzrə kredit müqaviləsi imzalanmışdır. Kredit müqaviləsində AYİB tərəfindən ASCO üzrə icrası və riayət edilməsi tələb olunan şərtlər və məhdudiyyətlər (kovenantlar) təyin edilmişdir. Həmçinin, müqaviləyə əsasən "İqlim ilə əlaqəli korporativ idarəetmə Layihəsi" (CCG) icra olunmaqdadır, layihə üzrə məsləhətçi xidməti beynəlxalq nüfuzlu şirkət EY təqdim edir.

CCG layihəsi ASCO-ya korporativ iqlim idarəçiliyi fəaliyyət planlarının hazırlanmasına, şirkətin fəaliyyətinin Paris Sazişinin hədəflərinə uyğunlaşdırılmasına dəstək göstərir. Eyni zamanda, layihə Dayanıqlılıqla Əlaqəli Maliyyələşdirmə Çərçivəsinin (SLFF) hazırlanmasını nəzərdə tutur ki, bu da ASCO-nun dayanıqlılıqla əlaqəli kreditlər (SLL) və dayanıqlılıqla əlaqəli istiqrazlar (SLB) əldə etməsinə imkan yaradacaq.

Layihə çərçivəsində iqlimlə bağlı tələblərin ASCO-nun fəaliyyətinə mümkün təsirləri, eləcə də iqlim riskləri və imkanları araşdırılıb. Həmçinin iqlimlə əlaqəli idarəetmə tədbirləri, davamlı maliyyələşdirmə üzrə yol xəritəsinə dair ətraflı məlumat toplanılıb.

AYİB CCG təsisini yaradan ilk beynəlxalq maliyyə qurumudur. Bu layihə iqlim dəyişikliyinə təsirləri ilə bağlı qərar qəbul etmə, bu istiqamətdə məlumatların açıqlanması, idarəetmənin təkmilləşdirilməsi üçün AYİB-in tətbiq etdiyi qaydalar, təcrübələr və proseslər toplusudur.

“COP29” çərçivəsində işlər

BMT-nin İqlim Dəyişmələri Üzrə Çərçivə Konvensiyasının (UNFCCC) Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası – COP29 tədbirinin Azərbaycanda keçirilməsi, həmçinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 25 dekabr 2023-cü il tarixdə 2024-cü ilin “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan edilməsi haqqında sərəncamı imzalaması ASCO-ya da bütün il ərzində bu sahədə fəaliyyətini daha da genişləndirməyə və ətraf mühitin qorunması istiqamətində görülməli işlərini xeyli dərəcədə intensivləşdirməyə təkan vermişdir.

Beynəlxalq səviyyədə dənizçilik sahəsi hər zaman yeniliklərin tətbiqi baxımından öndəgədən sahələrdən olub və hazırkı dövrün ən mühüm problemlərindən olan iqlim dəyişmələri ilə mübarizə tədbirlərinin tətbiqi baxımından da birincilərdəndir. ASCO da öz növbəsində çalışır ki, ən yeni tələblərlə, tendensiyalarla ayaqlaşsın.

Həmçinin, “Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının gəmiçilik sahəsində iqlim dəyişmələri ilə mübarizə məqsədilə 2050-ci ilədək 0 emissiya hədəfinə çatmaq üçün ASCO-nun Strategiyası və Tədbirlər Planı” hazırlanmışdır. Strategiya dörd mərhələ üzrə ASCO-nun dekarbonizasiya tədbirlərini təsvir edir. 2024-2027-ci illəri əhatə edən I mərhələdə əsasən enerji səmərəliliyi aşağı olan köhnə gəmilərin istismardan çıxarılması və yeni enerji səmərəliliyi daha yüksək olan gəmilərin alınması nəzərdə tutulur, digər mərhələlərdə BDT-nin hədəflərinə uyğun olaraq, donanma yenilənərək alternativ yanacaqların istifadəsinə keçid nəzərdə tutulur.

COP29-a hazırlıqla bağlı ölkəmiz tərəfindən Paris Sazişinin tələblərindən irəli gələrək Milli Səviyyədə Müəyyən Edilmiş Təhfələr sənədinin (NDC) və Uzunmüddətli Aşağıkarbonlu İnkişaf Strategiyasının (LTS) hazırlanmasında ASCO Nəqliyyat sahəsi üzrə işçi qrupun tərkibində təmsil edilərək öz töhfəsini vermişdir. Həmçinin, Azərbaycan üzrə İkiillik Şəffaflıq Hesabatı (BTR) hazırlanarkən ASCO tərəfindən iqlim dəyişmələrinin şirkətə təsirinin azaldılması ilə əlaqədar müvafiq təkliflər verilmişdir. Eyni zamanda, İqlim Dəyişmələrinə Milli Uyğunlaşma Planında iqlim dəyişmələrinin, xüsusilə Xəzər dənizinin səviyyəsinin düşməsinin şirkətin fəaliyyətinə təsirləri və bu təsirlərin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər öz əksini tapmışdır.

30 sentyabr – 4 oktyabr 2024-cü il tarixlərində COP 29 çərçivəsində keçirilən ilk Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsində (BCAW) ASCO “Sıfır emissiyalı gəmiçilik, logistika və nəqliyyat” mövzusunda keçirilmiş dəyirmi masada təmsil olunaraq, “Sıfır emissiyalı yükdaşıma üzrə Bəyannamə”yə qoşulmuşdur.

COP29 çərçivəsində ASCO-nun təşkilatçılığı və nüfuzlu gəmiçilik, liman şirkətlərinin, təsnifat cəmiyyətlərinin rəhbər şəxsləri, eləcə də beynəlxalq dənizçilik sektorunun aparıcı mütəxəssislərinin iştirakı ilə “Gələcəyə səfər: dayanıqlı sabah üçün dənizçilikdə dekarbonizasiya” mövzusunda beynəlxalq tədbir keçirilmişdir. Tədbir zamanı ASCO 2050-ci ilədək sıfır emissiya hədəfinə çatmaq üçün şirkətin mərhələlər üzrə həyata keçirdiyi və görəcəyi işlər barədə məlumat verilmişdir, həmçinin gəmilərdən emissiyaların azaldılması istiqamətində beynəlxalq səviyyədə görülməli işlərin, mövcud olan yeniliklərin və qarşıda duran çətinliklərin müzakirəsi aparılmışdır. Tədbirdə “Capital Maritime and Trading Corp” gəmiçilik şirkətinin, “DP World” şirkətlər qrupunun üzvü “P&O Maritime Logistics”-in, nüfuzlu təsnifat cəmiyyətlərindən olan Amerika Gəmiçilik Bürosunun (ABS) Avropa bölməsinin, QTAGG Şirkətinin, “Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı” QSC-nin nümayəndələri çıxış edərək gəmiçilik sahəsində emissiyaların azaldılması sahəsində planları və təcrübələri ilə bölüşmüşlər. Tədbirdə ASCO-nun COP29 çərçivəsində hazırladığı dəniz nəqliyyatında emissiyaların azaldılmasına nail olmaq məqsədilə qurumun atdığı addımlar, eyni zamanda gələcək planları əks etdirən video nümayiş etdirilmişdir.

RƏQƏMSALLAŞMA VƏ MƏLUMATLARIN İDARƏEDİLMƏSİ

ASCO tərəfindən davamlı olaraq gəmiçilik sahəsində innovasiyalar və rəqəmsallaşma təşəbbüsləri araşdırılır, bu sahədə müvafiq beynəlxalq təcrübə öyrənilir və uyğun təşəbbüslərin ASCO-da tətbiqi imkanları dəyərləndirilir. ASCO-da biznes proseslərin avtomatlaşdırılmasına, innovativ elektron sistemlərin və proqram təminatlarının tətbiqinə xüsusi diqqət ayrılır. Bu istiqamətdə, ilkin olaraq fiber-optik kanallar vasitəsilə Gəmiçiliyin bütün idarələrini əhatə edən vahid mərkəzi elektron şəbəkə, daha sonra alternativ olaraq simsiz (up-link) şəbəkə qurulmuşdur. Eyni zamanda, ASCO-da müasir korporativ idarəetmə üçün mühüm olan proqram və sistemlər tətbiq edilmişdir. Belə ki, Gəmiçilikdə dünyanın aparıcı şirkətlərində istifadə olunan SAP ERP sisteminin aşağıdakı modulları müvəffəqiyyətlə tətbiq olunmuş, məlumat mübadiləsinin operativliyinin artırılması məqsədi ilə, SAP serverləri "S4 / HANA" sisteminə keçirilmiş, HANA sisteminin idarə edilməsi və administrasiyası üçün «SAP Cockpit» platforması yaradılmışdır:

- **Maliyyə uçotu (FI)**
- **İnsan resursları (HR)**
- **Material tələbatının planlaşdırılması modulu (MM)**
- **Satışın formalaşdırılması (SD)**
- **Xəzinədarlıq (TR)**
- **Maya dəyərinin hesablanması (CO)**
- **Biznesin təhlili (BI)**
- **Gəmi təmiri və texniki xidmətin planlaşdırılması (PM)**

Gəmilərin idarəetməsinin rəqəmsallaşdırılması və beynəlxalq təcrübəyə uyğun təşkil edilməsi, müvafiq hesabatlılığın təmin edilməsi məqsədi ilə, gəmilərin kommersiya və texniki istismar sahələri üzrə bir sıra proqram və sistemlər istifadəyə verilmişdir:

- **"Fleet" sistemi** (Donanmaların istismarı üzrə idarəetmə və hesabatlılıq sistemi)
- **"Vessel tracking" sistemi** (Gəmilərin elektron xəritələrdə mövqeyinin izlənilməsinə xidmət edir)
- **"Cabinet.asco.az" sistemi** (Bərə daşımaları üzrə müştərilər üçün elektron kabinet)
- **"Elektron bilet satışı" sistemi** (müştərilər tərəfindən onlayn şəkildə ödəniş etməklə sənişin və yüklər üçün biletlərin alınmasına imkan verir)

Eyni zamanda, dünyanın aparıcı gəmiçilik şirkətlərində istifadə edilən aşağıdakı platformalar ASCO-nun Xəzərdən kənar hövzələrdə fəaliyyət göstərən iri tutumlu gəmilərində tətbiq edilmişdir:

- **"Nautical Systems Enterprise" (NSE) idarəetmə sistemi**
- **"Navtor" elektron naviqasiya sistemi**
- **"ISF Watchkeeper" sistemi**
- **"PYTHIA" və "METIS" maşın şöbəsinin elektron monitoring sistemləri**
- **"Ocean learning" üzən heyət üçün təlim platforması**
- **"Infinity Office Unit" vasitəsilə "ship-office" şəbəkə kanalının yaradılması**

Aparıcı beynəlxalq təcrübənin Xəzərdə fəaliyyət göstərən gəmilərdə də tətbiq edilməsi məqsədi ilə, əsas planlı idarəetmə sistemi olan SAP PM modul ilə yanaşı, NSE idarəetmə sistemi həmçinin Gəmiçiliyin bu hövzədə üzən seçilmiş 7 ədəd gəmisində müvəffəqiyyətlə tətbiq edilmişdir. Eyni zamanda, pilot layihə olaraq ASCO-nun "Azərbaycan" Ro-Pax/Bərə gəmisində "ShipSure" gəmi idarəetmə platformasının və "EcoPilot" sisteminin tətbiqinə başlanılmışdır. "EcoPilot" sistemi gəmilərin hərəkət trayektoriyasını, sürətini və mühərrikin işini optimallaşdıraraq yanacaq sərfiyyatının azaldılmasına və karbon emissiyalarının minimuma endirilməsinə xidmət edir.

ASCO-nun donanması üçün tikilən yeni gəmilərin layihələndirilməsi, onların gövdəsinin möhkəmliyinin və hidrodinamiki göstəricilərinin hesablanması, eləcə də gəminin 3D modelinin hazırlanmasına xidmət edən "SeaSolution", "EBrus", "SeaHydro" və "CADMATiC" kimi elektron sistem və proqramlar Gəmiçilikdə müvəffəqiyyətlə tətbiq olunmuşdur.

Qeyd edilənlərdən əlavə, insan resurslarının idarəedilməsi və inzibati işlər sahəsi üzrə də aşağıdakı proqram və sistemlər müvəffəqiyyətlə tətbiq edilmişdir:

- **İşə qəbul prosesi çərçivəsində tətbiq edilən "Mərkəzi Test Sistemi"**
- **Əməkdaşların Xidmət Fəaliyyətinin Qiymətləndirilməsi sistemi**
- **Səmərəlilik göstəricilərinin (KPI) hesablanması sistemi**
- **Onlayn təlim platforması ("asco.etelim.az")**
- **Əməkdaşların sənədləri üçün "Elektron Arxiv Sistemi"**
- **Üzən heyət barədə məlumatların vahid elektron bazası ("crew.asco.az" sistemi)**
- **Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasında "Elektron Akademiya" sistemi**
- **Elektron sənəd dövriyyəsi sistemi**
- **Normativ sənədlərin qeydiyyatı sistemi**
- **Nəqliyyat vasitəsinin sifarişi sistemi**
- **Daxili informasiya portalı**

ASCO-da 2017-ci ildən istifadəyə verilən Elektron Sənəd Dövriyyəsi sistemində hesabat dövründə QR kod və ASAN login imkanları tətbiq olunmuş, dövlət qurumları arasında Rəqəmsal Sənəd Dövriyyəsi (RSD) sistemində inteqrasiya təmin edilmişdir.

2022-ci ildən ASCO-nun əməkdaşları üçün elektron kabinet – “My ASCO” mobil tətbiqi istifadəyə verilmişdir. Bu mobil tətbiq əməkdaşlar üçün bir sıra xidmətlərin rəqəmsal platformaya keçirilərək istifadə rahatlığının və operativliyinin təmin edilməsinə, elektron xidmətlərin ASCO-da çalışan dənizçilər üçün əlçatanlığının artırılmasına xidmət edir. Belə ki, “My ASCO” mobil tətbiqi Gəmiçiliyin personalı üçün ASCO ilə bağlı ən son məlumatları əldə etmək, mobil tətbiq üzərindən iş yerindən müxtəlif növ arayış və sənədlər sorğu etmək, ASCO əməkdaşları ilə birbaşa yazışmaq, müxtəlif növ toplu və fərdi bildirişlər, elanlar, sənəd və sertifikatların bitmə vaxtı barədə xatırlatma və digər vacib məlumatlar almaq, real vaxt rejimində aylıq əmək haqqı üzrə ətraflı onlayn çıxarış əldə etmək, məzuniyyət günləri barədə məlumat almaq və məzuniyyət üçün elektron formada müraciət etmək, şəxsi sənədlərin elektron surətini yükləmək, xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin son illər ərzində nəticələri ilə tanış olmaq, səmərəlilik göstəricilərinin (KPI-lərin) icra vəziyyətini izləmək, eləcə də ASCO-nun daxili onlayn təlim platformasına keçid etmək və digər bir sıra rəqəmsal xidmətlərdən yararlanmaq imkanı verir. Bundan əlavə, ASCO-nun aparatı və struktur idarələrinə gələn və yaxud iş gününün sonunda çıxan, uyğun avtobus marşrutları, eləcə də hər gün aparatda və struktur bölmələrdə nahar zamanı təqdim edilən yeməklərin siyahısı, ASCO-da mövcud açıq vakansiyalar barədə məlumat əldə etmək və uyğun vakansiya üzrə müraciət göndərmək mümkündür. Həmçinin, “My ASCO” mobil tətbiqi dənizçilərə istənilən məkandan müxtəlif sorğu, təklif, şikayət, eləcə də Gəmiçiliyin rəhbərliyinin qəbuluna yazılmaq üçün elektron müraciət göndərmək imkanı yaradır. Eyni zamanda, əməkdaşlar arasında ünsiyyətin asanlaşdırılması məqsədi ilə, mobil tətbiq çərçivəsində korporativ sosial şəbəkə fəaliyyət göstərir.

ASCO-nun IT mühitinin dayanıqlılığının və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədi ilə, beynəlxalq nüfuzlu məsləhətçi şirkət Deloitte ilə əməkdaşlıq qurulmuşdur. Bu çərçivədə, SAP modul sistemlərinin qiymətləndirilməsi, SAP sistemində dəyişikliklər ilə bağlı kənar şirkət əməkdaşları tərəfindən aparılan fəaliyyətlərin monitorinqi, GITC çərçivəsində kritik informasiya sistemi aktivlərinin qiymətləndirilməsi, kiber insidentlərin toplanması və təhlili, “Penetration testing”, Fişinq və s. istiqamətlərdə yoxlamalar aparılır.

Hazırda, ASCO Fleet Management hesabatlıq və idarəetmə platformasının yaradılması, Fleet sistemində ixtisaslaşmış donanma üzrə hesabatların hazırlanması, gəmilərdə dayanıqlı və sürətli internetin gücləndirilməsi istiqamətində işlər görülür. Bundan əlavə, ISO 27001 (Information security management systems) sertifikatının alınması, “MyASCO” tətbiqində yeni rəqəmsal xidmətlərin yaradılması və funksionallıqların genişləndirilməsi, mövcud sistem və proqramlarda süni intellekt texnologiyasının tətbiq edilməsi və kibertəhlükəsizliyin artırılması məqsədi ilə, Data Leakage Prevention (DLP) proqram təminatlarının tətbiq edilməsi üzrə müvafiq işlərin icrası nəzərdə tutulur.

ƏTRAF MÜHİTİN MÜHAFİZƏSİ

Ətraf mühitə təsirin idarə edilməsi

Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri “Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi” kimi müəyyən edilmişdir. ASCO əməliyyatların ətraf mühitə təsirinə minimuma endirilməsinə hər zaman yüksək önəm vermişdir və ekoloji idarəetmə sahəsində qabaqcıl təşəbbüslərin tətbiq edilməsi ASCO-nun strateji hədəflərindən biridir. Bu istiqamətdə, ASCO su, enerji və digər ətraf mühit aspektlərini əhatə edən resurslardan qənaətlə istifadə edilməsi üçün tədbirlər görür, o cümlədən gəmilərdə və sahil obyektlərində bu sahə üzrə müəyyən innovasiyaların tətbiqi istiqamətində davamlı işləyir.

Gəmiçiliyin fəaliyyəti zamanı ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı məsələlər aşağıdakılarla tənzimlənir:

- Yerli qanunvericilik
 - Ətraf Mühitin Mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
 - Tullantılar haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
 - Ekoloji təhlükəsizlik haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
 - Atmosfer havasının mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
 - Yaşıllıqların mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
 - Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınması Qaydası
- Beynəlxalq konvensiyalar
 - Dənizin gəmilərdən çirklənməsinin qarşısının alınması haqqında Konvensiya (MARPOL)
 - Ballast sularının idarəedilməsi haqqında Konvensiya (BWM)
 - Bunker yanacağı ilə çirklənmə nəticəsində vurulan zərərə görə mülki məsuliyyət haqqında Konvensiya (BUNKER)
 - Neftlə çirkləndirmədən vurulan zərərə görə mülki məsuliyyət haqqında Konvensiya (CLC)
 - “Xəzər dənizinin dəniz ətraf mühitinin mühafizəsi haqqında” Çərçivə Konvensiyası
- ASCO-nun daxili Siyasət və Qaydaları

ASCO-da ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı KSƏTƏMM və enerjiyə qənaət siyasətləri tətbiq olunur. O cümlədən, yuxarıda qeyd edilən yerli və beynəlxalq tələblər əsasında, eləcə də ISO 14001:2015 Ekoloji idarəetmə və ISO 50001:2011 Enerji səmərəliliyinin idarəedilməsi beynəlxalq standartlarının tələblərinə uyğun olaraq müvafiq prosedurlar və sənədlər hazırlanaraq ASCO-nun idarəetmə sistemində tətbiq edilmişdir. Bundan əlavə, ASCO 32 aspekt əsasında bütün ətraf mühitə təsirləri qiymətləndirmiş və həmin aspektlərdən 5-i mühüm, 27-si isə orta səviyyədə müəyyən edilmişdir.

Tullantılar

Gəmilərin və sahil qurğularının istismarı nəticəsində yaranan tullantıların idarəedilməsi ölkə qanunvericiliyi və beynəlxalq tələblərə uyğun tənzimlənir. Gəmilərdə yaranan və təhvil verilən tullantılar barədə məlumatlar müvafiq ekoloji jurnallarda qeyd olunur.

ASCO-ya məxsus zavodlar, donanmalar və digər inzibati ərazilərdə mütəmadi olaraq iməcliklər təşkil edilir, ərazilərin tullantılardan təmizlənməsi, abadlaşdırılması və yaşıllaşdırılması işləri aparılır. Bundan əlavə, ASCO-nun “Bulvar 1” gəmisi ilə mütəmadi olaraq donanmalar və zavodların, eləcə də “NTY-2” gəmisi vasitəsilə Dənizkənarı Milli Parkın akvatoriyasında dənizin səthində olan bərk tullantıların yığılması həyata keçirilir. 2024-cü il ərzində bu gəmilər tərəfindən 92.68 m³ müxtəlif ölçülü tullantı yığılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilmişdir.

ISO 14001:2015 Ekoloji idarəetmə beynəlxalq standartının tələbləri və yerli ekoloji qanunlara uyğun olaraq, Gəmiçiliyin ərazisində və gəmilərdə yaranan müxtəlif növ bərk və maye tullantılar müqavilələr əsasında müvafiq ixtisaslaşmış şirkətlərə təhvil verilir. Tullantıların təhvil verilməsi nəzərdə tutulan aidiyyəti şirkətlərlə müqavilə bağlanmazdan öncə həmin şirkətlərdə auditlər keçirilir,

onların utilizasiya imkanları, icazə sənədləri və lisenziyaları yoxlanılır. Bundan əlavə, müqavilə bağlanmış şirkətlərdə aparılan mütəmadi audit yoxlamaları zamanı fəaliyyətlərində hər hansı ciddi ekoloji nöqsanlar aşkarlanarsa, Gəmiçilik tərəfindən bu şirkətlərlə müqaviləyə xitam verilir. Hesabat dövründə bu cür audit yoxlamaları zamanı uyğunsuzluqlar aşkar edilməmişdir.

ASCO-nun gəmilərinin fəaliyyəti nəticəsində yaranan müxtəlif növ tullantılar, o cümlədən məişət və qida tullantıları, məişət çirkab suları, işlənmiş yağlar, neftli döşəməaltı sular ASCO-nun donanmasında olan müvafiq ixtisaslaşmış “SLV” tipli gəmilər vasitəsilə dənizin çirklənməsinə yol verilmədən toplanır və sahil qəbul məntəqələrində aidiyyəti qurumlara təhvil verilir. Bununla yanaşı, MARPOL 73/78 Beynəlxalq Konvensiyasının 4-cü əlavəsinə əsasən ASCO tərəfindən Xəzər Dəniz Neft Donanmasının kiçik su tutumlu gəmilərində məişət təsərrüfat su sistemləri quraşdırılmışdır.

Aşağıdakı cədvəldə Gəmiçilikdə yaranıb formalaşan və təhvil verilən müxtəlif növ tullantılar barədə məlumatlar təqdim olunmuşdur.

ASCO-nun donanmalarının və sahil obyektlərinin fəaliyyəti nəticəsində yaranan və təhvil verilən müxtəlif növ tullantıların miqdarı, ton

Tullantının növü:	2024	2023
Yaranmış təhlükəli tullantıların həcmi	6,440	7,201
Yaranmış təhlükəsiz tullantıların həcmi	3,892	4,786
Təhvil verilmiş təhlükəli tullantıların həcmi	6,578	7,030
Təhvil verilmiş təhlükəsiz tullantıların həcmi	3,892	4,797

Qeyd edək ki, yerli qanunvericiliyin, MARPOL və ya hər hansı digər beynəlxalq konvensiyanın tələblərinə əsasən gəmilərdə yaranan məişət tullantı sularının Xəzər dənizinin neytral sularında dənizə atılması qadağan edilmir. Buna baxmayaraq, təbii sərvətimiz olan Xəzər dənizinin çirklənməsinin qarşısının alınması, onun bioloji ehtiyatlarının və biomüxtəlifliyinin qorunması məqsədi ilə, ASCO tərəfindən könüllü olaraq hətta Xəzərin neytral sularında belə öz gəmilərindən bu tip tullantıların dənizə atılmasına qadağa qoyulmuşdur. Bu tullantılar yığılaraq, yalnız gəmi sahilə qayıtdıqdan sonra müvafiq sahə üzrə ixtisaslaşmış qurumlara təhvil verilir.

Registr təşkilatlarının və müvafiq beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə uyğun olaraq

Su

ASCO təmiz və içməli sudan səmərəli istifadə olunmasının əhəmiyyətini dərk edir. Həm Xəzərdə, həm də Xəzərdən kənarda beynəlxalq sularda fəaliyyət zamanı gəmilərdə, eləcə də sahil obyektlərində

ASCO-nun gəmiləri müəyyən vaxt periodu ilə tərsanə və əsaslı təmirə cəlb olunur ki, bu zaman gəmilərin gövdələri təmizlənir, əsas və köməkçi mühərriklər müasir, daha az tullantılı mühərriklərlə əvəzlənir. Hesabat dövrü ərzində 67 gəminin gövdəsi təmizlənmiş, 3 əsas və 7 köməkçi mühərrik alınaraq gəmilərdə quraşdırılmışdır. İstismar müddətini bitirmiş gəmilər isə müvafiq qaydada təmizlənir, doğranılaraq təkrar emal müəssisələrinə təhvil verilir. 2024-cü il ərzində 559 ton qara metal, 1 ton alvan metal təkrar emala göndərilmişdir.

Həmçinin, 2024-cü ildə 0.5 ton plastik qab, 1 ton işlənmiş kağız toplanaraq təkrar emal üçün bu sahədə ixtisaslaşmış müvafiq şirkətlərə təhvil verilmişdir.

İçməli su sərfiyyatına nəzarətin təmin edilməsi məqsədi ilə, bütün su xətləri üzərində su sayğacları yenilənmiş və ASCO-nun hər bir struktur idarəsi üzrə məsul şəxslər təyin edilmişdir. Məsul şəxslər tərəfindən içməli suyun qəbulu və sərfiyyatı ilə bağlı qeydiyyatlar aparılır və aylıq hesabatlar tərtib edilir. İçməli sudan qənaətlə istifadə edilməsi barədə ASCO-nun gəmilərində və struktur idarələrdə əməkdaşlarla mütəmadi

maarifləndirmə işləri aparılır. Bu çərçivədə, müvafiq yerlərdə suya qənaət barədə məlumat posterləri asılmışdır.

Gəmiçilikdə dəniz suyundan yanğınsöndürmə xətlərində, mühərriklərin soyudulması və ballastın qəbulunda istifadə olunur və bu proses MARPOL beynəlxalq konvensiyasının tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir.

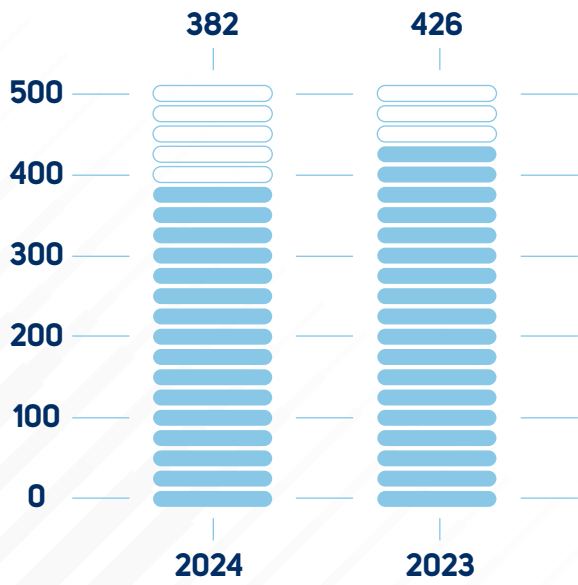
Gəmiçilikdə dəniz suyundan istifadə, min m³

Struktur vahidi:	2024	2023
DND	5	5
XDND	9	10
ZGTTZ	9	9
BGTZ	174	174

Dəniz mühitinin ballast suları ilə çirklənməsinin qarşısının alınması məqsədi ilə, ASCO tərəfindən gəmilərdə müasir tələblərə cavab verən ballast suların təmizlənməsi sistemləri quraşdırılır və aparılan hər ballast əməliyyatı üzrə məlumatlar məsul şəxslər tərəfindən "Ballast əməliyyatları" jurnallarında qeyd edilir. ASCO-nun Xəzərdən kənar hövzələrdə fəaliyyət göstərən bütün gəmilərində bu cür ballast təmizləmə qurğusunun quraşdırılması tamamlanmışdır. Yanğınsöndürmə xətləri və mühərriklərin soyudulmasında istifadə edilən dəniz suyu isə çirklənməyə məruz qalmır və hər hansı xüsusi təmizləmə proseduru tələb etmir.

Bir neçə müxtəlif su hövzəsi arasında hərəkət edən gəmilərin gövdəsinə dənizdə yaşayan bioloji varlıqların və canlıların yapışması ilə onların hövzələr arasında mübadiləsi və bunun ekosistemə və biomüxtəlifliyə mənfi təsirlə nəticələnməsi riski mövcuddur. Belə halların qarşısının alınması məqsədilə, ASCO tərəfindən müvafiq konvensiya və standartların tələblərinə uyğun olaraq, müxtəlif hövzələr arasında hərəkəti nəzərdə tutulan gəmilərin gövdələrinin təmizlənməsi işləri həyata keçirilir.

Gəmiçilikdə su sərfiyyatı, min m³

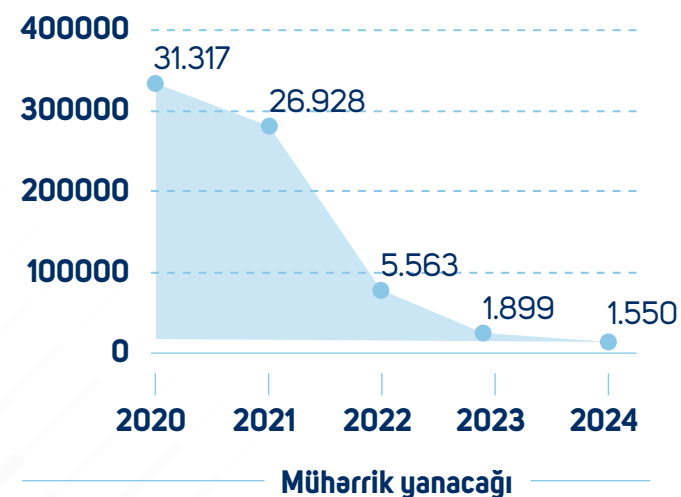
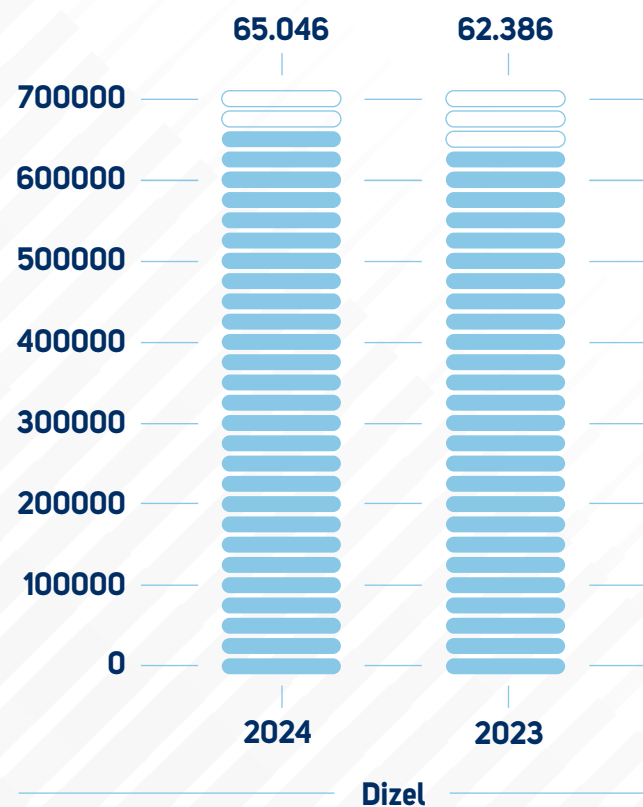
* Su sərfiyyatı üzrə göstəricilər ASCO-nun əsas inzibati binasını, Xəzər Dəniz Neft Donanmasını, Dəniz Nəqliyyatı Donanmasını, Zığ Gəmi Təmiri və Tikintisi Zavodunu, Bibiheybat Gəmi Təmiri Zavodunu və İstehsalat Xidmətləri İdarəsini əhatə edir.

Enerji

ASCO üzrə istehsalat prosesində elektrik enerjisi, isitilik enerjisi, təbii qaz və müxtəlif növ yanacaqlardan istifadə olunur. Gəmiçiliyin əsas fəaliyyət istiqamətinə uyğun olaraq, gəmilərin sahil elektrik enerjisi təchizatının və gəmi təmiri və tikintisi işləri üçün körpülərin, istismar sahələrinin, tərsanələrin, yük qaldırıcı qurğuların sənaye gərginlikli elektrik enerjisi təchizatının dayanıqlığının təmin edilməsi, eyni zamanda təbii qaz, su təchizatı, kompressor stansiyasının və istilik sistemlərinin istismarı müvafiq normativ sənədlər, istismar qayda

və normaları əsasında elektrotexniki və mexaniki heyət tərəfindən aparılır. Gəmiçiliyin enerji səmərəliliyi prosedurları ISO 50001 standartının tələblərinə tam cavab verir. Bu istiqamətdə ASCO-da Elektrik enerjisindən istifadə Qaydaları, Elektrik və istilik qurğularının texniki istismar Qaydaları, Elektrik qurğularının quraşdırılması Qaydası, Elektrik və istilik qurğularının istismarında təhlükəsizlik texnikası Qaydaları və Qaldırıcı qurğuların quruluşu və təhlükəsiz istismarı Qaydaları kimi yerli normativ sənədlər tətbiq olunur.

ASCO-nun donanmalarında sərf edilən yanacağın miqdarı, ton

Qrafikdən də göründüyü kimi atmosfərə mənfi təsirləri nəzərə alınaraq ağır yanacaqdan istifadə son illərdə kəskin şəkildə azaldılmışdır və əsasən dizel yanacağına üstünlük verilmişdir. Hesabat dövrü ərzində Dəniz Nəqliyyatı Donanmasının gəmilərində yalnız dizel yanacağından istifadə edildiği halda Xəzər Dəniz Neft Donanmasının gəmilərində isə az miqdarda da olsa ağır yanacaqdan istifadə edilmişdir.

Gəmilərdə enerji sərfiyyatının səmərəliliyinin artırılması və nəzarətdə saxlanılması üçün MARPOL konvensiyasının VI əlavəsinin tələbinə uyğun olaraq gəmilər üçün 3 hissədən ibarət olan "Gəmi Enerji Effektivliyinin İdarəolunması Planı" tərtib edilir. Müvafiq sənədlər hazırlanaraq ASCO-nun bu tələbin əhatə dairəsinə düşən bütün gəmilərinə təqdim edilmişdir. Gəmilərdə yanacaq sərfiyyatının optimallaşdırılması məqsədi ilə, gəmilərin sualtı hissəsi tərsanə baxışı və təmir zamanı təmizlənir, yeni tikilən gəmilər enerjiyə qənaət edən qurğularla

təmin edilir, mövcud gəmilərdə də bu kimi qurğuların təmir zamanı quraşdırılması imkanı dəyərləndirilir, həmçinin gəmi kapitanları tərəfindən gəminin istismarı zamanı yanacaq sərfiyyatına qənaət etməyə imkan verən optimal marşrut və sürətin seçilməsinə üstünlük verilir.

Əlavə olaraq, ASCO-nun balansında olan avtonəqliyyat vasitələri tərəfindən sərf edilən yanacağın miqdarı barədə məlumat aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir.

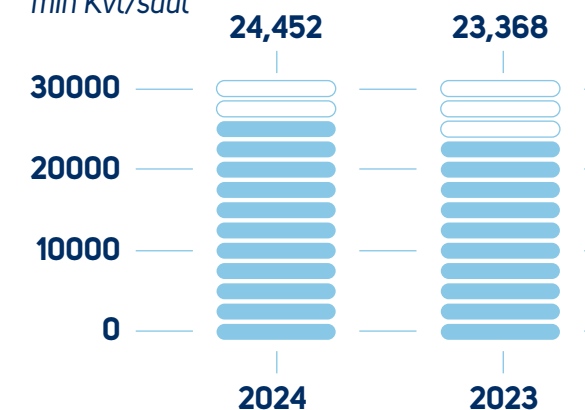
Avtonəqliyyat vasitələri tərəfindən sərf edilən yanacağın miqdarı, ton

Yanacağın növü	2024	2023
Dizel	276	308
Benzin	268	304

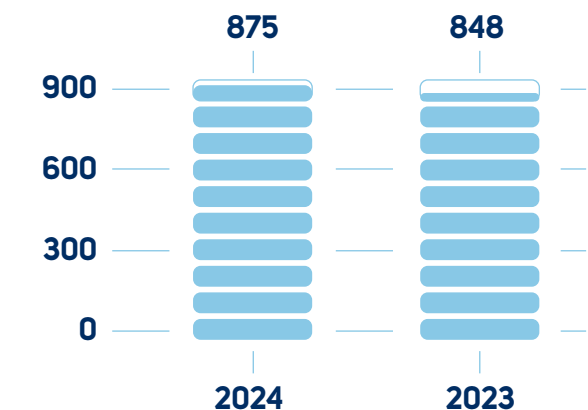
Hesabat dövründə yanacaq istehlakı tədricən azalmışdır. Avtonəqliyyat vasitələrindən istifadə zamanı daha optimal marşrutların seçilməsi və bu istiqamətdə nəzarətin artırılması nəticəsində 2023-cü il ilə müqayisədə dizel yanacağının sərfiyyatında 10%, benzin yanacağının sərfiyyatında isə 12% qənaət əldə edilmişdir.

Şirkət daxilində müxtəlif texniki və işlə məqsədlərlə əlaqədar olaraq təbii qaz və elektrik enerjisindən də istifadə olunur. Elektrik enerjisi və təbii qaz sərfiyyatı aşağıdakı diaqramlarda, enerji intensivliyi haqqında göstəricilər isə aşağıdakı cədvəldə əks olunmuşdur.

ASCO-nun sərf etdiyi elektrik enerjisi, min Kvt/saat

ASCO-nun sərf etdiyi təbii qaz, min m³

* Elektrik və təbii qaz istehlakı üzrə göstəricilər ASCO-nun əsas inzibati binasını, Xəzər Dəniz Neft Donanmasını, Dəniz Nəqliyyatı Donanmasını, Zığ Gəmi Təmiri və Tikintisi Zavodunu, Bibiheybat Gəmi Təmiri Zavodunu və İstehsalat Xidmətləri İdarəsini əhatə edir.

Hesabat dövründə 2023-cü illə müqayisədə həm elektrik, həm də təbii qaz istehlakı üzrə müəyyən artım qeydə alınmışdır ki, bunun da səbəbi istehsalat intensivliyinin artması olmuşdur.

*Enerji intensivliyi əmsalı (işçi sayına görə min kVt*saat elektrik enerjisindən istifadə)*

	2024	2023
ASCO üzrə	3.2	3

Emissiyalar

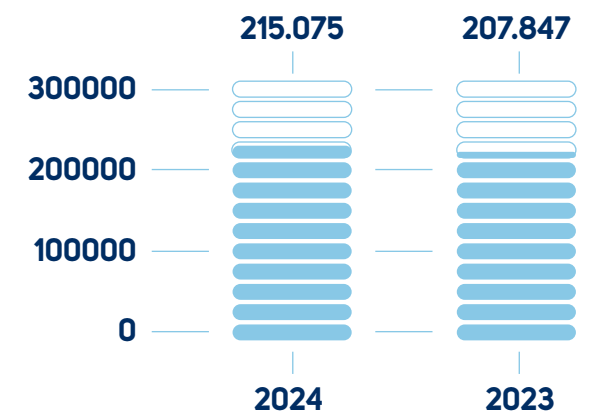
Havaya atqıların azaldılması və İstixana effekti yaradan qazların minimallaşdırılması son illərin ən çox müzakirə olunan mövzularından biridir ki, bu məsələ ilə bağlı çox saylı təkliflər irəli sürülmüş və ölkələr arasında müvafiq razılaşmalar əldə edilmişdir. Belə ki, bu razılaşmalardan ən əhəmiyyətli BMT-nin İqlim Dəyişmələri haqqında Çərçivə Konvensiyasına əsasən 2020-ci ildən etibarən atmosfərə atılan karbon dioksidin azaldılmasına dair tədbirləri tənzimləyən Paris İqlim Sazişidir. Sazişə Azərbaycan Respublikası da daxil olmaqla 194 ölkə qoşulmuşdur. Bununla yanaşı, Birləşmiş Dənizçilik Təşkilatı tərəfindən emissiyaların azaldılması məqsədi ilə, müxtəlif tələblər tətbiq edilir.

Yuxarıda qeyd olunan beynəlxalq tələbləri və onların icrasının əhəmiyyətini nəzərə alaraq, beynəlxalq bazarda fəaliyyət göstərən ASCO ölkənin iri gəmiçilik şirkəti olaraq bu tələblərin yerinə yetirilməsinə ciddi nəzarət edir və müvafiq tədbirlər görür. Görülən tədbirlərə gəmilərə, onların mühərriklərinə, yağ və yanacaq separatorlarına gecikmələr olmadan uyğun vaxtda və keyfiyyətli texniki xidmətin göstərilməsi və xüsusən də ağır yanacaqdan istifadənin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması, istismar zamanı əlavə yanacaq sərfiyyatını azaltmaq üçün gəmilərin sürətinin optimallaşdırılması, limana gəliş və çıxış vaxtlarında gecikmələrin qarşısının alınması tədbirlərini misal göstərmək olar.

Emissiyaların idarə edilməsi ilə bağlı BDT-nin və Avropa Birliyinin Ölçmə, Hesabatlılıq və Verifikasiyaya (EU MRV) dair qaydalarına gəmilərdə tətbiqi zəruri olan Karbon İntensivliyi Göstəricisinə (CII indeksi) və onun hesablanma metodologiyasını əhatə edən "Gəminin enerji səmərəliliyinin idarə olunması planı"nın III hissəsinin əlavə olunmasına dair tələblər tətbiq edilir. Hər iki tələbin məqsədi gəmiçilik şirkətlərini gəmilərdən yaranan karbon emissiyalarının azaldılması istiqamətində tədbirlər görməyə təşviq etməkdir. Hazırda BDT-nin tələblərinə uyğun olan "Gəminin enerji səmərəliliyinin idarə olunması planı"nın III hissəsi 5000 tondan yuxarı və beynəlxalq sulara üzən gəmilərə, EU MRV qaydalarına uyğun hazırlanan planlar Avropa limanlarına daxil olan gəmilərə şamil edilir. Buna uyğun olaraq, artıq ASCO-nun 34 gəmisinə CII əhatə edən "Gəminin enerji səmərəliliyinin idarə olunması planı"nın III hissəsi və buna uyğun olaraq da gəmilərin CII və EU MRV hesabatları təqdim olunmuşdur.

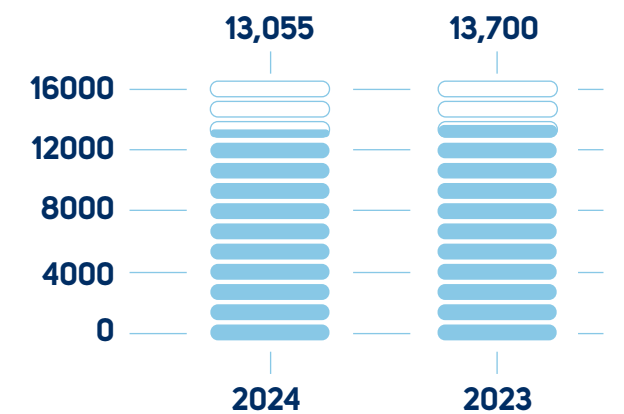
Aşağıdakı diaqramlarda ASCO-nun fəaliyyəti zamanı yaranan birbaşa və dolaylı CO₂ emissiyalarının göstəriciləri əks olunmuşdur. Birbaşa emissiyalar qəbul olunmuş beynəlxalq əmsallara və illik yanacaq sərfiyyatına əsasən hesablanmışdır. Sərf edilən elektrik enerjisinin və müvafiq düsturların əsasında isə dolaylı emissiyalar hesablanmışdır.

Birbaşa emissiyalar (CO₂ ekvivalentində), ton

ASCO-da birbaşa emissiyaların artımı donanmanın dedveytinin artması səbəbindən baş vermişdir. Donanmanın daha müasir və böyük gəmilərlə yenilənməsi, mövcud gəmilərin enerji səmərəliliyinə xidmət edən tədbirlərin həyata keçirilməsi gəmilərin enerji səmərəliliyinin artmasına və beləliklə də görülmüş işə nisbətə emissiyaların azaldılmasına gətirmişdir. Enerji səmərəliliyinə xidmət edən tədbirlərə hava

Dolaylı emissiyalar (CO₂ ekvivalentində), ton

şəraiti və su axınları nəzərə alınmaqla sürətin optimallaşdırılması, optimal marşrutun seçilməsi kimi daha az yanacaq sərfinə imkan verən istismar tədbirlərinin tətbiqi aiddir. Həmçinin, gəmilərin sualtı hissəsi hər tərsənə baxışı və təmir zamanı təmizlənir ki, bu da öz növbəsində mühərrikin işinin yaxşılaşmasına və emissiyaların azalmasına töhfə vermişdir.

Donanmaların fəaliyyəti nəticəsində atmosfərə atılan emissiyaların həcmi, ton

Emissiya növü:	2024	2023 *
Karbon dioksidi (CO ₂)	213,364	205,923
Azot oksidi (NO ₂)	3,806	3,682
Karbon oksidi (CO)	173	167
Karbohidrogenlər (CH)	3	3
Bərk maddələr (PM)	70	70
Kükürd oksidi (SO ₂)	168	182

* Qeyd: 2024-cü ildən etibarən ASCO-da emissiyaların hesablanması metodologiyası Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı tərəfindən nəşr olunmuş İstixana qazlarının araşdırılması üzrə dördüncü hesabatə əsaslanır. Bu səbəbdən müqayisə üçün təqdim edilən rəqəmlər yenidən hesablanmışdır.

Avtonəqliyyat vasitələrindən atmosfərə atılan karbon dioksidi, ton

	2024	2023
CO ₂	1,710	1,922

Karbon intensivliyi əmsalı (işçi sayına görə CO₂ ekvivalentində emissiyalar), ton

	2024	2023
ASCO üzrə	36	38

* Qeyd: 2024-cü ildən etibarən ASCO-da emissiyaların hesablanması metodologiyası Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı tərəfindən nəşr olunmuş İstixana qazlarının araşdırılması üzrə dördüncü hesabatə əsaslanır. Bu səbəbdən müqayisə üçün təqdim edilən rəqəmlər yenidən hesablanmışdır.

Yaşıl enerji

Son illərdə beynəlxalq təşkilatlar və böyük şirkətlər yaşıl enerjiyə keçid prosesinin sürətləndirilməsinin vacibliyini vurğulayır. Qlobal istiləşmənin əsas səbəbi havaya atılan emissiyalardır ki, emissiyaların yaranmasının mənbəyi yanacaqın yanması prosesidir. Buna görə də mövcud enerji resurslarından yaşıl enerjiyə keçid edilməsi emissiyaların ciddi dərəcədə azalması və qlobal isinmənin qarşısının alınması deməkdir.

Azərbaycan Respublikası bərpa olunan enerji mənbələrinin tətbiqi ilə bağlı Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB), Asiya İnkişaf Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası və Beynəlxalq Bərpa Olunan Enerji Agentliyi kimi beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq edir və müqavilələr bağlayaraq çoxsaylı layihələrin başlanması istiqamətində işlər görür. Bu sadalananları nəzərə alaraq, ASCO da öz fəaliyyətinə uyğun olaraq yaşıl enerjinin tətbiqinə başlamağa start vermişdir. Şirkət daxilində emissiyaların idarəedilməsindən savayı yaşıl enerjiyə keçid prosesinin imkanları və bu prosesin mərhələləri barəsində görülən işlər də hesabatın yuxarıda “Ekoloji Sosial İdarəetmə”

bölməsində qeyd olunan Ekoloji Sosial İdarəetmə (ESI) qrupu tərəfindən həyata keçirilir. Belə ki, qrupun üzvləri tərəfindən bir neçə alternativ enerji mənbələrinin gəmilərdə tətbiqilə bağlı layihələr işlənir. Məsələn, artıq layihəsi hazırlanmış və ASCO tərəfindən tikiləcək növbəti dalgıç gəmisində hibrid, yəni ikili yanacağın dizel və elektrik şəklində tətbiqi planlaşdırılmışdır. Belə olduqda, istismar zamanı əsasən elektrik enerjisindən və yalnız gərəkli olduğu təqdirdə xüsusi hallar üçün dizeldən istifadə olunması nəzərdə tutulmuşdur. Bununla yanaşı, Mayeləşdirilmiş Təbii Qaz (LNG) ilə işləyən sistemlərin tətbiqi üzrə ilkin texniki və iqtisadi qiymətləndirmələr aparılır. Paralel olaraq, digər mövcud gəmilərin metanol və ya ikili yanacaq (dual fuel) sisteminə uyğunlaşdırılması (retrofit) imkanları da nəzərdən keçirilir. Sözügedən təşəbbüslər karbon emissiyalarının azaldılması və dəniz nəqliyyatında yaşıl enerjiyə keçidə töhfə verməyi hədəfləyir.

ASCO ESG strategiyasına uyğun olaraq emissiyaların azaldılması və enerji səmərəliliyinin artırılması istiqamətində

müasir texnologiyaların tətbiqini genişləndirir. Bu çərçivədə, İsveçin “QTAGG” şirkəti ilə əməkdaşlıq nəticəsində “EcoPilot” sistemi pilot layihə olaraq RoPax tipli “Azərbaycan” gəmi-bərəsində uğurla tətbiq edilmiş və ilk dəniz sınağını müvəffəqiyyətlə başa vurmuşdur. Sistem hər səfərdə təxminən 6% yanacağa qənaət etməklə karbon emissiyalarını azaltmağa kömək edir.

Hesabat dövründə alternativ enerji mənbələrinin tətbiqi sahəsində də əhəmiyyətli addımlar atılmışdır. Belə ki, pilot layihə çərçivəsində “Bibiheybat” Gəmi Təmiri Zavodunun istehsalat sahəsində 512 m² sahədə 112 kVt gücündə günəş paneli sistemi quraşdırılmışdır. İl ərzində bu sistem vasitəsilə 240-260 MVt elektrik enerjisi istehsalı proqnozlaşdırılır ki, bu da enerjiyə qənaət və ətraf mühitin mühafizəsinə töhfə verir.

Bununla yanaşı, nəqliyyatda elektrik enerjisindən istifadənin genişləndirilməsi məqsədilə 2024-cü il ərzində 11 ədəd elektrik mühərrikli avtomobil icarəyə götürülmüş, eləcə də şirkətin əməkdaşları arasında bu tipli nəqliyyat vasitələrinin istifadəsinin təşviqi məqsədilə ASCO-nun inzibati binasında və digər struktur bölmələrində ümumilikdə 6 ədəd enerji doldurma stansiyası quraşdırılmışdır.

Galəcək mərhələlərdə tədricən həm elektrik və hibrid nəqliyyat vasitələrinin, həm də enerji doldurma infrastrukturunun genişləndirilməsi, “EcoPilot” sisteminin digər müvafiq gəmilərdə tətbiqi, eləcə də alternativ enerji mənbələrindən istifadənin artırılması nəzərdə tutulur.

Neft dağılmaları və fəvqəladə tədbirlər

Beynəlxalq təcrübədə gəmiçilik sahəsində neft və neft məhsullarının daşınması, gəmilərin yanacaq təchiz edilməsi prosesi zamanı dəniz səthinin, eləcə də sahil ərazisinin neft və neft məhsulları ilə çirkləndirilməsi riski mövcuddur. ASCO-nun Xəzər hövzəsində ən böyük daimi donanmaya malik olduğu, Gəmiçiliyin tanker gəmilərinin Xəzər hövzəsində neft və neft məhsullarının daşınmasında iştirak etdiyi nəzərə alınaraq, Xəzər dənizinin ekosisteminin qorunması məqsədi ilə, ASCO tərəfindən neft dağılmaları və bu tip hadisələrin qarşısının alınması istiqamətində davamlı olaraq müvafiq önleyici tədbirlər görülür. Belə ki, il boyunca gəmi heyəti üçün bu istiqamətdə müvafiq təlimlər təşkil edilir, audit zamanı neftlə çirklənməyə dair bütün aspektlər yoxlanılıb nəzərdən keçirilir və neftlə çirklənmənin qarşısını almaq üçün gəmidə lazımi ləvazimatlar yenilənərək təmin edilir. MARPOL konvensiyasının I əlavəsinin tələbi olan Neftlə Çirklənməyə qarşı Gəmi Fəvqəladə Mübarizə Planı bütün aidiyyəti ASCO gəmilərində təmin olunmuşdur. Bu

planda neftlə çirklənmə hadisəsi zamanı gəmi heyətinin öhdəlikləri və neftlə çirklənmə ilə mübarizə üzrə prosedurlar əhatə edilmişdir. Uyğun olaraq, həmin gəmilərə müvafiq Neftlə Çirkləndirmənin Qarşısının Alınması Haqqında Beynəlxalq Şəhadətnamə də verilmişdir. Eyni zamanda, dənizə axıntıların qarşısının alınması məqsədilə, ASCO-nun gəmilərində atqı nöqtələrində plomblar quraşdırılmışdır. ASCO-nun gəmiləri "Bunker yanacağı ilə çirklənmə nəticəsində vurulan zərərə görə mülki məsuliyyət ilə bağlı sığorta və digər maliyyə təminatı haqqında sertifikat", həmçinin "Neftlə çirklənmədən vurulan zərərə görə mülki məsuliyyətin maliyyə təminatı haqqında şəhadətnamə" ilə təmin edilmişdir. ASCO-da neftlə çirklənməyə qarşı mübarizə tədbirləri hər il analiz edilir, uyğun olan yeni üsullar Ekoloji tədbirlər planına əlavə edilir.

Hesabat dövrü ərzində neft və neft məhsullarının dağılması hadisəsi qeydə alınmamışdır.

Biomüxtəlifliyin idarə olunması

Xəzər dənizinin təmizliyi və ekosistemin qorunması Şirkətimiz üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. ASCO ətraf mühitin mühafizəsi və dayanıqlı inkişaf prinsiplərinə əsaslanaraq, ekoloji fəaliyyətini genişləndirərək Xəzər dənizinin bioloji müxtəlifliyini qorumağa yönəlmiş bir sıra tədbirlər həyata keçirir.

Qeyd olunduğu kimi, ətraf mühitin mühafizəsi Gəmiçilik üçün çox həssas məsələdir. Hazırda, gəmilərdə yaranan məişət tullantılarının müəyyən şərtlər altında Xəzər dənizinin neytral sularında dənizə buraxılması qanunvericilik və mövcud konvensiyalar ilə

qadağan edilmir. Lakin, təbii sərvətimiz olan Xəzər dənizinin çirklənməsinin qarşısının alınması, onun bioloji ehtiyatlarının və biomüxtəlifliyinin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülmə bilməsi üçün, ASCO könüllü olaraq hətta Xəzərin neytral sularında belə öz gəmilərindən bütün növ tullantıların dənizə atılmasına qadağa qoymuşdur və bu tullantılar yalnız sahil obyektlərində müvafiq qurumlara təhvil verilir.

Gəmilərin fərqli su hövzələri arasında hərəkəti zamanı gəmi gövdəsinə yapışmış müxtəlif bioloji varlıqların, canlı orqanizmlərin və

hissəciklərin hövzələr arasında daşınması, bununla da fərqli hövzələrdə ekosistemə və biomüxtəlifliliyə zərər vurulması riski mövcuddur. ASCO bu riski müvafiq konvensiya və beynəlxalq standartların tələblərinə uyğun idarə edir. Hövzələr arasında hərəkəti nəzərdə tutulan gəmilərin gövdələri müvafiq qaydada təmizlənir və biomüxtəlifliliyə zərər yetirə biləcək bütün amillər aradan qaldırılır.

ASCO-nun müvafiq gəmilərinə ballast suyu ilə invaziv növlərin yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının Ballast Sularının İdarəedilməsi Konvensiyasının (BWMC) tələblərinə uyğun ballast sularının təmizlənməsi sistemi quraşdırılıb. Sistem ümumilikdə 17 gəmiyə quraşdırılıb. Ballast suyu boşaldılmadan

əvvəl bioloji təmizləmə sistemləri vasitəsilə təhlükəli orqanizmlər zərərsizləşdirilir və bütün əməliyyatlar Ballast Suları Jurnalında dəqiq şəkildə qeydə alınır. Bu tədbirlər ballast suyu vasitəsilə dəniz canlılarının digər akvatoriyalara daşınmasının qarşısını almaqla ətraf mühitin, insan sağlamlığının və dəniz iqtisadiyyatının qorunmasına mühüm töhfə verir.

Həmçinin, biomüxtəlifliyin qorunması və ətraf mühitin mühafizəsi məqsədilə müvafiq gəmi və sahil heyəti üçün mütəmadi olaraq maarifləndirici təlimlər təşkil edilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və digər aidiyyəti qurumlarla əməkdaşlıq çərçivəsində ağacəkmə, sahilyanı ərazilərin təmizlənməsi və digər ekoloji yönümlü təşəbbüslər həyata keçirilir.

2024-cü il ərzində ASCO "Yaşıl dünya naminə hamraylıq ili" və Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 101-ci ildönümü çərçivəsində ətraf mühitin mühafizəsinə yönəlmiş genişmiqyaslı yaşıllaşdırma aksiyaları həyata keçirmişdir. ASCO-nun Bibiheybat Gəmi Təmiri Zavodunun ərazisində və Müşfiqabad qəsəbəsində keçirilmiş ağacəkmə tədbirləri zamanı yerli iqlimə uyğun olaraq ümumilikdə 2500-dən çox Eldar şamı və zeytun ağacı əkilib, mövcud yaşıllıqlara qulluq göstərilmişdir. Ekoloji fəaliyyətlərinə görə ASCO, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin "Yaşıl Gələcək" platforması çərçivəsində keçirilən ağacəkmə aksiyalarında iştiraka görə "Ən yaxşı tərəfdaş" nominasiyası üzrə təltif edilib.

SAĞLAMLIQ VƏ ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ

Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinin idarəedilməsi

ASCO fəaliyyətinin hər mərhələsində işçilərin sağlamlığını və təhlükəsizliyini təmin etməyə böyük önəm verir. Bu, həm yerli qanunvericilik, həm də beynəlxalq standartlar və konvensiyalar əsasında həyata keçirilir ki, ASCO-nun mövcud İdarəetmə Sistemi də bu əsasda tərtib edilmişdir. İdarəetmə Sistemi, yerli qanunvericiliyə əsasən, Texniki Təhlükəsizlik Haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu və Əmək Məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq tətbiq edilir. İdarəetmə Sistemi aşağıdakı tələblərə uyğun şəkildə tətbiq edilir:

- Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının “Dördlü Sütunu” adlanan 4 əsas konvensiyası
 - MARPOL
 - SOLAS
 - STCW
 - MLC (Dəniz Əmək Konvensiyası)
- Beynəlxalq Təhlükəsizliyin İdarə Olunması Kodeksi (ISM Code)
- ISO 45001:2018 standartı.

Yeni tələblər və standartlar qüvvəyə mindikcə İdarəetmə Sistemindəki forma və prosedurlar da müvafiq olaraq təkmilləşdirilərək yenilənir və zərurət yarandığı təqdirdə yeni forma və prosedurlar sistemə əlavə edilir. Bununla bağlı olaraq 2024-cü il ərzində ümumilikdə 9 forma və 34 prosedurdə müxtəlif dəyişikliklər edilərək təkmilləşdirilmiş, 2 ədəd yeni forma və 3 ədəd yeni prosedur tərtib edilərək İdarəetmə Sisteminə əlavə edilmişdir. Bu dəyişiklik və yeniliklər əsasən Ekoloji, Sosial, İdarəetmə üzrə prosedurların əlavə edilməsindən, ISO 37001 Korruptsiyaya Qarşı Mübarizə sistemi üzrə forma və prosedurların əlavə edilməsi və müvafiq əlavələrdən, böhran qrupu üzvlərinin yenilənməsi, yük, ballast və sərnişin əməliyyatları ilə bağlı formalara əlavələrin edilməsindən ibarətdir.

Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi sahəsində ASCO-da mütəmadi olaraq müvafiq xarici auditlər aparılır. 2024-cü ildə ASCO-nun baş aparatında və gəmilərində Amerika Gəmiçilik Bürosu (ABS) tərəfindən audit keçirilmişdir. Auditin nəticəsində ASCO-nun mövcud İdarəetmə Sisteminin beynəlxalq tələblərə uyğunluğu təsdiq edilmişdir.

Bununla yanaşı, İdarəetmə Sisteminin effektivliyini, lazımi şəkildə tətbiq olunma səviyyəsini müəyyən etmək və sistemin aktiv şəkildə tətbiqini təmin etmək üçün şirkətdaxili audit yoxlamaları da keçirilir. 2024-cü il ərzində ASCO-da ümumilikdə 320 olmaqla idarəetmə aparatında 5, gəmilərdə 127, Dəniz Nəqliyyat Donanmasında 35, Xəzər Dəniz Neft Donanmasında 118, “Zığ” Gəmi Təmiri və Tikintisi Zavodunda 10, “Bibiheybat” Gəmi Təmiri Zavodunda 25 daxili yoxlama həyata keçirilmişdir. Aparılan auditlər zamanı bir sıra nöqsanlar aşkar edilmişdir ki, hesabat dövrü ərzində nöqsanların aradan qaldırılması istiqamətində mütəmadi tədbirlər görülmüş və əksər ciddi uyğunsuzluqlar aradan qaldırılmışdır.

ASCO-nun bütün əməkdaşları Gəmiçiliyin hesabına vaxtaşırı olaraq dövrü tibbi müayinədən keçirlər. Eyni zamanda, bütün ASCO əməkdaşları üçün könüllü tibbi sığorta müqaviləsi təmin olunmuşdur. Tibbi sığorta vasitəsilə ailə üzvləri də daxil olmaqla bütün işçilər, ölkənin müəyyən klinika və xəstəxanalarında ödənişsiz yaxud müəyyən güzəştli şərtlərlə tibbi xidmətlərdən yararlanmaq imkanına sahibdirlər.

Eyni-zamanda, ASCO-da ballar əsasında aşpazların qiymətləndirilməsi də həyata keçirilir. Qiymətləndirmə aşpazın təhsili, təcrübəsi, sanitar normalara və gigiyenik qaydalara riayət etməsi və bir sıra digər meyarlar əsasında 20-42 ballıq sistem üzrə aparılır. Belə ki, hesabat dövrü ərzində gəmilərdə ümumilikdə 84 aşpaz yoxlaması aparılmışdır.

SƏTƏM əməkdaşları tərəfindən sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi sahəsində işçilərin biliklərinin təkmilləşdirilməsi və onların təhlükəsizlik texnikası tələbləri ilə bağlı yeniliklərdən xəbərdar olmaları üçün mütəmadi daxili təlimlər keçirilir. Hesabat dövrü ərzində işçilərə müxtəlif SƏTƏM əsaslı daxili təlimlər o cümlədən, işə icazə, risk qiymətləndirilməsi, yanğın təhlükəsizliyi, enerji təcridi, qapalı sahələrə giriş və qapalı sahədən xilasetmə, suya və enerjiyə qənaət, cəmiyyətin siyasətləri, sürüşmə və yıxılma, ofis təhlükəsizliyi, əl və barmaqların qorunması, ilmaçı signalçı, isti hava təhlükələri, sıxılmış qaz balonları ilə iş zamanı davranış qaydaları, zərbə xətti və atqı nöqtələrinin plomblanması mövzularında təlimlər keçirilmişdir. Hesabat dövrü ərzində, ümumilikdə, 19 mövzuda daxili təlimlər keçirilmiş və 2,772 nəfər bu təlimlərdə iştirak etmişdir. O cümlədən, 190 nəfər SƏTƏM əməkdaşı müxtəlif təyinatlı 40 xarici təlimdə iştirak etmişdir. Keçirilmiş xarici təlimlərə qapalı məkandan xilasetmə, sağlamlıq üçün təhlükəli maddələrə nəzarət, təhlükənin müəyyən edilməsi və riskin qiymətləndirilməsi, minimum sənaye təhlükəsizliyi, hadisələrin araşdırılması, ISO:9001, ISO:45001 və ISO:14001 üzrə daxili audit və digər bir sıra SƏTƏM mövzuları ilə bağlı təlimlər daxildir.

Əməkdaşların SƏTƏM üzrə öhdəliklərini tam dərk etməsi və bu istiqamətdə şirkət daxilində SƏTƏM mədəniyyətinin təşviqi və formalaşması üçün hesabat dövrü ərzində 44 nəfər işçiyə SƏTƏM əməkdaşları tərəfindən müəyyən hədiyyələr və mükafatlar təqdim edilmişdir.

KSƏTƏMM departamenti tərəfindən ASCO-da rübdə bir dəfə olmaqla “Təhlükəsizlik günü” tədbiri təşkil edilir. Tədbirdə şirkətin rəhbərliyi, bütün departament rəisləri, struktur idarələrin rəhbərləri və digər aidiyyəti şəxslər iştirak edirlər. Tədbir zamanı rüb ərzində baş vermiş hadisələr, açıq qalan nöqsanlar və onların bağlanması üçün mümkün halları, keçirilən audit yoxlamaları, görülmüş işlər, əldə edilən bütün nailiyyətlər haqqında məlumat verilir və müxtəlif yeni fikir və təkliflər müzakirə edilir. ASCO-nun İdarəetmə Sistemində ümumilikdə 7 siyasət vardır. Bütün siyasətlər idarəetmə aparatında, bütün struktur idarələrin inzibati binalarında və gəmilərdə aidiyyəti üzrə hər kəsin asanlıqla görüb oxuya biləcəyi yerlərdə asılmışdır. Siyasətlər həmçinin ASCO-nun rəsmi veb saytında hamıya rahatlıqla əlçatan olması üçün müvafiq bölmədə dərc edilir və yeni işə qəbul olunan hər bir əməkdaşa keçirilən “Giriş” təlimatında bütün siyasətlər barəsində ətraflı təlimat keçirilir.

İşçilərin maarifləndirilməsi və onlar arasında SƏTƏM mədəniyyətinin düzgün formalaşması, həmçinin, hər hansı bir hadisənin baş verməməsi yaxud təkrarlanmaması üçün şirkət daxilində müvafiq təhlükəsizlik bülletenləri hazırlanaraq bütün ASCO əməkdaşları arasında elektron qaydada yayımlanır və bu barədə SƏTƏM nümayəndələri tərəfindən gəmi və sahil heyəti üçün aidiyyəti üzrə təlimatlar keçirilir. Həmçinin IMCA, BP, SAIPEM və Equinor kimi beynəlxalq qurumlar və şirkətlər tərəfindən hazırlanan bülletenlər də müvafiq olaraq şirkət daxilində yayımlanır və beynəlxalq təcrübələrin mənimsənilməsi məqsədilə işçilər arasında müzakirə edilir. Belə ki, hesabat dövrü ərzində 11 daxili və 10 xarici təhlükəsizlik bülleteni tərtib edilərək bütün şirkət işçiləri arasında yayımlanmışdır.

ASCO-nun “My ASCO” mobil tətbiqində “KSƏTƏMM müraciət” bölməsində inzibati binalarda, ərazilərdə, gəmilərdə, istehsalat sahələrində və bölmələrdə müşahidə edilən istənilən müsbət və ya mənfi halların operativ şəkildə aidiyyəti üzrə məlumat verilməsi mümkündür.

ASCO hər il təhlükəsizlik texnikası və əməyin mühafizəsi sahəsində təminatın dəstəyinə müəyyən xərclər ayırır. Bununla bağlı Gəmiçiliyin ayırdığı xərclər aşağıdakı cədvəldə öz əksini tapmışdır. O cümlədən, bu xərclər

bədbəxt hadisələrə və istehsalatda xəsarətlərə qarşı xəbərdarlıq tədbirlərini, əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması tədbirlərini və bütün növ lazımi fərdi mühafizə vasitələrinin təminatını əhatə edir.

Təhlükəsizlik texnikası və əməyin mühafizəsi xərcləri, AZN

Xərclər:	2024	2023
Təhlükəsizlik texnikası və əməyin mühafizəsi xərcləri <i>o cümlədən</i>	1,145,376	1,726,451
Əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün ayrılan xərclər	529,997	1,120,700
Fərdi mühafizə vasitələri üçün ayrılan xərclər	615,379	605,751

Qəza halları

Gəmilərdə və istehsalat prosesində müxtəlif tipli qəza və hadisələr, o cümlədən, yanğın, saya oturma və toqquşma kimi hallar gəmilərin istismarı zamanı baş verə bilən xarakterik hadisələrdir. Digər tərəfdən, sürüşmə və yığılma, cərəyan vurması, peşə xəstəlikləri, avadanlığın nasazlığı kimi hadisələr itirilmiş iş gününə səbəb hadisələr kimi qiymətləndirilir.

Hesabat dövrü ərzində itirilmiş iş gününə səbəb olan hadisə sayı 3 olmuşdur. İtirilmiş iş gününə səbəb olan hadisələrdən ikisi gəmilərdə, biri isə zavodlarda baş vermiş və hadisələrə səbəb isə ehtiyatsızlıq və əməyin mühafizəsi qaydalarına əməkdaşlar tərəfindən tam riayət olunmaması halları olmuşdur.

Hesabat dövrü ərzində, ümumilikdə gəmi toqquşması hadisəsi üzrə 3, avadanlığın itirilməsi üzrə 1 hadisə baş vermişdir. Toqquşma hadisələrinin ikisi gəmilərin sahilə yanalma əməliyyatı zamanı obyektlərlə toqquşması, digər biri isə gəminin yanalma əməliyyatı zamanı hər iki mühərrikinin dayanması

nəticəsində lövbərdə olan digər gəmiylə toqquşması halları olmuşdur ki, hadisəyə səbəb təhlükələrin düzgün idarə olunmaması və iş fəaliyyətinin yalnız qiymətləndirilməsi olmuşdur. Hadisənin araşdırılmasından sonra aidiyyəti bölmələr tərəfindən müvafiq tədbirlər görülmüşdür. Avadanlığın itirilməsi üzrə baş verən hadisəyə isə küləkli hava şəraiti ilə əlaqədar, texniki nasazlıq nəticəsində lövbər zəncirinin qırılması halı aiddir. Qeyd olunan hadisələrdə, heç bir xəsarət alan olmamışdır.

Qeyd olunan bütün hadisələrin səbəbi araşdırılmış, müvafiq təlimatlandırma xarakterli işlər görülmüş və baş vermiş hadisələrdə təqsirli şəxslər barəsində islahedici tədbirlər tətbiq edilmişdir.

Aşağıdakı cədvəldə hesabat dövrü ərzində sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi sahəsi üzrə əsas məhsuldarlıq göstəriciləri əks etdirilmişdir.

Əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri

	2024	2023
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	5	4
İstehsalatla əlaqədar bədbəxt hadisələrin sayı	4	3*
İtirilmiş iş gününə səbəb bədbəxt hadisə sayı	3	4
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	6	0
Peşə xəstəliklərinin sayı	0	0
Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi ilə nəticələnən zədələnmələrin ümumi sayı	5	4
Bədbəxt hadisələrə görə itirilmiş günlərin cəmi sayı	327	302
Xəstəliklə əlaqədar buraxılmış iş günlərinin cəmi sayı	33,871	23,221
Personalın sayı	7,706	7,798
Cəmi işlənmiş saat	13,819,989	14,210,210
Cəmi işlənmiş gün	1,658,475	1,767,328
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 1,000,000 işlənmiş saata)	0.29	0.28
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 1,000,000 işlənmiş saata)	24	21
İtirilmiş iş gününə səbəb olan hadisələrin əmsalı (hər 1,000,000 işlənmiş saata)	0.22	0.28
İtirilmiş iş gününə səbəb olan hadisələrin tezlik əmsalı (hər 1,000 nəfər işçiyə düşən hadisələrin sayı)	0.4	0.5
İtirilmiş iş gününə səbəb olan hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş iş günlərinin sayı)	69.3	75.5
İş yerində olmama əmsalı (hər 1,000,000 işlənmiş günə)	20,422	13,139
Peşə xəstəliklərinin əmsalı (hər 1,000,000 işlənmiş saata)	0	0

* Qeyd: Ötən il sonunda baş vermiş hadisələrdən biri ilkin olaraq istehsalatla əlaqədar hadisə kimi qiymətləndirilsə də Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətinin təhqiqat aktına əsasən istehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisə kimi rəsmiləşdirilmir.

İNSAN RESURSLARININ İDARƏEDİLMƏSİ

İnsan resurslarının idarəedilməsi siyasəti

Güclü, peşəkar və səriştəli personal Gəmiçiliyin dayanıqlı inkişafının təmin edilməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir. ASCO-da bu proseslər İnsan resurslarının idarəedilməsi Siyasəti və Qaydaları ilə tənzimlənir. Bu Siyasət və Qaydalar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinə və bu sahədə beynəlxalq təcrübəyə uyğun tərtib edilmişdir. ASCO-nun İdarəetmə Sisteminin prosedurlarına uyğun şəkildə işə qəbul, əməkdaşların karyera inkişafı və sağlam iş mühitinin yaradılması məsələləri həyata keçirilir.

ASCO-nun ümumi işçi qüvvəsi, həmçinin yeni işə qəbul edilən və işdən azad edilən işçilərin sayı haqqında məlumat:

Göstərici	2024	2023
İllər üzrə işçi qüvvəsi, nəfər	7,706	7,798
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı	429	420
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı	493	553
Kadr axını əmsalı, %	6%	7%

İşçilərin təsnifat cədvəli, nəfər	2024	2023
Daimi işçilərin sayı	7,706	7,798
Müvəqqəti işçilərin sayı	0	0
Tam ştat işçilərin sayı	7,664	7,755
Yarım ştat işçilərin sayı	42	43

ASCO-da insan resurslarının idarəedilməsi prosesi Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinə, aparıcı beynəlxalq təcrübəyə və ASCO-nun daxili sənədləri - İnsan resurslarının idarəedilməsi Siyasəti və Qaydalarına uyğun olaraq tənzimlənir. İnsan resurslarının idarəedilməsi Siyasəti aşağıdakı prinsipləri əhatə edir:

- Mövcud kadrların Gəmiçiliyə bağlılığının artırılması;
- İnsan resursları imkanlarından daha səmərəli istifadə edilməsi;
- İnsan resurslarının idarə edilməsi prosesində şəffaflığın təmin edilməsi;
- Aparıcı gənc əməkdaşların karyera inkişafının nəzarətdə saxlanılması;
- Xidməti fəaliyyətin obyektiv qiymətləndirilməsi;
- Bütün əməkdaşlar üçün bərabər imkanlar və sağlam iş mühitinin təmin edilməsi.

İnsan resurslarının idarəedilməsi Qaydaları ilə aşağıdakı proseslər tənzimlənir:

- Vakansiyaların şəffaflıq prinsipi əsasında idarə olunması;
- İşə qəbul;
- Başqa işə keçirilmə;
- Ehtiyat Kadr Bazasının (EKB) formalaşdırılması;
- Əməyin ödənilməsi dərəcəsinin dəyişdirilməsi;
- İşçilərin xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi;
- İstehsalat təcrübəsinin təşkili.

İnsan Resurslarının idarəedilməsi Qaydalarının icrasına nəzarət kollegial qurum olan Personalın İdarəedilməsi Komitəsi tərəfindən həyata keçirilir.

ASCO-da işə qəbul zamanı namizədlərin bilikləri elektron test proqramı ilə yoxlanılır. Kriteriyalara uyğun namizədlər testə dəvət olunur və imtahandan dərhal sonra nəticələr namizədə təqdim edilir. Uğurlu namizədlər növbəti mərhələdə müsahibəyə dəvət edilir və yüksək nəticə göstərənlər işə qəbul edilir. Digər namizədlər isə Ehtiyat Kadr Bazasına əlavə olunur. Gəmiçilikdə işə qəbul olunan əməkdaşlara yeni mühitə və daxili prosedurlara uyğunlaşmaq məqsədilə təlimatlandırma keçirilir. Onlara ASCO-nun strukturu, mühüm sənədlər, KSƏTƏMM, daxili intizam, geyim və digər vacib qaydalar barədə məlumat verilir.

Təlim və təhsil

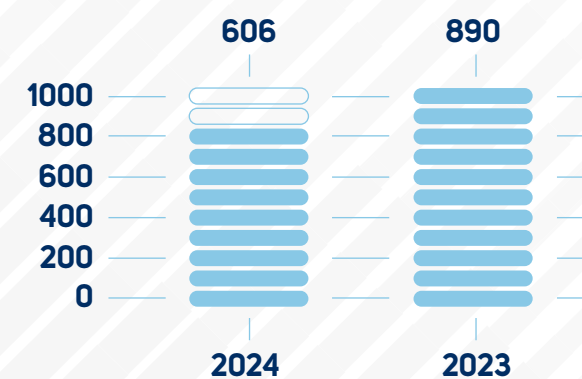
ASCO-da əməkdaşların karyera inkişafı, onların peşəkarlıq və fərdi keyfiyyətlərinin davamlı təkmilləşdirilməsinə xüsusi diqqət ayrılır. Bununla əlaqədar şirkət daxilində "E-təlim" platforması da istifadəyə verilib. Platformanın tətbiq edilməsi işçilərin öyrənməsinə, əmək funksionallığına və karyera inkişafına müsbət təsir göstərir. Təlimlərin keçirilməsi məqsədilə ASCO yerli və beynəlxalq şirkətlər və təşkilatlarla əməkdaşlıq edir.

İşçi kateqoriyaları üzrə keçirilən təlimlərin cəmi müddəti, gün:

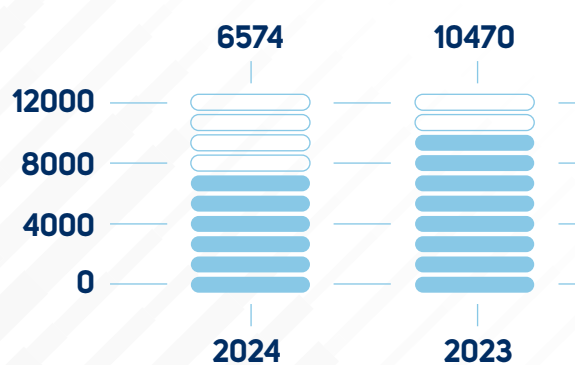
İşçi kateqoriyaları	2024	2023
Sahil heyət:	1,565	2,104
Rəhbər işçilər	373	866
Mütəxəssislər	758	1078
Texniki icraçılar və fəhlələr	434	160
Üzən heyət:	20,322	23,844
Komandir heyət	12,884	16,941
Siravi heyət	7,438	6,903

ASCO-nun Təlim Tədris Mərkəzində (TTM) dənizçilərin sertifikatlaşdırılması üçün təlimlərin keçirilməsi, praktik məşqlər və qiymətləndirmə xidmətləri göstərilir. Mərkəz müasir trenajor, simulyatorlar və üzgüçülük hovuzu ilə təchiz edilib. Təlimlər azərbaycan, rus və ingilis dillərində təşkil olunmaqla həm yerli, həm də xarici vətəndaşlar üçün nəzərdə tutulub. Böyük Britaniyanın nüfuzlu "The Nautical Institute" tərəfindən TTM-in Dinamik Mövqe Saxlama Simulyatoru sertifikatlaşdırılıb. Bu sertifikat əsasında "DP Induction" və "DP Simulator" təlimləri keçirilir və TTM bu təlimləri keçməyə səlahiyyəti olan dünyadakı 95 mərkəzdən biri, Azərbaycanda isə yeganə mərkəzdir.

TTM-də keçirilən təlimlərin sayı

TTM-də keçirilən təlimlərdə dinləyici sayı, nəfər

ASCO Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının (ADDA) tələbələrinin nəzəri bilik almalarına maddi və metodiki cəhətdən dəstək olur. ASCO tərəfindən tələbələrin təhsil aldığı müddətdə ixtisaslarına uyğun olaraq praktiki bilik və bacarıqlara yiyələnmələri üçün şərait yaradılır. Belə ki, tələbələrin ASCO-nun struktur idarələrində və gəmilərində, o cümlədən BGTZ və ZGTTZ-nin müxtəlif bölmə və sexlərində, DND və XDND-nin gəmilərində istehsalat təcrübələrində iştirak etmələri üçün imkan yaradılır. 2024-cü ildə ADDA-nın sonuncu kurs tələbələrindən 111 nəfəri DND-nin, 77 nəfəri isə XDND-nin gəmilərində diplomqabağı təcrübədə olmuş, o cümlədən, 11 nəfər tələbənin də ixtisaslarına uyğun olaraq Bakı Gəmiqayırma Zavodunda diplomqabağı istehsalat təcrübəsi keçməsi üçün ASCO tərəfindən şərait yaradılmışdır.

Əməkdaşlar və onlarla münasibət

ASCO işçilər arasında effektiv kommunikasiyanın təmin olunmasına xüsusi önəm verir. Bu məqsədlə "My ASCO" mobil tətbiqi, həm müxtəlif proqram təminatları, həm də davamlı keçirilən tədbirlər üzərində qurulmuşdur. Elektron Sənəd Dövriyyəsi ilə rəhbərliyin qərarları geniş işçi kütləsinə çatdırılır. Bundan başqa, toplu sms və korporativ sosial şəbəkə vasitəsi ilə əməkdaşlar həm ASCO tərəfindən yayımlanan yeniliklər ilə tanış ola bilər, həm də öz paylaşımlarını edə bilərlər. İşçi və rəhbər heyəti üçün təşkil olunan müxtəlif tədbirlərdə və onlayn görüşlərdə davamlı olaraq insan resurslarının idarəedilməsi əməliyyatlarının müzakirəsi həyata keçirilir, dəyişikliklərlə bağlı təkliflər dinlənir və bu istiqamətdə işlər həyata keçirilir. Periodik olaraq müxtəlif mövzular üzrə elektron sorğular keçirilərək kütləvi rəy alınır.

Gəmilərdə çalışan personal üçün lazımi şəraitin və infrastrukturun, o cümlədən kommunikasiya imkanlarının təmin edilməsi istiqamətində də müxtəlif işlər görülmüşdür. Belə ki, ASCO əməkdaşları, xüsusən dənizçilər hər hansı sənədin, o cümlədən müvafiq dənizçilik sertifikatının yenilənməsi zərurəti barədə "My ASCO" mobil tətbiqi və e-poçt vasitəsi ilə bildiriş alırlar. O cümlədən, ASCO-da çalışan dənizçilər və sahil işçiləri təyin edilmiş müddətlərdə tibbi müayinədən keçməlidirlər ki, bu müddətin bitməsindən 10 gün öncə həmin əməkdaşlara və struktur bölmə üzrə insan resursları mütəxəssislərinə müvafiq məlumat e-poçt və sms vasitəsilə avtomatik göndərilir.

ASCO-da işçilərin həm fərdi keyfiyyətlərinin, həm də peşəkarlıq bacarıqlarının şəffaf şəkildə qiymətləndirildiyi illik xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi (XFQ) prosesi mövcuddur. Personalın həvəsləndirilməsi və motivasiyasının artırılması məqsədi ilə, "My ASCO"-da aşağıdakılar tətbiq olunur:

- Mükafatlandırma sistemi;
- İşçilərə orden, medal, fəxri ad və döş nişanlarının verilməsi;
- İşçilərə əməkdaş fərqlənməyə görə əlavə ödənişlər;
- Üzən heyət arasında "ilin ən yaxşısı" müsabiqəsində qaliblərin təyin edilməsi və s.

"My ASCO" mobil tətbiqində işçilərin şikayəti üçün şəffaf mexanizm yaradılmışdır. Bu müraciət aidiyyəti sahə üzrə müvafiq struktur bölmə əməkdaşına göndərilir və operativ cavablandırılır. İşçilər həmçinin şifahi, yazılı və elektron formada müraciət edə bilərlər. Şikayətlərə ən gec 15 iş günü, əlavə öyrənilmə və yoxlanılma tələb edən müraciətlərə isə ən gec 30 iş günü müddətində baxılır. Şifahi müraciətlər isə yerində qeydiyyatla alınır və aidiyyəti üzrə müvafiq rəhbərlə görüş üçün vaxt təyin edilir. ASCO-da bütün şikayətlərin araşdırılıb həll yolunun tapılması böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Müxtəliflik və bərabər imkanlar, gender bərabərliyi, insan haqları

Sağlam və bərabər hüquqlu kollektivin qurulması, şəffaf və çeşidli fikirlər əsasında qərarların qəbul edilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bununla əlaqədar, Gəmiçilik tərəfindən personal arasında hər hansı bir ayrışdırıcılıq halının baş verməməsi, əməkdaşlar arasında bərabər imkanların təmin edilməsi ASCO-nun məqsədlərindən biridir.

ASCO-da irqindən, dinindən, fiziki görünüşündən və yaxud hər hansı xüsusi qrupa mənsubluğundan asılı olmayaraq, hər bir əməkdaşa karyera yüksəlişinə nail olması üçün şərait yaradılır. Gəmiçiliyin personalının xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi personalın bacarığı, peşəkarlıq səviyyəsi, eləcə də göstərdiyi əmək nəticələri nəzərə alınmaqla və xüsusilə də heç bir ayrışdırıcılığa yol verilməməklə həyata keçirilir. Bu istiqamətdə proseslər ASCO-nun Biznes Etikası Məcəlləsinə, Azərbaycan Respublikasının gender bərabərliyinin təmin edilməsi haqqında Qanununa, BMT və Beynəlxalq Əmək Təşkilatının “Eyni Əməyə görə Eyni Ödəniş” prinsipinə əsaslanan Konvensiyaya əsasən tənzimlənir.

Hesabat dövrü ərzində ASCO-da cinsinə, irqinə, dininə, siyasi baxışına, yaşına, eləcə də əlilliyinə və yaxud hər hansı xüsusi qrupa mənsubluğuna görə ayrışdırıcılıq halı ilə bağlı heç bir hadisə baş verməmiş və bununla bağlı şikayət daxil olmamışdır.

Hesabat dövrü ərzində əlillik dərəcəsinə malik 132 nəfər əməkdaş ASCO-da çalışmışdır.

ASCO-da həssas qrupların, xüsusilə Vətən müharibəsi iştirakçıları və şəhid ailəsi üzvləri daim xüsusi diqqət altında saxlanılır və işə qəbul prosesində Vətən müharibəsi iştirakçılarına, şəhid ailəsi üzvlərinə üstünlük verilir. Belə ki,

- Vətən müharibəsində iştirak etmiş, həmçinin rayonların işğaldan azad edilməsi uğrunda aparılmış döyüş əməliyyatlarında şəxsi igidlik və şücaət nümayiş etdirərək təltif olunmuş, gəmiçilik sahəsi üzrə uyğun təhsili olan vətəndaşların işə qəbul ilə bağlı müraciətlərinə fərdi qaydada baxılır və onlarla tanışlıq xarakterli müsahibə keçirilərək müvafiq tələblərə uyğun olduqları təqdirdə işə qəbulu təmin edilir;
- Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin sərəncamına əsasən yaradılmış və Dövlət Məşğulluq Agentliyinin başlatdığı ASCO-nun da qoşulduğu “məşğulluq marafonu” çərçivəsində Vətən müharibəsi iştirakçıları, həmçinin şəhid ailəsi üzvlərinin ASCO tərəfindən elan edilən vakansiyalara uyğun olaraq işlə təmin edilmələri həyata keçirilir.

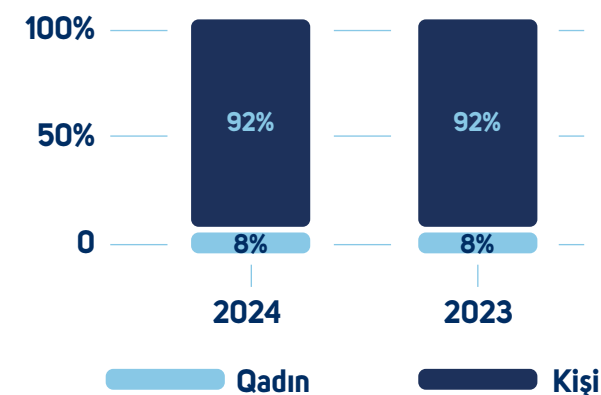
ASCO-da gender bərabərliyinin təmin edilməsi də prioritet məsələlərdəndir və bu istiqamətdə davamlı müvafiq tədbirlər görülür. Bu istiqamətdə görülmə işlər şirkətin “Qısnama və Zorakılığa qarşı mübarizə və ayrı-seçkiliyə yol verilməməsi Siyasəti”nə və müvafiq qanunvericiliyə uyğun şəkildə həyata keçirilir.

Ümumiyyətlə gəmiçilik sahəsində kişilərin üstünlük təşkil etməsinin səbəbi, bu işin yüksək fiziki hazırlıq tələb etməsi və çox vaxtlarda iş şəraitinə bağlı olaraq uzun müddət, ailəsindən uzaq dənizdə qalmaqlarıdır. Təbii olaraq, ASCO-da da oxşar hallar müşahidə olunur. Bütün bunlara baxmayaraq bütün vəzifələrdə həm kişi, həm də qadın personalın təmsil olunması ASCO-nun qarşısında duran ən böyük məqsədlərdəndir. Gəmiçilik gender bərabərliyinin təmin olunması, eləcə də rəhbər kateqoriyalı işçilər arasında qadın nümayəndələrin sayının artırılması üçün əlindən gələni edir.

İşçilərin kateqoriyalar və cinslər üzrə sayı, nəfər:

Kateqoriyalar	2024		2023	
	qadın	kişi	qadın	kişi
Sahil heyat:	595	2,779	611	2,921
Rəhbərlər	65	360	62	364
Mütəxəssislər	268	484	290	499
Texniki icraçılar	35	13	28	12
Fəhlələr	227	1,922	231	2,046
Üzən heyat:	68	4,264	33	4,233
Komandir heyət	1	2,394	1	2,408
Sırası heyət	67	1,870	32	1,825
Cəmi	663	7,043	644	7,154

İşçilərin ümumi sayının cinslər üzrə bölgüsü, %:

Yaş üzrə bölgü, nəfər:

	2024			2023		
	30 yaşa qədər	30-50 yaş	50 yaşdan yuxarı	30 yaşa qədər	50-30 yaş	50 yaşdan yuxarı
Cəmi işçilərin sayı	756	3,704	3,246	1,019	3,726	3,053
Cəmi işə qəbul edilmiş işçilərin sayı	152	171	106	140	182	98
Cəmi işdən azad olunmuş işçilərin sayı	57	177	259	80	164	309

İşə qəbul edilmiş işçilərin cinslər üzrə sayı, nəfər:

	2024		2023	
	qadın	kişi	qadın	kişi
Cəmi işə qəbul edilmiş işçilərin sayı	68	361	365	55
Cəmi işdən azad olunmuş işçilərin sayı	47	446	472	81

Rəhbər qadınların sayı, nəfər:

	2024	2023
Rəhbər vəzifədə çalışan qadınların sayı	66	63

Rəhbər vəzifələrdə çalışan qadınların sayı ümumilikdə rəhbər şəxslərin sayının 15,3%-ni təşkil edir.

İdarə Heyətinin yaş üzrə bölgüsü, nəfər:

	2024			2023		
	30 yaşa qədər	30-50 yaş	50 yaşdan yuxarı	30 yaşa qədər	50-30 yaş	50 yaşdan yuxarı
İdarə Heyəti	0	3	4	0	3	4

İdarə Heyətinin üzvlərinin cinslər üzrə sayı, nəfər:

	2024		2023	
	qadın	kişi	qadın	kişi
İdarə Heyəti	0	7	0	7

ASCO-nun ali idarəetmə orqanının bütün üzvləri Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarıdır və yerli əhaliyə mənsubdur.

KORPORATİV SOSIAL MƏSULİYYƏT

ASCO-nun korporativ sosial məsullıyyəti çərçivəsində fəaliyyəti aşağıdakı istiqamətləri əhatə edir:

Maliyyə dəstəyi və xeyriyyəçilik	İşçilərin rifahı və sağlamlığına dəstək
Ölkədə idmanın inkişafına dəstək	Gənclərə dəstək
Ölkədə dənizçi peşəsinin təbliği	

Maliyyə dəstəyi və xeyriyyəçilik

Korporativ sosial məsuliyyət çərçivəsində hər il müəmədi olaraq kimsəsiz uşaqlara, maddi durumu ağır ailələrə, müharibə veteranlarına və əmək qabiliyyətini itirmiş insanlara maddi yardımlar edilir. ASCO həmçinin, istehsalat zamanı əmək qabiliyyətini itirən işçilərinin yardıma ehtiyacı olan uşaqlarını, o cümlədən, yardıma ehtiyacı olan digər uşaqların bir qismini öz himayəsinə götürmüşdür.

	2024	2023
Maddi yardım alanların sayı	250	315
Maddi yardımın məbləği, AZN	240,000	371,000
Himayədə olan uşaqların sayı	142	129

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və müstəqilliyi uğrunda gedən döyüşlərin iştirakçlarına və bu döyüşlərdə şəhid olanların ailələrinə ASCO tərəfindən davamlı diqqət və qayğı göstərilir. Belə ki, 1-ci və 2-ci Qarabağ müharibəsi və 20 Yanvar faciəsi zamanı şəhid olmuş şəxslərin vərasələrinə, müharibə veteranlarına və əliliyi olan şəxslərə, ümumilikdə 877 nəfərə ASCO tərəfindən aylıq əlavə ödənişlər edilir. Bayram günlərində şəhid ailələrinə ərzaq yardımları edilir. Bundan əlavə, 2-ci Qarabağ müharibəsi iştirakçısı olmuş ADDA-nın 13 nəfər tələbəsinə təhsil haqqının ödənişində ASCO tərəfindən güzəşt edilmiş və onlar Akademiyanın yataqxanasından istifadə üzrə ödənişlərdən azad olunmuşdur.

İşçilərin rifahı və sağlamlığına dəstək

ASCO-nun sosial korporativ məsuliyyəti çərçivəsində Şirkətin varisi olduğu təşkilatlar üzrə mənzil növbəsində qeydiyyatda olan əməkdaşlar əsasında 1100 nəfərdən ibarət Gəmiçilik üzrə vahid mənzil növbəsi siyahısı tərtib edilmişdir. Bu şəxslərin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədi ilə, ASCO tərəfindən 5 binadan ibarət yaşayış kompleksi inşa edilmiş və 10 may 2023-cü il tarixində, Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi günündə təhvil verilmişdir. Bakı şəhərinin Xətai rayonunda yerləşən kompleksdə yüksək tələblərə uyğun təmir olunmuş 487 mənzil yeni sahiblərinə təqdim edilmişdir.

ASCO əməkdaşlarına sağlam həyat tərzinin aşılınması, onların bədən tərbiyəsi və idmana olan marağının artırılması məqsədilə müəmədi olaraq futbol, voleybol, kəndirdartma, stolüstü tennis, şahmat, dama və digər idman növləri üzrə idman tədbirləri və müxtəlif yarışlar təşkil edilir.

Gəmiçiliyin əməkdaşlarının sağlamlığının təmin edilməsi məqsədi ilə, ASCO-da könüllü tibbi sığorta tətbiq olunur. Bu sığorta əsasında ölkənin bir sıra klinika və xəstəxanalarında ASCO-nun əməkdaşlarına tam ödənişsiz, onların ailə üzvlərinə isə 50%-dək güzəştlərlə müayinə və müalicə almaq imkanı təqdim olunur.

Həmçinin, Gəmiçiliyin əməkdaşlarının iş yerlərinə gətirilməsi və iş yerlərindən yaşadıkları ünvanlara yaxın ərazilərə çatdırılması məqsədilə şəhərin müxtəlif istiqamətləri üzrə hərəkət qrafiki olan avtobus xidmətləri fəaliyyət göstərir. Bundan əlavə, ASCO-nun Aparatında və struktur bölmələrində çalışan əməkdaşlar iş günlərində isti yeməklə təmin edilir. Əməkdaşların səmərəli istirahətinin təşkil edilməsi məqsədi ilə, ASCO-nun İstehsalat Xidmətləri İdarəsinin balansında olan, Xaçmaz rayonunda yerləşən "Dənizçi" istirahət bazasına göndərişlər təqdim edilir. Sözügedən göndərişlər əsasında hesabat ilində 2,583 nəfər əməkdaşa xidmət göstərilmişdir.

ASCO tərəfindən hər il könüllü qanvermə aksiyası təşkil olunur. Humanitar aksiyada toplanan qan nümunələri laboratoriyada müayinə olunduqdan sonra Respublika Qan Bankına təhvil verilir. Qeyd etmək lazımdır ki, qanvermə aksiyası Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab İlham Əliyevin təsdiq etdiyi "Hemofiliya və talassemiyadan əziyyət çəkən uşaqlara qayğı" Dövlət Proqramına, həmçinin Heydər Əliyev Fondunun "Talassemiyasız həyat naminə" proqramı çərçivəsində təşkil olunur. Hesabat ilində bu aksiyalarda 82 nəfər iştirak etmişdir.

Ölkədə idmanın inkişafına dəstək

Respublikada idman sahəsinin inkişaf etdirilməsinə dəstəyin verilməsi korporativ sosial məsuliyyəti çərçivəsində ASCO-nun həyata keçirdiyi istiqamətlərdən biridir.

ASCO Azərbaycan Respublikası Yelkənli İdman Federasiyası İctimai Birliyinə sponsorluq etməklə ölkədə bu idmanın inkişafına töhfə verir. Sponsorluq çərçivəsində ASCO beynəlxalq, habelə yerli miqyaslı tədbirlərin maliyyələşdirilməsində iştirak edir. Eyni zamanda, ASCO-nun tərkibində "Xəzər" Yelkənli Qayıqlar İdman Klubu fəaliyyət göstərir ki, bu klub Azərbaycanda yelkən idmanının inkişaf etdirilməsinə, respublikanın milli yığma komandaları üçün idmançıların hazırlanmasına və ölkəmizin beynəlxalq yarışlarda təmsil olunmasına xidmət edir.

ASCO həm də Azərbaycan Respublikası Atıcılıq Federasiyasına ianələr etməklə, Federasiyanın müxtəlif tədbirləri təşkil etməsinə dəstək olur.

Gənclərə dəstək

ASCO gənclərə dəstək çərçivəsində, onların fərdi və peşəkarlıq keyfiyyətlərinin yaxşılaşdırılması, gənclərin davamlı olaraq motivasiyanın yüksək saxlanması və Gəmiçiliyin fəaliyyəti ilə dərindən tanış olmaları məqsədilə müxtəlif tədbirlər həyata keçirir. Bu istiqamətdə, "Suraxanı" Gəmi-Muzeyində mütəmadi olaraq, şəhid övladları, kimsəsiz uşaqlar və digər həssas kateqoriyadan olan gənclər üçün açıq qapı günləri keçirilir.

ASCO tərəfindən Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının öz bilik və bacarıqları ilə fərqlənən tələbələrin işlə təmin olunmasına xüsusi diqqət yetirilir. Belə ki, ASCO-nun rəhbərliyi ilə bu tələbələr və əmək fəaliyyətində fərqlənən gənc işçilərlə mütəmadi olaraq səmimi görüşlər təşkil olunur, onların karyera inkişafı, ixtisasartırma, təcrübə mübadiləsi və digər mövzularla bağlı müzakirə aparılır. Qeyd edək ki, hazırda ASCO-da yaşı 35-ə qədər olan min nəfərdən çox ADDA məzunu çalışır ki, onların təxminən 85%-i üzən heyətin üzvüdür.

Bundan əlavə, ASCO-da mütəmadi olaraq intellektual oyunlar keçirilir ki, bu oyunların əsas məqsədi gəncləri Gəmiçiliyin zəngin tarixi haqqında daha geniş məlumatlandırmaq, əməkdaşların intellektual səviyyəsinin, dünyagörüşünün, zehni inkişafının yüksəldilməsinə şərait yaratmaq, onlara komanda şəklində işləmək bacarıqlarını aşılamaq və sağlam rəqabət hissinə formalaşdırmaqdan ibarətdir.

Ölkədə dənizçi peşəsinin təbliği

ASCO dənizçi peşəsinin təbliği edilməsi, Azərbaycanın dənizçilik tarixinin öyrənilməsi və dənizçilik ənənələrinin qorunub saxlanması məqsədi ilə, müxtəlif tədbirlər həyata keçirir.

ASCO tərəfindən Dənizkənarı Milli Park ərazisində "Suraxanı" gəmi-muzeyi fəaliyyət göstərir. Xəzərdə ilk gəmi-muzey, dünyada isə ilk tanker-muzey olan "Suraxanı" qədim dənizçilik ənənələrinə malik müasir Azərbaycanın keçmiş ilə gələcəyi arasında körpü rolunu oynayır. Gəmi-muzeyin ekspozisiyasında nümayiş olunan istər audio-video, istərsə çap materialları müxtəlif dillərdə sərgilənir. Burada təşkil edilən ekskursiyalar da müxtəlif dillərdə aparılır.

Eyni zamanda, Gənclər və İdman Nazirliyinin dəstəyi, ASCO və Azərbaycan Yelkən Federasiyasının birgə təşkilatçılığı ilə "Baku Sailing Regatta-2024" tədbiri keçirilmişdir. Qeyd edilən tədbirdə Gürcüstan Yelkən Federasiyası da iştirak etmişdir.

ASCO tərəfindən Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə "Ulu Öndər Heydər Əliyev və Milli Gəmiçilik siyasəti", Azərbaycanda Gəmiçilik tarixinin ən maraqlı səhifələrinə işıq salan "Zamanla Eyni Dalğada" kitabları və bir sıra digər kitablar nəşr edilmişdir. Müxtəlif mövzularda sərgilər, ağacəkme və imacilik aksiyaları, idman yarışları təşkil edilmişdir.

Bunlardan əlavə, dənizçi peşəsinin təbliği məqsədilə ASCO tərəfindən Gəmiçiliyin zəngin tarixi, milli dənizçilik ənənələri, müasir dövrdəki inkişafı barədə müxtəlif qısametrajlı bədii-sənədli filmlər də çəkilmişdir.

GRI STANDARTLARI CƏDVƏLİ

GRI 2: Ümumi açıqlamalar	
2-1. Təşkilati təfərrüatlar	səh. 22
2-2. Təşkilatın dayanıqlı inkişaf hesabatlarına daxil edilmiş müəssisələr	səh. 22-23
2-3. Hesabat dövrü, tezliyi və əlaqə vasitəsi	səh. 1, 45
2-4. Əvvəlki hesabatlarda əks olunmuş məlumatların dəyişdirilməsi	səh. 91, 92
2-5. Müstəqil əminlik xidmətləri	səh. 126-128
2-6. Fəaliyyət, dəyər zənciri və digər işgüzar münasibətlər	səh. 26
2-7. İşçilər	səh. 109-110
2-8. İşçi olmayan şəxslər	Hesabat dövründə müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
2-9. İdarəetmə strukturu və tərkibi	səh. 22-23, 44
2-10. Ali idarəetmə orqanının namizədliyinin irəli sürülməsi və seçilməsi	Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin səlahiyyətindədir.
2-11. Ali idarəetmə orqanının sədri	ASCO-nun ali idarəetmə orqanı Səhmdarların Ümumi Yığıncağıdır. Ümumi Yığıncağın səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və AZCON Holding arasında bölüşdürülmüşdür. səh. 44
2-12. Ali idarəetmə orqanının təsirlərin idarə olunmasında rolu	səh. 44
2-13. Təsirlərin idarə olunması məsuliyyətinin ötürülməsi	səh. 44
2-14. Ali idarəetmə orqanının dayanıqlı inkişaf üzrə hesabatlılıq prosesində rolu	Dayanıqlı İnkişaf hesabatı (cari ildən etibarən İnteqrasiya Edilmiş Hesabatın tərkibi olaraq) təsdiq üçün Müşahidə Şurasına təqdim olunur.
2-15. Maraqların toqquşması	Gəmiçiliyin "Biznes Etikası Məcəlləsi" maraqların toqquşması məsələsi ilə bağlı ASCO üzrə müvafiq qayda və görülməli olan tədbirləri müəyyən edir. səh. 50
2-16. Mühüm məsələlərin bildirilməsi	səh. 50
2-17. Ali idarəetmə orqanının kollektiv bilikləri	Gəmiçiliyin ali idarəetmə orqanı müvafiq sərəfşə və təcrübəyə malik nümayəndələrdən təşkil olunmuşdur. Müşahidə Şurası və onun Komitələrinin iclaslarında Gəmiçilik barəsində mütəmadi aidiyyəti məlumatlar bölüşülür və kollektiv bilik qorunub saxlanılır.

2-18. Ali idarəetmə orqanının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi	səh. 46
2-19. Mükafatlandırma siyasətləri	səh. 46
2-20. Mükafatın müəyyən edilməsi prosesi	səh. 46
2-21. İllik ümumi kompensasiya əmsalı	Konfidensial səbəblərdən dolayı hesabatda qeyd olunmamışdır.
2-22. Dayanıqlı inkişaf strategiyası haqqında bəyanat	səh. 8-9
2-23. Siyasət üzrə öhdəliklər	səh. 50
2-24. Siyasət üzrə öhdəliklərin icrası	səh. 50
2-25. Mənfi təsirlərin aradan qaldırılması prosesləri	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
2-26. Məsləhətləşmə və problemlərin bildirilməsi mexanizmləri	səh. 45, 50, 52-53
2-27. Qanun və qaydalara əmələtmə	səh. 50
2-28. Üzvlük assosiasiyaları	səh. 65
2-29. Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi yanaşması	səh. 65
2-30. Kollektiv əmək müqavilələri	səh. 108

GRI 3: Əhəmiyyətli mövzular	
3-1. Əhəmiyyətli mövzuları müəyyən edilməsi prosesi	səh. 64
3-2. Əhəmiyyətli mövzuların siyahısı	səh. 64
3-3. Əsas mövzuların idarə edilməsi	səh. 64

GRI 201: İqtisadi göstəricilər	
201-1. Əldə edilmiş və paylaşıdırılmış birbaşa iqtisadi dəyər	səh. 56-57
201-2. İqlim dəyişikliyi ilə əlaqədar maliyyə nəticələri, digər risklər və imkanlar	Qarşıdakı dövrlər üçün nəzərdə tutulmuşdur.
201-3. Müəyyən edilmiş imtiyazlar planı üzrə öhdəliklər və digər təqaüd planları	ASCO-da DSMF-ə ödənişlər Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

GRI 202: Bazarda mövcudluq	
202-1 Yerli minimum əmək haqqı ilə müqayisədə cinslər üzrə standart ilkin əmək haqqı	ASCO-da əməkhaqqı müvafiq yerli qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir.
202-2 Yerli əhalidən olan rəhbər işçilərin payı	səh. 110

GRI 203: Dolaylı iqtisadi təsirlər	
203-1. İnfrastruktur sərmayələri və dəstəklənən xidmətlər	səh. 28-31, 34, 66-67
203-2. Əhəmiyyətli dolaylı iqtisadi təsirlər	səh. 64
GRI 204: Satınalma təcrübələri	
204-1. Yerli təchizatçılara xərclənən vəsaitlərin ümumi büdcəyə nisbəti	səh. 46
GRI 205: Antikorrupsiya	
205-1. Korrupsiya riski üzrə qiymətləndirilmiş əməliyyatlar	səh. 51
205-2. Anti-korrupsiya siyasət və prosedurları üzrə keçirilmiş təlim və kommunikasiya	səh. 51
205-3. Qeydə alınmış korrupsiya halları və bu halların qarşısını almaq üçün həyata keçirilmiş tədbirlər	Hesabat ilində korrupsiya halı qeydə alınmamışdır.
GRI 206: Anti-rəqabət davranışı	
206-1. Sağlam olmayan rəqabət davranışları etimadsızlıq və monopoliya təcrübələri üzrə hüquqi tədbirlər	ASCO 100% səhmləri dövlətə məxsus gəmiçilik şirkətidir və hər hansı qeyri-sağlam rəqabət davranışı, etimadsızlıq və ya monopoliya halları mövcud deyildir.
GRI 207: Vergi	
207-1. Vergi yanaşması	ASCO vergi qanunvericiliyinin tələbləri, təqdim edilmiş bəyannamələrin yoxlanılması, vergi planlaşdırılması kimi məsələlər üzrə Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti ilə sıx əməkdaşlıq edir. Vergilərlə bağlı daha ətraflı ASCO-nun maliyyə hesabatlarında tanış ola bilərsiniz.
207-2. Verginin idarə edilməsi, nəzarət və risklərin idarə edilməsi	
207-3. Maraqlı tərəflərlərin cəlb edilməsi və vergi ilə bağlı məsələlərin idarə edilməsi	
GRI 301: Materiallar	
301-1. İstifadə olunan materiallar, həcm və ya çəki ilə	Əsas fəaliyyət sahələrində istifadə olunan materiallar (yanacaq və sürtkü materialları, su və s.) hesabatda açıqlanmışdır. Digər həcmi az olan materiallar əhəmiyyətlik nəzərə alınmaqla daxil edilməmişdir.
301-2. Təkrar istifadə olunan materiallar	Şirkətin fəaliyyətinə uyğun olmadığı üçün qeyd edilməmişdir.
301-3. Geri toplanmış məhsullar və qablaşdırma materialları	Şirkətin fəaliyyətinə uyğun olmadığı üçün qeyd edilməmişdir.

GRI 302: Enerji	
302-1. Təşkilat üzrə enerji sərfiyyatı	səh. 88-89
302-2. Təşkilat xaricində enerji istehlakı	Şirkətdən kənarda enerji istehlakı ilə bağlı məlumatları konsolidə edilmir.
302-3. Enerji intensivliyi əmsalı	səh. 90
302-4. Enerji sərfiyyatının azaldılması	səh. 88-90
302-5. Məhsulların və xidmətlərin enerjiyə tələbatında azalma	səh. 88-90
GRI 303: Su və çirkəb suları	
303-1. Su ümumi istifadə mənbəyi kimi	səh. 86-87
303-2. Suyun axıdılması ilə bağlı təsirlərin idarə edilməsi	səh. 86-87
303-3. Suyun götürülməsi	səh. 86-87
303-4. Suyun axıdılması	səh. 86-87
303-5. Su istehlakı	səh. 86-87
GRI 304: Biomüxtəliflik	
304-1. Qorunan ərazilər və yüksək biomüxtəliflik dəyəri olan ərazilərdə və ya bitişik ərazilərdə mövcud olan əməliyyat sahələri	ASCO-nun fəaliyyəti qorunan və ya yüksək biomüxtəliflik dəyərinə malik olan əraziləri əhatə etmir.
304-2. Əməliyyatların, məhsulların və xidmətlərin biomüxtəlifliyə ciddi təsirləri	ASCO-nun fəaliyyəti qorunan və ya yüksək biomüxtəliflik dəyərinə malik olan əraziləri əhatə etmir.
304-3. Qorunan və ya bərpa olunan ərazilər	ASCO-nun fəaliyyəti qorunan və ya bərpa olunan əraziləri əhatə etmir.
304-4. Əməliyyat sahələrində Beynəlxalq Təbiəti Mühafizə İttifaqının Qırmızı Siyahısına və milli qoruqların siyahısına düşmüş növlərin mövcudluğu	Hesabat ilində ASCO-nun fəaliyyət göstərdiyi ərazilərdə Beynəlxalq Təbiəti Qoruma İttifaqının Qırmızı Siyahısına düşmüş heyvan və ya bitki növləri mövcud olmamışdır.
GRI 305: Emissiyalar	
305-1. Birbaşa (Sahə 1) İQ emissiyaları	səh. 91-92
305-2. Dolaylı (Sahə 2) İQ emissiyaları	səh. 91-92
305-4. İQ emissiyalarının intensivliyi	səh. 91-92
305-5. İQ emissiyalarında azalma	səh. 91-92

305-6. Ozon qatını məhv edən emissiyalar (ODS)	səh. 91-92
305-7. Azot oksidləri (NOx), kükürd oksidləri (SOx) və digər əhəmiyyətli hava emissiyaları	səh. 91-92
GRI 306: Tullantılar	
306-1. Tullantıların yaranması və tullantılarla bağlı əhəmiyyətli təsirlər	səh. 85-86
306-2. Tullantılarla bağlı əhəmiyyətli təsirlərin idarə edilməsi	səh. 85-86
306-3. Yaranan tullantılar	səh. 85
306-4. Utilizasiyadan ayrılmış tullantılar	səh. 85
306-5. Utilizasiyaya yönləndirilmiş tullantılar	səh. 85
GRI 308: Təchizatçının ətraf mühit üzrə qiymətləndirilməsi	
308-2. Təchizat zəncirində mənfi ekoloji təsirlər və görülmə tədbirlər	səh. 46
GRI 401: Məşğulluq	
401-1. Yeni işə götürülən işçilər və işçi dövriyyəsi	səh. 104, 109-110
401-2. Müvəqqəti və ya yarımsət işçilərə təklif olunmayan, lakin tam ştat işçilərə təqdim olunan əlavə ödəmələr, güzəştlər və imtiyazlar	Tamştat işçilərə tətbiq olunan bütün əlavə ödənişlər, güzəştlər və imtiyazlar müvəqqəti və yarımsət işçilərə də şamil olunur.
401-3. Valideynlik məzuniyyəti	Valideynlik məzuniyyəti qanunvericiliyə əsasən aidiyyəti şəxslərə müvafiq qaydada təmin edilir.
GRI 402: İşçi və rəhbər əlaqələri	
402-1. Əməliyyat dəyişiklikləri ilə bağlı minimum bildiriş müddətləri	səh. 108
GRI 403: Əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlıq	
403-1. Əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlığın idarə edilməsi sistemi	səh. 98-99
403-2. Təhlükələrin müəyyən edilməsi, risklərin qiymətləndirilməsi və hadisələrin araşdırılması	səh. 98-99
403-3. Əməyin mühafizəsi xidmətləri	səh. 98-99
403-4. Əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlıqla bağlı işçilərin iştirakı, məsləhət xidmətləri və əlaqələrin yaradılması	səh. 98-99
403-5. İşçilərə əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlıq üzrə təlim	səh. 98-99

403-6. İşçilərin sağlamlığının təbliği	səh. 98-99
403-7. İşgüzar əlaqələrlə birbaşa əlaqəli olan əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlıq məsələlərinin təsirlərinin qarşısının alınması və azaldılması	səh. 100-101
403-8. Əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlığın idarə edilməsi sistemi ilə əhatə olunan işçilər	səh. 98-99
403-9. Əmək fəaliyyəti ilə bağlı zədələnmələr	səh. 101
403-10. Əmək fəaliyyəti ilə bağlı xəstəliklər	səh. 101
GRI 404: Təlim və təhsil	
404-1. Bir işçi üçün orta illik təlim saatları	səh. 106
404-2. İşçi bacarıqlarının artırılması və keçidə dəstək proqramları	səh. 106
404-3. Müntəzəm fəaliyyət və karyera inkişafı üzrə nəzərdən keçirilmiş işçilərin faizi	səh. 106, 109-110
GRI 405: Müxtəliflik və bərabər imkanlar	
405-1. İdarəetmə orqanlarının və işçilərin müxtəlifliyi	səh. 109-110
GRI 406: Ayrı-seçkilik olmaması	
406-1. Ayrı-seçkilik hadisələri və onların qarşısını almaq üçün görülmüş tədbirlər	Hesabat ilində heç bir ayrı-seçkilik hadisəsi aşkar edilməmişdir. səh. 108-109
GRI 407: Birləşmə və kollektiv danışıqlar aparmaq azadlığı	
407-1. Fəaliyyət çərçivəsində birləşmək və kollektiv danışıqlar aparmaq azadlığından istifadə haqqını risk altına salan əməliyyatlar və təchizatçılar	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 408: Uşaq əməyi	
408-1. Uşaq əməyinin istismarı üzrə yüksək riskli əməliyyatlar və təchizatçılar	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 409: Məcburi və ya icbari əmək	
409-1. Məcburi əməyin istismarı üzrə yüksək riskli əməliyyatlar və təchizatçılar	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 410: Təhlükəsizlik təcrübələri	
410-1. İnsan hüquqlarına dair siyasət və prosedurlar üzrə təlim keçmiş təhlükəsizlik heyəti	Mühafizə işçiləri üçün işə qəbul zamanı müvafiq təlimlər, o cümlədən insan haqları siyasəti və prosedurları üzrə təlimlər təşkil edilir.

GRI 411: Yerli sakinlərin hüquqları	
411-1. Yerli sakinlərin hüquqlarının pozulması halları	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 413: Yerli icmalar	
413-1. Yerli icmaların cəlb olunması, təsirlərin qiymətləndirilməsi və inkişaf proqramları	səh. 116-117
413-2. Yerli icmalara mövcud və potensial əhəmiyyətli mənfi təsirləri olan əməliyyatlar	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 414: Təchizatçıların sosial qiymətləndirilməsi	
414-2. Təchizat zəncirində mənfi sosial təsirlər və görülmə tədbirlər	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 415: İctimai siyasət	
415-1. Siyasi xarakterli ödənişlər	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 416: Müştəri sağlamlığı və təhlükəsizliyi	
416-1. Məhsul və xidmət kateqoriyalarının sağlamlıq və təhlükəsizlik təsirləri üzrə qiymətləndirilməsi	ASCO tərəfindən sağlamlığa və təhlükəsizliyə mənfi təsir edən xidmətlər təqdim olunmur.
416-2. Məhsul və xidmətlərin sağlamlıq və təhlükəsizlik tələblərinə cavab verməməsi halları	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 417: Marketing və etikətləmə	
417-2. Məhsul və xidmətlər üzrə məlumatlandırma və etikətləmə tələbləri ilə uyğunsuzluq halları	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
417-3. Marketing əlaqələri ilə bağlı uyğunsuzluq halları	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 418: Müştərilərin məxfiliyi	
418-1. Müştərilərin məxfiliyinin pozulması və müştəri məlumatlarının itməsi ilə bağlı əsaslandırılmış şikayətlər	Hesabat ilində müvafiq hallar aşkar edilməmişdir.

Deloitte & Touche MMAC
Ağ Şəhər Ofis Binası
8 Noyabr pr. 25E
Bakı, AZ1025, Azərbaycan
Tel.: +994 (12) 404 12 10
Faks: +994 (12) 404 12 11
deloitte.az

MÜSTƏQİL MƏHDUD ƏMİNLİK HESABATI

Deloitte & Touche MMAC tərəfindən Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC və onun törəmə müəssisələri (“Qrup”) İdarə Heyətinin Sədrinə 1 yanvar 2024-cü ildən 31 dekabr 2024-cü il tarixinədək olan dövr üçün 2024-cü il üzrə İnteqrasiya Edilmiş Hesabatında (“Hesabat”) təqdim edilən seçilmiş məlumatların düzgünlüyünə dair müstəqil məhdud əminlik hesabatı.

Əminliyə dair nəticəmiz

Bu hesabatda təsvir olunan prosedurlarımıza və əldə etdiyimiz sübuta əsasən, 1 yanvar 2024-cü il tarixindən 31 dekabr 2024-cü il tarixinədək olan dövr üzrə aşağıda qeyd olunan və 2024-cü il üzrə İnteqrasiya Edilmiş Hesabatında təqdim edilən Seçilmiş Məlumatların, əhəmiyyətli aspektlər üzrə Qlobal Hesabatlılıq Təşəbbüsü (“GRI”) Standartları 2021 (bundan sonra “GRI Dayanıqlılıq Hesabatlılığı Standartları”) və Hesabatın “GRI Standartları Cədvəli” bölməsində göstərilən digər qeyri-maliyyə hesabatlılığı meyarlarına (bundan sonra “Tətbiq Olunan Meyarlar”) uyğun şəkildə hazırlanmadığını düşünməyimizə əsas verən heç bir hal qeydə alınmamışdır.

Bizim işin əhatə dairəsi

Biz Beynəlxalq Audit və Hesabat Standartları Şurası (“IAASB”) tərəfindən buraxılmış “*Tarixi Maliyyə Məlumatlarının Auditi və Təhlillərindən Başqa Təsdiqləmə Tapşırıqları*” üzrə *Beynəlxalq Standart 3000* (düzəliş edilmiş) (“ISAE 3000 (düzəliş edilmiş)”) və razılaşdırılmış tapşırıq şərtlərimizə uyğun müstəqil məhdud əminlik tapşırığının yerinə yetirilməsi məqsədilə Qrup tərəfindən cəlb olunmuşuq.

Hesabatda 1 yanvar 2024-cü il tarixindən 31 dekabr 2024-cü il tarixinədək olan dövr üzrə təqdim edilən Seçilmiş Məlumatlar aşağıdakılardır:

	Ölçü vahidi	Hesabatda verilmiş göstərici 2024
Sağlamlıq və təhlükəsizlik göstəriciləri		
1. Cəmi işlənmiş saatlar	Ədəd	13,819,989
2. Cəmi ölüm halları, əməkdaşlar	Ədəd	6
3. Qeydə alınan xəsarətlərin ümumi sayı, əməkdaşlar	Ədəd	4
4. İtirilmiş iş gününə səbəb olan bədbəxt hadisələrin sayı	Ədəd	3
5. İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 1,000,000 işlənmiş saata)	Ədəd	0.2
6. Xəsarət/qəza hadisələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	Ədəd	327

	Ölçü vahidi	Hesabatda verilmiş göstərici 2024
Təchizat zənciri göstəriciləri		
7. Təchizatçıların ümumi sayı	Ədəd	786
8. Yerli təchizatçıların sayı	Ədəd	447
9. Yerli təchizatçılara/podratçılara xərclənən satınalma büdcəsinin faizi	Faiz	77
Sosial göstəriciləri		
10. İşçilərin cəmi sayı	Ədəd	7,706
11. Cinsə görə işçilərin cəmi sayı, kişi	Ədəd	7,043
12. Cinsə görə işçilərin cəmi sayı, qadın	Ədəd	663
13. İşə götürülən işçilərin sayı	Ədəd	429
14. İşdən azan edilən işçilərin sayı	Ədəd	493
15. Kadr axını əmsalı	Faiz	6
16. Daimi işçilərin sayı	Ədəd	7,706
17. Müvəqqəti işçilərin sayı	Ədəd	0
18. Tam ştat işçilərin sayı	Ədəd	7,664
19. Yarım ştat işçilərin sayı	Ədəd	42
20. Rəhbərlik vəzifəsində çalışan qadınların sayı	Faiz	15
Ətraf mühit göstəriciləri		
21. Birbaşa CO2 emissiyalarının ümumi miqdarı	Min ton	215
22. Əmələ gəlmiş təhlükəli tullantılar	Ton	6,440
23. Əmələ gəlmiş təhlükəsiz tullantılar	Ton	3,892
24. Neft dağılmalarının sayı	Ədəd	0
25. Cəmi su istehlakı*	min m3	382
26. Elektrik enerjisi istehlakı*	min Kwh	24,452
27. Cəmi təbii qaz istehlakı*	min m3	875
28. Dizel istehlakı	Ton	65,321
29. Benzin istehlakı	Ton	268

*Bu göstəriciləri əsas istehlakçı müəssisələr olan Dəniz Neft Donanması, Xəzər Dəniz Neft Donanması, Bibiheybət Gəmi Təmiri Zavodu, Zığ Gəmi Təmir Tikinti Zavodu, İstehsalat Xidmətləri İdarəsi və Baş aparatı əhatə edir.

Seçilmiş Məlumatlar, yuxarıdakı cədvəldə göstərildiyi kimi, Tətbiq Olunan Meyarlar ilə birlikdə oxunmalı və başa düşülməlidir.

Deloitte adı Deloitte Touche Tohmatsu Limited şəbəkəsinə daxil olan üzv şirkətlərdən birinə və ya bir neçəsinə və əlaqədar müəssisələrinə aid ola bilər. DTTL (“Deloitte Qlobal”) və bu şəbəkəyə daxil olan hər bir üzv şirkət ayrı-ayrılıqda hüquqi şəxslər və müstəqil müəssisələrdir. DTTL müştərilərə xidmətlər göstərmir. Ətraflı məlumat üçün www.deloitte.com/about sahifəsinə daxil olun.

Seçilmiş Məlumatlara səciyyəvi olan məhdudiyyətlər

Biz Seçilmiş Məlumatların Tətbiq Olunan Meyarlara uyğun hazırlanmasına dair məhdud əminlik əldə etmişik. Bütün əminlik tapşırıqlarında daxili məhdudiyyətlər mövcuddur.

İstənilən daxili nəzarət strukturu, nə qədər effektiv olsa da, fırıldaqçılıq, səhv və ya pozuntuların baş verməsi və aşkar edilmədən qalması ehtimalını tamamilə aradan qaldırmır. Əlavə olaraq, bu layihə çərçivəsində seçmə əsaslı yoxlamalardan istifadə etdiyimiz üçün, hər hansı bir səhv və ya pozuntunun mövcud olduğu halda aşkar ediləcəyinə dair zəmanət verə bilmərik.

Daxildə müəyyən edilmiş Tətbiq Olunan Meyarlar, Seçilmiş Məlumatların mahiyyəti və vahid xarici standartların mövcud olmaması səbəbilə fərqli, lakin qəbul olunan ölçmə metodologiyalarının tətbiqi mümkündür ki, bu da müxtəlif təşkilatlar arasında fərqliliklərə səbəb ola bilər. Tətbiq olunan ölçmə metodologiyaları, həmçinin metodologiyaların inkişafı fonunda, təşkilatlar arasında və eyni təşkilat daxilində illər üzrə Seçilmiş Məlumatların müqayisəliliyinə təsir göstərə bilər.

Vəzifələr və öhdəliklər

Rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- Tətbiq Olunan Meyarların seçilməsi və təsbit edilməsi.
- Seçilmiş Məlumatların Tətbiq Olunan Meyarlara uyğun şəkildə hazırlanması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və hesabat olunması.
- Tətbiq Olunan Meyarların Seçilmiş Məlumatlarla eyni vaxtda və ya onlardan əvvəl ictimaiyyətə açıqlanması.
- Seçilmiş Məlumatların hazırlanması ilə bağlı məlumatların mühüm təhriflərdən, o cümlədən dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində yaranan təhriflərdən azad olmasını təmin etmək məqsədilə müvafiq daxili proseslərin və nəzarət mexanizmlərinin hazırlanması, tətbiqi və saxlanılmasının təmin edilməsi.
- Tapşırığımızın uğurla yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan bütün qeydlərə, yazışmalara, məlumatlara və izahlara yetərli səviyyədə çıxış imkanlarının yaradılması və onların təqdim edilməsi.
- Bizə təqdim edilən yazılı məktub vasitəsilə tapşırıq çərçivəsində Rəhbərliyə məlum olan bütün müvafiq məlumatların təqdim olunduğunun və Seçilmiş Məlumatların Tətbiq Olunan Meyarlara uyğun ölçülməsi və qiymətləndirilməsi zamanı bütün əhəmiyyətli məsələlərin nəzərə alındığının təsdiqlənməsi.

Biz aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyıraq:

- Seçilmiş Məlumatlar üzərində müstəqil məhdud əminliyin nəticəsini ifadə etmək məqsədilə uyğun sübutların əldə olunması üçün prosedurların planlaşdırılması və həyata keçirilməsi.
- Seçilmiş Məlumatlarla əlaqəli ola biləcək məsələlərin, o cümlədən qanunvericiliyin və normativ tənzimləmələrin pozulması və ya pozulması şübhəsi, fırıldaqçılıq və ya fırıldaqçılıq ehtimalı, eləcə də Seçilmiş Məlumatların tərtibatında qərəzli yanaşmanın uyğun tərəfə bildirilməsi.
- Müstəqil məhdud əminlik hesabatı formasında nəticəmizin təqdim edilməsi.

Müstəqilliyimiz və peşəkarlığımız

Tapşırığımızın icrası zamanı biz Beynəlxalq Etika Standartları Şurası tərəfindən qəbul edilmiş əminlik tapşırıqları ilə bağlı Beynəlxalq Peşəkar Mühəsiblər üçün Etika Məcəlləsinin (beynəlxalq müstəqillik standartları daxil olmaqla) müstəqillik və digər etik tələblərinə riayət etmişik. Bu məcəllə dürüstlük, obyektivlik, peşəkar səriştə və lazımı diqqət, məxfiliyin qorunması və peşəkar davranış kimi əsas prinsiplərə əsaslanır. Etikanın əsas prinsipləri peşəkar mühəsinin gözlənilən davranış standartını müəyyən edir.

Biz 1 sayılı Beynəlxalq Keyfiyyətin İdarə Edilməsi Standartı tətbiq etmişik. Bu standartda uyğun olaraq, etik tələblərə, peşəkar standartlara, qüvvədə olan hüquqi və tənzimləyici tələblərə riayət olunmasını əhatə edən sənədləşdirilmiş siyasət və prosedurlar da daxil olmaqla, keyfiyyətin idarə edilməsinə dair hərtərəfli sistemin uyğunluğunu saxlamışıq.

İcra edilmiş əsas proseduralar

Biz ISAE 3000 (düzəliş edilmiş) standartına əsasən, Seçilmiş Məlumatlarla bağlı mühüm təhrif ehtimalı olan sahələri müəyyənləşdirərək həmin sahələrə hədəflənmiş işimizi planlaşdırmalı və icra etməliyik. Bizim tərəfdən həyata keçirilmiş prosedurlar peşəkar mühakiməmizə əsaslanmışdır. Seçilmiş Məlumatlarla bağlı məhdud əminlik tapşırığı çərçivəsində aşağıdakı prosedurları yerinə yetirdik:

- Əsas Mövzunu anlamaq və Seçilmiş Məlumatlarda mühüm təhrif ehtimalının yüksək olduğu sahələri müəyyənləşdirmək məqsədilə analitik təhlil prosedurlarını yerinə yetirilmişdir.
- Rəhbərliklə aparılan sorğular nəticəsində Qrup, onun mühiti, prosesləri və Seçilmiş Məlumatların hazırlanması ilə bağlı informasiya sistemləri haqqında kifayət qədər məlumat əldə edilmişdir ki, Seçilmiş Məlumatlarda mühüm təhrif riskləri müəyyənləşdirib və qiymətləndirilmişdir, həmin risklərə cavab verən prosedurların layihələndirilməsi və icrası üçün əsas yaradılmış, həmçinin nəticəni dəstəkləmək üçün məhdud əminlik təmin olunmuşdur.
- Rəhbərliklə aparılmış sorğular vasitəsilə Seçilmiş Məlumatlarla bağlı daxili nəzarət sistemləri, hesabalama prosesin və Seçilmiş Məlumatların hazırlanmasında istifadə olunan məlumatlar, keyfiyyət məlumatların toplanması metodologiyası, və Seçilmiş Məlumatların hazırlanması və hesabat olunması prosesi haqqında məlumat əldə olunub. Biz xüsusi daxili nəzarət tədbirlərin dizaynını qiymətləndirməmişik, onların tətbiqi barədə sübut əldə olunmamış və ya əməliyyat səmərəliliyini test etməmişik.

- Seçilmiş Məlumatlar üzərində proseduralar həyata keçirilmiş, o cümlədən hesablamalarda istifadə olunan müvafiq formullar yenidən hesablanmışdır.
- Məlumatların düzgün toplanıb hesabat olunmasını qiymətləndirmək məqsədilə əsas məlumatlar üzərində seçmə əsaslı proseduralar həyata keçirilmiş, o cümlədən müvafiq hallarda ilkin mənbə sənədləri yoxlanmışdır.
- Aşkar edilmiş təhriflər toplanaraq onların əhəmiyyətlik dərəcəsi qiymətləndirilmişdir.
- İdarəetmə və yüksək rəhbərliklə sorğular apararaq dayanıqlılıq məsələlərinin müəyyənləşdirilməsi, idarə olunması və hesabat olunması ilə bağlı ümumi korporativ idarəetmə və daxili nəzarət mühiti, risklərin idarə edilməsi, əhəmiyyətlik qiymətləndirilməsi və maraqlı tərəflərlə qarşılıqlı əlaqə prosesləri haqqında anlayış əldə edilmişdir.
- Hesabatda təqdim edilmiş açıqlamaların GRI Dayanıqlılıq Hesabatlılığı Standartlarına uyğunluğunu yoxlamaq üçün seçmə əsaslı baxışı keçirilmişdir.

Məhdud əminlik tapşırığında həyata keçirilən prosedurlar mahiyyət və vaxt baxımından əsaslı əminlik tapşırığı həyata keçirilən prosedurlardan fərqlənir və daha az əhatəlidir. Nəticə etibarilə, məhdud əminlik tapşırığı çərçivəsində əldə olunan əminlik səviyyəsi, əsaslı əminlik tapşırığı həyata keçirildiyi halda əldə olunacaq əminlik səviyyəsindən əhəmiyyətli dərəcədə aşağıdır.

Hesabatımızın istifadəsi

Bu hesabat yalnız Qrupa təqdim olunmaq üçün, ISAE 3000 (düzəliş edilmiş) standartına və razılaşdırılmış tapşırıq şərtlərimizə uyğun olaraq hazırlanmışdır. Bizim işimizin məqsədi, bu hesabatda Qrupa bildirməyi öhdəməizə götürdüyümüz məsələləri açıqlamaqdır və işimiz heç bir digər məqsəd üçün nəzərdə tutulmamışdır.

Qrup və Müşahidə Şurasından başqa hər hansı bir tərəf qarşısında bu hesabatla bağlı heç bir məsuliyyət və ya öhdəlik qəbul etmədən və üzərimizə götürmədən, Qrup zəruri hesab etdiyi halda bu hesabatı digər şəxslərin istifadəsi üçün ictimaiyyətə təqdim edə bilər, lakin bu, məsuliyyətlərlərimizə heç bir şəkildə təsir etməyəcək və ya məsuliyyətlərimizin artmasına səbəb olmayacaqdır. Qanunvericiliklə icazə verilən həddə qədər, gördüyümüz işlərə, bu hesabatla və gəldiyimiz nəticələrə görə Qrupdan və İdarə Heyətinin Sədrindən başqa hər hansı digər şəxs qarşısında məsuliyyət daşımırıq və ya üzərimizə götürmürük.

13 fevral 2026

MALİYYƏ HESABATLARI

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR
DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə
Konsolidə edilmiş Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditor hesabatı

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

MÜNDƏRİCAT

	Səh
31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT	1
MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI	2-4
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT	7
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT	8
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT	9
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT	10
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR	12-63
1. Qrup və onun fəaliyyətləri	12
2. Əhəmiyyətli mühasibat uçotu siyasəti məlumatları	14
3. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas	30
4. Yeni və düzəliş edilmiş mhbs uçot standartlarının tətbiqi	35
5. Yenidən bəyannamələr və yenidən təsnifləşdirmələr	36
6. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	37
7. Ticarət və digər debitor borcları	38
8. Vergilər üzrə debitor borcları	39
9. Qabaqcadan ödənişlər	40
10. Mal-məaterial ehtiyatları	40
11. Ticarət və digər kreditör borcları	41
12. Ehtiyatlar	41
13. Kreditlər və borclar	42
14. Müqavilə öhdəlikləri	44
15. Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq	45
16. İstiqrazlara investisiyalar	46
17. Səhmdar kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital	47
18. Bölüşdürülməmiş mənfəət	47
19. Gəlirin kateqoriyalar üzrə təhlili	48
20. Xərclərin xüsusiyyətinə görə təhlili	49
21. Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar və əməliyyatlar	49
22. Digər vergilər üzrə kreditör borcları	51
23. Mənfəət vergisi xərci və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	51
24. Maliyyə gəliri	53
25. Digər əməliyyat gəlirləri	53
26. Bircə müəssisələrə investisiyalar	53
27. Riskin idarə edilməsi	55
28. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri	61
29. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	63

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin, onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2024-cü il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixə bitən il üzrə konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirləri, konsolidə edilmiş kapitalda dəyişiklikləri və konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini, əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarını və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına qeydləri özündə birləşdirən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS Uçot Standartlarına uyğun olaraq düzgün hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

- Əhəmiyyətli mühasibat uçotu siyasəti məlumatlarının düzgün şəkildə seçilməsinə və tətbiqinə;
- Məlumatların, o cümlədən mühasibat uçotu siyasətlərinin müvafiq, etibarlı, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- MHBS Uçot Standartlarının xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi istifadəçilərə xüsusi əməliyyatların və digər hadisələrin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətinə və konsolidə edilmiş maliyyə nəticələrinə təsirini anlamaq üçün kifayət etmədikdə əlavə açıqlamalar verilməsinə; və
- Qrupun fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- Qrupda sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin planlaşdırılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- Qrupun əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətinin istənilən vaxt kifayət qədər dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS Uçot Standartlarına uyğunluğunu təmin edə biləcəyinə əminlik verən münasib mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Yerli qanunvericilik və mühasibat uçotu standartlarına müvafiq olaraq qanunla müəyyən edilmiş mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Qrupun aktivlərinin qorunması üçün mümkün tədbirlərin görülməsinə; və
- Fırıldaqlılıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

Qrupun 31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması rəhbərlik tərəfindən 5 yanvar 2026-cı il tarixində təsdiqlənmişdir.

Rəhbərlik tərəfindən:

Cənab Cəlal Fərəcli
Sədr müavini

Bakı, Azərbaycan Respublikası
5 yanvar 2026-cı il

Deloitte.

Deloitte & Touche MMAC
Bakı Ağ Şəhər Ofis Binası,
8 Noyabr prospekti 25E,
Bakı, AZ1025, Azərbaycan
Tel.: +994 (12) 404 12 10
deloitte.az

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin və onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2024-cü il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixə bitən il üzrə Qrupun konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir, konsolidə edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə əhəmiyyətli mühasibat uçotu siyasəti məlumatları daxil olmaqla qeydlərdən ibarət olan konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun 31 dekabr 2024-cü il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə nəticələri və konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (“BMUSŞ”) tərəfindən buraxılmış MHBS Uçot Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəyin əsasları

Biz auditı Beynəlxalq Audit Standartlarına (“BAS”lar) uyğun olaraq həyata keçirdik. Həmin standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz irəlidə hesabatın *Konsolidə edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Auditı üzrə Auditorun Məsuliyyəti* bölməsində təsvir olunur. Biz, Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının *Peşəkar Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları daxil olmaqla)* (“MBESŞ Məcəlləsi”) uyğun olaraq Qrupdan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk və biz, etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və uyğun əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri peşəkar mühakiməmizə görə cari dövrün konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında apardığımız audit zamanı ən mühüm əhəmiyyət kəsb edən məsələlərdir. Bu məsələlər ümumilikdə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan auditı kontekstində və həmin hesabatlar üzrə rəyimiz formalaşdığı zaman nəzərdən keçirilmişdir və biz bu məsələlərə dair ayrıca rəy bildirmirik.

Nə üçün məsələ auditlə bağlı mühüm məsələ kimi müəyyən edildi	Məsələyə audit zamanı necə baxıldı
Gəlirin tanınması 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bitən il üzrə Qrup bir sıra xidmətlər və müxtəlif gəlir mənbələri (Qeyd 19) üzrə müqavilələrdən yaranmış ümumilikdə 445,403 AZN (2023: 524,195 AZN) məbləğində gəlir bəyan etmişdir. Gəlirin tanınması, əməliyyatların həcmi və müxtəlifliyi, həmçinin hər bir gəlir axını üzrə fərqli proseslərin mövcudluğu səbəbindən mürəkkəbdir. Bu sahəyə diqqət verməyimizin başlıca səbəbi nəzərdən keçirilən məbləğlərin əhəmiyyətli olmasından, habelə müştəri davranışları, dəyişən bazar şəraiti, fərqli müqavilə şərtləri və xidmətlərin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla uçot siyasətlərinin tətbiqində mühakimələrin tələb olunmasından irəli gəlir. Bundan əlavə, əməliyyatların miqyası və gəlir mənbələrinin müxtəlifliyi gəlirlərin düzgün tanınmasını təmin etmək üçün güclü daxili nəzarətin, müxtəlif IT sistemlərinin və fəal idarəetmə nəzarətinin olması zərurətini yaradır. Bu amillər gəlirin tanınması prosesində özünəməxsus mürəkkəblilik və risklər yaradır.	Gəlirin tanınması ilə bağlı audit prosedurlarımıza aşağıdakılar daxildir: • gəlirin tanınması prosesində IT sistemlərini və tətbiqlərini, əməliyyatların təsdiqlənməsini və onların emalını anlamaq məqsədilə biznes prosesləri mərhələli şəkildə izləmək və bu proseslər üzrə risklərin müəyyənləşdirilməsini həyata keçirmək; • gəlirin tanınması üzrə rəhbərliyin əsas nəzarət vasitələrinin dizaynı, tətbiqi və əməliyyat effektivliyinin qiymətləndirilməsi; • yük qaimələri və daşımalar üzrə gəlir əməliyyatları üçün digər təsdiqləyici sənədlərin seçmə üsulu ilə yoxlanılması; • əməliyyat məlumatlarından istifadə etməklə (daşınan yüklərin həcm və ölçüsü) gözləntiləri formalaşdıraraq və belə gözləntiləri tanınmış gəlirlə müqayisə edərək daşımalarla bağlı gəlirlər üzrə analitik prosedurların yerinə yetirilməsi; • daşıma gəlirlərinin qeyri-maliyyə göstəriciləri ilə tendensiyası və korrelyasiyası üzrə analitik prosedurların yerinə yetirilməsi; • tariflərin müvafiq qaydada təsdiqlənməsini yoxlamaq və onları müvafiq regionlar üzrə orta bazar qiymətləri ilə müqayisə etmək; • səfərlərin sayının müvafiq qaydada təsdiqlənmiş gəmi jurnalları ilə tutuşdurulması; və • konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında rəhbərlik tərəfindən təqdim edilən açıqlamaların adekvatlığının qiymətləndirilməsi.

Nə üçün məsələ auditlə bağlı mühüm məsələ kimi müəyyən edildi	Məsələyə audit zamanı necə baxıldı
Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlığın dəyərsizləşməsi Qrup, dəyərsizləşmə göstəriciləri aşkar olunduqda, özünün pul vəsaitləri yaradan vahidləri ("PVYV"-lar) üçün dəyərsizləşmə testini həyata keçirir. Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlığın balans dəyərinin bərpa oluna bilməsini qiymətləndirərkən rəhbərlik PVYV-ların təyin edilməsi, dəyərsizləşmə göstəriciləri olan PVYV-ların aşkar edilməsi, uyğun olduqda satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyər və istifadə dəyərlərinin müəyyən edilməsi kimi mühüm mühakimələr irəli sürür və təxminlər edir. Qrup, gəlirin yaradılmasında istifadə növündən asılı olaraq öz donanması üçün dörd müvafiq PVYV-ları müəyyən etmişdir. Bərpa olunan dəyər Maye Yük, Quru Yük və Bərələr üçün satış dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyər, Texnoloji Donanma üçün isə istifadə dəyəri kimi müəyyən edilmişdir. Aktivlərin uzunömürlü olduğunu nəzərə alaraq, istifadə dəyəri üçün gələcək pul axınlarının qiymətləndirilməsində istifadə olunan fərziyyələrə rəhbərliyin daşıma tarifləri, həcmələri, terminal dəyərin hesablanması üçün istifadə olunan terminal dərəcəsi, kapital və əməliyyat xərcləri üzrə uzunmüddətli proqnozları və diskont dərəcələrinin müəyyən edilməsi daxildir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə gəmilərin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün rəhbərlik tərəfindən müstəqil qiymətləndirici cəlb edilmişdir. Ədalətli dəyər - oxşar aktivlər üçün son əməliyyat qiymətlərini əks etdirən müqayisəli bazar yanaşması əsasında sövdələşmə güzəşti, satış xərcləri, eləcə də gözlənilən əsaslı təmir xərcləri nəzərə alınmaqla müəyyən edilmişdir. Aktivlərin balans dəyərinin əhəmiyyətli olması və PVYV-ların müəyyən edilməsi, korporativ aktivlərin PVYV-lara bölüşdürülməsi, eləcə də satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyər və istifadə dəyərinin qiymətləndirilməsi prosesində özünəməxsus mürəkkəblilik səbəbindən rəhbərliyin mühüm mühakimələr tətbiq etməsi tələb olunduğundan, biz bu sahəyə xüsusi diqqət yetirdik.	Bizim audit prosedurlarımıza aşağıdakılar daxildir: • müvafiq nəzarətlərin yoxlanılması daxil olmaqla, biznes prosesləri barədə anlayışın əldə edilməsi; • müəssisələr daxilində müəyyən edilmiş PVYV-ların məqsəduyğunluğunun qiymətləndirilməsi və korporativ aktivlərin PVYV-lar üzrə bölüşdürülməsi zamanı rəhbərliyin istifadə etdiyi metodologiyanın dəyərləndirilməsi; • bərpa oluna bilən məbləğlərin müəyyən edilməsində rəhbərlik tərəfindən istifadə olunan metodologiyanın məqsəduyğunluğunun qiymətləndirilməsi; • istifadə dəyəri modelindəki əsas fərziyyələr üzrə həssaslıq təhlilinin aparılması və rəhbərlikdə qərəzlilik göstəricilərinin olub-olmadığının nəzərdən keçirilməsi; • istifadə dəyəri modelində əsas fərziyyələrin, məsələn, daşıma tarifləri, həcmələri və artım dərəcələrinin tarixi göstəricilər və kənar bazar məlumatları ilə müqayisə edilməsi; • istifadə dəyəri modelindəki mədaxil və məxaric elementləri üçün müstəqil gözləntilərin hazırlanması və onların rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən elementlərlə müqayisəsi; • rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış dəyərsizləşmə modelinin riyazi dəqiqliyinin yoxlanılması; • diskont dərəcələrini müəyyən edilməsində istifadə olunan əsas parametrlərin müstəqil mənbələrdəki bazar məlumatı ilə müqayisə etmək və tətbiq edilən metodologiyaları kritik şəkildə qiymətləndirmək məqsədilə daxili qiymətləndirmə mütəxəssislərinin cəlb edilməsi; • gəmilərin qiymətləndirilməsi üçün Qrup tərəfindən cəlb edilən müstəqil qiymətləndiricinin müstəqilliyi, bacarığı və obyektivliyinin qiymətləndirilməsi; • seçmə əsasında, qiymətləndiricilər tərəfindən qiymətləndirmə zamanı istifadə olunan gəmilərin daşıma qabiliyyəti, təmir planı, yaşı və növü kimi texniki məlumatların yoxlanılması; və • konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında gəmilər, əmlak, tikili və avadanlığın dəyərsizləşməsi ilə bağlı açıqlamaların məqsəduyğunluğunun qiymətləndirilməsi.

İzahedici paraqraf – Müqayisəli rəqəmlərin yenidən bəyan edilməsi

Diqqətinizi 31 dekabr 2023-cü il tarixinə bitən il üzrə müqayisəli rəqəmlərin yenidən bəyan edilməsini təsvir edən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının 5 sayılı qeydinə yönəldirik. Bu məsələ ilə bağlı rəyimiz dəyişməz olaraq qalır.

Digər məsələ

Qrupun 31 dekabr 2023-cü il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları digər auditor tərəfindən yoxlanılmış və həmin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları üzrə 15 may 2024-cü il tarixində dəyişdirilməmiş rəy bildirilmişdir.

Qrupun 2024-cü il üzrə illik Hesabata daxil edilən digər məlumatlar

Rəhbərlik digər məlumatlara görə məsuliyyət daşıyır. Digər məlumatlar konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları və onlar üzrə auditor hesabatı istisna olmaqla, Qrupun 2024-cü il üzrə illik Hesabatına daxil edilmiş məlumatlardan ibarətdir. Qrupun 2024-cü il üzrə illik Hesabatının bizə hazırkı auditor hesabatı tarixindən sonra təqdim ediləcəyi gözlənilir.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəyimiz digər məlumatları əhatə etmir və biz onlarla bağlı hər hansı formada əminlik rəyi ifadə etməyəcəyik.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan auditi ilə əlaqədar bizim məsuliyyətimiz, əldə edildiyi zaman yuxarıda müəyyən edilən digər məlumatlarla tanış olmaq və bunu edərkən, digər məlumatlarla konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları və ya audit zamanı əldə etdiyimiz məlumatlar arasında əhəmiyyətli uyğunsuzluğun olub-olmadığını və ya digər məlumatların əhəmiyyətli şəkildə səhv ifadə olunmuş kimi görünməməsini yoxlamaqdır. Əgər gördüyümüz işə əsasən hazırkı digər məlumatlarda əhəmiyyətli təhriflərin olduğu qənaətinə gəlsək, bu faktı hesabatımızda qeyd etməliyik.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin və idarəetmə səlahiyyətləri olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının BMUSŞ tərəfindən buraxılmış MHBS Uçot Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli təhriflərin olmadığı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri saydığı daxili nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatlarını dayandırmaq niyyətində olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun fəaliyyətini fasiləsizlik prinsipi ilə davam etdirməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsizliklə bağlı məsələlərin açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipindən istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetmə səlahiyyəti olan şəxslər Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədımız ümumilikdə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranan biləcək əhəmiyyətli təhriflərin olmaması barədə kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik yüksək səviyyəli əminliyi əks etdirir, lakin bu, BAS-lara uyğun olaraq aparılan audit nəticəsində hər zaman mövcud olan bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar ediləcəyinə zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranan bilər və fərdi və ya məcmu halda götürməklə, istifadəçilərin hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı hallarda əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi kimi, biz audit zamanı peşəkar mühakimələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi qoruyub saxlayırıq. Biz həmçinin:

- Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli şəkildə təhrif olunması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını tərtib edir və həyata keçirir, həmçinin rəyimiz üçün əsas verəcək yetərli və uyğun audit sübutu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunmaması riski səhv nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunmaması riskindən yüksəkdir, belə ki, fırıldaqçılığa gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, qəsdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- Müəyyən şəraitlərdə münasib olan audit prosedurlarının tərtib edilməsi məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət mexanizminin səmərəliliyi barədə rəy bildirmək məqsədi güdmürük.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş mühasibat uçotu prinsiplərinin münasibliyini, edilmiş uçot təxminlərinin və aidliyyəti açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipindən istifadənin müvafiqliyi və əldə olunmuş audit sübutuna əsaslanaraq Qrupun öz fəaliyyətini fasiləsizlik prinsipi ilə davam etdirməsinə mühüm şübhə doğura biləcək hadisə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmaması barədə nəticə çıxardırıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin olması qənaətinə gəldiyimiz halda, biz auditor hesabatımızda diqqəti konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq açıqlamalarına yönəltməli və ya belə açıqlamalar qeyri-kafi olduqda rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr auditor hesabatımızın tarixinədək əldə olunan audit sübutuna əsaslanır. Bununla belə, gələcək hadisə və şəraitlər Qrupun öz fəaliyyətini fasiləsizlik prinsipi ilə davam etdirməsinə səbəb ola bilər.
- Açıqlamalar daxil olmaqla konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, struktur və məzmunu və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının tam əməliyyat və hadisələri düzgün əks etdirib-etdirməməsini qiymətləndiririk.
- Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəy bildirmək üçün qrup daxilindəki müəssisələrin və ya biznes fəaliyyətlərinin maliyyə məlumatları ilə bağlı kifayət qədər uyğun audit sübutları əldə edirik. Biz qrup auditinin istiqamətləndirilməsi, nəzarəti və həyata keçirilməsinə görə məsuliyyət daşıyıq. Audit rəyimizə görə yalnız biz məsuliyyət daşıyıq.

Biz idarəetmə səlahiyyətləri olan şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi və vaxtı və audit zamanı daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz hər hansı mühüm çatışmazlıqlar daxil olmaqla mühüm audit tapıntıları barədə məlumat veririk.

Biz həmçinin idarəetmə səlahiyyətləri olan şəxslərə müstəqilliklə bağlı müvafiq etik tələblərə əməl etdiyimiz barədə bəyanat təqdim edir və onları müstəqilliyimizə təsir göstərə bilməsi əsaslı olaraq düşünülə bilən bütün münasibətlər və digər məsələlər, habelə müvafiq hallarda, təhlükələrin aradan qaldırılması üçün görülən tədbirlər və ya tətbiq olunan qorunma mexanizmləri barədə məlumat veririk.

İdarəetmə səlahiyyətləri olan şəxslərə bildirilən məsələlər arasında biz cari dövrün konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi zamanı ən çox əhəmiyyət kəsb edən və bu səbəbdən əsas audit məsələləri hesab edilən məsələləri müəyyən edirik. Biz, bu məsələləri auditor hesabatımızda açıqlayırıq lakin, bu məsələnin ictimai şəkildə açıqlanması qanun və ya qaydalarla qadağan edildikdə, yaxud çox nadir hallarda, məsələnin hesabatda bildirilməsindən yaranan mənfi nəticələrin belə məlumatların açıqlanmasından əldə olunan ictimai faydanı əsaslı şəkildə aşması gözləntisi olduqda məsələnin hesabatda açıqlanmamalı olduğunu müəyyən edirik.

Camal Həsənov
Audit Partnyoru

5 yanvar 2026-cı il

DELLOITTE & TOUGH
MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ
AUDITOR CƏMİYYƏTİ
AZERBAIJAN

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
(Min Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il
Gəlir	19	445,403	524,195
Satışın maya dəyəri	20	(365,184)	(375,113)
Ümumi mənfəət		80,219	149,082
Ümumi və inzibati xərclər	20	(56,818)	(60,921)
Sosial xərclər	20	(5,198)	(9,506)
Sair əməliyyat gəliri	25	36,757	50,490
Sair əməliyyat xərcləri	20	(80,320)	(67,259)
Gəmilərin, əmlak, tikili və avadanlığın satışı üzrə gəlir		13,711	74
Gözlənilən kredit zərəri (“GKZ”) ¹	7	(7,088)	(1,050)
Xarici valyuta mübadiləsindən zərər		(1,596)	(2,351)
Xarici valyuta mübadiləsindən gəlir		1,907	663
Əməliyyat (zərəri)/mənfəəti		(18,426)	59,222
Maliyyə xərci	27	(17,626)	(9,621)
Maliyyə gəliri	24	33,198	-
Birgə müəssisələrin nəticələrində pay	26	18,208	6,761
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		15,354	56,362
Mənfəət vergisi xərci	23	(859)	(12,677)
İl üzrə xalis mənfəət		14,495	43,685
Cəmi il üzrə ümumi məcmu gəlir		14,495	43,685

¹ 2024-cü il üzrə GKZ-yə Azneft İB-nin kapital vasitəsilə tanınmış 1,662 AZN məbləğində GKZ bərpası daxil deyil, lakin 1,211 AZN məbləğində əvvəllər silinmiş ümitsiz borcun bərpası daxildir.

Əlavə olunmuş qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT
(Min Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il (Yenidən bəyan edilmiş*)
AKTİVLƏR			
Uzunmüddətli aktivlər			
Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq	15	1,230,206	965,287
Birgə müəssisələrə investisiyalar	26	208,263	190,055
İstiqrazlara investisiyalar	16	37,531	-
Ticarət və digər debitor borcların uzunmüddətli hissəsi	7	59,505	104,504
Qabaqcadan ödənişlər	9	52,690	33,911
Qeyri-maddi aktivlər		4,601	5,004
Cəmi uzunmüddətli akitvlər		1,592,796	1,298,761
Qısamüddətli aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	8,486	278,314
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	6	1,775	259
İstiqrazlara investisiyalar	16	9,168	-
Ticarət və digər debitor borcları	7	141,810	93,766
Vergilər üzrə debitor borcları	8	14,091	9,543
Korporativ gəlir vergisi üzrə debitor borcları		5,282	5,221
Qabaqcadan ödənişlər	9	9,441	8,000
Mal-material ehtiyatları	10	43,754	43,588
Cəmi qısamüddətli aktivlər		233,807	438,691
Cəmi aktivlər		1,826,603	1,737,452
KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR			
Kapital			
Səhmdar kapitalı	17	440,051	440,051
Əlavə ödənilmiş kapital	17	375,260	361,100
Bölüşdürülməmiş mənfəət	18	451,797	630,411
Cəmi kapital		1,267,108	1,431,562
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	23	32,919	32,190
Kreditlər və borclar	13	404,815	169,490
Ehtiyatlar	12	5,414	4,905
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		443,148	206,585
Qısamüddətli öhdəliklər			
Ticarət və digər kreditör borcları	11	36,857	27,934
Digər vergilər üzrə kreditör borcları	22	39,691	44,931
Kreditlər və borclar	13	12,456	7,848
Müqavilə öhdəlikləri	14	23,248	17,616
Ehtiyatlar	12	4,095	976
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər		116,347	99,305
Cəmi öhdəliklər		559,495	305,890
Cəmi kapital və öhdəliklər		1,826,603	1,737,452

* Müqayisəli məlumat 5 sayılı qeyddə açıqlandığı kimi yenidən bəyan edilmişdir.

Əlavə olunmuş qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
(Min Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	Səhmdar kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq		440,051	129,100	604,539	1,173,690
il üzrə mənfəət		-	-	43,685	43,685
il üzrə ümumi məcmu gəlir		-	-	43,685	43,685
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	17	-	232,000	-	232,000
Ümumi nəzarətdə olan müəssisə üzrə ticarət debitor borclarında modifikasiyanın təsiri	7		-	(17,813)	(17,813)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq – Yenidən bəyan edildiyi kimi*		440,051	361,100	630,411	1,431,562
il üzrə mənfəət		-	-	14,495	14,495
il üzrə ümumi məcmu gəlir		-	-	14,495	14,495
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	17	-	14,160	-	14,160
Ümumi nəzarətdə olan müəssisə üzrə ticarət debitor borclarında modifikasiyanın təsiri	7	-	-	97	97
Ümumi nəzarətdə olan müəssisəyə qabaqcadan ödəniş üzrə dəyərsizləşmə zərəri	18	-	-	(68,000)	(68,000)
Ümumi nəzarətdə olan müəssisənin istiqrazlarının ilkin tanınması üzrə ədalətli dəyər zərəri	3	-	-	(55,583)	(55,583)
Ümumi nəzarətdə olan müəssisənin istiqrazları üzrə GKZ	3	-	-	(69,623)	(69,623)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq		440,051	375,260	451,797	1,267,108

* Müqayisəli məlumat 5 sayılı qeyddə açıqlandığı kimi yenidən bəyan edilmişdir.

Əlavə olunmuş qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
(Min Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il (Yenidən bəyan edilmiş*)
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTLƏRİ:			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		15,354	56,362
Düzəlişlər:			
Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlığın dəyərsizləşməsi ¹	15	92,799	87,275
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası		1,070	899
GKZ ²	7	7,088	1,050
Mal-material ehtiyatları üçün ehtiyatın geri qaytarılması	10	(189)	(2,087)
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə fərqlər		(311)	781
Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlığın satışı üzrə gəlir	15	(13,711)	(74)
Əlverişli satınalma gəliri	26	-	(13,294)
İcarəyə xitamvermə üzrə gəlir		-	(1,238)
Maliyyə xərci	27	17,626	9,621
Maliyyə gəliri	24	(33,198)	-
Birgə müəssisələrin nəticələrində pay	26	(18,208)	(6,761)
Ticarət və digər debitor borcların silinməsi		-	885
Dövlyyət kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətləri üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		68,320	133,419
Ticarət və digər debitor borclarında dəyişiklik		5,501	10,233
Mal-material ehtiyatlarında dəyişiklik		(6,898)	(5,089)
Qabaqcadan ödənişlərdə dəyişiklik		(1,441)	(1,442)
Vergilər üzrə debitor borclarında dəyişiklik		(4,548)	644
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitlərində dəyişiklik		(1,516)	147
Ticarət və digər kreditor borclarında dəyişiklik		7,748	(8,956)
Ehtiyatlarda dəyişiklik		3,038	99
Müqavilə öhdəliklərində dəyişiklik		5,632	953
Vergilər üzrə kreditor borclarında dəyişiklik		(1,465)	6,923
Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitləri		74,371	136,931
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(3,990)	(26,480)
Ödənilmiş faiz		(14,759)	(5,410)
Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan xalis pul vəsaitləri		55,622	105,041
İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTLƏRİ:			
Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq üzrə alışlar və avanslar		(354,634)	(86,956)
İstiqrazlara investisiyalar	3	(158,000)	-
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(585)	(1,005)
İştirakçı paylarının alınması üçün ödənilmiş avans	18	(68,000)	-
Birgə müəssisələrə investisiyalar	26	-	(170,000)
Bank depozitinin yerləşdirilməsi		(39,950)	-
Bank depozitinin geri götürülməsi		39,950	-
Bank depozitlərindən əldə olunmuş faiz	24	3,291	-
İnvestisiya fəaliyyətlərində istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(577,928)	(257,961)
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTLƏRİ:			
Kreditlər və borclar üzrə əsas məbləğ ödənişləri	27	(4,234)	(4,235)
Kreditlər və borclar üzrə daxilolmalar	27	244,085	170,000
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	17	14,160	232,000
Digər ödənişlər		(255)	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan xalis pul vəsaitləri		253,756	397,765

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il (Yenidən bəyan edilmiş*)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım		(268,550)	244,845
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə xalis fərq		(1,278)	(884)
İlin əvvəlində pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	278,314	34,353
İlin sonunda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		8,486	278,314

¹ 2024-cü ildə gəminin əsaslı təmiri çərçivəsində kapitalaşdırılmış 984 AZN məbləğində amortizasiya daxildir (2023: 732 AZN).
² 2024-cü il üzrə GKZ-yə Azneft İB-nin kapital vasitəsilə tanınmış 1,662 AZN məbləğində GKZ bərpası daxil deyil, lakin 1,211 AZN məbləğində əvvəllər silinmiş ümitsiz borcun bərpası daxildir.

31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabata aşağıdakı nağdsız əməliyyatlar daxil deyil:

- (a) Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlığa 6,921 AZN məbləğində mal-material ehtiyatlarının kapitalaşdırılması (2023: 3,829 AZN);
(b) 3,929 AZN məbləğində alınacaq korporativ gəlir vergisinin digər kreditor borclarına qarşı əvəzləşdirilməsi (2023: sıfır).

Əlavə olunmuş qeydlər bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Min Azərbaycan manatı)

1. Qrup və onun fəaliyyətləri

Fəaliyyətlərin təbiəti

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Yaradılması Haqqında 22 oktyabr 2013-cü il tarixli 6 nömrəli və “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Fəaliyyətinin Təşkili Haqqında 10 yanvar 2014-cü il tarixli 213 nömrəli Fərmanlarına əsasən Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi (“AXDGŞ”) və Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (“SOCAR”) Xəzər Dəniz Neft Donanmasının (“XDND”) birləşdirilərək yenidən təşkil olunması yolu ilə “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (“Şirkət”) yaradılmışdır. İki şirkət iqtisadiyyatda köklü struktur islahatların davam etdirilməsi, yerli və beynəlxalq dəniz daşımaların artırılması, Azərbaycanın rəqabət qabiliyyətinin və tranzit potensialının gücləndirilməsi, eləcə də dövlətə məxsus gəmiçilik şirkətlərinin mərkəzləşdirilmiş qaydada idarə edilməsindən sinerjilərin əldə edilməsi məqsədilə birləşdirilmişdir.

Şirkət və onun törəmə müəssisələri hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında birlikdə “Qrup” kimi istinad edilir. Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakı müəssisələr daxildir:

	Kapitalda pay, % ilə	
	2024	2023
Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC	100	100
Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası	100	100
Xəzər Dəniz Nəqliyyatı Layihə-Axtarış və Elmi-Tədqiqat İnstitutu	100	100
Azərbaycan Dənizçilik Kolleci	100	100
Dənizçi Mənzil-Tikinti Kooperativi MMC	96	96
ASCO Logistics MMC	-	100
ASCO Turkey Ship Management Inc.	100	100
Yaxt Klub MMC	100	100
ASCO Mühafizə MMC	-	100
Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Ltd MMC	-	100
Xəzər Dəniz Mühəndisliyi Bürosu MMC	51	51
ASCO Nəqliyyat MMC	100	100
“Dənizçi Təmir-Tikinti” MMC	100	100
ASCO Ship Management AFEZCO	100	-
SA Maritime AFEZCO	50	50

Qrupun tərkibinə təxminən 7,757 tam ştatlı işçisi olan (2023-cü il: 7,809 nəfər) dəniz xidməti-köməkçi və ticarət donanmaları, iki gəmi təmiri zavodu, logistika xidmətləri, dənizçilik üzrə təhsil, habelə təmir, tikinti, quraşdırma və layihələndirmə işləri göstərən istehsala dəstək müəssisələri daxildir. Azərbaycan Respublikasının Hökuməti (“Hökumət”) Qrupun 100% mülkiyyətçisidir.

Nəqliyyat və kommunikasiya sahələrində fəaliyyət göstərən dövlət müəssisələrinin işinin təkmilləşdirilməsi, o cümlədən, onların iqtisadi səmərəliliyinin yüksəldilməsi və dövlət büdcəsinin gəlirliliyinin artırılması məqsədilə Azərbaycan Nəqliyyat və Kommunikasiya Holdinginin yaradılması və bununla əlaqədar bəzi məsələlərin həll edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 7 noyabr tarixli Fərmanına əsasən Azərbaycan Nəqliyyat və Kommunikasiya Holdingi (“AZCON” və ya “Holding”) publik hüquqi şəxs yaradılmışdır. Qrupun idarə edilməsi və ona nəzarət Holdingə həvalə edilmişdir.

Rusiya Federasiyasında qeydiyyatdan keçmiş və uzun müddət fəaliyyət göstərməyən Qrupun törəmə müəssisəsi — Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Ltd MMC rəhbərliyin qərarı ilə 16 iyul 2024-cü il tarixində ləğv edilmişdir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

2023-cü ilin may ayında 2 yeni müəssisə — SA Maritime AFEZCO və ASCO Ship Management AFEZCO — Ələt Azad İqtisadi Zonasında (“ƏAİZ”) yaradılmış və qeydiyyatdan keçmişdir.

SA Maritime AFEZCO Qrup və SOCAR-a məxsus birgə müəssisədir və hər bir tərəfin şirkətdəki payı 50% təşkil edir. Qrup birgə müəssisənin nizamnamə kapitalına əlavə kimi 100,000 ABŞ dolları investisiya qoymuşdur. Birgə müəssisə xaricdə ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün yaradılmış və 2023-2024-cü illərdə Xəzər dənizindən kənar hövzələrdə fəaliyyət göstərmək məqsədilə 4 Aframax tipli gəmi almışdır.

SA Maritime AFEZCO ƏAİZ-in normativ-hüquqi bazası çərçivəsində fəaliyyət göstərir. ƏAİZ Azərbaycanda Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmış və bir sıra azad zona güzəştləri təklif edən xüsusi iqtisadi zonadır. ƏAİZ-də qeydiyyatdan keçmiş müəssisələr sosial sığorta haqları, işçilərin əmək haqqı üzrə gəlir vergisi istisna olmaqla, bütün vergilərdən və gömrük rüsumlarından azaddırlar.

Qrupun Müşahidə Şurasının 30 noyabr 2023-cü il tarixli qərarına əsasən ASCO Logistics MMC və ASCO Mühafizə MMC ASCO Nəqliyyat MMC-nin tərkibinə daxil edilmişdir.

Qrupun rəsmi ünvanı Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri Neftçilər Prospekti 2-dir.

Seqment məlumatı

Əməliyyat seqmenti biznes fəaliyyətləri həyata keçirərək gəlir gətirən və ya xərc yarada bilən və əməliyyat nəticələri mütəmadi olaraq Qrupun rəhbərliyi tərəfindən nəzərdən keçirilən və haqqında ayrıca maliyyə məlumatları mövcud olan komponentdir. Qrup fəaliyyətini bir seqmentdə aparır və rəhbərlik onun fəaliyyətini MHBS-ə uyğun hazırlanmış konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında bəyan edilən vergidən sonrakı mənfəət əsasında qiymətləndirir. Qrupun iki müştərisi vardır və hər birinin payına 31 dekabr 2024-cü il tarixinə itən il üzrə əldə olunan ümumi gəlirin 10%-dən çox hissəsi düşür (2023: 1 müştəri).

Coğrafi məlumat

Avropa – Qafqaz – Asiya (TRASEKA) nəqliyyat dəhlizində əlaqələndirici rol oynayan Azərbaycan Dəniz Gəmiçiliyi yüklərin və sərnişinlərin daşınması ilə eyni zamanda, dənizdə həyata keçirilən neft və qaz əməliyyatlarına müvafiq köməkçi xidmətlər göstərir. Şirkətin fəaliyyətinə aid olan digər ticarət marşrutu Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə dəmir yollarını birləşdirən yeni dəhliz “Bakı-Tbilisi-Qars Yeni Dəmir Yolu” layihəsidir. Bu layihə Xəzər dənizindən Avropaya Türkiyə vasitəsilə yeni səmərəli dəmir yolu dəhlizi açır. Rəhbərlik hesab edir ki, Türkiyə ilə Mərkəzi Asiya arasında ticarətin artması ticarət axınları, xüsusən də Orta Asiyadan Türkiyəyə idxal olunan xammallar və Türkiyədən ixrac olunan hazır məhsullarla bağlı ticarət axınlarının əldə edilməsinə əhəmiyyətli imkanlar yaradır. Rəhbərlik Xəzər dənizi və Qara dəniz regionlarında göstərilən xidmətləri bilavasitə bir-birindən asılı olan vahid inteqrasiya olunmuş xidmətlər toplusu kimi nəzərdən keçirir. Buna görə də rəhbərlik hər hansı regional bölgüdən asılı olmayaraq maliyyə məlumatlarını bütövlükdə təhlil etməyə üstünlük verir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

2. ƏHƏMİYYƏTLİ MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTİ MƏLUMATLARI

Mühasibat uçotunun əsasları

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları MHBS Uçot Standartları əsasında hazırlanmışdır və bu hesabatların hazırlandığı tarixə buraxılmış və qüvvədə olan bütün MHBS Uçot Standartlarına uyğundur.

Hazırlanma əsasları

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları ilkin dəyər əsasında hazırlanmışdır. İlkin dəyər, adətən, aktivlərin əldə edilməsi üçün təklif edilən məbləğin ədalətli dəyəri əsasında müəyyən olunur.

Ədalətli dəyər həmin qiymətin birbaşa müşahidə oluna bilən və ya digər qiymətləndirmə üsulu ilə hesablanmasından asılı olmayaraq qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasındakı adi əməliyyat üzrə aktivin satılması üçün alınmış və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilmiş qiymətdir. Aktiv və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini hesablayarkən Qrup qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçılarının aktiv və ya öhdəliyə qiymət qoyma zamanı nəzərə aldığı xüsusiyyətləri nəzərə alır. Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında qiymətləndirmə və/və ya açıqlama məqsədləri üçün ədalətli dəyər, İcarələr adlı MHBS 16-nın tətbiq sahəsinə daxil olan lizinq əməliyyatları istisna olmaqla, ədalətli dəyərlə müəyyən oxşarlıqları olan, lakin ədalətli dəyər olmayan əsaslarla və qiymətləndirmələrlə, məsələn, *Mal-material ehtiyatları* adlı MUBS 2-dəki xalis satış dəyəri kimi müəyyən olunur.

31 dekabr 2023-cü il tarixinə bitən il üzrə Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün tətbiq edilən eyni uçot siyasətləri, təqdimat və hesablama metodları 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bitən il üçün də tətbiq edilmişdir. Tətbiq edilən əhəmiyyətli uçot siyasətləri aşağıda göstərilmişdir.

Fasiləsizlik prinsipi

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının təsdiq olunduğu tarixdə Qrupun yaxın gələcəkdə öz fəaliyyətini fasiləsizlik prinsipi ilə davam etdirməsi üçün lazımı resurslara malik olması barədə rəhbərliyin əsaslı gözləntisi vardır. Beləliklə, Qrup konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipini tətbiq etmişdir.

Konsolidasiyanın əsasları

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları ana şirkətin və Qrup tərəfindən idarə olunan müəssisələrin hər il 31 dekabr tarixinə hazırlanmış maliyyə hesabatlarından ibarətdir. İdarəetmə aşağıdakı hallarda əldə olunur:

- Qrup investisiya obyektində səlahiyyətə malik olduqda;
- Qrup investisiya obyektindən dəyişkən gəlirlərə məruz qaldıqda və ya belə gəlirlər üzrə hüquqa malik olduqda; və
- Qrup öz səlahiyyətindən istifadə edərək bu gəlirlərə təsir etmək qabiliyyətinə malik olduqda.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

Faktlar və mövcud vəziyyətlər yuxarıda qeyd olunan üç idarəetmə elementindən birində və ya bir neçəsində dəyişikliklər olduğunu göstərdiyi təqdirdə, Qrup investisiya obyektini idarə edib-ətməməsini yenidən qiymətləndirir.

Qrup investisiya obyektinin səsvermə hüquqlarının əksəriyyətinə malik olmadığı halda, səsvermə hüquqları investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətlərini birtərəfli şəkildə idarə etmək üçün praktiki imkanı təmin etdikdə Qrup həmin obyekt üzərində səlahiyyətə sahib olduğunu hesab edir. Qrup investisiya obyektində səsvermə hüquqlarının ona səlahiyyət vermək üçün yetərli olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şərtləri, o cümlədən aşağıdakıları nəzərə alır:

- Qrupun səsvermə hüquqları üzrə malik olduğu payın həcmnin digər səsvermə hüququ sahiblərinin paylarına nisbətə həcmi və bölgüsü;
- Qrupun, digər səsvermə hüququ sahiblərinin və ya digər tərəflərin malik olduğu potensial səsvermə hüquqları;
- digər müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- səhmdarların əvvəlki yığıncaqlarındakı səsvermə qaydaları da daxil olmaqla, qərarların qəbul edilməli olduğu vaxtda Qrupun müvafiq fəaliyyətlərini istiqamətləndirmək qabiliyyətinə malik olduğunu və ya olmadığını göstərən hər hansı əlavə faktlar və hallar, o cümlədən əvvəlki səhmdar iclaslarındakı səsvermə nümunələri.

Törəmə müəssisənin konsolidə edilməsi Qrupun bu törəmə müəssisə üzərində idarəetmə əldə etdiyi zaman başlayır və idarəetməni itirdiyi zaman dayandırılır. Xüsusilə, il ərzində əldə edilmiş və ya satılmış törəmə müəssisələrin nəticələri Qrupun idarəetməni əldə etdiyi tarixdən idarəetməni itirdiyi tarixə qədər mənfəət və ya zərərə daxil olunur.

Törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarında istifadə olunmuş mühasibat uçotu siyasətlərini Qrupun uçot siyasətlərinə uyğunlaşdırmaq üçün lazım gəldikdə, törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Qrupun üzvləri arasında əməliyyatlarla əlaqədar bütün qrupdaxili aktiv və öhdəliklər, kapital, gəlir və xərclər və pul vəsaitlərinin hərəkəti konsolidasiya zamanı bütünlüklə silinir.

Birgə müəssisələrə investisiyalar

Birgə müəssisə (“BM”) birgə nəzarəti həyata keçirən tərəflərin birgə razılaşma çərçivəsində xalis aktivlər üzərində hüquq əldə etdiyi birgə razılaşmadır. Birgə nəzarət müqavilədə nəzərdə tutulmuş razılaşma üzrə nəzarətin bölüşdürülməsini özündə ehtiva edir və belə nəzarət yalnız müvafiq fəaliyyətlər üzrə qərarlar bütün nəzarət edən tərəflərin yekdil razılığı ilə qəbul edildiyi hallarda mövcud olur.

Əhəmiyyətli təsirin və ya birgə nəzarətin müəyyən edilməsi zamanı nəzərdən keçirilən meyarlar törəmə müəssisələr üzərində nəzarəti müəyyən etmək üçün istifadə edilən meyarlarla oxşardır.

Qrupun birgə müəssisələrə investisiyaları kapitalda iştirak payı metodundan istifadə etməklə uçota alınır. Bu metoda əsasən, birgə müəssisəyə investisiya ilkin olaraq konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maya dəyəri ilə tanınır və daha sonra isə birgə müəssisənin mənfəət və ya zərərində və digər məcmu gəlirdə Qrupun payını tanımaq üçün düzəliş edilir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

Birgə müəssisəyə sərmayə investisiya obyektinin birgə müəssisəyə çevrildiyi tarixdən etibarən kapitalda iştirak payı metodundan istifadə etməklə uçota alınır. Birgə müəssisəyə investisiyanın alınması zamanı investisiya dəyərinin investisiya obyektinin müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərinin xalis ədalətli dəyərində Qrupun payından artıq olan hər hansı hissəsi qudvil kimi tanınır və investisiyanın balans dəyərində daxil edilir. Qrupun müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərin xalis ədalətli dəyərindəki payının investisiya dəyərindən artıq olan hissəsi yenidən qiymətləndirmədən sonra investisiyanın əldə edildiyi dövrdə mənfəət və ya zərərdə “sair əməliyyat gəlirləri” üzrə tanınır.

Qrupun birgə müəssisəyə xalis investisiyasının dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübut olduqda Qrupun investisiyası ilə bağlı hər hansı dəyərsizləşmə zərərinin tanınması zərurətinin olub-olmadığını müəyyən etmək məqsədilə *Aktivlərin dəyərsizləşməsi haqqında* MUBS 36-nın tələbləri tətbiq olunur. Lazım olduqda investisiyanın balans dəyəri MUBS 36-ya uyğun olaraq onun bərpa dəyərini (satış dəyəri çıxılmaqla istifadə və ədalətli dəyərin daha yüksək olanı) balans dəyəri ilə müqayisə etməklə vahid aktiv kimi yoxlanılır. Əgər birgə müəssisəyə investisiyanın bərpa dəyəri onun balans dəyərindən daha aşağı olarsa, fərq konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda “sair əməliyyat xərcləri”də tanınır. Tanınmış istənilən dəyərsizləşmə zərəri hər hansı aktivə, eləcə də investisiyanın balans dəyərində bir hissəsini təşkil edən qudvilə aid edilmir. Geri qaytarılan hər hansı dəyərsizləşmə zərərinin MUBS 36-ya uyğun olaraq daha sonra investisiyanın bərpa olunan məbləğinin artdığı həcmdə tanınır.

Birgə müəssisəyə investisiyalar Qrup üçün nəzərdə tutulan eyni hesabat dövrü üzrə hazırlanır. Lazım olduqda uçot siyasətlərini Qrupun siyasətlərinə uyğunlaşdırmaq məqsədilə düzəlişlər edilir.

Qısamüddətli və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirmə

Qrup konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktiv və öhdəlikləri qısamüddətli və uzunmüddətli olmaqla təsnifləşdirir. Aktiv aşağıdakı hallarda qısamüddətli kimi təsnif edilir:

- normal əməliyyat dövründə realizə edilməsi gözlənildikdə və yaxud satılması və ya istifadə edilməsi planlaşdırıldıqda;
- əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanıldıqda;
- hesabat dövründən sonra 12 ay ərzində realizə edilməsi gözlənildikdə; və ya
- hesabat dövründən sonra ən azı on iki ay ərzində öhdəliyin ödənilməsi üçün mübadiləsi və ya istifadəsi məhdudlaşdırıldığı hallar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və ya onların ekvivalentləri.

Bütün digər aktivlər uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilir. Öhdəlik aşağıdakı hallarda qısamüddətli kimi təsnif edilir:

- Normal əməliyyat dövründə ödənilməsi gözlənildikdə;
- Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanıldıqda;
- Hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində ödənilməli olduqda; və ya
- Hesabat tarixindən sonra ən azı 12 ay ərzində öhdəliyin ödənilməsi üçün təxirə salmaq üçün şərtsiz hüququ olmadıqda.

Qrup bütün digər öhdəlikləri uzunmüddətli öhdəliklər kimi təsnif edir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri uzunmüddətli aktivlər və öhdəliklər kimi təsnif edilir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Xarici valyutanın çevrilməsi

Şirkətin və onun törəmə müəssisələrinin funksional valyutası Azərbaycan Respublikasının Milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (“AZN”), belə ki, Qrupun gəlirləri, xərcləri, alınmış mal-materialları və ticarət öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi, yaranması, ödənilməsi və ya digər üsulla ölçülməsi Azərbaycan manatı ilə həyata keçirilir.

Qrupun müəssisələrinin Qrupun funksional valyutasından fərqli valyutalarla aparılan və Qrupun funksional valyutası ilə ölçülməmiş əməliyyatları aşağıdakı üsullarla çevrilir:

- Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutası ilə ölçülməyən monetar aktiv və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan yekun məzənnəyə əsasən Qrupun funksional valyutasına çevrilir;
- Hər bir mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat üçün mənfəət və ya xərclər orta məzənnə ilə çevrilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixlərində məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir).

Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidənölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır.

Müvafiq mübadilə məzənnələri aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
AZN / ABŞ dollar	1.7000	1.7000
AZN / Avro	1.7724	1.8766

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları

Maliyyə aləti bir müəssisədə maliyyə aktivinin digərində isə maliyyə öhdəliyi və ya kapital alətinin yaranması ilə nəticələnən istənilən müqavilədir. Təsnifat formasından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyər və ya aşağıda qeyd edildiyi kimi amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alına bilən və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakılardan birində aparılması ehtimal edilir:

- Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- Əsas bazar olmadıqda aktiv və ya öhdəlik üçün ən əlverişli bazar.

Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçılarının öz ən yaxşı iqtisadi maraqlarına uyğun hərəkət etdiklərini fərz etməklə, aktiv və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən bazar iştirakçılarının istifadə edəcəyi fərziyyələrə istinad etməklə ölçülür.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının aktivini maksimum və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimum və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Qrup müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarından maksimum istifadə edərək və müşahidə edilə bilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirərək mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün yetərli məlumatların olduğu qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir.

Ədalətli dəyəri konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktiv və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyası daxilində aşağıdakı kimi təsnifləşdirilir:

- Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarda bəyan edilmiş qiymətlər (düzəliş edilməmiş) qiymətlər.
- Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyə giriş məlumatları birbaşa və ya dolaylı yolla müşahidə edilə bilən qiymətləndirmə üsulları.
- Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyə giriş məlumatları müşahidə edilə bilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında müntəzəm şəkildə tanınan aktiv və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda təsnifləşdirməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiya daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyə giriş məlumatları əsasında).

İlkin dəyər alış tarixinə aktivini almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitləri və ya onların ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən kapital alətləri üzrə investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri bilavasitə maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə bağlı olan əlavə xərcləri əks etdirir. Əlavə xərclər əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də ötürülmə üzrə vergi və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri əməliyyat xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş dəyər maliyyə alətinin ilkin tanınması zamanı hər hansı əsas məbləğ ödənişləri çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizlər daxil edilməklə, maliyyə aktivləri üçün gözlənilən kredit zərərləri üzrə hər hansı ehtiyat çıxılmaqla tanındığı məbləğdir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəliri və faiz xərcləri, o cümlədən, hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (əgər varsa, verilmə zamanı təxirə salınmış haqlar daxil olmaqla) ayrıca göstərilir və konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın müvafiq maddələrinin balans dəyərlərinə daxil edilir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişləri və ya daxilolmalarını (gələcək kredit zərərləri istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin ümumi balans dəyərində dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir. Diskont dəyərinin hesablanması effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edən müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış bütün komissiyalar daxildir. İlkin tanınma zamanı əldə edilmiş və ya verilmiş kredit (“ƏVKD”) üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər üçün effektiv faiz dərəcəsi kredit riski nəzərə alınmaqla düzəliş edilir, yəni onlar müqavilə üzrə ödənişlər deyil, ilkin tanınma zamanı gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında hesablanır.

Maliyyə aktivləri

Bütün maliyyə aktivlərinin tanınması və tanınmasının dayandırılması əməliyyat tarixində baş verir, bu zaman maliyyə aktivinin alışı və ya satışı müqavilə əsasında yerinə yetirilir və bu müqavilə şərtlərinə əsasən maliyyə aktivlərinin müvafiq bazarda müəyyən olunan tarixlərdə çatdırılması tələb olunur. Maliyyə aktivləri ilk olaraq əməliyyat xərcləri daxil olmaqla ədalətli dəyərlə ölçülür.

9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə aid olan tanınmış bütün maliyyə aktivlərinin daha sonra Qrupun maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes modelinə və maliyyə aktivlərinin müqavilə üzrə pul axınlarının xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq amortizasiya olunmuş dəyərlə və ya ədalətli dəyərlə ölçülməsi tələb olunur.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Qrup amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən maliyyə aktivləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri üçün zərər ehtiyatı tanır. Gözlənilən kredit zərərlərinin məbləği müvafiq maliyyə alətinin ilkin tanındığı dövrdən etibarən kredit riskində yaranan dəyişiklikləri əks etdirmək üçün hər hesabat tarixində yenilənir. Qrup hər zaman ticarət debitor borcları üzrə ömürlük gözlənilən kredit zərərlərini (GKZ) uçotda tanır. Ticarət debitor borcları üzrə gözlənilən kredit zərərləri borcalanlara xas olan faktorları, ümumi iqtisadi şəraiti, habelə uyğun olduqda pulun zaman dəyərini, hesabat tarixində hadisələrin cari və proqnozlaşdırılan gedişatını nəzərə alaraq Qrupun keçmiş kredit zərəri təcrübəsinə əsaslanan ehtiyat matrisasından istifadə etməklə hesablanır.

Bütün digər maliyyə alətləri üçün ilkin tanınmadan sonra kredit riskində mühüm artım olduqda Qrup ömürlük GKZ-ni tanır. Lakin maliyyə aləti üzrə kredit riskində ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artım olmasa, Qrup maliyyə aləti üçün zərər ehtiyatını 12 aylıq GKZ-yə bərabər məbləğdə ölçür.

Ömürlük GKZ maliyyə alətinin gözlənilən müddəti ərzində bütün mümkün defolt hadisələrindən yaranacaq gözlənilən kredit zərərlərini əks etdirir. 12 aylıq GKZ isə ömürlük GKZ-nin hesabat tarixindən sonrakı 12 ay ərzində maliyyə alətləri üzrə mümkün defolt hadisələrindən yarana bilən hissəsini əks etdirir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

(i) Kredit riskində əhəmiyyətli artım

Maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını qiymətləndirmək üçün Qrup hesabat tarixində maliyyə aləti üzrə yaranan defolt riskini ilkin tanınma tarixində maliyyə aləti üzrə yaranan defolt riski ilə müqayisə edir. Bu qiymətləndirməni apararkən Qrup kəmiyyət və keyfiyyət baxımından uyğun olan təsdiqləyici məlumatları, habelə keçmiş təcrübəni və mühüm xərc və səylər olmadan əldə edilə bilən proqnoz tipli məlumatları nəzərə alır.

Proqnoz tipli məlumatlara Qrupun debitorlarının fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahələri ilə bağlı iqtisadi ekspert hesabatlarından, maliyyə təhlillərindən, dövlət idarələrindən, müvafiq elmi-tədqiqat mərkəzlərindən və oxşar təşkilatlardan əldə olunmuş gələcək perspektivlər, habelə Qrupun əsas əməliyyatları ilə bağlı müxtəlif xarici mənbələrdən əldə olunan cari və gələcək dövrlər üzrə iqtisadi məlumatlar daxildir.

İlkin tanınma dövründən etibarən kredit riskinin nə dərəcədə əhəmiyyətli artdığını qiymətləndirərkən aşağıdakı məlumat xüsusilə nəzərə alınmalıdır:

- Maliyyə alətinin daxili və ya xarici (əgər varsa) kredit reytingində faktiki və ya gözlənilən əhəmiyyətli zəifləmə;
- Konkret maliyyə aləti üzrə xarici bazarda kredit riski göstəricilərinin əhəmiyyətli dərəcədə pisləşməsi, məsələn, kredit spreadində, debitor üçün kredit defolt svop qiymətlərində əhəmiyyətli artım, yaxud maliyyə aktivinin ədalətli dəyərinin onun amortizasiya olunmuş dəyərindən daha az olduğu müddət və dərəcə;
- Biznes, maliyyə və ya iqtisadi şəraitlərdə debitorun öz borc öhdəliklərini yerinə yetirməsi bacarıqlarının əhəmiyyətli dərəcədə zəifləməsinə səbəb olan hazırkı və ya proqnozlaşdırılmış mənfi dəyişikliklər;
- Debitorun əməliyyat nəticələrində hazırkı və ya gözlənilən əhəmiyyətli zəifləmə;
- Eyni debitorun digər maliyyə alətləri üzrə kredit riskində əhəmiyyətli artımın olması; və
- Debitorun öz borc öhdəliklərini yerinə yetirməsi bacarığının əhəmiyyətli dərəcədə zəifləməsinə səbəb olan debitorla bağlı qanunvericilik, iqtisadi və ya texnoloji mühitdəki cari və ya gözlənilən mühüm mənfi dəyişiklik.

Yuxarıdakı qiymətləndirmənin nəticəsindən asılı olmayaraq müqavilə əsasında ödənişlər 30 gündən artıq gecikdirildiyi halda Qrup maliyyə aləti üzrə kredit riskinin, əksini göstərən müvafiq və etibarlı məlumatlar olmasa, ilkin tanınma dövründən etibarən əhəmiyyətli dərəcədə artdığını zənn edir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

Yuxarıda qeyd olunanlara baxmayaraq hesabat tarixində maliyyə alətinin aşağı kredit riskli olduğu müəyyən olunarsa, Qrup maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınma dövründən etibarən əhəmiyyətli dərəcədə artmadığını ehtimal edir. Maliyyə aləti aşağıdakı hallarda aşağı kredit riskli hesab olunur:

1. Maliyyə aləti üzrə defolt riski aşağı olduqda;
2. Borcalan yaxın müddətdə müqavilə üzrə nəğd pul axınları ilə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirməsi üçün böyük imkanlara malik olduqda; və
3. Uzun müddət ərzində iqtisadi və biznes şəraitində arzuolunmaz dəyişikliklər nəticəsində borcalanın müqavilə üzrə pul axınları ilə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinin zəifləməsi ehtimalı olduqda, lakin bu mütləq deyil.

Qlobal anlayışa əsasən aktiv “investisiya dərəcəli” xarici kredit reytinginə və ya xarici reyting olmadıqda aktiv “icra oluna bilən” daxili reytingə malik olduqda Qrup maliyyə aktivini aşağı kredit riskli hesab edir. İcra oluna bilən reyting dedikdə qarşı tərəfin güclü maliyyə mövqeyinə malik olması və gecikən ödənişlərin olmaması nəzərdə tutulur.

Qrup kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını müəyyən etmək üçün istifadə olunan meyarların effektivliyinə mütəmadi olaraq nəzarət edir və gecikmələr yaranmadan öncə meyarların kredit riskindəki əhəmiyyətli artımı müəyyən edə bilməsi üçün onlara müvafiq dəyişikliklər edir.

(ii) Defolt anlayışı

Keçmiş təcrübə daxili və kənar mənbələrdən əldə olunan məlumat əsasında debitorun öz kreditörünə, eləcə də Qrupa tam həcmdə ödəniş edə bilməyəcəyini göstərsə, Qrup bunu daxili risklərin idarə edilməsi məqsədləri üçün defolt hadisəsi hesab edir.

Yuxarıdakı təhlillərdən asılı olmayaraq, maliyyə aktivini 90 gündən artıq gecikdirildiyi halda Qrup defolt baş verdiyini hesab edir, lakin Qrupda daha münasib defolt meyarının uyğun olduğunu təsdiq edən müvafiq və etibarlı məlumat olduğu hallar istisnadır.

(iii) Kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivini ilə bağlı gələcəkdə təxmin edilən pul daxilolmalarına mənfi təsir göstərən bir və ya bir neçə hadisə baş verdikdə maliyyə aktivini kredit üzrə dəyərsizləşmiş olur. Aşağıdakı hallarda müşahidə edilə bilən məlumatlar maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşməsinə təsdiq edir:

- (a) Emitent və ya borcalanın əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri;
- (b) Müqavilənin pozulması, məsələn, defolt və ya gecikmə hadisəsi (yuxarıda (ii) bax);
- (c) Borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə əlaqədar iqtisadi və ya müqavilə ilə bağlı səbəblərdən borcalanın kreditörü (kreditör) borcalana digər hallarda kreditörün (kreditör) nəzərdən keçirməyəcəyi güzəşt(lər)i təqdim etdikdə;
- (d) borcalanın müflis olacağı və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkil ediləcəyi güman olunduqda; və ya
- (e) maliyyə çətinlikləri səbəbindən qeyd olunan maliyyə aktivinin təqdim edildiyi fəal bazarların yox olması.

Ayrıca bir hadisəni müəyyən etmək mümkün olmaya bilər, əvəzində, bir neçə hadisənin birgə təsiri maliyyə aktivlərinin kredit üzrə dəyərsizləşməsinə səbəb ola bilər.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

(iv) Silinmə siyasəti

Debitorun kəskin maliyyə çətinliyinin olduğunu və bunun aradan qaldırılması üçün real imkanların olmadığını göstərən məlumat olduqda, məsələn, debitor likvidasiya olunduqda və ya müflisləşdikdə və ya ticarət debitor borcları halında vəsaitlər iki ildən artıq müddətdə ödənilmədikdə, Qrup bu hallardan hansının daha tez baş verməsindən asılı olaraq maliyyə aktivini silir. Silinmiş maliyyə aktivlərinə Qrupdakı kreditin qaytarılması prosedurlarına uyğun olaraq, müvafiq olduqda hüquq məsləhəti nəzərə alınmaqla icbari tədbirlər tətbiq oluna bilər. Qrupun icbari fəaliyyətləri üzrə qaytarılan hər hansı vəsaitlər dəyərsizləşmə gəliri ilə nəticələnir və mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır.

(v) Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi və tanınması

Gözlənilən kredit zərərləri defolt ehtimalını, defolt nəticəsində yaranan zərərin həcmi (defolt baş verdikdə zərərin ölçüsünü) və defolt zamanı riskə məruz qalan məbləği nəzərə almaqla ölçülür. Defoltun ehtimalı və defolt zamanı yaranan zərərin həcmi yuxarıda qeyd edildiyi kimi proqnozlar nəzərə alınmaqla keçmiş məlumatlar əsasında qiymətləndirilir. Maliyyə aktivləri üçün defolt riskinə məruz qalan məbləğ isə hesabat tarixində aktivlərin ümumi balans dəyərindən ibarətdir.

Maliyyə aktivləri üçün gözlənilən kredit zərərləri müqavilə üzrə Qrupa ödənilməli olan bütün vəsaitlərlə Qrupun əldə etməsi gözlənilən məbləğlər arasındakı fərqi effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırmaqla hesablanır.

Əvvəlki hesabat dövründə Qrup maliyyə aləti üçün zərər ehtiyatını ömürlük GKZ ehtiyatına bərabər məbləğdə ölçmüş, lakin cari hesabat tarixində müəyyən etmişdir ki, ömürlük GKZ üçün tələblər yerinə yetirilmir və bu səbəbdən də Qrup, sadələşdirilmiş yanaşmanın tətbiq edildiyi aktivlər istisna olmaqla, cari hesabat tarixində zərər ehtiyatını 12 aylıq GKZ-yə bərabər məbləğdə qiymətləndirir.

Qrup bütün maliyyə alətləri üçün dəyərsizləşmə gəlirini və ya zərərinə onların balans dəyərinə zərər ehtiyatında müvafiq düzəlişlər etməklə mənfəət və ya zərər hesablarında tanıyır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Qrup yalnız aktivdən pul daxilolmaları üzrə onun müqavilə hüquqlarının vaxtı bitdikdə, yaxud maliyyə aktivini və aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün risk və mükafatları əsas etibarilə digər müəssisəyə ötürükdə maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır. Qrup aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün risk və mükafatları əsas etibarilə nə digər tərəfə ötürməsə, nə də özündə saxlamasa və köçürülmüş aktiv üzərində nəzarətini davam etdirsə, o, aktiv üzrə qalan iştirak payını və bununla əlaqədar ödəyəcəyi məbləğlər müqabilində öhdəliyi uçotda tanıyır. Qrup ötürülmüş aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və mükafatları əsas etibarilə özündə saxlayarsa, o, belə aktivini uçotda tanımağa davam edir və aldığı məbləğlər ilə əlaqədar girovu təmin edilmiş borc vəsaitlərini də uçotda tanıyır.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə tanınan maliyyə aktivinin tanınması dayandırıldığı halda, maliyyə aktivinin balans dəyəri ilə alınmış və alınacaq məbləğlər arasında fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri əməliyyat xərcləri çıxılmaqla, ilk olaraq ədalətli dəyərlə tanınır. Maliyyə öhdəlikləri daha sonra effektiv faiz metodundan istifadə etməklə və faiz xərcini faktiki gəlir əsasında tanımaqla amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür. Qrupun maliyyə öhdəliklərinə kreditlər və borclar və ticarət və digər kreditör borcları daxildir.

Tanınmanın dayandırılması

Maliyyə öhdəliyinin tanınması müvafiq öhdəlik yerinə yetirildikdə və ya ləğv olunduqda, yaxud müddəti başa çatmış olduqda dayandırılır. Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni kreditörün tamamilə fərqli şərtlərlə digər öhdəliyi ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli şəkildə dəyişdirildikdə, belə mübadilə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Balans məbləğlərində müvafiq dəyişiklik konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır.

Maliyyə alətlərinin əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq mövcud olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda qarşılıqlı əvəzləşdirilir, xalis məbləğ isə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda açıqlanır.

Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və digər debitor borcları ilk olaraq ədalətli dəyərlə tanınır, daha sonra isə gözlənilən kredit zərərləri üçün hər hansı ehtiyat çıxılmaqla, effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə tanınır. Debitor borclar Qrupun məbləği şərtsiz olaraq əldə etmək hüququnu əks etdirir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri əsasən bank qalıqlarından ibarətdir.

Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri

Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri kateqoriyasından ayrıca təqdim olunur. Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri ƏDV depozit hesabındakı məbləğləri əks etdirir və konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat məqsədləri üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən çıxarılır.

İstiqrazlara investisiyalar

İstiqrazlara investisiyalar ilk olaraq ədalətli dəyərlə tanınır, daha sonra isə gözlənilən kredit zərərləri üçün hər hansı ehtiyat çıxılmaqla, effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə tanınır.

Ticarət kreditör borcları

Ticarət kreditör borcları qarşı tərəf müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirdikdə hesablanır.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Ticarət kreditör borclar ilk olaraq ədalətli dəyərlə tanınır, daha sonra isə effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Kreditlər və borclar

Bütün kreditlər ilk olaraq kreditlərlə bağlı emissiya xərcləri çıxılmaqla əldə edilən daxilolmaların ədalətli dəyərində tanınır. Kreditlər və borclar effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlığın tikintisini maliyyələşdirmək üçün alınmış kreditlər üzrə faiz xərcləri aktiv istifadəyə yararlı vəziyyətə gətirmək üçün onun tikintisinin tamamlanması və ya hazırlanması üçün tələb olunan dövr ərzində kapitallaşdırılır. Bütün digər borclanma məsrəfləri xərclərə aid edilir.

Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq

Tamamlanmamış tikili, əsas vəsaitlər əgər varsa yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə uçota alınır. Tanınma meyarına uyğun olduqda, tikili və avadanlığın əvəzlənən hissəsi üçün xərclər və uzunmüddətli tikinti layihələri üçün borclanma xərcləri həmin dəyərə daxil edilir. Tikili və avadanlığın mühüm hissələrinin vaxtaşırı dəyişdirilməsi tələb olunarsa, Qrup bu hissələri ayrıca onların müvafiq istifadə müddətləri əsasında amortizasiya edir.

Eynilə, tanınma meyarı yerinə yetirilərsə, əsaslı texniki baxış keçirilərkən onun dəyəri tikili və avadanlığın balans dəyərində əvəzlənmə kimi tanınır. Bütün digər təmir və texniki xidmət xərcləri yarandıqları zaman mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Gəmilər

Gəmilər təqribən beş ildən bir həyata keçirilən yoxlamalar zamanı müəyyən edilmiş xüsusi komponentlərin əsaslı yoxlamasından və əsaslı təmirindən keçir (“klass təmir”). Klass təmir xərcləri çəkildiyi zaman gəminin balans dəyərinin bir hissəsi kimi kapitallaşdırılır.

Tam amortizasiya olunmuş gəmilər üçün kapitallaşdırılmış klass təmir xərcləri növbəti planlı klass təmirinədək olan dövr ərzində düzxətli köhnəlmə metodu əsasında amortizasiya olunur. Digər gəmilər üçün klass təmir xərcləri gəminin qalan faydalı istifadə müddəti ərzində amortizasiya olunur, belə ki, növbəti baxış zamanı həmin hissələr üçün digər təmir işlərinin tələb olunacağı ehtimal edilə bilmir.

Gəmilər üzrə daha sonrakı tarixlərdə yaranan əhəmiyyətli yenidənqurma və digər əsaslı təmir xərcləri hər bir aktivin balans dəyərinə daxil edilir. Onlar o halda ayrıca aktiv kimi tanına bilər ki, həmin maddə ilə bağlı gələcək iqtisadi faydaların Qrup üçün faydalı olması ehtimalı olsun və aktivin alışı dəyərinin etibarlı şəkildə müəyyən edilməsi mümkün olsun. Adi təmir və xidmət xərcləri çəkildiyi hesabat dövründə xərclər kimi tanınır.

Gəmilər onlar üçün təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya olunur. Aktivlərin təxmin edilən faydalı istismar müddətləri və qalıq dəyərlərinə hər hesabat dövrünün sonunda yenidən baxılır və zəruri hallarda gözlənilən gələcək iqtisadi faydalarda baş vermiş dəyişiklikləri əks etdirmək üçün düzəliş edilir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Köhnəlmə

Gəmiçilik sənayesi ilə bağlı gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq düzxətli amortizasiya metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunur. Tamamlanmamış tikililərə amortizasiya hesablanmır.

Qrupun gəmilərinin, əmlak, tikili və avadanlığının təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri aşağıdakı kimidir:

Binalar və tikililər	15 ildən 30 ilədək
Məşin və avadanlıq	3 ildən 25 ilədək
Gəmilər və liman qurğuları	3 ildən 30 ilədək
Nəqliyyat vasitələri, mebel və digər	3 ildən 10 ilədək

Gəmilərin, əmlak, tikili və avadanlığın gözlənilən istifadə müddətləri hər il nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər gələcək dövrlər üzrə uçota alınır.

Aktivin artıq köhnəldiyi və faydalı istifadə müddəti başa çatdığı halda hesablanmış satış xərcləri çıxılmaqla Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Qrupun aktivlərin fiziki istismar müddətinin sonunadək onları istifadə edəcəyi ehtimalını və onların likvidasiya dəyərinin əhəmiyyətli olmadığını nəzərə alaraq aktivlərin qalıq dəyəri sıfır olaraq müəyyən edilir. Aktivlərin qalıq dəyərləri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və lazım olduqda düzəliş edilir.

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında daha az olanı ilə əks olunur. Xalis satış dəyəri ehtimal edilən tamamlanma xərcləri və hesablanmış satış xərcləri çıxılmaqla adi fəaliyyət zamanı təxmin edilən satış qiymətini əks etdirir.

Qiymət orta dəyər metodundan istifadə etməklə hesablanır. Maya dəyərində gəmilərin təmiri və saxlanması üçün materialların birbaşa alışı xərcləri və mal-materialların hazırkı vəziyyətə və yerə gətirilməsi üçün çəkilmiş digər xərclər daxildir.

Qabaqcadan ödənişlər

Qabaqcadan ödənişlər dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə uçota alınır. Qabaqcadan ödəniş əidiyyəti olan mal və ya xidmətlərin bir ildən sonra əldə ediləcəyi gözləniləndə və yaxud qabaqcadan ödəniş ilkin tanınma zamanı uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilən aktivlərlə bağlı olduqda belə ödəniş uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilir. Qrup aktiv üzərində nəzarəti əldə etdikdə və həmin aktivlərlə bağlı Qrupa gələcəkdə iqtisadi mənfəətin daxil olması ehtimalı olduqda, belə aktivlərin alınması üçün qabaqcadan edilmiş ödənişlər aktivin balans dəyərində köçürülür. Qabaqcadan ödəniş əidiyyəti olan aktivlərin, mal və ya xidmətlərin əldə olunmayacağı müəyyən edildikdə, belə ödənişin balans dəyəri uyğun qaydada silinir, müvafiq dəyərsizləşmə zərəri dövr üzrə mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır.

Dividendlər

Dividendlərin ödənilməsi təsdiq edildikdə və belə paylama artıq Qrupun səlahiyyətlərində olmadıqda Qrup dividend ödəmək öhdəliyini tanıyır. Azərbaycan Respublikasının korporativ qanunlarına uyğun olaraq, dividendlərin paylanmasına səhmdar tərəfindən təsdiq edildikdə icazə verilir. Müvafiq məbləğ birbaşa kapitalda tanınır.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Hökumətə ayırmalar

Hökumətə ayırmalar dedikdə Hökumətin müvafiq qərarı əsasında Qrupdan dövlətə, müxtəlif dövlət təşkilatlarına və dövlət tərəfindən idarə olunan layihələrə ödənilməsi tələb oluna bilən pul ödənişləri və ya maliyyələşmələr nəzərdə tutulur. Belə ödəmələr kapitalda azalma kimi qeydə alınır. Qeyri-monetar aktivlərin ötürməsi formasında ödəmələr ötürülmüş aktivlərin balans dəyərində tanınır.

Əlavə dəyər vergisi

Vergi orqanları satış və alışlar üzrə əlavə dəyər vergisinin (“ƏDV”) xalis əsasla ödənilməsinə icazə verir.

Ödənilməli ƏDV

Ödənilməli ƏDV hesabat tarixində ödənilmiş alışlar üzrə ƏDV-ni çıxmaqla, satışlara aid olan vergi məbləğindən ibarətdir. Satışlara aid olan ƏDV ödəniş alınanda vergi orqanlarına ödənilməlidir. Konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində satışlarla bağlı ödənilməmiş ƏDV də ödənilməli ƏDV-yə daxil edilir.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi ilə bağlı ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə zərəri uyğun olduqda ƏDV daxil olmaqla debitor borcun ümumi məbləğində qeydə alınır. ƏDV üzrə əlaqəli təxirə salınmış öhdəlik debitor borcun vergi məqsədləri üçün silinməsinə qədər saxlanılır.

Əvəzləşdirilə bilən ƏDV

Əvəzləşdirilə bilən ƏDV hesabat tarixində ödənilməmiş alışlara aiddir. Əvəzləşdirilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparılarkən satış üzrə ƏDV-yə qarşı geri alınə bilər.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycanda Qrupun fəaliyyətlərinə tətbiq edilən müxtəlif başqa vergilər (əmlak vergisi, sosial vergi və ödəmə mənbəyində tutulan vergi kimi) vardır. Bu vergilər konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Gəlirin tanınması

Qrupun gəlirləri əsasən ofşor xidmətlərin satışından (taym-çarter müqavilələrindən), yük və sərnişin daşımalarından (reys çarter müqavilələrindən) yaranır. Gəlir xidmətlər və ya mallar üzrə nəzarət belə xidmət və ya mallar qarşılığında Qrupun əldə etməyi gözlədiyi məbləğ həcmində müştəriyə ötürüldükdə tanınır.

Qrup, adətən malları və ya xidmətləri müştəriyə ötürməzdən əvvəl onlara nəzarət etdiyi üçün öz gəlir razılaşmalarında əsas tərəf kimi çıxış etdiyi qənaətinə gəlmişdir.

İcarə gəliri berbout və taym çarter müqavilələrindən yaranan gəlirlərdən ibarətdir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Reys çarterlərindən gəlirlər

Reys çarterlərindən gəlirlər gəminin sifarişçinin bir ton yük üçün razılaşdırılmış fraxt dərəcəsi ilə ödənişi müqabilində bir və ya bir neçə yerdə yükü vurub bir və ya bir neçə yerdə yükü boşaltmaqla spot bazarında və fraxt müqaviləsi üzrə yükün daşınmasından əldə edilir. Fraxt müqavilələrində gəmidə yükün vurulması və boşaldılması üçün mövcud olan vaxt həcminə dair şərtlər nəzərdə tutulur. Bu şərtlər pozularsa Qrup, demerec gəliri formasında əlavə vaxta görə təzminat alır. Demerec, onun ödənilməsi mümkün olduğu andan reysin qalan müddəti üzrə tanınan dəyişkən məbləğdir. Gəlirin tanınması metodunu tətbiq etməklə, rəhbərlik hesab edir ki, reys çarteri üçün icra öhdəliyinin yerinə yetirilməsi gəmi yükvurma limanına çatanda başlayır və yük boşaltma limanında yük boşalanda başa çatır (yükləmədən boşaldılmaya qədər, bu halda müştəri ilə müqavilənin müddəti başa çatdıqda).

Qrup icra öhdəliyinin yerinə yetirilməsi üzrə irəliləyişin ölçülməsi üçün nəticə metodundan istifadə edir, yəni reys üzrə gəlirlər yükləmə anından yükboşaltmanın tamamlanması gözlənilədiyi tarixədək keçən vaxt əsasında proporsional qaydada tanınır.

Taym-çarterlərindən gəlirlər

Taym-çarterlərindən gəlir icarə və xidmət komponentlərindən ibarətdir. İcarə komponentinə aid edilən gəlir icarə kimi uçota alınır və xidmət göstərildikcə, həmin çarterlərin icarə müddəti ərzində, icarə ödənişlərinin sabit olduğu həcmdə, düzxətli amortizasiya üsulu ilə tanınır. Dəyişkən icarə ödənişləri dəyişkənlik aradan qaldırıldıqda tanınır. Taym-çarter gəliri xidmət komponentinin “xərc üstəgəl” metoduna istinadən hesablanmış nisbi ədalətli dəyəri əsasında komponentə aid edilir və ekipaj xərcləri, texniki xidmət, əməliyyat xərclərinin eskalasiyası ilə gəminin sığortası və xüsusi əlavə xidmətlər üçün haqları əks etdirir. Taym-çarter müddətində gəmi kirayəçisi eyni zamanda mənfəət əldə etdikdə və istifadə etdikdə taym-çarterində xidmət komponenti vahid icra komponentini əks etdirir və icarəçi bu faydaları taym-çarteri müddəti ərzində eyni zamanda qəbul edir və istifadə edir.

Digər gəlirlər

Agent xidmətləri və təhsil haqları kimi əsas olmayan əməliyyat fəaliyyətlərindən əldə edilən digər gəlirlər xidmətlərin göstərildiyi dövrdə tanınır.

Müqavilə aktivləri

Müqavilə aktivləri müştəriyə çatdırılan mallar və xidmətlər müqabilində ödənişin alınması hüququdur. Qrup malları və xidmətləri müştərinin ödəniş etməsindən və ya ödəniş müddətinin çatmasından əvvəl ötürərsə müqavilə aktivləri əldə edilmiş şərti ödəniş üçün tanınır.

Müqavilə öhdəlikləri

Müqavilə öhdəliyi Qrupun müştəridən ödəniş aldığı (və ya ödəniş almalı olduğu) mal və xidmətlərin müştəriyə ötürülməsi öhdəliyidir. Müştəri ödənişi Qrupun mal və xidmətləri müştəriyə ötürdükdən əvvəl etdikdə, müqavilə öhdəliyi ödəniş ediləndə və ya edilməli olanda (həminin daha öncə baş verməsindən asılı olaraq) tanınır. Müqavilə öhdəlikləri Qrup müqavilə üzrə öhdəliyini yerinə yetirdikdə gəlir kimi tanınır.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Əlaqəli tərəflər

Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat 24 sayılı *Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar* adlı MUBS-a uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyasəti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər və əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər.

Cari və təxirə salınmış vergi

Mənfəət vergisi xərcinə cari və təxirə salınmış vergilər daxildir və o, digər məcmu gəlir və ya birbaşa kapitalda eyni və ya fərqli dövrlərdə tanınmış maddələrə aid olduğu hallar istisna olmaqla mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Cari vergi – cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəət və ya zərərlərlə əlaqədar vergi orqanlarına ödənilməsi və ya onlardan geri alınması gözlənilən məbləğlərdir. Cari mənfəət vergiləri konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında hesabat tarixinədək qüvvədə olan və ya faktiki olaraq qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq təqdim olunur.

Vergi yanaşmasının qeyri-müəyyən olduğu, lakin gələcəkdə vergi orqanına vəsaitlərin ödənilməsi ehtimalının yüksək olduğu məsələlər üçün ehtiyat tanınır. Ehtiyatlar ən yaxşı təxmin əsasında ödənilməsi gözlənilən məbləğ kimi ölçülür. Qiymətləndirmə Qrup daxilində vergi mütəxəssislərinin bu cür fəaliyyətlərlə bağlı keçmiş təcrübə ilə dəstəklənən mülahizələrinə və müəyyən hallarda mütəxəssisin müstəqil vergi məsləhətinə əsaslanır.

Təxirə salınmış vergi konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarındakı aktiv və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergiyə cəlb olunan mənfəətin hesablanması istifadə olunan müvafiq vergi bazası arasındakı müvəqqəti fərqlər üzrə ödənilməsi və ya geri alınması gözlənilən vergidir və öhdəlik metodu ilə uçota alınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri adətən vergiyə cəlb olunan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri bütün çıxıla bilən müvəqqəti fərqlər, istifadə olunmamış vergi kreditlərinin növbəti dövrlərə keçirilməsi və istifadə olunmamış vergi zərərləri üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud ola biləcəyi və onlara qarşı istifadə oluna biləcəyi ehtimal edilən həddə tanınır. Müvəqqəti fərq vergiyə cəlb olunan mənfəətə və ya uçotda əks olunmuş mənfəətə təsir göstərməyən əməliyyat nəticəsində aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınmasından yaranarsa, belə təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri uçotda tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və aktivin hamısının və ya müəyyən hissəsinin bərpa olunması üçün kifayət qədər vergiyə cəlb olunan mənfəətin yaranacağı ehtimalı olmayan həcmdə azaldılır. Tanınmamış təxirə salınan vergi aktivləri hər hesabat tarixində yenidən qiymətləndirilir vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin təxirə salınmış vergi aktivini bərpa edə bilməsi ehtimalı həcmində tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri hesabat dövrünün sonunda qanuni qüvvəyə minmiş və ya tam qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və vergi qanunvericiliyinə) əsaslanmaqla öhdəliyin yerinə yetirildiyi və ya aktivin realizə olunduğu dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

Təxirə salınmış vergi aktivləri və vergi öhdəlikləri o zaman əvəzləşdirilir ki, cari vergi aktivlərini cari vergi öhdəliklərinə qarşı əvəzləşdirmək üçün qanuni hüquq mövcud olsun və təxirə salınmış vergilər vergiyə cəlb olunan müəssisəyə və eyni vergi orqanına aid olsun.

İşçilərə ödənişlər

Əmək haqları, maaşlar, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, ödənişli illik məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri, mükafatlar və əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə öhdəliklər və qeyri-monetar faydalar Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik tələblərinə əsasən işəgötürən təqaüd ödənişlərini əmək haqqı xərclərinə uyğun müəyyən faiz dərəcələrinə uyğun hesablayır və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna köçürür. Bu xərclər müvafiq əmək haqlarının qazanıldığı dövrdə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır. Təqaüdə çıxdıqda bütün müvafiq təqaüd ödənişləri fond tərəfindən həyata keçirilir. Qrupun Azərbaycan Respublikasının təqaüd sistemindən ayrıca hər hansı təqaüd mexanizmi yoxdur. Bundan əlavə, hesablanması tələb olunan təqaüdə çıxma müavinətləri və ya digər mühüm kompensasiya ödənişləri üzrə Qrupun öhdəlikləri yoxdur.

Xərclər

Konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda xərclər funksiyalarına görə təqdim olunur. Xərclərin xüsusiyyətinə görə kateqoriyalara ayrılması Qrupun müəssisələrinin və törəmə şirkətlərinin əməliyyat funksiyalarına əsaslanır və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına qeydlərdə açıqlanır.

Taym-çarter fəaliyyətləri zamanı çəkilmis bəzi əməliyyat xərcləri taym-çarterçilər adından Qrup tərəfindən ödənilir. Bu cür məbləğlər konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əvəzi ödənilən xərclər kimi təqdim olunur və əsasən yanacaq və sürtgü materialları, istehlak materialları, liman xərcləri, agentlik haqları və təmirdən ibarətdir. Taym-çarterçilər tərəfindən bu xərclər geri ödənildikdə, Qrup müvafiq gəliri “digər əməliyyat gəlirləri”ndə “digər malların və göstərilən xidmətlərin satışı” kimi tanıyır.

Digər əməliyyat xərcləri

Gəmilərin boş dayanma dövrlərində çəkilmis əməliyyat xərcləri (limanda tapşırığı gözləyən vaxt, planlı və ya plansız texniki xidmət və ya təmir və ya gəminin müvəqqəti olaraq fəaliyyət göstərmədiyi hər hansı digər dövrlər), o cümlədən ekipaj xərcləri, texniki xidmət, sığorta, liman xərcləri və digər birbaşa əlaqəli xərclər mənfəət və ya zərərdə “digər əməliyyat xərcləri” kimi tanınır. Bu məsrəflər yarandığı zaman xərclərə aid edilir.

Seqment hesabatı

Əməliyyat seqmentləri haqqında məlumat Qrupun əsas qərar qəbul edən şəxslərinə təqdim edilən daxili hesabat qaydalarına uyğun olaraq hesabat edilir. Qrup aşağıdakı kəmiyyət hədlərindən hər hansı birinə uyğun gələn əməliyyat seqmenti haqqında ayrıca məlumat təqdim edir:

- Kənar müştərilərə satışlar və seqmentlərarası satışlar və ya köçürmələr daxil olmaqla, bəyan edilmiş gəlirləri bütün əməliyyat seqmentləri üzrə (daxili və xarici) məcmu gəlirlərin 10 və ya daha artıq faizini təşkil edir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

- Hesabatda göstərilmiş mənfəət və ya zərərin mütləq məbləği bəyan edilmiş zərəri olmayan bütün əməliyyat seqmentlərinin hesabatda təqdim edilmiş məcmu mənfəətin və bəyan edilmiş zərəri olan bütün əməliyyat seqmentlərinin hesabatda təqdim edilmiş məcmu zərərin mütləq məbləğlərindən ən yüksək olanının 10 və ya daha artıq faizini təşkil edir.
- Aktivləri bütün əməliyyat seqmentlərinin məcmu aktivlərinin 10 və ya daha artıq faizini təşkil edir.

3. MÜHÜM MÜHSİBAT UÇOTU MÜHAKİMƏLƏRİ VƏ TƏXMİNLERLƏ BAĞLI QEYRİ-MÜƏYYƏNLİYİN ƏSAS MƏNBƏLƏRİ

2 sayılı Qeyddə əks olunan Qrupun mühasibat uçotu qaydalarını tətbiq edərkən rəhbərlikdən digər mənbələrdən açıq əldə edilməsi mümkün olmayan aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində dair mühakimələrin, təxminlərin və ehtimalların irəli sürülməsi tələb olunur. Təxminlər və əlaqədar ehtimallar keçmiş təcrübəyə və müvafiq hesab edilən digər amillərə əsaslanır. Faktiki nəticələr həmin təxminlərdən fərqli ola bilər.

Təxminlər və əsas götürülən ehtimallar davamlı qaydada təhlil edilir. Uçot təxminlərinə düzəlişlər, belə düzəliş yalnız onun baş verdiyi dövrə təsir göstərdikdə həmin dövrdə, cari və gələcək dövrlərə təsir göstərdikdə isə düzəlişin baş verdiyi və gələcək dövrlərdə tanınır.

Qrupun mühasibat uçotu siyasətlərinin tətbiqi prosesində rəhbərlik tərəfindən irəli sürülən və konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmış məbləğlərə əhəmiyyətli şəkildə təsir göstərən mühüm mühakimələr, habelə növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərlərinə düzəliş riski əhəmiyyətli ola bilən hesabat dövründəki təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin digər əsas mənbələri aşağıda müzakirə olunur.

Vergitutma

Mənfəət vergisi üçün ehtiyatı müəyyən edərkən mühüm mühakimələrin irəli sürülməsi tələb olunur. Müəyyən əməliyyatlar və hesablamalar üçün yekun vergi yanaşması qeyri-müəyyəndir. Qrup vergi yoxlaması nəticəsində gözlənilən əlavə vergi qiymətləndirmələri üçün öhdəlikləri əlavə vergi öhdəliklərinin yaranıb-yaranmayacağı ehtimalı əsasında tanıyır. 31 dekabr 2024-cü il və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə belə bir öhdəlik tanınmamışdır. Bu məsələlərin vergi nəticəsi tanınmış ilkin məbləğlərdən fərqli olduqda, bu cür fərqlər mənfəət vergisi ehtiyatlarına belə qərarların verildiyi dövrdə təsir edəcək. Vergi dövrləri vergi yoxlamasından əvvəlki 3 il üzrə müvafiq orqanlar tərəfindən yoxlanılır. Müəyyən vəziyyətlərdə belə yoxlamalar daha çox dövrləri əhatə edə bilər. Qrup rəhbərliyi vergi qanunvericiliyi üzrə anlayışına əsasən bütün vergi öhdəliklərini lazımi şəkildə yerinə yetirdiyini zənn etsə də, yuxarıda qeyd olunan faktlar Qrup üçün əlavə maliyyə riskləri yarada bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması

Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri vergi tutulan gəlirlərdən gələcək çıxılmalar hesabına bərpa edilə bilən mənfəət vergisini ifadə edir və konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri əlaqəli vergi faydasının reallaşdırılması ehtimalı mövcud olduğu həcmdə qeydə alınır. Vergi tutulan gələcək mənfəət və gələcəkdə reallaşdırılması ehtimal olunan vergi faydaları məbləğinin müəyyən edilməsi zamanı rəhbərlik mühakimələr irəli sürür və mövcud şəraitdə məqbul hesab edilən gələcək gəlirə dair təxminlərdən istifadə edir. 2024-cü il ərzində Qrup hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının 23 sayılı qeydində açıqlandığı kimi 14,881 AZN məbləğində təxirə salınmış vergi aktivini tanımışdır (2023: sıfır).

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Dəyərsizləşmiş və köhnəlməmiş mal-materiallar üçün ehtiyat

Dəyərsizləşmiş və ya köhnəlməmiş mal-material ehtiyatlarının müəyyən edilməsi Qrupdan onların vəziyyəti, istifadəyə yararlılığı və mal-material maddələrinə gələcək tələblə bağlı əhəmiyyətli mühakimə yürütməyi və təxminlər irəli sürməyi tələb edir.

Rəhbərlik köhnəlməmiş, zədələnmiş və ya az hərəkət edən maddələri müəyyən etmək üçün hər hesabat tarixində ehtiyatları qiymətləndirir. Bu qiymətləndirməni apararkən Qrup istifadə modelləri, proqnozlaşdırılan təmir planları, məhsulun həyat dövrləri, texnoloji dəyişikliklər və bazar tendensiyaları kimi amilləri nəzərə alır. Ehtiyat məbləği zərərin səviyyəsindən və istifadə tezliyindən asılı olaraq köhnəlməmiş və ya az hərəkətli ehtiyatlara tətbiq edilən faiz hədlərindən istifadə etməklə həm fərdi, həm də məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Bu təxminlər mahiyyət etibarilə qeyri-müəyyəndir və faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər. Bazar şəraitindəki dəyişikliklər, texnoloji inkişaf, gəmilərin istismarı və texniki xidmət cədvəlləri gələcək dövrlərdə mal-materialların dəyərsizləşməsi üçün ehtiyata yenidən baxılması ilə nəticələnə bilər.

İstiqrazların ilkin tanınması zamanı ədalətli dəyərin və sonrakı dövrdə onların dəyərsizləşməsinin təxmin edilməsi

12 mart 2024-cü il tarixində Qrup Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin sərəncamına uyğun olaraq ümumi nəzarətdə olan müəssisə tərəfindən buraxılmış 158,000 AZN dəyərinə istiqrazları əldə etmişdir. İlkin tanınma zamanı istiqrazlar ədalətli dəyərlə uçota alınmış və ədalətli dəyərlə balans dəyəri arasındakı 55,583 AZN fərq əməliyyat ümumi nəzarətdə olan müəssisə ilə aparıldığı və Hökumətin göstərişi əsasında həyata keçirildiyi üçün birbaşa kapitalda tanınmışdır.

Ədalətli dəyəri müəyyən etmək üçün istifadə edilən bazar gəlirliliyi, emitentin maliyyə əmsallarından və likvidliyindən əldə edilmiş ehtimal olunan CCC+ kredit reytinginə əsasən 17,01% səviyyəsində təxmin edilmişdir. Hesablamada istifadə edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminindən 1% yuxarı/aşağı olsaydı, istiqrazların ədalətli dəyəri müvafiq olaraq 2,926 AZN daha aşağı/3,044 AZN daha yuxarı olardı.

Hesabat tarixinə rəhbərlik ilkin tanınma tarixindən kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını qiymətləndirmişdir. Müqavilə üzrə ödənişlərdə gecikməni və emitentin maliyyə göstəricilərinin davamlı olaraq pisləşdiyi nəzərə alınaraq, istiqrazlar kredit üzrə dəyərsizləşmiş kimi qiymətləndirilib və 3-cü Mərhələyə köçürülüb. Nəticədə, GKZ Moody's-in illik defolt araşdırmasındakı emitentin qiymətləndirilmiş kredit reytinginə əsasən 100% defolt ehtimalı və defolt halında zərər göstəricisindən istifadə etməklə müəyyən edilib. Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr arasındakı əməliyyat kimi istiqrazın ilkin tanınması üçün tətbiq olunan yanaşmaya uyğun olaraq, 69,623 AZN məbləğində dəyərsizləşmə zərəri kapitalda tanınmışdır.

Gəmilərin, əmlak, tikili və avadanlığın dəyərsizləşməsi

Qrup, 36 sayılı MUBS-da müəyyən edilmiş dəyərsizləşmə göstəriciləri olduqda, öz gəmilərinin, əmlak, tikili və avadanlığın dəyərsizləşməyə məruz qalıb-qalmadığını müəyyən edir. Biznes mühitindəki mənfi dəyişiklikləri, bir neçə iri neft və qaz layihələrinin bitməsinə və ilkin birbaşa xərclərin sabit xarakterli olduğunu nəzərə alaraq, rəhbərlik öz gəmiləri, əmlak, tikili və avadanlığı üçün dəyərsizləşmə testini həyata keçirib.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Pul vəsaitlərini yaradan vahidlərin (PVYV) müəyyən edilməsində və dəyərsizləşmə testində istifadə olunan metodologiya və fərziyyələrin seçilməsində mühakimə tətbiq edilir. Qrup gəlirin əldə olunması məqsədilə öz gəmi donanması üçün onların istifadə formasından asılı olaraq 4 PVYV müəyyən etmişdir.

Rəhbərlik gəmilərin dəyərsizləşməsi testini PVYV-ların balans dəyərini satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyər və istifadə dəyərindən daha yüksək olanı ilə müəyyən edilmiş bərpa edilə bilən məbləğlər ilə müqayisə etməklə yerinə yetirmişdir. Bərpa edilə bilən məbləğ Maye Yük, Quru Yük və Bərələr üçün satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyər və Texnoloji Donanma üçün istifadə dəyəri kimi müəyyən edilmişdir.

İstifadə dəyəri

Texnoloji Donanma üçün istifadə dəyərinin hesablanması aşağıdakı əsas fərziyyələrə əsaslanırdı:

- Pul vəsaitlərinin hərəkəti 2029-cu ilə qədər beş il müddətinə planlaşdırılıb.
- 2025-ci il üçün ofşor dəstək xidmətləri üzrə satışlar 2025-ci ilin təsdiq edilmiş büdcəsi əsasında müəyyən edilmişdir. Uzunmüddətli müqavilələr üzrə fəaliyyət göstərən gəmilər üçün 2025-ci il üzrə proqnozlaşdırılan satışlar, təmirlə bağlı planlaşdırılmış boşdayanma nəzərə alınmaqla müqavilə üzrə gündəlik tarifi proqnozlaşdırılmış istismar günlərinin sayına vurmaqla hesablanmışdır. 2026–2029-cu illəri əhatə edən dövr üzrə satışlar Azərbaycanda proqnozlaşdırılan inflyasiya səviyyəsini 2025-ci il satış rəqəmlərinə tətbiq etməklə hesablanmışdır.
- Qalan gəmilər üçün satışlar beşillik proqnoz dövrünün hər ili üzrə daxili layihə idarəetmə komandası tərəfindən proqnozlaşdırılmışdır. Çarter günlərinin sayı gələcək bazar tələbinin təhlili, iri neft-qaz şirkətləri ilə aparılan danışıqlar və proqnoz dövrü ərzində regionda gözlənilən gələcək layihələr əsasında hesablanıb. Daşıma tarifləri inflyasiya və gözlənilən qiymət dəyişiklikləri, o cümlədən gəmi üzrə hər hansı təkmilləşmələr nəzərə alınmaqla oxşar gəmilər üçün tarixi tariflər əsasında müəyyən edilmişdir.
- Ekipaj və yanacaq kimi birbaşa xərclər 2025-ci il üçün təsdiq olunmuş büdcəsindən əldə edilmişdir. Bütün PVYV-lara aid olan müəyyən ortaq xərclər hər bir PVYV-nın yaratdığı satış payı əsasında hər PVYV üzrə bölüşdürülmüşdür.
- Büdcədə nəzərdə tutulmuş birbaşa xərclər (məsələn, ekipaj üzvlərinin heyət xərcləri və s. yanacaq istisna olmaqla) gözlənilən inflyasiya nəzərə alınmaqla qiymət təxminlərini proqnozlaşdırılan əməliyyat günlərinin sayına vurmaqla proqnozlaşdırılıb. Yanacaq xərcləri neft üçün bazar proqnozlarından əldə edilən proqnozlaşdırılmış yanacağın qiymətlərini hər əməliyyat günü üçün tarixi istehlak göstəricisinə vurmaqla proqnozlaşdırılıb.
- Dolaylı xərclər (məsələn, inzibati heyət xərcləri) gözlənilən inflyasiya nəzərə alınmaqla üç illik orta tarixi göstəricidən istifadə etməklə hesablanmışdır.
- Əsaslı təmir xərcləri proqnozlaşdırılan əməliyyat günləri, mühəndis komandası tərəfindən hazırlanmış planlaşdırılmış texniki xidmət cədvəlləri və gözlənilən inflyasiya nəzərə alınmaqla tarixi məlumatlar əsasında təxmin edilmişdir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

- İstifadə dəyərinin hesablanması istifadə edilən vergidən əvvəlki nominal diskont dərəcəsi 31 dekabr 2024-cü il tarixinə 18,3% Çəkilmiş Orta Kapital Dəyəri (WACC) əsasında müəyyən edilmişdir.
- Biznesin uzunmüddətli xüsusiyyətə malik olduğunu göstərən terminal dəyərin hesablanması üçün artan annuitet düsturu istifadə edilmişdir. Terminal dövr 20 il olaraq müəyyən edilmiş və 3.5% terminal artım dərəcəsi tətbiq olunmuşdur ki, bu da Azərbaycan manatının orta uzunmüddətli inflyasiya faizi ilə uyğundur.

Yuxarıda göstərilən fərziyyələrə əsasən, bərpa edilə bilən məbləğ Texnoloji Donanmanın PVYV-nin balans dəyərindən 18,538 AZN artıq olmuşdur. Rəhbərlik bütün digər dəyişənlərin sabit qaldığını fərz etməklə, model üzrə nəticələrin diskont dərəcəsi, heyətlə bağlı xərclər və satışlardakı dəyişikliklərə həssaslıq təhlili aparmışdır. Təxmin edilən satışların 1% azalması 9,875 AZN dəyərsizləşmə ilə nəticələnəcək. Təxmin edilən heyət xərclərinin 1% artması 9,142 AZN dəyərsizləşməyə gətirib çıxaracaq. Rəhbərliyin qiymətləndirmələrinə görə, faktiki satış və işçi heyəti ilə bağlı xərclərin test zamanı istifadə olunan fərziyyələrdən mümkün (məqbul gözləntilər daxilində) kənarlaşması bərpa edilə bilən məbləğdən əhəmiyyətli kənarlaşma ilə nəticələnməyəcək.

Rəhbərlik hesab edir ki, diskont dərəcəsi hesabat tarixinə bazarda dəniz nəqliyyatı sənayesi ilə bağlı bütün riskləri və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq şəkildə əks etdirir. Əgər hesablamada istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminindən 1 faiz bəndi yuxarı və ya aşağı olsaydı, dəyər boşluğu müvafiq olaraq 17,660 AZN daha aşağı və ya 19,613 AZN daha yuxarı olardı.

Satış xərcləri çıxılmaqla hesablanmış ədalətli dəyər

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Maye Yükləri, Quru Yükləri və Bərə PVYV-lər üzrə gəmilərin bazar dəyərlərini müəyyən etmək üçün rəhbərlik müvafiq ixtisaslara və gəmilərin ədalətli dəyərinin ölçülməsi üzrə son təcrübəyə malik müstəqil qiymətləndirici cəlb edilmişdir. Qiymətləndirmə Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına uyğun olaraq həyata keçirilmiş və oxşar gəmilər üçün müstəqil tərəflər arasında kommersiya şərtlərinə uyğun olaraq ən son bazar əməliyyatları əsasında yerinə yetirilmişdir.

Ədalətli dəyər müqayisəli bazar yanaşmasından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir və sorğu edilən qiymətə razılaşma endirimi və satışdan sonrakı ildə gözlənilən əsaslı təmir xərclərini nəzərə almaqla bazar iştirakçıları tərəfindən ümumi istifadə edilən oxşar tipli gəmilər üçün son əməliyyat qiymətlərini əks etdirir. Bəzi gəmilər 2024-cü ilin sonunda yaşı və vəziyyəti nəzərə alınmaqla təxmin edilən qalıq dəyəri əsasında qiymətləndirilmişdir.

Əsasən kommersiya gəmiləri üçün səciyyəvi olan broker komissiyaları və marketinq xərclərindən ibarət olmaqla satış xərcləri satış dəyərinin 1% olaraq müəyyən edilmişdir.

Yuxarıda qeyd edilmiş fərziyyələrə əsasən, hər bir PVYV-in satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri Maye Yükləri, Quru Yükləri və Bərə PVYV-lərin balans dəyərlərindən müvafiq olaraq 3,509 AZN, 2,353 AZN və 54,233 AZN çoxdur.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

Satış dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyər oxşar gəmilərin bazar qiymətinə, broker komissiyalarına və təmir xərclərinə qarşı ən həssas olmuşdur. Bütün digər göstəricilər dəyişməz qalmaqla, hər üç PVYV-nin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərə həssaslığı aşağıdakı kimi qiymətləndirilmişdir:

- Gəmilərin bazar qiymətində 1 % artım/azalma satış xərcləri çıxılmaqla hesablanmış ədalətli dəyərində 2,465/2,363 AZN artım/azalma ilə nəticələnməkdir;
- Broker komissiyalarında 1 % artım/azalma satış xərcləri çıxılmaqla hesablanmış ədalətli dəyərdən 6,664/5,933 AZN azalma/artım ilə nəticələnməkdir;
- Təmir xərclərində 1% artım/azalma satış xərcləri çıxılmaqla hesablanmış ədalətli dəyərdə 196/357 AZN azalma/artım ilə nəticələnməkdir.

Rəhbərliyin qiymətləndirmələrinə görə, faktiki bazar qiymətlərinin, broker komissiyalarının və təmir xərclərinin qiymətləndiricinin modelində istifadə olunan fərziyyələrdən mümkün kənarlaşması (məqbul gözləntilər daxilində) gəmilərin satışı/silinməsi xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdə əhəmiyyətli dəyişikliyə səbəb olmayacaqdır.

Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq üçün faydalı istifadə müddətləri

Gəmilər onların təxmin edilən faydalı ömrü ərzində düzxətli amortizasiya metodu ilə amortizasiya olunur. Bu, aktivlərin əməliyyatlarda istifadə olunacağı dövr barədə rəhbərliyin gözləntilərini əks etdirir və adətən 20-dən 30 ilə qədər dəyişir.

Gəmilər təqribən hər beş ildə əsaslı yoxlamadan və əsaslı təmirdən (“quru tərsanə” və ya “klass təmir”) keçir. Müvafiq xərclər çəkildiyi zaman gəminin balans dəyərinin bir hissəsi kimi kapitallaşdırılır. Bu kapitallaşdırılmış məsrəflərin gəminin ayrıca komponenti olub-olmadığını qiymətləndirmək üçün əhəmiyyətli mühakimə tətbiq edilmişdir. Rəhbərlik müəyyən edib ki, bu məsrəflər ayrıca komponent deyil, belə ki, eyni hissələrin növbəti planlı yoxlamaya qədər yenidən əsaslı təmirinin tələb olunacağı ehtimalı yoxdur. Müvafiq olaraq, tam amortizasiya olunmayan gəmilər üçün bu məsrəflər gəminin qalan faydalı istifadə müddəti ərzində amortizasiya edilir. Tam amortizasiya olunmuş gəmilər üçün klass təmir xərcləri növbəti planlı yoxlamaya qədər olan dövr ərzində düzxətli amortizasiya metodu ilə amortizasiya edilir.

Gəmilərin faydalı istifadə müddətlərinin və klass təmir xərclərinin müəyyən edilməsi mühakimə tələb edir və vaxtaşırı nəzərdən keçirilir. Bu təxminlərdəki dəyişikliklər gələcək dövrlərdə amortizasiya xərclərinə və gəmilərin balans dəyərinə əhəmiyyətli təsir göstərə bilər.

Gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat

Ticarət debitor borcları üçün GKZ-ni hesablamaq məqsədilə Qrup ehtiyat matrisindən istifadə edir. Ehtiyat dərəcələri Qrupun əvvəllər müşahidə olunan defolt dərəcələrini nəzərə almaqla vaxtı keçmiş günlərin sayına əsaslanır. Qrup keçmiş dövrlərdə kredit zərəri ilə bağlı təcrübəni proqnoz məlumatlarına uyğunlaşdırmaq üçün matrisi kalibrləyir. Məsələn, proqnozlaşdırılan iqtisadi şəraitlərin növbəti il ərzində pisləşməsi gözlənildikdə və bunun sektorda defolt hallarının artması ilə nəticələnməsi ehtimalı olduqda keçmiş defolt dərəcələrinə düzəlişlər edilir. Hər hesabat tarixində, əvvəllər müşahidə olunan defolt dərəcələri yenilənir və proqnoz təxminlərində dəyişikliklər təhlil edilir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Keçmiş dövrlər üzrə müşahidə edilən defolt dərəcələr, proqnozlaşdırılmış iqtisadi şəraitlər və GKZ-ləri arasında əlaqənin qiymətləndirilməsi əhəmiyyətli qiymətləndirməni əks etdirir. GKZ-lərin məbləği şəraitlərdəki dəyişikliklərə və proqnozlaşdırılmış iqtisadi şəraitlərə həssasdır. Həmçinin Qrupun keçmiş dövrlər üzrə kredit zərəri ilə bağlı təcrübəsi və iqtisadi şəraitlərin proqnozu müştərinin gələcəkdə faktiki defolt səviyyəsini göstərməyə bilər. Müştərilərin maliyyə vəziyyətində mənfə və ya müsbət dəyişikliklərlə bağlı qeyri-müəyyənliklər, şübhəli hesablar üçün tələb oluna bilən əlavə ehtiyatların məbləğinə və müddətinə təsir göstərə bilər. Əvvəlki dövrlərdə gözlənilməyən əlavə zərərlər baş verərsə, bu, maliyyə nəticələrinə mənfə təsir göstərə bilər. Qrupun ticarət debitor borcları üzrə GKZ-ləri haqqında məlumat 7 sayılı Qeyddə açıqlanır.

4. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MHBS UÇOT STANDARTLARININ TƏTBİQİ

Cari il üçün qüvvədə olan yeni və düzəliş edilmiş MHBS Uçot Standartları

Cari ildə Qrup Beynəlxalq Mühasibat uçotu Standartları Şurası (BMUSŞ) tərəfindən buraxılmış MHBS Uçot Standartlarına 1 yanvar 2024-cü ildən və ya ondan sonra başlayan hesabat dövrləri üçün icbari şəkildə qüvvədə olacaq bir sıra düzəlişləri tətbiq etmişdir. Bu düzəlişlərin tətbiqi hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarındakı açıqlamalara və ya təqdim olunan məbləğlərə hər hansı əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

MUBS 1-ə düzəlişlər	Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı – Öhdəliklərin Qısamüddətli və ya Uzunmüddətli kimi Təsnifatı
MUBS 7-ə düzəlişlər	Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti Haqqında Hesabat
MHBS 7-yə düzəlişlər	Maliyyə Alətləri: Təchizatçının Maliyyə Razılaşmaları adlı Açıqlamalar
MUBS 1-ə düzəlişlər	Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı – Kovenantlı Uzunmüddətli Öhdəliklər
MHBS 16-yə düzəlişlər	İcarələr – Satış və Geriyə İcarədə İcarə Öhdəliyi

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş MHBS Uçot Standartları

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının təsdiq tarixinə görə, Qrup hələ qüvvəyə minməmiş, amma dərc edilmiş aşağıdakı yeni və təkmilləşdirilmiş MHBS Uçot Standartlarını tətbiq etməmişdir.

Standartlar	Qüvvəyə minmə tarixi
MUBS 21-ə düzəlişlər - Valyuta məzannələrində dəyişikliklərin təsiri - Məhdud mübadilə qabiliyyəti	1 yanvar 2025-ci il
MHBS 9-a düzəlişlər – Maliyyə Alətləri və MHBS 7-yə düzəlişlər – Maliyyə Alətləri: Məlumatların Açıqlanması	1 yanvar 2026-cı il
MHBS 19 – İctimai Hesabatlılığı Olmayan Törəmə Müəssisələr: Açıqlamalar	1 yanvar 2027-ci il
MHBS 10-a düzəlişlər – Konsolidə edilmiş Maliyyə Hesabatları və MUBS 28-ə düzəlişlər – Asılı və Birgə Müəssisələrə İnvestisiya Qoyuluşları	Qüvvəyə minmə tarixi MUBSŞ tərəfindən müvəqqəti silinib
MHBS 16-yə dəyişikliklər – Satış və geri icarəyə götürmə əməliyyatında icarə öhdəliyi	1 yanvar 2026-cı il
MHBS 18 – Maliyyə Hesabatlarında Təqdimat və Açıqlamalar	1 yanvar 2027-ci il
MHBS uçot standartlarına illik təkmilləşmələr – MHBS 1, MHBS 7, MHBS 9, MHBS 10 və MUBS 7-yə düzəlişlər	1 yanvar 2026-cı il

Rəhbərlik yuxarıda qeyd olunan standartların tətbiqinin gələcək dövrlərdə Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri olacağını gözləmir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

5. YENİDƏN BƏYANNAMƏLƏR VƏ YENİDƏN TƏSNİFLƏŞDİRMƏLƏR

Yenidən bəyannamələr

Konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatə təsir edən səhvlərin düzəlişi

2024-cü il ərzində rəhbərlik, modifikasiya tarixinə (31 dekabr 2023-cü il) “Azneft” İB-nin debitor borcları üzrə modifikasiya düzəlişlərinin müəyyən edilməsi zamanı planlaşdırılmış aylıq ödənişlərə səhven inflyasiya artımının tətbiq edilməsini aşkar edib. Nəticədə, ticarət debitor borcları, bölüşdürülməmiş mənfəət və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri müvafiq olaraq 6,087 manat, 1,217 manat və 4,870 manat çox göstərilmişdir. Əvvəlki dövrlər üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında təsirlənən hər bir sətir maddəni yenidən təqdim etməklə qalıqlara düzəliş edilmişdir.

2023-cü ildə müştərilərdən olan ticarət debitor borclarının yaşlandırma açıqlamasına və əlaqəli GKZ ehtiyatına edilmiş modifikasiyanın təsiri əks etdirilməmişdir. Belə ki, “Azneft” İB-dən olan debitor borcları modifikasiyadan əvvəlki kredit şərtlərinə əsasən təqdim edilmişdir. Müvafiq açıqlama bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının 7-ci Qeydində düzəldilmişdir.

Konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda ödənilmiş faizin düzgün tanınmaması

2024-cü il ərzində rəhbərlik müəyyən etmişdir ki, istiqrazlarla bağlı ödənilmiş 5,100 AZN məbləğində faiz əvvəlki ilin konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatında səhven maliyyələşdirmə fəaliyyətləri kimi təqdim edildiyini müəyyən etmişdir. Nəticədə, əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan xalis pul vəsaitləri 5,100 manat artıq, maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan xalis pul vəsaitləri isə eyni məbləğdə az göstərilmişdir.

Rəhbərlik maliyyə hesabatının təsirlənmiş sətir maddələrini düzəltmək üçün konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatı yenidən təqdim etmişdir. Bu düzəlişlərin dövrün sonunda cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə heç bir təsiri yoxdur.

Yenidən təsnifləşdirmə

31 dekabr 2023-cü il tarixinə bəzi başqa müqayisəli göstəriciləri cari ilin təqdimatına uyğunlaşdırmaq məqsədilə yenidən təsnifləşdirilmişdir. Bu cür yenidən təsnifləşdirmələr təqdimatın keyfiyyətini artırmaq məqsədilə edilmiş və əvvəlki dövrlərdə açıqlanan mənfəət və ya kapitala heç bir təsir etməmişdir.

Maliyyə hesabatındakı sətir maddə	Əvvəllər hesabat olunmuş	Yenidən təsnifləşdirmələr	Düzəlişlər	Yenidən bəyan edilən
Ticarət və digər debitor borcların uzunmüddətli hissəsi	110,591	-	(6,087)	104,504
Cəmi uzunmüddətli aktivlər	1,304,848	-	(6,087)	1,298,761
Ticarət və digər kreditör borcları	28,910	(976)	-	27,934
Ehtiyatlar	-	976	-	976
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər	99,305	-	-	99,305
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	33,407	-	(1,217)	32,190
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər	207,802	-	(1,217)	206,585
Bölüşdürülməmiş mənfəət	635,281	-	(4,870)	630,411
Cəmi kapital	1,436,432	-	(4,870)	1,431,562

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

31 dekabr 2023-cü il tarixinə 20 sayılı açıqlama qeydinə edilmiş yenidən təsnifləşdirmələrin təsiri aşağıdakı kimidir:

Açıqlama qeydinin maddəsi	Əvvəllər hesabat olunmuş	Yenidən təsnifləşdirmələr	Yenidən bəyan edilən
İstifadə olunan xammal və materiallar	66,264	2,087	68,351
Digər	22,360	(2,087)	20,273
Cəmi satışın maya dəyəri, sosial, ümumi, inzibati və digər əməliyyat xərcləri	513,849	-	513,849

31 dekabr 2023-cü il tarixinə konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatə edilmiş düzəlişlərin təsiri aşağıdakı kimidir:

Maliyyə hesabatındakı sətir maddə	Əvvəllər hesabat olunmuş	Düzəlişlər	Yenidən bəyan edilən
Ödənilmiş faiz	(310)	(5,100)	(5,410)
Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan xalis pul vəsaitləri	110,141	(5,100)	105,041
İstiqrazlar üzrə faizlərin ödənilməsi	(5,100)	5,100	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyətlərindən yaranan xalis pul vəsaitləri	392,665	5,100	397,765
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım	244,845	-	244,845
İlin sonunda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	278,314	-	278,314

6. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ VƏ MƏHDUDİYYƏT QOYULMUŞ PUL VƏSAİTLƏRİ

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
AZN ilə bank qalıqları	4,474	3,847
ABŞ dollar ilə bank qalıqları	3,653	274,119
Digər valyutalar	359	348
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8,486	278,314
ƏDV depozit hesabı, AZN ilə	1,775	259
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	10,261	278,573

1 yanvar 2008-ci ildən etibarən dövlət vergi orqanları ƏDV depozit hesablarını və bu hesablar vasitəsilə əvəzləşdirilən və hesablanmış ƏDV üzrə icbari ödəmələri tətbiq etmişdir. Bu yeni vergi qaydasını yerinə yetirmək məqsədilə Qrup ƏDV depozit hesabını açmışdır. Bu qaydaya uyğun olaraq ƏDV depozit hesabındakı qalıq vergi orqanlarına yalnız 45 gün əvvəl bildiriş göndərməklə çıxarılı bilər.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

7. TİCARƏT VƏ DİGƏR DEBİTOR BORCLARI

Ticarət və digər debitor borcları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il (Yenidən bəyan edilmiş*)
Ticarət debitor borcları	160,493	104,238
Uzunmüddətli ticarət debitor borcları ¹	59,505	106,078
Çıxılsın: GKZ ²	(18,683)	(12,046)
Cəmi ticarət və digər debitor borcları	201,315	198,270

¹ 5 sayılı Qeyddə göstəriləni kimi əvvəlki dövr üzrə səhvin düzəlişini əks etdirmək məqsədilə müqayisəli dövrün ticarət debitor borclarına 6,087 AZN məbləğində düzəliş edilmişdir.
² Ötən ilin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında “uzunmüddətli ticarət debitor borclarının” daxilində təqdim olunmuş 4,519 AZN məbləğində GKZ ehtiyatı cari ilin müqayisəli rəqəmlərində “Çıxılsın: GKZ” kimi düzgün tanınmışdır.

Ticarət debitor borcları əsasən dəniz nəqliyyatı, yüklərin daşınması və Qrup tərəfindən müştəriyə göstərilən digər xidmətlərlə əlaqədar müştərilərdən alınacaq məbləğlərdən ibarətdir.

45,140 AZN (2023: 70,352 AZN) məbləğində ticarət və digər debitor borcları əsasən ABŞ dolları və AVRO ilə olmaqla xarici valyutalarla ifadə edilmişdir.

Qrupun Müşahidə Şurasının 25 dekabr 2023-cü il tarixli qərarından sonra Qrup və Azneft İB 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Azneft İB-dən 194,636 AZN məbləğindən ticarət debitor borcları ilə bağlı ödəniş cədvəlinə düzəliş edilməsi barədə razılığa gəlmişdir. Düzəliş edilmiş cədvələ əsasən, debitor borcların ümumi məbləğinin 2024-2026-cı illər ərzində yığılması razılaşdırılmışdır. Hər iki müəssisənin ümumi nəzarətdə olması səbəbindən, 2023-cü ildə 16,179 AZN məbləğində modifikasiya zərəri kapitalda tanınmışdır.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Azneft İB rəhbərliyi ilə əlavə müzakirələrdən sonra, aylıq ödəniş məbləğlərini artırılması və ümumi ödəniş dövrünün qısaldılması ilə 153,402 AZN məbləğində qalıq debitor borcu modifikasiya edilmişdir. Nəticədə 12,323 AZN məbləğində modifikasiya zərəri 2024-cü ildə kapitalda tanınmışdır. Bu dəyişikliyin ilkin ödəniş cədvəli üzrə razılaşdırılmış ödəmə müddətindən əvvəl baş verdiyini nəzərə alaraq, dəyişiklik tarixinə mövcud qalıq üzrə 10,782 AZN məbləğində diskontun öncədən açılması gəliri modifikasiya əməliyyatının bir hissəsi kimi kapitalda tanınmışdır. Hesabat tarixinə debitor borcları dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilmiş və 1,662 manat GKZ-nin bərpası məbləği kapitalda tanınmışdır. 2024-cü il üçün “Azneft” İB-dən debitor borcları üzrə 16,002 AZN diskontun açılması mənfəət və ya zərər hesabında tanınmışdır (Qeyd 24).

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə hər müvafiq ildən sonra əldə edilməsi gözlənilən vəsaitlərin cari dəyəri Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında uzunmüddətli ticarət debitor borcları kimi təsnif edilir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə gözlənilən zərər ehtiyatı müştərilərdən alınacaq ticarət debitor borcları üçün aşağıdakı kimi müəyyən edilmişdir:

31 dekabr 2024-cü il	Vaxtı keçməmiş	<30	31-60	61-90	91-120	>120	Cəmi
Gözlənilən kredit zərəri dərəcəsi	0.50%	13.71%	19.71%	26.45%	34.81%	81.79%	8.49%
Ticarət debitor borclarının ümumi balans dəyəri	191,538	3,551	2,593	2,178	678	19,460	219,998
Çıxılsın: GKZ	(956)	(487)	(511)	(576)	(236)	(15,917)	(18,683)
							201,315
31 dekabr 2023-cü il ¹	Vaxtı keçməmiş	<30	31-60	61-90	91-120	>120	Cəmi
Gözlənilən kredit zərəri dərəcəsi	1.05%	8.41%	11.97%	13.32%	18.80%	55.24%	5.73%
Ticarət debitor borclarının ümumi balans dəyəri	184,097	5,213	2,131	811	1,802	16,262	210,316
Çıxılsın: GKZ	(1,924)	(438)	(255)	(108)	(339)	(8,982)	(12,046)
							198,270

¹5 sayılı Qeyddə göstəriləndi kimi “Azneft” İB yaşlandırılmasına düzəliş edilmişdir.

Aşağıdakı cədvəldə 9 sayılı MHBS-də müəyyən olunmuş sadələşdirilmiş yanaşma əsasında ticarət debitor borcları üçün tanınan ömürlük GKZ üzrə hərəkət göstərilir:

	2024	2023
1 yanvar tarixinə qalıq	12,046	15,402
Bərpa olunan məbləğ	(1,062)	(2,680)
Xalis zərər ehtiyatının yenidən ölçülməsi	3,924	(9,092)
Yaranmış yeni ticarət və digər debitor borcları ilə əlaqədar zərər ehtiyatında dəyişiklik, hesablama nəticəsində tanınması dayandırılmış borclar çıxılmaqla	3,775	8,416
31 dekabr tarixinə qalıq	18,683	12,046

8. VERGİLƏR ÜZRƏ DEBİTOR BORCLARI

Vergilər üzrə debitor borcları gələcək vergi öhdəliklərinə qarşı əvəzləşdirmə və ya vergi orqanlarından pul vəsaitlərinin birbaşa geri ödənilməsi yolu ilə bərpa oluna bilər.

Vergilər üzrə debitor borcları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Əvəzləşdirilən ƏDV	12,752	8,647
Dövlət büdcəsindən alınacaq məbləğlər	1,339	896
Cəmi vergi üzrə debitor borcları	14,091	9,543

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Dövlət büdcəsindən alınacaq məbləğlər il ərzində vergilər üzrə edilmiş qabaqcadan ödəmələrlə əlaqədardır. Əvəzləşdirilən ƏDV hesabat dövründə ödənilməmiş və müvafiq kreditör borcları üzrə hesablama aparıldıqdan sonra tələb oluna bilən alışırlar və müvafiq xidmətlər göstərildikdən sonra tələb oluna bilən sosial məqsədli mənzillərin inşa edilməsi üzrə qabaqcadan ödənişlərlə bağlıdır.

9. QABAQCADAN ÖDƏNİŞLƏR

Qabaqcadan ödənişlər göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Gəmilərin tikintisi üçün uzunmüddətli qabaqcadan ödənişlər	52,690	33,911
Ticarət və xidmətlər üçün qısamüddətli qabaqcadan ödənişlər	9,441	8,000
Cəmi qabaqcadan ödənişlər	62,131	41,911

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə qısamüddətli qabaqcadan ödənişlər əsasən təchizatçılara xammallar, gəmilər üçün ehtiyat hissələri, təmir və texniki xidmətlərlə əlaqədar verilmiş avansları əks etdirir.

10. MAL-MATERIAL EHTİYATLARI

Mal-material ehtiyatları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Xammal və ehtiyat hissələri	24,397	25,605
Yanacaq	8,112	6,901
Digər	13,858	13,884
Çıxılsın: ehtiyatları	(2,613)	(2,802)
Cəmi mal-material ehtiyatları	43,754	43,588

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə heç bir mal-material ehtiyatları kreditlər üçün təminat kimi girov qoyulmamışdır.

Digər ehtiyatları əsasən 13,372 AZN (2023: 13,372 AZN) məbləğində Qrupun işçilərinə satış məqsədi ilə inşa edilmiş sosial binalar təşkil edir. Sosial proqram çərçivəsində icra olunan bu binaların tikintisi qismən Qrup tərəfindən maliyyələşdirilib və xərcin Qrupa aid olan hissəsi əvvəlki illərin konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir hesabatlarında yarandıqları dövr üzrə xərc kimi tanınmışdır.

Tikinti xərclərinin qalan hissəsi işçilər tərəfindən maliyyələşdirilmişdir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə işçilər mənzillər üçün 15,835 AZN məbləğində avanslar ödəmiş və bu müqavilə üzrə öhdəlik kimi tanınmışdır (2023: 15,835 AZN). Gəlir, müvafiq mənzillər üzrə nəzarət işçilərə ötürüldükdə mənfəət və ya zərərdə tanınacaq.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

11. TİCARƏT VƏ DİGƏR KREDİTOR BORCLARI

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə ticarət kreditor borcları əsasən təchizatçılara xammallar, gəmilərə ehtiyat hissələri və avadanlıq, habelə təmir və texniki xidmət üçün ödəniləcək məbləğləri əks etdirir.

	31 dekabr 2024-cü il	31dekabr 2023-cü il (Yenidən bəyan edilmiş*)
Ticarət kreditor borcları	25,970	14,645
İşçilər üzrə kreditor borcları ¹	10,887	13,289
Cəmi ticarət və digər kreditor borcları	36,857	27,934

¹ Ötən ilin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında “Ticarət və digər kreditor borcları”nda təqdim edilən 976 AZN məbləğində əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlərin cari hissəsi bu ilin təqdimatına uyğun olmaq məqsədilə “Ehtiyatlar”da təqdim edilir.

5,462 AZN (2023: 5,174 AZN) məbləğində ticarət və digər kreditor borcları əsasən ABŞ dolları və AVRO olmaqla xarici valyutalarla ifadə olunmuşdur.

12. EHTİYATLAR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il (Yenidən bəyan edilmiş *)
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər	6,626	5,881
Hüquqi iddialar	2,883	-
Ümumi ehtiyat	9,509	5,881
Bunlardan:		
Qısamüddətli	4,095	976
Uzunmüddətli	5,414	4,905

Qrup, əmək fəaliyyəti zamanı işçilərinin sağlamlığına dəymiş zərərə görə onlara, habelə vəzifə öhdəliklərini yerinə yetirərkən vəfat etmiş işçilərin ailələrinə təminat ödəmək öhdəliyinə malikdir. Qrup, 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq 9,54% və 10,3% diskont dərəcəsindən istifadə etməklə işçilərə xəsarətlə bağlı ödənişlərin cari dəyərini hesablamışdır. Xəsarət almış işçilərə ömürlük ödənişlərin hesablanması məqsədilə Qrup kişilər və qadınlar üçün gözlənilən ömür müddətini müvafiq olaraq 71 və 76 yaş kimi təxmin etmişdir.

Hazırda Qrupun əmlakının inşası zamanı söküldüyü ehtimal olunan əmlak və müəyyən avadanlıq üzərində mülkiyyət hüququna malik olduğunu iddia edən fiziki şəxs tərəfindən Qrupa qarşı məhkəmə iddiası qaldırılmışdır. İddiaçı 2,883 AZN məbləğində təminat tələb edir. Məsələ hazırda məhkəmə icraatının ilkin mərhələsindədir.

İddianın həll edilməsi üçün tələb olunan məbləğlə bağlı rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri həcmində ehtiyat tanınmışdır. Təxminlər məhkəmə prosesinin hazırkı mərhələsini və belə mübahisələrə xas olan qeyri-müəyyənliyi əks etdirir. İş ilkin mərhələdə olduğundan, hər hansı mümkün razılaşmanın yekun nəticəsi, vaxtı və məbləği ilə bağlı mühüm qeyri-müəyyənlik var. Vaxtla bağlı qeyri-müəyyənlik səbəbindən, rəhbərlik ehtiyatı qısamüddətli kimi təsnif etmişdir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Ehtiyat mütəmadi olaraq nəzərdən keçiriləcək və məsələ ilə bağlı yeni məlumat və ya dəyişiklikləri əks etdirmək üçün lazım gəldikdə ona düzəliş ediləcək.

	Əmək qabiliyyətinin itirilməsinə görə ödəniş ¹	Hüquqi iddialar	Cəmi
1 yanvar 2024-cü il tarixinə balans dəyəri	5,881	-	5,881
İstifadə	(1,337)	-	(1,337)
Cari dəyər üzrə diskontun açılması	590	-	590
Əlavələr	1,314	2,883	4,197
Diskont dərəcəsində dəyişikliyin təsiri	178	-	178
31 dekabr 2024-cü il tarixinə balans dəyəri	6,626	2,883	9,509

¹ Ötən ilin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında “Ticarət və digər kreditor borcları və “Digər öhdəliklər” üzrə təqdim olunan müvafiq olaraq 976 AZN və 4,905 AZN məbləğində əmək qabiliyyətinin itirilməsi üçün ödənişlər üzrə ehtiyatın qısamüddətli və uzunmüddətli hissələri cari ilin təqdimatına uyğun olmaq üçün “Ehtiyatlar”a yenidən təsnif edilmişdir.

13. KREDİTLƏR VƏ BORCLAR

Kreditlər və borclar göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Kreditlər və borclar	411,609	173,724
Kreditlər və borclar üzrə hesablanmış faiz	5,662	3,614
Cəmi kreditlər və borclar	417,271	177,338
Kreditlərin və borclar, uzunmüddətli hissə	404,815	169,490
Kreditlərin və borclar, qısamüddətli hissə	12,456	7,848
Cəmi kreditlər və borclar	417,271	177,338

Aşağıdakı cədvəldə kreditlər və borclar kreditor, faiz dərəcəsi və valyutaya görə təsnif edilmişdir:

	Valyuta	Faiz dərəcəsi	31 dekabr 2024-cü il		31 dekabr 2023-cü il	
			Dərəcə, %	Məbləğ	Dərəcə, %	Məbləğ
Bank A	ABŞD	Sabit	6.9%	78,200	3.65%	4,448
Bank B	ABŞD	Sabit	6%	47,189	-	-
Bank C	AVRO	Sabit	4.9%	32,422	-	-
İctimaiyyət üçün buraxılmış istiqrazlar	ABŞD	Sabit	6%	259,460	6%	172,890
Cəmi kreditlər və borclar				417,271		177,338

2024-cü ilin fevral ayında Qrup müddəti 5 il olan (2023: 5 il) 50,000 ABŞ dolları (2023: 100,000 ABŞ dolları) məbləğində istiqrazlar buraxmışdır, onlar ictimaiyyətə açıq olub və yerli fond birjalarında dövriyyəyə buraxılıb. İstiqrazların nominal dəyəri istiqraz sahiblərinə yarım illik əsasda ödənilməklə 6% sabit kupon dərəcəsi ilə 1 ABŞ dollarına bərabər olmuşdur.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

17,036 AZN məbləğində kreditlər və borclar üzrə faiz xərcləri 31 dekabr 2024-cü il tarixində (2023: 8,759 AZN) bitən il üzrə maliyyə xərclərinə daxil edilmişdir.

Kreditlər və borcların ödəmə müddətləri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
1 ilədək	12,456	7,848
Cəmi kreditlərin və borcların qısamüddətli hissəsi	12,456	7,848
1 ildən - 5 ilədək ödənilməli	343,215	169,490
5 ildən artıq müddət ərzində ödənilməli	61,600	-
Cəmi kreditlərin və borcların uzunmüddətli hissəsi	404,815	169,490
Cəmi kreditlər və borclar	417,271	177,338

Kreditlər və borcların təminat profili aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Təminatızsız istiqrazlar	259,460	172,890
Təminatızsız kreditlər	79,611	4,448
Gəmilərlə təmin edilmiş	78,200	-
Cəmi kreditlər və borclar	417,271	177,338

Kovenantlar

Bank B-dən kredit

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun balans dəyəri 47,189 AZN (2023: sıfır AZN) olan təminatızsız bank krediti vardır. Bu kredit 2025-ci ilin oktyabr ayından başlayaraq aylıq tranşlarla ödənilməlidir. Kredit hesabat tarixinin sonunda Qrupun maliyyə borcunun (faiz ödənişləri ilə öhdəliklərinin) EBITDA-ya nisbətinin 2025-ci ilin sonuna kimi 3.5-dən çox ola bilməyəcəyini və kreditin ödəmə tarixinədək (iyun 2034-cü il) olan illərdə 3-dən çox ola bilməyəcəyini, əks təqdirdə kreditin tələb əsasında ödəniləcəyini bildirən bir kovenant var. Bu kovenant hər il dekabrın 31-də yoxlanılır. Qrup bu şərti 2024-cü ildə yerinə yetirmişdir.

Bank C-dən kredit

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun 32,422 AZN balans dəyəri ilə (2023: sıfır) xarici maliyyə təşkilatından alınmış təminatlı krediti var. Bu kredit verildiği tarixdən etibarən 7 il ərzində rüblük əsasda tranşlarla ödənilir, növbəti və birinci tranş isə 2025-ci ilin aprelində ödənilməlidir. Kredita borca xidmət əmsalı (minimum 1.3 dəfə), borcun EBITDA-ya (maksimum 3 dəfə) və borcun kapitala nisbəti əmsalı ilə bağlı rüblük maliyyə kovenantları daxildir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Qrup 31 dekabr 2024-cü il tarixinə borca xidmət və borcun EBITDA-ya nisbəti ilə bağlı kovenantları pozmuşdur. Bu pozuntu kreditin tələb əsasında geri qaytarılması ilə nəticələnmişdir. Lakin, kreditor növbəti 12 ay ərzində kreditin qaytarılmasını tələb etməyəcəyini təsdiqləyən 30 dekabr 2024-cü il tarixli imtina məktubu hazırlamışdır. Müvafiq olaraq, kredit hesabat tarixində uzunmüddətli öhdəlik kimi təsnif edilir.

Qrup hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində rüblük şərtlərə əməl olunacağını ehtimal edir.

14. MÜQAVİLƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Avans olaraq alınmış məbləğlər:		
Sosial binaların inşası	15,835	15,835
Dəniz nəqliyyatı xidmətləri	5,140	1,781
Agent xidmətləri	2,273	-
Cəmi müqavilə öhdəlikləri	23,248	17,616

15,835 AZN məbləğində müqavilə öhdəliyi əvvəlki illərdə sosial binaların tikintisi üçün işçilərdən alınmış avanslara aiddir və müvafiq mənzillər üzərində nəzarət işçilərə verildikdə gəlir kimi tanınacaq (Qeyd 10).

Dəniz nəqliyyatı və agent xidmətləri üzrə müqavilə öhdəlikləri əsasən ödəniş alındıqdan sonra bir neçə ay ərzində göstərilməsi nəzərdə tutulan yükdaşıma, agent və ofşor dəstək xidmətləri üçün müştərilərdən alınan avans ödənişinə aiddir. Müvafiq olaraq, dövrün əvvəlinə ödənilməmiş müqavilə öhdəliyinin ümumi məbləği cari hesabat dövründə gəlir kimi tanınmışdır. Hesabat dövrünün sonuna ödənilməmiş müqavilə öhdəliyinin tam məbləği eyni dövr ərzində yığılmış avansları əks etdirir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

15. GƏMİLƏR, ƏMLAK, TİKİLİ VƏ AVADANLIQ

Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlığın balans dəyərindəki hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Binalar və tikillilər	Məşin və avadanlıq	Gəmilər və liman qurğuları	Nəqliyyat vasitələri, mebel və digər	Tamamlanmamış tikili	Cəmi
Maye dəyəri						
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	146,560	33,679	1,641,370	37,244	128,169	1,987,022
Əlavələr	1,508	2,280	72	2,176	82,335	88,371
Silinmələr	(1,521)	(258)	-	(399)	-	(2,178)
Köçürmələr	119	2	46,008	1	(46,130)	-
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	146,666	35,703	1,687,450	39,022	164,374	2,073,215
Əlavələr	284	808	237,408	1,377	119,676	359,553
Silinmələr	-	(1,201)	(29,932)	(811)	(1,552)	(33,496)
Köçürmələr	491	-	108,811	-	(109,302)	-
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	147,441	35,310	2,003,737	39,588	173,196	2,399,272
Yığılmış amortizasiya						
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	(41,923)	(26,981)	(927,697)	(26,157)	-	(1,022,758)
İl üzrə amortizasiya xərci	(5,823)	(2,744)	(76,128)	(2,580)	-	(87,275)
Silinmələr	1,569	241	-	295	-	2,105
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	(46,177)	(29,484)	(1,003,825)	(28,442)	-	(1,107,928)
İl üzrə amortizasiya xərci	(5,468)	(1,906)	(82,921)	(2,504)	-	(92,799)
Silinmələr	-	1,184	29,705	772	-	31,661
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	(51,645)	(30,206)	(1,057,041)	(30,174)	-	(1,169,066)
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2024-cü il	95,796	5,104	946,696	9,414	173,196	1,230,206
31 dekabr 2023-cü il	100,489	6,219	683,625	10,580	164,374	965,287
1 yanvar 2023-cü il	104,637	6,698	713,673	11,087	128,169	964,264

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

2024-cü il ərzində Qrup 237,388 AZN dəyərində iki adi yük gəmisi və bir xam neft tankeri almışdır.

Tikintisi tamamlanmamış tikililərdən gəmi və liman qurğularına köçürmələr əsasən hesabat dövründə başa çatmış əsaslı təmirlərdən ibarət olmuşdur.

2024-cü il ərzində Qrup üçüncü tərəfə yaxta satmış və əldə olunan 13,698 AZN məbləğində gəliri mənfəət və ya zərərdə tanımışdır.

Qrupun gəmiləri, əmlak, tikili və avadanlıqları hər hesabat tarixində ayrı-ayrı aktivlər və ya onların əlaqəli pul vəsaitlərini yaradan vahidləri (PVYV) üzrə dəyərsizləşmə göstəriciləri müəyyən edildikdə, dəyərsizləşmə üçün yoxlanılır. Qrup, gəlirlərin əldə olunması məqsədilə bu aktivlərin istifadəsi üsuluna əsaslanaraq öz gəmi donanmasında 4 PVYV müəyyən etmişdir: Maye Yük, Quru Yük, Bərə və Texnoloji Donanma.

İl ərzində biznes mühitindəki arzuolunmaz dəyişikliklər və bir sıra iri neft-qaz layihələrinin dayandırılması ilə əlaqədar bütün PVYV-lər üçün dəyərsizləşmə göstəriciləri müəyyən edilmişdir. Bərpa edilə bilən məbləğ Maye Yük, Quru Yük və Bərə PVYV-lər üçün satış xərci çıxılmaqla ədalətli dəyər və Texnoloji Donanmanın PVYV-ləri üçün istifadə dəyərindən istifadə etməklə müəyyən olunmuşdur. Dəyərsizləşmə testi nəticəsində heç bir dəyərsizləşmə zərəri tanınmamışdır. Tətbiq edilmiş mühüm müəhəkimələr və istifadə edilmiş əsas təxminlər Qeyd 3-də açıqlanır.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə balans dəyəri 171,247 AZN (2023: sıfır) olan gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq Qrup tərəfindən alınmış kreditlər və borclar üzrə təminat kimi girov qoyulmuşdur.

16. İSTİQRAZLARA İNVESTİSİYALAR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
İstiqrazlar	116,322	-
Çıxılsın: GKZ	(69,623)	-
Xalis istiqrazlar	46,699	-

Aşağıdakı cədvəldə 9 saylı MHBS-a uyğun olaraq istiqrazlar üçün tanınmış ömürlük GKZ üzrə hərəkət göstərilir:

	2024	2023
1 yanvar tarixinə qalıq	-	-
Xalis zərər ehtiyatının yenidən ölçülməsi	(69,623)	-
31 dekabr tarixinə qalıq	(69,623)	-

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

12 mart 2024-cü il tarixində Qrup Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin sərəncamına uyğun olaraq ümumi nəzarətdə olan müəssisə tərəfindən buraxılmış 158,000 AZN dəyərində istiqrazları əldə etmişdir. İlk tanınma zamanı istiqrazlar ədalətli dəyərlə uçota alınmış və ədalətli dəyərlə balans dəyəri arasındakı 55,583 AZN fərq əməliyyatın ümumi nəzarətdə olan müəssisə ilə aparılması və hökumətin göstərişi əsasında həyata keçirilməsi səbəbindən birbaşa kapitalda tanınmışdır.

Hesabat dövrünün sonunda istiqrazlar kredit üzrə dəyərsizləşmiş kimi qiymətləndirilmiş və 3-cü Mərhələyə köçürülmüşdür. 69,623 AZN dəyərində dəyərsizləşmə zərəri istiqrazın ümumi nəzarətdə olan əməliyyat kimi ilkin uçotuna uyğun olmaqla kapitalda tanınmışdır (Qeyd 3). 2024-cü il üçün istiqrazlar üzrə 13,905 AZN diskontun açılması mənfəət və ya zərər hesabında tanınmışdır (Qeyd 24).

17. SƏHMDAR KAPİTALI VƏ ƏLAVƏ ÖDƏNİLMİŞ KAPİTAL

Səhmdar kapitalı

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə Şirkət Qrupun yeganə və son səhmdarı olan Azərbaycan Respublikası Hökumətinə nominal dəyəri 1 Azərbaycan Manatı olan 440,050,998 səhmin buraxılmasını təsdiqləmiş və buraxmışdır.

Əlavə ödənilmiş kapital

Hökumət gəmilərin tikintisinin maliyyələşdirilməsinə 2024-cü ildə 14,160 AZN (2023: ümumi nəzarətdə olan müəssisədən iştirak payı və istiqrazların alınması üçün 232,000 AZN) vəsait ayırmışdır.

18. BÖLÜŞDÜRÜLMƏMİŞ MƏNFƏƏT

1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalığı	604,539
İl üzrə mənfəət	43,685
Ümumi nəzarətdə olan müəssisə üzrə ticarət debitor borclarında modifikasiyanın təsiri (Qeyd 7)	(17,813)
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalığı – yenidən bəyan edildiyi kimi	630,411
İl üzrə mənfəət	14,495
Ümumi nəzarətdə olan müəssisə üzrə ticarət debitor borclarında modifikasiyanın təsiri (Qeyd 7)	97
Ümumi nəzarətdə olan müəssisəyə qabaqcadan ödənişlər üzrə dəyərsizləşmə zərəri	(68,000)
Ümumi nəzarətdə olan müəssisənin istiqrazlarının ilkin tanınması üzrə ədalətli dəyər zərəri (Qeyd 16)	(55,583)
Ümumi nəzarətdə olan müəssisənin istiqrazları üzrə GKZ (Qeyd 16)	(69,623)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalığı	451,797

Ümumi nəzarətdə olan müəssisəyə qabaqcadan ödəniş üzrə dəyərsizləşmə zərəri

2024-cü il ərzində Qrup Hökumətin direktivinə uyğun olaraq, ümumi nəzarətdə olan müəssisədən nominal dəyəri 1 ABŞ dolları olan 40,000,000 iştirak payının (kapitaldakı payın 8,95%-i) əldə edilməsi üçün 68,000 AZN məbləğində qabaqcadan ödəniş etmişdir.

Alqı-satqı müqaviləsi 2024-cü ilin sentyabrında hər iki tərəf vasitəsilə təsdiq olunaraq imzalarsa da, satınalma Azərbaycan Respublikasının Dövlət Reyestrində qeydiyyatda alınmamış və müəssisənin nizamnaməsi əməliyyatı əks etdirmək məqsədilə yenilənməmişdir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Nəticə olaraq satınalma yerli qaydalara əsasən Şirkətə iştirak və ya səsvermə hüququ verməmiş və əməliyyat rəhbərlik tərəfindən investisiya deyil, iştirak payının əldə edilməsi üçün qabaqcadan ödəniş kimi uçota alınmışdır.

Hesabat tarixinə rəhbərlik qabaqcadan ödənişi dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirmişdir. İnvestisiya obyektinin mənfi maliyyə nəticələrini, o cümlədən, il üzrə dövrü zərərləri və xalis öhdəlik mövqeyini nəzərə alaraq, rəhbərlik bütün məbləğ üzrə dəyərsizləşmə zərərinə tanımışdır. Əməliyyat ümumi nəzarətdə olan müəssisə ilə aparıldığı və Hökumətin göstərişi əsasında həyata keçirildiyi üçün bu dəyərsizləşmə kapitalda qeydə alınmışdır.

19. GƏLİRİN KATEQORİYALAR ÜZRƏ TƏHLİLİ

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il
Gəlir	398,080	424,234
İcarə gəliri	47,323	99,961
Cəmi	445,403	524,195

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə gəlir aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il
Yük və sərnişin daşımaları	221,605	239,766
Ofşor dəstək xidmətləri	166,135	177,734
Agent xidmətləri	3,025	611
Təhsil haqları	2,397	2,063
Digər	4,918	4,060
Cəmi	398,080	424,234

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

20. XƏRCLƏRİN XÜSUSİYYƏTİNƏ GÖRƏ TƏHLİLİ

31 dekabr 2024-cü il və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərində bitən il üzrə satışın maya dəyəri, sosial, ümumi və inzibati xərclər və digər əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il*
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri	197,163	193,976
Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq, icarəyə götürülmüş aktivlərin amortizasiyası	91,865	86,543
İstifadə olunan xammal və materiallar	73,188	68,351
Liman xərcləri	23,203	24,930
Təmir və texniki xidmət xərcləri	20,243	34,292
Dəniz nəqliyyatı heyətinin gündəlik ezamiyyə xərcləri	17,051	13,455
Yemək xərcləri	15,392	16,027
Əvəzi ödənilən xərclər	14,166	13,467
Nəqliyyat xərcləri	7,986	8,516
GKZ	7,088	1,050
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	7,010	6,357
Sığorta xərcləri	6,259	5,902
Kommunal xərclər	4,299	4,514
Gəmilərin qeydiyyatı xərcləri	2,967	4,106
Hüquqi iddialar	2,883	-
Agent və broker xərcləri	2,805	2,949
Təhlükəsizlik xərcləri	2,759	2,493
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	1,070	899
Ezamiyyə xərcləri	595	773
İcarə xərcləri	125	2,883
Sosial mənzillərin təmin edilməsi	-	4,063
Mal-materiallar üçün ehtiyatda dəyişiklik	(189)	(2,087)
Digər	16,680	20,390
Cəmi satışın maya dəyəri, sosial, ümumi, inzibati və digər əməliyyat xərcləri	514,608	513,849

*Qeyd 5-də açıqlandığı kimi cari ilin təqdimatına uyğun olmaq məqsədilə müqayisəli məlumata bəzi yenidən təsnifləşdirmələr edilmişdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə bitən il üzrə auditorlar tərəfindən Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi və qeyri-maliyyə auditi xidmətləri üçün ümumi xidmət haqqı 425 AZN təşkil etmişdir.

21. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ QALIQLAR VƏ ƏMƏLİYYATLAR

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər

Qrupun əsas idarəedici heyətinə Sədr və 8 müavin daxildir. Qrupun bütün idarəedici heyəti Azərbaycan Respublikasının prezidenti tərəfindən təyin olunur. Əsas idarəedici heyətin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq Qrupdan əmək haqqı və mükafatlar almaq hüququna malikdir. 2024-cü il ərzində sosial vergilər daxil olmaqla əsas idarəedici heyətə cəmi ödənişlər 639 AZN (2023: 874 AZN) təşkil etmişdir.

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli tərəflərlə münasibətlər aşağıda göstərilmişdir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə ödənilməmiş qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

		31 dekabr 2024-cü il Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Hər kateqoriya üzrə cəmi	31 dekabr 2023-cü il Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Hər kateqoriya üzrə cəmi
Ticarət və digər debitor borcları - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	7	199,169	219,998	191,241	210,316
GKZ - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	7	(5,479)	(18,683)	(2,503)	(12,046)
Qısamüddətli qabaqcadan ödənişlər - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	9	754	9,441	773	8,000
Uzunmüddətli qabaqcadan ödənişlər - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	9	49,538	52,690	33,223	33,911
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	6	8,217	10,261	277,141	278,573
Kreditlər və borclar - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	13	(197,200)	(417,271)	(89,448)	(177,338)
Ticarət və digər kreditor borcları - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	11	(7,862)	(36,857)	(5,815)	(27,934)

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərində bitən illər üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

		31 dekabr 2024-cü il Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Hər kateqoriya üzrə cəmi	31 dekabr 2023-cü il Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Hər kateqoriya üzrə cəmi
Gəlir - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr		226,557	445,403	250,991	524,195
Maliyyə gəliri - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr		27,667	33,198	-	-
Digər əməliyyat xərcləri - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr		7,215	36,757	4,301	50,490
Liman xərcləri - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr		(7,119)	(23,203)	(8,332)	(24,930)
Kommunal xərclər - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr		(2,162)	(4,299)	(2,791)	(4,514)
Maliyyə xərci - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr		(7,882)	(17,626)	(259)	(9,621)
Təmir və texniki xidmət xərcləri - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr		(1,420)	(20,243)	(3,498)	(34,292)
Digər xərclər - hökumət və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr		(10,598)	(466,863)	(13,146)	(450,113)

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri

İlin sonuna ödənilməmiş qalıqlar üzrə təminat yoxdur və ödənişlər nağd şəkildə aparılır. Əlaqəli tərəflər üzrə hər hansı kreditor və debitor borclar üzrə zəmanətlər olmamışdır.

22. DİGƏR VERGİLƏR ÜZRƏ KREDİTOR BORCLARI

Digər vergilər üzrə kreditor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Hesablanmış ƏDV	31,210	34,734
Sosial sığorta üzrə ayırmaları	6,487	4,251
ƏDV üzrə kreditor borcları	49	423
Vergi cərimələri və xərcləri	-	298
Digər	1,945	5,225
Cəmi digər vergilər üzrə kreditor borcları	39,691	44,931

Azərbaycan Respublikasının Vergi məəcəlləsinə əsasən, 1 yanvar 2020-ci il tarixindən etibarən ƏDV-nin tanınması məqsədilə malların, işlərin və xidmətlərin satışı müştərilərdən ödənişlər alındıqdan sonra tanınır. Hesablanmış ƏDV hesabat dövründə ödənilməmiş, lakin satılmış mallar, işlər və xidmətlər üzrə debitor borclarına aiddir.

23. MƏNFƏƏT VERGİSİ XƏRCİ VƏ TƏXİRƏ SALINMIŞ VERGİ ÖHDƏLİKLƏRİ

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il
Cari mənfəət vergisi xərci	154	10,157
Təxirə salınmış vergi xərci	705	2,520
Cəmi mənfəət vergisi xərci	859	12,677

Gözlənilən və faktiki vergi xərclərinin üzləşdirilməsi aşağıda təqdim olunur:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il
Vergidən əvvəl mənfəət	15,354	56,362
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20 faiz vergi dərəcəsi ilə nəzəri vergi xərci	3,071	11,272
Vergiye cəlb olunan mənfəətin müəyyən edilməsi zamanı çıxılmayan xərclərin vergi təsiri	6,229	6,955
Vergiye cəlb olunan mənfəətin müəyyən edilməsi zamanı vergiyə cəlb olunmayan gəlirin vergi təsiri	(5,916)	(4,209)
Digər	(2,525)	(1,341)
Cəmi mənfəət vergisi xərci	859	12,677

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Hesabat tarixinə Qrupun gələcək mənfəətə qarşı əvəzləşdirilə bilən 47,382 AZN məbləğində istifadə olunmamış vergi zərərləri olmuşdur. Əlavə olaraq, hesabat dövrü üzrə 27,024 AZN məbləğində hesablanmış amortizasiya xərci gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilməmiş və Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq Şirkətin vergi uçotunda ehtiyat kimi əks etdirilmişdir. Təxirə salınmış vergi aktivləri istifadə olunmayan vergi zərərləri və amortizasiya xərcləri üzrə tanınmış, ehtiyat kimi yığılmış və təxirə salınmış vergi öhdəliyinə qarşı tam məbləğdə əvəzləşdirilmişdir.

Gəlirdən çıxılmayan xərclər əsasən sosial və işçilərlə bağlı xərclərdən, eləcə də Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq dövlət tərəfindən maliyyələşdirilmiş aktivlərin amortizasiya xərcinin 60%-dən ibarətdir. Vergiyə cəlb olunmayan gəlir (birgə müəssisə 1 sayılı Qeyddə göstəriləndi kimi AFEZ-də qeydiyyatda alındığına görə korporativ gəlir vergisindən azaddır) birgə müəssisəyə investisiyadan mənfəət payı və alınmış istiqrazlar üzrə maliyyə gəlirindən ibarətdir.

MHBS ilə tətbiq olunan yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər maliyyə hesabatı məqsədləri üçün aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə onların vergi bazaları arasında müvəqqəti fərqlərə səbəb olur. Bu müvəqqəti fərqlərdə hərəkətlərin vergi təsiri aşağıda ətraflı göstərilmişdir:

	1 yanvar 2024-cü il	Mənfəət və ya zərərdə tanınmış	Kapitalda tanınmış	31 dekabr 2024- cü il
Gəlirdən çıxılan/(vergiyə cəlb olunan) müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri				
Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq	44,015	14,311	-	58,326
Mal-material ehtiyatları	(722)	200	-	(522)
Ticarət və digər debitor borcları	(8,401)	1,615	24	(6,762)
Ticarət və digər kreditor borcları	(1,615)	(322)	-	(1,937)
Qabaqcadan ödənişlər	(13)	(199)	-	(212)
Kreditlər və borclar	102	130	-	232
Ehtiyatlar	(1,176)	(149)	-	(1,325)
Qanunvericiliyə əsasən növbəti dövrə keçirilmiş zərər	-	(14,881)	-	(14,881)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	32,190	705	24	32,919

	1 yanvar 2023-cü il	Mənfəət və ya zərərdə tanınmış	Kapitalda tanınmış	31 dekabr 2023-cü il – yenidən bəyan edildiyi kimi
Gəlirdən çıxılan/(vergiyə cəlb olunan) müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri				
İstifadə hüququ olan aktivlər	1,831	(1,831)	-	-
Gəmilər, əmlak, tikili və avadanlıq	41,300	2,715	-	44,015
Mal-material ehtiyatları	(995)	273	-	(722)
Ticarət və digər debitor borcları	(3,185)	(763)	(4,453)	(8,401)
İcarə öhdəlikləri	(2,078)	2,078	-	-
Ticarət və digər kreditor borcları	(1,571)	(44)	-	(1,615)
Qabaqcadan ödənişlər	(13)	-	-	(13)
Kreditlər və borclar	-	102	-	102
Ehtiyatlar	(1,166)	(10)	-	(1,176)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	34,123	2,520	(4,453)	32,190

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

24. MALİYYƏ GƏLİRİ

	31 dekabr 2024-cü tarixinə bitən il	31 dekabr 2023-cü tarixində bitən il
Uzunmüddətli debitor borcları üzrə diskontun açılması	16,002	-
İstiqrazlar üzrə diskontun açılması	13,905	-
Depozitlər üzrə faiz gəliri	3,291	-
Cəmi maliyyə gəliri	33,198	-

Uzunmüddətli debitor borcları və istiqrazlar üzrə diskontun açılmasını əks etdirən müvafiq olaraq 16,002 AZN və 13,905 AZN məbləğləri 2024-cü il üzrə maliyyə gəlirlərində tanınmışdır (Qeyd 7 və 16).

25. DİGƏR ƏMƏLİYYAT GƏLİRLƏRİ

Digər əməliyyat gəlirləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il
Digər malların və göstərilən xidmətlərin satışı	16,140	14,908
Alyans razılaşmasından gəlir	7,680	10,443
Təmir xidmətləri	3,895	5,158
Gəmi heyətinin icarəsi	3,759	232
Körpü və liman xidmətləri	3,181	3,205
Əlverişli satınalma gəliri	-	13,294
Digər	2,102	3,250
Cəmi müqavilələrdən digər əməliyyat gəlirləri	36,757	50,490

Qrup alyans razılaşması çərçivəsində kontragentə ixtisaslı yerli işçi qüvvəsini və öz quru tərsanələrini, təmir emalatxanalarına və digər qurğulara çıxışı təmin edir. Bu razılaşmadan əldə edilən gəlir xidmətlər təqdim edildiyi zaman tanınır.

13,294 AZN məbləğində əlverişli satınalma gəliri 2023-cü ildə birgə müəssisənin ilkin tanınmasından yaranmışdır (Qeyd 26).

26. BİRGƏ MÜƏSSİSƏLƏRƏ İNVESTİSİYALAR

1 sayılı Qeyddə göstəriləndiyi kimi, SA Maritime AFEZCO Qrup və SOCAR-a məxsus yeni təsis olunmuş birgə müəssisədir və hər bir tərəfin şirkət üzərində nəzarət payı 50% təşkil edir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun birgə müəssisəyə investisiyasının balans dəyəri üzrə hərəkətlər icmallaşdırılmışdır:

	2024	2023
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	190,055	-
Birgə müəssisəyə investisiyaya əlavələr	-	170,000
Əlverişli satınalma gəliri	-	13,294
Birgə müəssisənin vergidən sonrakı nəticələrində pay	18,208	6,761
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	208,263	190,055

2023-cü ildə SA Maritime AFEZCO yaradılarkən aktiv formasında kapital qoyuluşu edilmişdir. Qrup SA Maritime AFEZCO-nun xalis aktivlərinin ədalətli dəyərinin onların maya dəyərindən artıq hissəsinin 50%-ni digər əməliyyat gəlirləri üzrə əlverişli satınalma gəliri kimi tanımışdır.

SA MARITIME AFEZCO-nun maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatının ümumi icmalı:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Cari aktivlər	13,822	79,240
O cümlədən, pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11,516	67,046
Uzunmüddətli aktivlər	414,942	301,490
Qısamüddətli öhdəliklər	(12,238)	(620)
Xalis aktivlər	416,526	380,110
Qrupun mülkiyyət payı	50%	50%
Xalis aktivlərdə faiz	208,263	190,055
Alınmış dividendlər	-	-
Qrupun investisiyasının balans dəyəri	208,263	190,055

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

SA MARITIME AFEZCO-nun mənfəət və ya zərər hesabatının ümumi icmalı:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il
Gəlir	74,902	28,279
Satışın maya dəyəri	(39,089)	(15,335)
Ümumi mənfəət	35,813	12,944
Ümumi və inzibati xərclər	(1,348)	(278)
Digər əməliyyat gəliri	3,012	885
Sosial xərclər	(5)	-
Digər əməliyyat xərcləri	(463)	(34)
Məzənnə fərqindən (zərər)/gəlir, xalis	(46)	5
Əməliyyat mənfəəti	36,963	13,522
Maliyyə xərci	(547)	-
Mənfəət vergisi xərci	-	-
İl üzrə mənfəət	36,416	13,522
Cəmi il üzrə məcmu gəlir	36,416	13,522
Qrupun il üzrə mənfəətdə payı	18,208	6,761

27. RİSKİN İDARƏ EDİLMƏSİ

Maliyyə riski amilləri

Qrupun müvafiq bacarıqlara, təcrübəyə və səlahiyyətlərə malik olan rəhbərliyi risklərin idarə edilməsinə nəzarət edir və Qrupun ümumi vəziyyətinin müntəzəm monitoringqini aparır. Risklərin idarə edilməsi üzrə bu proses Qrup üçün çox önəmlidir və Qrup daxilində aparıcı şəxslər öz vəzifələri ilə bağlı risklərə görə məsuliyyət daşıyırlar.

Qrupun əsas maliyyə öhdəlikləri ticarət kreditör borcları, kreditlər və borclardan ibarətdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri, istiqrazlara investisiyalar və ticarət və digər debitor borcları Qrupun əsas maliyyə aktivlərini əks etdirir. Həm əsas maliyyə öhdəlikləri, həm də maliyyə aktivləri birbaşa Qrupun fəaliyyətindən yaranır.

Adi fəaliyyət zamanı Qrup kredit, likvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski alınan və satılan malların qiymətlərinin, digər xammalların qiymətlərinin, valyuta məzənnələrinin və faiz dərəcələrinin dəyişməsi nəticəsində yaranır. Qiymət dəyişkənliyinin dərəcəsindən asılı olaraq, bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişkənliklər Qrupun maliyyə vəziyyətində dəyişkənlik yarada bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarındakı qeyri-müəyyənliklərə diqqət yetirir və Qrupun maliyyə nəticələrinə potensial mənfi təsirləri azaltmağa yönəlmişdir. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif riskləri effektiv şəkildə idarə etmək üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdır. Müəyyən edilmiş rəsmi idarəetmə prosedurlarına uyğun olaraq Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Bazar riski

Qrup bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləri ümumi və xüsusi bazar hərəkətlərinin təsirinə məruz qalan (i) xarici valyuta, (ii) faiz hesablanan aktiv və öhdəliklərin açıq mövqeləri ilə bağlı yaranır. Rəhbərlik qəbul edilə bilən riskin həcminə məhdudiyyətlər qoyur və bu limitlərə müntəzəm olaraq nəzarət edilir. Bununla belə, bu yanaşmadan istifadə daha əhəmiyyətli bazar hərəkətləri zamanı bu limitlərdən kənara çıxan zərərlərin qarşısını almır.

(i) Xarici valyuta riski

Qrup, adi fəaliyyəti zamanı, əsasən ABŞ dolları ilə bağlı olmaqla, müxtəlif əməliyyatlar üzrə yaranan xarici valyuta riskinə məruz qalır. Xarici valyuta riski əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildiyi təqdirdə tanınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır.

Qrupun xarici satıcılar və müştərilərdən kreditör və debitor borclarının əksəriyyəti ABŞ dolları ilə ifadə edilmişdir. 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərində başa çatın il ərzində manatın ABŞ dolları və digər əsas valyutalara qarşı əhəmiyyətli devalvasiyası baş verməmişdir.

Qrupun xarici valyuta ilə ifadə olunan monetar aktivlərinin və öhdəliklərinin hesabat tarixinə olan balans dəyəri aşağıda təqdim edilir:

31 dekabr 2024-cü il	AZN	ABŞD	Avro	Digər	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,474	3,653	129	230	8,486
Ticarət və digər debitor borcları	156,175	44,887	42	211	201,315
İstiqrazlara investisiyalar	-	46,699	-	-	46,699
Cəmi maliyyə aktivləri	160,649	95,239	171	441	256,500
Kreditlər və borclar	-	(384,849)	(32,422)	-	(417,271)
Ticarət və digər kreditör borcları	(20,508)	(4,227)	(1,066)	(169)	(25,970)
Cəmi maliyyə öhdəliyi	(20,508)	(389,076)	(33,488)	(169)	(443,241)
Açıq mövqe		(293,837)	(33,317)	272	(326,882)
31 dekabr 2023-cü il	AZN	ABŞD	Avro	Digər	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	3,847	274,119	(128)	476	278,314
Ticarət və digər debitor borcları	127,918	70,274	78	-	198,270
Cəmi maliyyə aktivləri	131,765	344,393	(50)	476	476,584
Kreditlər və borclar	(4,448)	(172,890)	-	-	(177,338)
Ticarət və digər kreditör borcları	(9,471)	(4,187)	(935)	(52)	(14,645)
Cəmi maliyyə öhdəliyi	(13,919)	(177,077)	(935)	(52)	(191,983)
Açıq mövqe		167,316	(985)	424	166,755

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Manatın ilin sonuna aşağıda qeyd edilən valyutalara qarşı zəifləməsi mənfəət və ya zərərin cədvəldə göstərilmiş məbləğdə azaldılmasına gətirib çıxara bilər. Bu təhlil Qrup tərəfindən hesabat dövrünün sonuna baş verməsi kifayət qədər mümkün hesab edilən xarici valyuta məzənnələrinin dəyişənliyinə əsaslanır. Təhlillərdə bütün digər dəyişən göstəricilərin, xüsusilə də faiz dərəcələrinin sabit qalması ehtimal edilir.

31 dekabr 2024-cü il	ABŞD	AVRO	Digər	Cəmi
AZN məzənnəsinin 10% zəifləməsi	(29,384)	(3,332)	27	(32,689)
31 dekabr 2023-cü il	ABŞD	AVRO	Digər	Cəmi
AZN məzənnəsinin 10% zəifləməsi	16,732	(99)	42	16,675

(ii) Faiz dərəcəsi riski

Qrup dəyişkən faiz dərəcələri olan maliyyə öhdəlikləri və aktivləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Bu riskin azaldılması məqsədilə Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsinin müntəzəm təhlilini aparır və bu təhlildən asılı olaraq rəhbərlik maliyyələşmənin sabit yaxud dəyişkən faiz dərəcəsi ilə əldə edilməsinin daha əlverişli olması barədə qərar qəbul edir. Mövcud bazarda sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrində baş verən dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edildikdə, rəhbərlik konkret borcun daha əlverişli faiz dərəcəsi şərtləri ilə yenidən maliyyələşdirilməsini nəzərdən keçirə bilər.

Faiz dərəcələrindəki dəyişikliklər əsasən borc öhdəliklərinin ədalətli dəyərini (sabit dərəcəli borc) və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini (dəyişən dərəcəli borc) dəyişməklə onlara təsir edir. Rəhbərlik Qrupun hansı həcmdə sabit və ya dəyişən dərəcələrinə məruz qalacağını müəyyən edən rəsmi siyasətə malik deyildir. Bununla belə, yeni borc vəsaitlərinin cəlb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəmə müddətinə qədər gözlənilən dövr ərzində sabit yaxud dəyişkən faiz dərəcəsinin daha əlverişli olacağına dair qərar vermək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir. 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə Qrupun faiz hesablanan öhdəlikləri faiz dərəcələrində əhəmiyyətli dəyişikliyə məruz qalmamışdır.

Kredit riski və kredit riskinin cəmləşməsi

Kredit riski qarşı tərəfin öz müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupun məruz qala biləcəyi mümkün maliyyə zərərləridir.

Qrupun kredit riskinin cəmləşməsinə məruz qalan maliyyə alətləri əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, istiqrazlara investisiyalar və ticarət debitor borclarından ibarətdir.

Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasındakı nüfuzlu maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrupun pul vəsaitləri əsasən Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankında (“ABB”) yerləşdirilir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə ABB-də 5,318 AZN (2023: 277,034 AZN), Kapital Bankda 1,183 AZN (2023: 1,154 AZN) və Paşa Bankda isə 1,826 AZN (172 AZN) məbləğində pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri saxlanılmışdır. Qrup onun hesablarının saxlandığı bankların statusuna mütəmadi nəzarət edir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Qrupun məruz qaldığı maksimum kredit riski dərəcəsi konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyəri ilə ifadə olunur və aşağıdakı cədvəldə göstəriləndiyi kimi aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 6)	8,486	278,314
Ticarət və digər debitor borcları, xalis (Qeyd 7)	201,315	198,270
İstiqrazlara investisiyalar (Qeyd 16)	46,699	-
Cəmi kredit riskinə maksimum məruzqalma	256,500	476,584

Müştərinin kredit riski Qrupun müştəri kredit riskinin idarə edilməsi ilə bağlı müəyyən edilmiş siyasətinə, prosedurlarına və nəzarətinə uyğun olaraq hər bir biznes bölməsi tərəfindən idarə olunur. Müştərinin kredit keyfiyyəti geniş kredit reytingi cədvəli əsasında qiymətləndirilir və həmin qiymətləndirməyə uyğun olaraq fərdi kredit limitləri müəyyən edilir.

Hər hesabat tarixində gözlənilən kredit zərərlərini qiymətləndirmək üçün ehtiyat matrisindən istifadə etməklə maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə təhlili aparılır. Müştərilər üçün ehtiyat dərəcələri vaxtı keçmiş günlərin sayına əsaslanır. Hesablama ehtimal əsasında ölçülmüş nəticəni, pulun zaman dəyərini və keçmiş hadisələr, cari şərtlər və gələcək iqtisadi şəraitə dair proqnozlar haqqında hesabat tarixində mövcud olan əsaslı və təsdiqlənə bilən məlumatları əks etdirir. Hesabat tarixinə kredit riskinə maksimum məruzqalma yuxarıdakı cədvəldə açıqlanan maliyyə aktivlərinin hər bir kateqoriyası üzrə balans dəyərinə bərabərdir.

Qrup bir kontragentin və ya kontragent qruplarının məruz qaldığı risklərə hədlər qoymaqla qəbul edilən risk səviyyələrini strukturlaşdırır. Bu cür risklər hər il və ya daha tez-tez nəzərdən keçirilir. Kateqoriyalar üzrə kredit riskinin səviyyəsinə qoyulan hədlər hər il rəhbərlik tərəfindən təsdiq edilir.

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətini qiymətləndirərkən Qrup qarşı tərəfin xüsusiyyətini, habelə qarşı tərəf və defolt dərəcələri haqqında keçmiş məlumatları və kredit keyfiyyətini qiymətləndirmək üçün istifadə edilə bilən hər hansı digər mövcud məlumatları nəzərə alır.

Ticarət debitor borcları əsasən yerli bazarda iri müştərilərə neft-qaz sənayesində göstərilən dəniz nəqliyyatı və daşıma xidmətlərindən əldə olunan debitor borclarından ibarətdir. Qrupun ticarət debitor borclarından irəli gələn kredit riski daha sonra müştərilərin kredit ödəmə qabiliyyətinin davamlı monitorinqini aparmaqla azaldılır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun ticarət və digər debitor borclarının təxminən 80%-i (2023: 80%) Azneft İB-dən alınmalı vəsaitlərdir.

Likvidlik riski

Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirə bilməyəcəyi təqdirdə yaranan riskdir. Qrupun likvidliyin idarə edilməsi yanaşması həm adi, həm də qeyri-standart şəraitdə qəbul edilməz zərərlərə yol vermədən və ya Qrupun nüfuzuna xələl gətirmədən vaxtı çatmış öhdəlikləri yerinə yetirmək üçün hər zaman yetərli likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə edərkən Qrup kifayət qədər pul ehtiyatları və borc vəsaitləri saxlayır, dövrü proqnozlara və faktiki pul axınlarına müntəzəm nəzarət edir. Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması kifayət qədər dövrü kapitalının saxlanması və bazar mövqelərini bağlanması qabiliyyətini əhatə edir. Rəhbərlik gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında Qrupun likvidlik ehtiyatının dəyişən proqnozlarına nəzarət edir.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri qeyri-törəmə maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təhlil edilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilə üzrə diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir. Diskontlaşmanın təsiri əhəmiyyətli olmadığı üçün 12 ay ərzində ödənilməli olan qalıqlar təxminən onların balans dəyərinə bərabərdir.

31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2024-cü il			
	1 il ərzində	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və digər kreditör borcları	25,970	-	-	25,970
Kreditlər və borclar	32,433	414,683	67,724	514,840
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	58,403	414,683	67,724	540,810
	31 dekabr 2023-cü il			
	1 il ərzində	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və digər kreditör borcları	14,645	-	-	14,645
Kreditlər və borclar	14,553	205,700	-	220,253
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	29,198	205,700	-	234,898

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyat zamanı aktivin satışı üçün alınacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək məbləğlə daxil edilir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi bazar məlumatlarını şərh edərkən mütləq şəkildə mühakimə tələb olunur. Rəhbərlik maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin qiymətləndirərkən bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə etmişdir.

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilən maliyyə alətlərinin balans və ədalətli dəyərlərinin siniflər üzrə müqayisəsi təqdim olunur.

31 dekabr 2024-cü il	Balans dəyərləri	Ədalətli dəyərləri
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 6)	8,486	8,486
Ticarət və digər debitor borcları (Qeyd 7)	201,315	201,315
İstiqrazlara investisiyalar	46,699	51,670
Cəmi maliyyə aktivləri	256,500	261,471
Ticarət və digər kreditör borcları (Qeyd 11)	25,970	25,970
Kreditlər və borclar (Qeyd 13)	417,271	417,864
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	443,241	443,834

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

31 dekabr 2023-cü il	Balans dəyərləri	Ədalətli dəyərləri
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 6)	278,314	278,314
Ticarət və digər debitor borcları (Qeyd 7)	198,270	198,270
Cəmi maliyyə aktivləri	476,584	476,584
Ticarət və digər kreditör borcları (Qeyd 11)	14,645	14,645
Kreditlər və borclar (Qeyd 13)	177,338	179,272
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	191,983	193,917

Ədalətli dəyərlərin qiymətləndirilməsi zamanı aşağıdakı metod və fərziyyələrdən istifadə edilmişdir:

- Qısamüddətli maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsasən bu alətlərin ödəmə müddətləri qısa olduğuna görə təxminən onların balans dəyərinə yaxındır;
- Uzunmüddətli sabit faizli debitor borcları/kreditlər Qrup tərəfindən faiz dərəcələri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərilərin fərdi kredit ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlər əsasında Səviyyə 3-ün giriş məlumatlarından istifadə etməklə qiymətləndirilir.

Kapitalın idarə edilməsi

Qrupun kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları verməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasını təmin etmək, habelə səhmdarların və kreditörlərin etimadını qorumaq üçün biznes fəaliyyətlərini dəstəkləməkdən ibarətdir.

Qrup 100% Hökumətə məxsusdur və yeni gəmilərin alınması üçün vaxtaşırı Hökumət investisiyaları şəklində vəsaitlər alır.

Qrup hesab edir ki, idarəetmə üzrə ümumi kapital aşağıdakı kimidir:

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Kreditlər və borclar	13	417,271	177,338
Çıxılsın: pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	(8,486)	(278,314)
Xalis borc		408,785	(100,976)
Kapital		1,267,108	1,431,562
Kapital və xalis borc		1,675,893	1,330,586
Borcun kapitalla nisbəti		24%	-8%

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Maliyyə fəaliyyətlərindən yaranan öhdəliklərdə dəyişikliklər

	1 yanvar 2024-cü il	Pul vəsaitlərinin axınları	Maliyyə xərçi ¹	Valyuta məzənnəsində hərəkətlər	Digər	31 dekabr 2024-cü il
Kreditlər və borclar	177,338	225,092	17,036	(1,711)	(484)	417,271
Maliyyə fəaliyyətləri üzrə cəmi öhdəliklər	177,338	225,092	17,036	(1,711)	(484)	417,271
	1 yanvar 2023-cü il	Pul vəsaitlərinin axınları	Maliyyə xərçi ¹	Valyuta məzənnəsində hərəkətlər	Digər	31 dekabr 2023-cü il
Kreditlər və borclar	19,125	160,355	9,032	-	(11,174)	177,338
Maliyyə fəaliyyətləri üzrə cəmi öhdəliklər	19,125	160,355	9,032	-	(11,174)	177,338

¹ Əmək qabiliyyətinin itirilməsi üçün ehtiyatlar üzrə diskontun açılması ilə bağlı 590 AZN daxil edilmir (2023: 589 AZN).

28. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR, TƏƏHHÜDLƏR VƏ ƏMƏLİYYAT RİSKLƏRİ

Əməliyyat mühiti

Qrupun əməliyyatları əsasən Xəzər dənizi hövzəsində həyata keçirir. Bundan əlavə, 2024-cü il ərzində quru yük daşımalarının təxminən 14%-i və maye yük daşımalarının 27%-i Qara dəniz hövzəsində həyata keçirilmişdir.

Hazırda bazar sistemi inkişaf etməkdə olan Azərbaycan Respublikası adətən daha yetkin bazar iqtisadiyyatında mövcud olan inkişaf etmiş biznes və tənzimləmə infrastrukturuna malik deyildir. Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan ölkələrin bazarları inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə müxtəlif risklərə, o cümlədən iqtisadi, siyasi və sosial, habelə hüquq və qanunvericiliklə bağlı risklərə daha çox məruz qalır. Azərbaycanda biznes fəaliyyətinə təsir edən qanun və qaydalar sürətlə dəyişməkdədir, vergi qanunvericiliyi və tənzimləyici baza müxtəlif formada şərh olunur. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyinə dövlətin həyata keçirdiyi müvafiq islahatlar və dəyişikliklər, iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyi, habelə xam neftin qiymətləri və Azərbaycan manatının sabitliyi güclü təsir göstərir.

2024 və 2023-cü illər ərzində ARMB dövr üzrə 1 ABŞ dollar üçün məzənnəni 1.7000 səviyyəsində sabit saxlamaqla Azərbaycan manatının sabitliyini qorumağa davam etmişdir. 2024-cü il ərzində ARMB pul siyasətini sərtləşdirməyə davam etmiş və nəticədə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi 7,25%-ə çatmışdır (2023: 8%).

Rusiya Federasiyası ilə Ukrayna arasında davam edən münaqişə ilə əlaqədar olaraq, ABŞ, Böyük Britaniya, Avropa İttifaqı və digər ölkələr bəzi Rusiya rəsmilərinə, iş adamlarına və şirkətlərinə qarşı Rusiya iqtisadiyyatına mənfi təsir etməyə yönələn bir sıra sanksiyalar elan ediblər. Rusiya və digər MDB ölkələri arasında mövcud qarşılıqlı asılılıqlar səbəbindən bu hadisələr regional bizneslərin beynəlxalq kapital və ixrac bazarlarına çıxışının azalmasına, Rusiya rublunun və MDB-nin digər regional valyutalarının zəifləməsinə, kapital bazarlarının azalmasına və digər mənfi iqtisadi nəticələrə gətirib çıxara bilər.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)

Qrupun rəhbərliyi hazırkı mühitdə baş verən hadisələri nəzarətdə saxlayır və yaxın gələcəkdə Qrupun biznesinin davamlılığını və inkişafını dəstəkləmək üçün zəruri hesab etdiyi ehtiyat tədbirləri görür.

Rəhbərlik mövcud şəraitdə Qrupun biznesinin davamlılığını dəstəkləmək üçün müvafiq tədbirlər gördüyünü zənn etsə də, yuxarıda qeyd olunan sahələrdə daha sonra gözlənilməz pisləşmə Qrupun nəticələrinə və maliyyə vəziyyətinə hazırda müəyyən edilməsi mümkün olmayan mənfi təsir göstərə bilər.

Əlavə edilən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına bu qeyri-müəyyənliklərin gələcəkdə aydınlaşdırılması nəticəsində yaranı biləcək hər hansı düzəlişlər daxil deyildir. Belə düzəlişlər, əgər varsa, məlum olduğu və təxmin edilə bildiyi dövrdə hesabat olunacaqdır.

Kapital öhdəlikləri

Qrup tərəfindən gəmilərin, daşınmaz əmlakın, avadanlıqların və qurğuların alınması üçün 31 dekabr 2024-cü ilədək imzalanmış müqavilələr üzrə təsdiq olunmuş gələcək öhdəliklər 282,487 AZN (2023: 185,889 AZN) təşkil etmişdir.

Məhkəmə prosesləri

Rəhbərlik, öz təxminlərinə, həmçinin daxili və kənar peşəkar məsləhətlərə əsaslanaraq hesab edir ki, hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında nəzərdə tutulan ehtiyatlardan əlavə iddialarla bağlı hər hansı əhəmiyyətli zərərlərin yaranması gözlənilmir.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycan Respublikasının vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Rəhbərlik tərəfindən Qrupun əməliyyat və fəaliyyətinə münasibətdə bu qanunvericiliyin şərh müvafiq orqanlar tərəfindən mübahisələndirilə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, müvafiq qanunvericiliklə bağlı verdiyi şərh düzgündür və Qrupun vergi, valyuta və gömrüklə bağlı Qrupun mövqeləri qorunacaq və potensial vergi öhdəlikləri isə hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında qeyd olunan məbləğlərdən artıq olmayacaq.

Ətraf mühitlə bağlı məsələlər

Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin mühafizəsi qaydalarının tətbiqi təkmilləşdirilir və onun yerinə yetirilməsi ilə bağlı dövlət orqanlarının mövqeyi davamlı olaraq nəzərdən keçirilir. Qrup ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikdən dərhal uçota alınır. Mövcud qaydalarda, mülki məhkəmə prosesində və ya qanunvericilikdə dəyişikliklər nəticəsində yaranı bilən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola, lakin qiymətləndirilməsi mümkün olmaya bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, mövcud qanunvericiliyin icrası zamanı ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı heç bir əhəmiyyətli öhdəliyi mövcud deyil.

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ” QSC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)
(Min Azərbaycan manatı)**

Qrup öz məhsulları, əməliyyatları və digər fəaliyyətləri ilə əlaqədar ətraf mühitin mühafizəsi haqqında bir sıra milli və yerli qanun və qaydalara riayət etməlidir. Bu qanunlar və tənzimləmələr, Qrupun fəaliyyətinin ətraf mühitə təsirlərini aradan qaldırmaq üçün gələcəkdə tədbirlər görməsini tələb edə bilər. Bu cür şərti öhdəliklər müxtəlif tullantıların atılması sahələri ilə bağlı mövcud ola bilər. Bundan əlavə, Qrupun əvvəlki aktivlərinin satışı və ya bağlanmış obyektləri ilə bağlı öhdəlikləri ola bilər. Ətraf mühitə dəyən zərərin aradan qaldırılması ilə bağlı əsas tələb və onunla bağlı xərcləri təxmin etmək məhiyyətə çətinlikdir. Gələcək xərclərin məbləği müəyyən ola bilməsi və tanındığı dövrdə Qrupun fəaliyyət nəticələrinə əhəmiyyətli təsir göstərə bilməsinə baxmayaraq müvafiq məbləğlərin təxmin edilməsi praktik deyil. Qrup bu xərclərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya likvidliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcəyini gözləmir.

29. HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR

Hökumət ayırmaları

Prezidentin 10 yanvar 2025-ci il tarixli, 445 nömrəli Fərmanına uyğun olaraq, 2025-ci ilin iyun ayında Hökumət investisiya fəaliyyətinin dəstəklənməsi məqsədilə Şirkətə əlavə ödənilmiş kapital kimi 17,500 AZN ayırmışdır.

Sanksiyalar

2025-ci il ərzində bilavasitə Şirkətə məxsus olan iki gəmi və Şirkətin birgə müəssisəsi olan SA Maritime AFZECO vasitəsilə birgə sahib olduğu üç gəmi Rusiyaya məxsus xam neftin daşınması iddiası ilə Avropa İttifaqı, Böyük Britaniya və Kanadanın sanksiyalarına məruz qalmışdır. Rəhbərlik hüquqi araşdırmaya başlayıb və Şirkətin və onun birgə müəssisəsinin müvafiq sanksiyaları pozmadığını sübut etmək üçün apelyasiya müraciəti hazırlayır.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının dərc edildiyi tarixə apelyasiyanın nəticəsi və vaxtı qeyri-müəyyən olaraq qalır. Sanksiyaların Qrupun gələcək əməliyyatlarına və maliyyə vəziyyətinə təsiri əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik vəziyyəti ciddi nəzarətdə saxlayır və gedişatdan asılı olaraq müvafiq tədbirlər görəcək.

Kreditlər və borclar

29 dekabr 2025-ci il tarixində Qrup, Bank A-dan illik faiz dərəcəsi 7.25 və müddəti 7 il olan, ABŞ dollarında ifadə edilmiş və Qrupun aktivləri ilə təmin olunmuş AZN 35,000 məbləğində kredit əldə etmişdir.

İNTEQRASIYA
EDİLMİŞ HESABAT

2024

www.asco.az